

İMAN VE HAYAT

Dr. Yusuf El Kardavi

Tercüme: Abdülvehhab ÖZTÜRK
(Ankara Müftü yardımcısı)

HİLAL YAYINLARI

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ

BİRİNCİ BÖLÜM

İmanın Hakikati

Sahife

Bizim Kasdettiğimiz İman Mefhumu

İmanın Muhtevası

Allah'ın Varlığı

Allah Tekdir

Allah'ın Kemali

Peygamberlere İman

Ahirete İman

İslam İnancının Meziyetleri

Açık İnançtır

Fıtrat İnancıdır

Sağlam İnançtır

İsbatlı İtikattır

Normal Bir İtikattır

İKİNCİ BÖLÜM

İmanın Fert Hayatı Üzerindeki Etkileri

İman ve İnsan Kıymeti

Maddecilere Göre İnsan

Mü'minlere Göre İnsan
İnsanın Allah Katındaki Yeri
İnsanın Mele-i Aladaki Yeri
İnsanın Bu Madde Alemindeki Yeri
İslam Uleması İnsana Büyük Değer Veriyorlar
İnsanlık fierefinden Sonra İman fierefi
İslamla Maddecilerin insan Görüşü Arasındaki Fark
İnsanın Yeri
İnsanın Tabiatı
İnsanın Gayesi
İman ve Saadet
Mutluluk Nerede?
Saadet Maddi Zevklerde midir?
Saadet Çocuk Sahibi almada mıdır?
Mutluluk Deneysel İlimde midir?
Mutluluk İnsanın İçindedir
Mutluluğu Gerçekleştirecek Maddi Miktar

[Kalp Huzuru](#)

Huzursuz Mutluluk olmaz
İmansız Huzur Olmaz
Mü'minin Huzurlu Olmasının Sebepleri
Mü'min, Fıtratın Sesine Uyar
Mü'min Varlığının Sırrına Ermiştir
Mü'minin flaşkılık ve fiüphe Azabından Kurtulması
Mü'minin Gayesi belli, Yolu Açıktır
Mü'minin Kainatla İlişkisi
Mü'min Allah'ın Maiyetinde Yaşar
Mü'min Peygamberlerle, Sıddıklarla Arkadaştır
Namaz Huzur Kaynağıdır
Mü'min Boş Emellerle Vakit Geçirmez

[Rıza](#)

Mü'min Nefsinden ve Rabbinden Razıdır
Mü'min Hayatından ve Kainattan razıdır
Mü'min Allah'ın Nimetlerini Derinden Hisseder
Mü'min Allah'ın Takdirine Razıdır
Mü'min Allah'ın Verdiği Rızka Kanidir
Bir Kısas, Bir Hisse
Rıza Güç Kaynağıdır
Rıza Batıla Karşı Susmayı Gerektirmez

Güven

Emniyet ve İstikrar Örneği

İman Güven Kaynağıdır

Allahsızların ve fiüpheçilerin Korktukları fiyeler

Mü'min Rızkindan Emindir

Mü'min Ecelinden Emindir

Mü'min Ölümden korkmaz

Umut

Umutsuzluk Küfrü, Küfürde Umutsuzluğu Doğurur

İman Umut Doğurur

Yaşamak İçin Umut Bir Zarurettir.

İman ve Sevgi

Allah Sevgisi

Tabiat Sevgisi

Hayat Sevgisi

Ölüm sevgisi

İnsan Sevgisi

Müslüman Talbi Temizdir; Kimseye Haset Etmez, Kin

Tutmaz

Başkalarını Nefsine Tercih Etmek Mü'minin

Özelliklerindendir

Nefret Duygusu ve İslamdaki Yönü

Müsamaha

Sebat

En Dayanıksız İnsanlar İnkarcılardır

Sebatın Kaynağı

Kadere İman Felaketi Kolay Atlattırır

Mü'min Darlıkta ve Bollukta Allah'ın Nimetinin

fiuuru içindedir

Dünyalığa Gelen Musibet Hafıftır

Ehvenişler de Vardır

Bela Acı ise Sevabı Tatlıdır

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

İmanın Toplum Hayatındaki Etkisi

İman ve Ahlak

Hayvanlar İçgüdüleri İle Hareket Ederler

İnsanın Güdüleri karmaşıktır

İnsan Davranışlarını Frenlemek İçin Tek Başına

Kanun Kafi Değildir

Ahlak Felsefesi Bir Yarar Sağlamaz

Ahlak Felsefesi Değil, Ahlak

Dinsiz Ahlak Olmaz

İman ve İdeal

Dünya Zevki ve Ahlak Üzerindeki Tehlikeleri

Güdü Yetkisi ve İman Yetkisi

İman Enaniyeti Bastırıyor

Alışkanlık ve İman

Alışkanlığın Yetkisi ve Gücü

İmanın Otoritesi Daha Kuvvetlidir

Vicdan ve Ahlak Değeri

Vicdanın Oluşumunda İmanın Tesiri

Dinin Terbiyesinde Gelişen Vicdanın Hayat

Sahnesindeki Yeri

Suç İtiraf Etmede ve Cezaya Dayanma İmanın Rolü

Kanunlara ve Emanetlere Riayette İmanın Rolü

Siyaset ve İdare sahasında İmanlı Vicdanın Rolü

Ticaret ve Muamele Sahasında

Yardım ve Başkaarını Nefsine Tercih Etmede

İtiraz ve fiüpheler

Allah ve Ahiret Korkusu ve Bunun Terbiye

üzerindeki Tesiri

Dr. Henry Long Din Terbiyesine Karşı Çıkanları

Reddediyor

“İmansız Vicdan Saçması

Fedakarlık

Mü'minlerin Fedakarlık Örnekleri

Kuvvet

Mü'minin Kuvvet Kaynakları

Allah'a İman

Ebediyete İman

Kadere İman

Kardeşliğe İman

İman Ne Kadarsa Kuvvet de O Kadar Olur

Bu Kuvvetin Ruh ve Ahlak Üzerindeki Semeresi

Yakın Uzak Herkese Hak ile Muamele Etmek
Maddi Kuvveti Hor Görmek
Sözde ve işte İhlas
Korku ve Hırsı Birkama
Zorabaları ve Azgınları Küçümseme
Tarihin fiahitliği
Bugünkü Gerilemenin Sırrı
Ölü Gibi Hareket Etmek İmana Aykırıdır

Rahmet

Mü'min Rahmeti Allah'ın Rahmetinden elir
Merhamet Etmeyene Merhamet Edilmez
İslam Toplumunda Merhamet Örnekleri
Zebedi Vakfı
Yitik Köpekler Vakfı
Düğün Vakfı
Kocalarına Küsen Kadınlar Vakfı
Hasta ve Yabancıları Teselli Vakfı
Hastaları Oyalama Vakfı
Büyük suçlar Küfrün ve Katı Kalpliliğin Neticesidir
İslam Tarihinden İki Merhamet örneği
Birinci Misal
İkinci Misal

İman ve Üretim

İman ve Amel (iş)
Çalışmak Mü'minin İçinden doğar
Ahirette Kurtuluş Çalışma ile, Boş Emellerle
Değilir
Dünyada Başarı Çalışma ile
Mü'min Allah'dan Korkar ve İşini Sağlam Yapar
Kalp Huzurunun Üretim Üzerindeki Etkisi
Doğruluğun Üretim Üzerindeki Etkisi
Mü'min Vaktinin Kıymetini Bilir
İbadet ve Üretim
Mü'min Çalışarak Dünyasını Mamur Eder
Ahirete İman Dünyayı Muattal Bırakmaz
Tevekkül Başkalarına Güvenmek Değildir
İman ve Islahat
Hayatın Kilitlerini Açacak Tek Anahtar

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

İlim mi İman mı

Maddi İlmin Yeterliği İddiası
Bu iddiaların Çürüklüğü
İlmin Sahası Başka, İmanın Sahası Başkadır
İlmin Verileri Takribidir; Kesin Değildir
İnsan İlimde Derinleştikçe Allah'a daha Çok Yaklaşır
Ahlaksızlık İnsana Gerçek Kazanç sağlar mı?
Kişisel Hürriyet ve Tesirleri

İş ve Üretim

Pskoloji İmanın Yerini Tutmaz
Ruh Doktorları İman Kfilesinde
Sonuç

=====

ÖNSÖZ

Hamd Allah'a, Salat ve Selam da O'nun Resulüne, al ve ashabına olsun.
"İman" meselesi; varlık aleminde, gaflet edilecek, küçümsenecek, veyahut nisyan (unutma) köşesine atılacak tali bir mesele değildir. Nasıl olabilir ki, o, insanın varlığı ve akibeti ile ilgilidir, hatta bana göre iman meselesi "insanın akibeti ile ilgili meselelerin" en büyüğüdür.
İman meselesi; ya edebi saadet veya ebedi mutsuzluktur; ya ebedi cennet veya ebedi cehennemdir. Bunun içindir ki, akıllı olan herkesin bunun üzerinde düşünmesi ve hakikatine ermesi lazımdır.
Akıllı kimselerden birçokları bunun üzerinde düşünmüş; Allah'a inanmayı kendilerine mahsus yollarla isbat etmişlerdir.
Bunların kimileri insan ruhunun derinliklerinde fıtratın sesine dayanmışlardır:
"Hiç gökleri ve yeri yaratan Allah'ın birliğinde şüphe edilir mi?" (İbrahim: 14/10)
"O halde gerçek müslüman olarak kendini dine doğrult, Allah'ın dinine ki, insanları onun üzerine yaramıştır" (Rum: 30/30)

Mütefekkirlerden bazıları da bu konuda “sebeplilik” prensibine dayanıyorlar. Bu prensip, her sanat eserinin bir yapanı, her hareketin bir hareket ettireni olduğunu ve her düzenin arkasında bir kurucusu bulunduğunu kabul eder. Bu prensip aklen bedihi derecede sabittir.

Kimileri de meseleyi matematiksel açıdan ele alıyor ve şu kanaate varıyor ki, insanın dünya ve ahiret hayatı için en gearentili yol; Allah’a, ahirete, cennet ve cehenneme inanmasıdır. Filozof fiair Ebu’l-Ala elMaarri bu konuda şöyle diyor:

“Müneccimle tabip, ölümler dirilmez, dediler. Ben de onlara dedim ki, savulun bire adamlar; eğer sizin dediğiniz doğru çıkarsa, benim bir zararım olmaz. Ama benim dediğim doğru çıkarsa siz zarar edersiniz.”

Matematikçi filozof Pascal da şöyle diyor:

“Ya Allah’ın var olduğunu kabul edeceksin veya etmeyeceksin. Hangisini beğeniyorsun? Birini seçmek için aklın tamamen acizdir. Bu, seninle tabiat arasında geçen bir oyundur. Her ikiniz de okunuzu atıyorsunuz. Muhakkak biriniz kazanacaksınız. Kazanman muhtemel olanla kaybetmen muhtemel olanı ile karşılaştır. Eğer Allah’ın varlığını kabul eder de bunun için bütün varını ortaya koyarak bahse girersen, kazandığın zaman ebedi saadeti elde etmiş olursun. Kaybettiğin zaman mühim bir şey kaybetmiş olmazsın. Bu kaybettiğin şey de fani, gelip geçici bir şeydir. Fani olan mali ceza-muhakkak da olsa-tahammül edilebilir ve akla sığar.”

Biz buna şöyle bir ilavede bulunarak deriz ki, Allah’a ve ahirete inan kimse ebedi hayatı kazanmak için fani tehlikeye atmış olmaz... Hayır, insan inanmakla her iki hayatı birden kazanır ve dünya ve ahiretin her iki güzeliğini birlikte elde eder. Bu konuda Allah Teala ne kadar doğru söylüyor:

“ Kim dünya mükafatını isterse, bilsin ki, dünyanın da, ahiretin de bütün mükafatı Alah’ın katındadır” (Nisa: 4/134)

“Bu dünyada güzel amel işleyenlere, güzel bir mükafat var. Ahiret yurdu ise, elbette daha hayırlıdır” (Nahl: 16/30)

Dinin farz kıldığı ibadetler, mü’minin nefsinin temizlemek ve ruhunu yüceltmek için birer vesileden başka bir şey değildir. Bu uğurda sarf edilecek çaba ve gayret, arkasındaki hayra nisbetle çok azdır.

“Din bir takım şeyleri yasak etmekle insanın aklını, vücudunu, malını, canını, namusunu ve neslini korumak istemiştir. O, “Kendilerine iyiliği emrediyor, onları fenalıktan alıkoyuyor, onlara (Nefislerine) haram ettikleri temiz şeyleri helal kılıyor, murdar şeyleri de üzerlerine haram kılıyor, onların ağır yüklerini, üzerlerindeki bağları indiriyor” (Araf: 7/157)

Din; insanlara birşeyi haram etti mi, ona karşılık, içinde haramın kötükleri bulumayan başka şeyler verir.

Mü’min Allah’a ibadet etmekle, haramlardan sakınmakla hiçbir şey kaybetmez; aksine hakka doğru istikamet, hayır üzerinde sebat ve

şehvetten korunma imkanları kazanır. Bütün bunların ötesinde de ruhunda huzur, hayatında sükunet elde eder.

Asrımızda insanlar faydanın arkası sıra soluk soluğa koşuyorlar. Hatta bunlardan çoğu, gerçeği vakıya mutabık olan veyahut doğruluğu delillerle isbat edilen şeylerde değil de fayda sağlayan şeylerde görüyorlar.

Bu konuda “Gerçeğin ölçüsü faydadır” diyen felsefi bir ekol bile kurulmuştur. Bu ekol, her şeyde önemli olan sonuçtur, ameli hayatımızdaki etkileridir, dar ve bunun üzerinde ısrar eder. fiunda da direktir ki, doğruluk, haberin vakıya uygun olması değil, vakıa ile uyuşmasıdır. Diğer şeyler de böyledir; eğer sonuç gayemize uygun ise hayırdır, doğrudur, gerçektir. Değilse şerdir, yalandır, batıldır. Sonucu bilinmedikçe bir fiil güzel veya çirkin, diye; bir söz de doğru veya yanlış, diye nitelendirilemez. ¹ İşte bu görüşe pragmatizm, denir.

(6) Dr. mahmud Hububullah’ın William James’in “İnanmak İsteği” ve “Akıl ve Din” kitaplarına yazdığı son sözden alınmıştır.

Biz, bu görüşe tümü ile katılmıyorsak da bunun inancımıza zarar vereceğinden de korkmuyoruz. Çünkü biz kesinlikle inanıyoruz ki, insanlara en çok yararı dokunacak şey, gerçektir ve en çok zararı dokunacak da batıldır. Kur’an-ı Kerim; gerçeği akar suya ve faydalı madene, batılı da selin yüzündeki köpüğe ve erimiş madenin üzerindeki cürufa benzetmiştir. Ve sonra da Cenab-ı Hak şöyle buyurmuştur:

“İşte Allah, hak ile batılı şöyle misallendirir. Köpüğe gelince atılır. İnsanlara faydası olan ise yerde kalır. Allah işte böyle misaller verir.” (Ra’d: 13/17)

Ayetle, yerde kalır, dediği haktır, gerçektir. Kur’an-ı Kerim buna “İnsanlara faydası olan” tabirini kullanıyor. Onun insanlara maddi ve manevi bedeni ve akli, ferdi ve içtimai, dünyevi ve uhrevi faydaları vardır.

Az da olsa faydaya önem vermekle maddecilere mutabakat ediyorsak da faydanın ölçüsünde, nev’inde ve sınırında onlara katılmıyoruz. Biz faydayı yalnız miktar ve madde ile ölçmeyiz. Yalnız şahsi faydaya önem vermeyiz. Bilakis onu miktar, nitelik, madde ve ruh ile, fert ve cemiyet ile ölçeriz. Dahası var, biz faydayı hep bu dünyaya özgü de saymayız. Biz daima insan için hazırlanan ve insanın da ona hazırlandığı ahiret hayatını, sonsuzluk hayatını hesap ederiz.

Bu satırlar “İman ve Hayat”² kitabını yazmaktaki gayemizi anlatmak için lüzumlu bir giriş idi.

(2) Daha önce bu kitaba “akide ve Hayat” adını koyduğumu duyurmuştum. Ancak akide yerine Kur’an-ı Kerim’in kullandığı “İman” kelimesini koymayı

tercih ettim. fiüphesiz bu kilmenin ilham ettiği mana daha derin ve daha kuvvetlidir.

Dinin insan hayatındaki mübarek etkileri üzerine biraz ışık tutmak isityoruz. Tabi dinin burada yalnız itikadi yönü üzerinde; Allah’a, Peygamberlere, ahirete, cennet ve cehenneme iman yönü üzerinde duracağız.

Bu kitapta Marksistlerin iddia ettikleri gibi, dinin milletler için bir uyuşturucu ve hayat için bir engel olduğunu iddia eden o kuru iftirayı açığa çıkaracağız. Evet, yalnız fayda ölçüsünün hükmünü kabul etsek ve yararlı olandan, hatta dünyada yararlı olandan başkasını kabul etmeyenlerin mantığını benimsesek dahi dinin bu konuda da haklı ve tutamaklı olduğunu görürüz. Tarih ve insan hayatı araştırmaları dinin vaz geçilmez bir zaruret olduğunu göstermiştir: Din ferdin huzur ve saadeti, ruh temizliği için bir zarurettir. Din toplumun istikrarı, yükselmesive ilerlemesi için bir zarurettir.

Fert dinsiz, rüzgarın önündeki bir tüy gibidir; bir hal üzre karar kılmaz, yönü belli olmaz, emniyetli bir yerde durmaz. Fert dinsiz, kıymeti olmayan, köksüz sir insandır, muzdarip ve şaşkın bir insandır. Nefsinin hakikatini bilmez, varlığının sırrını bilmez. Kendisine hayat elbisesini giydirenin kim olduğunu, niçin giyirdiğini ve bir müddet sonra niçin soyacağını da bilmez. O, din ve iman olmadan obur bir hayvan veya yırtıcı bir canavardır. Tek başına ne kültür, ne de kanun onu oburluğundan çeviremez, tırnaklarını sökemez.

Cemiyet din ve iman olmadan orman cemiyetidir, isterse tepesinde medeniyet şimşekleri çaksın. Orada hayat zorbanın ve kuvvetlinindir; faziletlinin ve muttakinin değildir, O cemiyet mutsuz ve bedbahttır; ister ki, refah içinde yaşasın ve nimet içinde yüzsün. O cemiyet basit ucuz bir cemiyettir. Çünkü onu meydana getiren fertlerin gayesi karın ve göbük şehvetlerini ileri geçmez. Onlar: “Hayvanlar gibi zevklenir, hayvanlar gibi yer, içerler”.

Maddi ilim ne kadar ilerlerse ilerlesin, ne kadar genişlerse genişlesin insanlara huzur ve saadeti gerçekleştirmeye gücü yetmez. Çünkü ilim yalnız hayatın maddi tarafını yükseltir; uzağı yakın eder. Bunun içindir ki asrımızda “Sürat çağı” ve “mesafeleri yenme çağı” adını vermişlerdir.

Fakat hiç kimse ona “fazilet” veya “sükunet” ya da “Beşerin mutluluk” çağı adını verebilir mi?

İlim bugünkü insana yaşama şartlarını sağlamış, ancak ona hedefe gidecek yolu göstermemiştir. İlim hayatın dış yüzünü süslemiş, ancak hayatın derinliklerine inememiştir. İmkanların içine gömölüp de gayesine erişemeyen, yüzeyle oyalanıp da derinliğe inemeyen ve kabuğu yakalayıp da özü ele geçiremeyen insan ne mutsuzdur!

Maddi ilim insana birçok alet ve adevat vermiştir, ancak ona kıymet vermemiş ve uğrunda ölümü göze alabilecek bir hedef göstermemiştir.

Çünkü bu, ilmin vazifesi değildir ve onun ihtisas sahasına da girmez. Bu, ancak ve ancak dinin ihtisasına girer.

Bazı mütefekkir ve filozofların Allah'a inanmadıklarını görüyoruz. Ancak bunlar, Allah'a imana inanıyorlar, yani yol gösterici, itici ve yaratıcı bir güç olması itibarı ile bu imanın yararına inanıyorlar.

Bunlar Allah'a inanmanın ferd ve toplum hayatı üzerindeki olumlu etkilerini inkar edemiyorlar. Birisi şöyle diyor: Eğer Allah yoksa onu var etmelidir³. Yani insanların inanacakları, rızasını arayacakları ve hesaba çekeceğinden korkacakları bir Tanrı yaratmalı ki, kötü ruhlular ondan korkarak titresinler ve toplumun da ahlakı düzelsin.

(3) Müellifin sözün kime ait olduğunu belirtmemişse de Ord. Prof Dr. Ali Fuad Başgil, Din ve Laiklik adlı kitabında (S. 19) bunun Voltair'e ait olduğunu söylemiştir. Mütercim.

Biri de şöyle diyor: Neden Allah'ın varlığından şüphe ediyorsunuz? Eğer Allah olmasa idi karım bana hiyanet eder, hizmetçim de malımı çalardı.

Biz bunların mantıklarına yüzde yüz katılmıyoruz. Çünkü gerçek, sonu ne olursa olsun ona uymalı; batıl da sonucu ne olursa olsun def edilmelidir. Ancak bu iman düşmanlarının sözlerinin bizi ilgilendiren tarafı, dinin ve imanın ruh ve hayat üzerinde etkisi olduğudur ki, bunu da, insafı olan hiç bir kimsenin inkar etmesi mümkün değildir, isterse o kimse imana düşman olsun.

Gerçek, herhangi bir fayda sağlamasa veya herhangi bir zarar önlemese dahi bizatihi hürmete layıktır; kaldı ki arkasında büyük yararlar ve iyi neticeler varsa...

Halbuki Allah'ın varlığı, bütün güç ve kuvveti tekelinde bulundurması, Kainatı idare etmesi, ibadetin yalnız O'na yapılması, peygamberlerin gönderilmesi ve ahiret hayatı ile ilgili haber verdikleri şeylerin doğruluğu, bütün bunlar haktır, delillerle sabittir. Buna iman etmek farzdır; çünkü haktır. Hak olmakla birlikte iç ve dış temizliği, ferdin ve cemiyetin yükselmesi, dünya ve ahiret saadeti hep buna bağlıdır.

Biz imanın semerinden, ruh va hayat üzerindeki etkilerinden bahsederken ancak ve ancak kuvvetle fışkıran, son haddine varan kalplere ışık saçan ve ruhun derinliklerine sızan imanı kasdediyoruz. Zayıf ve sarsık imandan, uyuşuk ve uyuşturucu imandan bahsetmiyoruz. Biz ancak diri ve uyanık imandan bahsediyoruz. Bu imana sahip olanların azlığı bize zarar vermez. Çünkü biz burada İmanın değerinden şüphe eden maddecilerle mürakaşa ediyoruz. Bunlar bilsinler ki, savaşmak istedikleri iman; kalplerde derinleştikçe, gönüler üzerinde hakimiyet kurdukça fert ve toplum üzerindeki iyi etkiler artar. Genellikle imanın etkisi böyle olursa, özellikle

İslam imanı daha yararlı ve daha temiz meyvelidir. Zira başka dinlerdeki imanın içine onun ağırlığını bozacak şeyler karışmıştır. Bazı dinlerin öğretilerinden ve din adamlarının davranışlarından imanın hayata düşman ve milletler için afyon olduğu sonucunu çıkarmak mümkün olabilir. Netekim Yahudi Karl Marks böyle iddia etmiş, papağanlar da bunu ağzından kapıp, etraflarına bakmadan, iyiyi kötünden ayırt etmeden gramafon gibi tekrar etmişlerdir. Çünkü bu din o dinlere benzemez, bu toplum da o toplumlar gibi değildir.

Gerçekten İslam itikadı; ruha ve maddeye, hakka ve kuvvete, dine ve ilme, dünyaya ve ahirete birlikte kucak açar. O, ruhlarda değer ve hürriyet fidanı diken tevhit itikadıdır. Bu itikat Allah'dan başkasına boyun eğmeyi küfür, fısk ve zulüm sayar; insanların birbirlerini tanrı edinmelerini şiddetle reddeder.

Din ve imanın dünyanın her tarafında böyle etkileri olunca, Müslüman ülkelerdeki, bilhassa Araplar üzerindeki etkilerin daha derin ve ona duyulan ihtiyaç daha da büyüktür. Çünkü her sağlam kilidin belli bir anahtarı vardır. Onu başka bir anahtarla açmaya kalkarsan gayretin boşa gider; başarısız denemelerle vakit ve enerji kaybetmekten başka bir yarar da sağlayamazsın.

Müslüman bir şahsiyetin özellikle bir Arabın anahtarı dindir, imandır, İslam itikadıdır.

Ne zaman bu şahsiyeti, din ve iman anahtarından başkasıyla açmaya kalkar, onu tezkiye etmek veya onda saklı bulunan güçleri ortaya çıkarmak istersek boşuna uğraşmış oluruz; su üzerine yapı yapan veya havaya yazı yazan gibi oluruz.

İslam inancı sayesinde Araplar adalarından çıktılar, dünyayı karanlıklardan nura çıkardılar. Kılıçları ile Kisra ve kayserleri ve asık suratlı zorbaları terbiye ettiler. İnsanları halka ibadetten Halka ibadete, dünyanı darlığından dünya ve ahiret bolluğuna, dinlerin zulmünden İslamın adaletine naklettiler. İslam itikadı sayesinde Arap milleti, Avrupayı da yendi. Hani o Avrupa ki, Haçlı Seferlerinde dokuz saldırıda bulunmuş ve Müslüman şarktaki her şeyi yalayıp yutmak istemişti.

İslam inancı sayesinde Araplar, fiarkın üzerine fırtına gibi atılan Tatarları da yendiler.

“Öyle bir rüzgar ki, uğradığı bir şeyi bırakmıyor, mutlak onu kül gibi savuruyor” (Zariyat: 51/ 42)

Tatarlar nerede ise bütün insanlık medeniyetini altüst edeceklerdi. Bereket versin ki Allah Mısır ve Suriye Müslümanlarını gönderdi de onları “Aynıcalut” ta gerisin geri ettiler ve Allah'ın izni ile onları ezdiler. O günkü zaferin anahtarı Memlük Kumandanı Kutuz'un bir sayhası idi. Bu sayha

duyguları tahrik etti, Müslamanlara azim ve karar verdi, onları gayrete getirdi, gazilerin üzerine cennet rügarları estirdi. Bu tarihi sayha “Vah Müslümanlık!” idi.

Arap milleti bugün göğsüne çöken, ülkenin kalbini işgal eden kötü bir düşmanla savaştırmaktadır. Bu düşman da, doğulu olsun, batılı olsun bütün küfür kuvvetlerinin desteklediği “İsrail” dir.

Bu düşmanla savaşırken imandan daha geçerli ve daha dayanıklı bir silah bulamayız.

Allah’ın ve bizim düşmanımızı korkutmak için harp hazırladıkları ve madi kuvvet de gereklidir. Fakat silah ancak kahramanların elinde iş görür. Kahramanı da yalnız ve yalnız iman yetiştirir.

Kimimiz batının bize fırlatıp attığı yeni maddeci akımların fitnesine kapıldılar. Bu akımlar hayatta ne Allah’a, ne ahirete yer vermezler. Dini de tanımazlar. Ancak zaruret anında mütedeyyin halk kitlelerini memnun etmek, oyalamak veya geçici bir gaye uğruna onları kışkırtmak için dinin, kullanılması mümkün bir hizmetçi veya bir alet olduğunu itiraf ederler.

Bu yüzden din milleti yönetmede ve terbiye etmede yerinden saptırıldı. Eğitim ve öğretimden, kültür ve yönetimden ve fikri ameli, içtimai ve siyasi alanlardan uzaklaştırıldı. Geriye birtakım şekil ve kabul kaldı ki, ne öldürür, ne öldürür.

5 Haziran 1967 düşmanla aramızda savaş çıktı. Silahımız çok, imanımız azdı. Silahın bize hiç faydası dokunmadı. Tanklar, uçaklar, filolar, füzeler kar temedi. Çünkü, yeni ve ağır olmasına rağmen bu silahların başında imanlı askerler yoktu. Merhum fiair Mütenebbi bu konuda ne güzel söylemiş:

“Asıl atın sütünde kahramanlar olmadıkça ne at, ne de mızrak fayda vermez”.

Bu, acı da olsa bir gerçektir. Bunu itiraf edecek kadar cesur olmalıyız. Ve bu tecrübeden ders ve ibret almalıyız. Hayatımızı iman ve imanın gerekleri üzerine kurmalıyız. Önce biz kendimizi değiştirelim ki, Allah da bu halimizi değiştirsin. Yoksa dolap beygiri gibi hep yerimizde sayarız.

Düşmanımız çocuklarını din esası üzerinde yetiştiriyor, onları İsrail’in şerefi, Süleyman’ın mülkü ve Teevrat’ın kehanetleri etrafında dolaşan dini hülyalarla savaş alanının ortasında sürüyor. Artık İmanın rolünü nasıl inkar eder, mü’minleri ondan nasıl uzaklaştırabiliriz? Ama biz ise mü’inleri sıkıştırıyor ve bu yüzden onlara işkence ediyoruz. Meydanlarda “Zafer ihtilalcilerindir” , “Üstünlük Halklarındır” naraları atıyoruz. Halbuki bizim milletimiz böyle şeyleri bilmez. Onları bildiği “Zafer Mü’minlerin, Sonuç Müttakileridir” mübarek kelimelerdir⁴.

(4) bkz. Müellifin “İkinci Musibetin Verdiği Ders: Neden Yenildik ve Nasıl Kazanırız?” kitabı.

fiunu biliniz ki bizim ÷lkemizde dine ve imana y÷neltlen her iş d÷şmancadır, varlığımızın özüne hayatımızın ruhuna ve kalkınmamızın temeline y÷neltlmifştir.

“Biz imanlı bir milletiz”. Bu iman şahsiyetimizin temel, kuvvetimizin sırrıdır. Sancağımızı kaldıran budur. Ve eski şerefimizin sırrı, bugünkü silkinmemizin sebebi ve gelecekteki ümitlerimizin dayanağı da budur.

“Biz imanlı bir milletiz”. Bu bedhi (apaçık) bir kaziyedir. Yazarın kalemi, hatibin dili, filozofun fikri, şairin duygusu, ressamın fırçası, kanun koyucusunun esprisi, idarecinin yetkisi, ordunun gücü ve halkın denetimi bunu himaye etmede, desteklemede ve yaymada birleşmelidirler.

Evde babanın, okulda öğretmenin konferansta profesörün, haberde gazetecinin, kitapta müellifin ve sanatçının buna riayet etmesi elzemdir.

İmanın göğsüne şüphe ve inkar oklarının hedef olması için kültürel, fenni (kanatla ilgili) ve tatbiki hayatımızın herhangi bir tarafından açılan her delik; milletimize büyük bir hiyanet sayılır, onun prensiplerine karşı gelme sayılır, onunsafından ayrılma ve düşmana katılma sayılır ve öbü rtraftaki aktif ve yapıcı gayretleri engelleme sayılır.

Ben şuna yakinen inanıyorum ki, iman kelimesi yükselecek ve kazanacaktır. Küfür ve şüphe kelimesi de alçalacka ve çiğnenecektir. Bu konuda Allah Teala ne kadar güzel söylüyor:

“Gördün ya,Allah nasıl bir temsil yaptı: Hoş bi rkelime olan tevhid ve şehadet (iman), kökü yerde sabit ve dal-budağı yukarda olan hoş bir ağaca benzer. O ağaç Rabbinin izni ile, her Allah diledikçe yemişini verir. Allah insanlara böyle misaller verir ki, iyi düşünüp ibret alsınlar. Kötü kelime de (küfür), yeryüzünden gövdelenmiş meyvası kötü bir ağaç gibidir ki, onun bir yararı yoktur”.

Müellif

Birinci Bölüm

Bizim Kasdettiğimiz İman

İmanın Hakikati

İslam İnancının Meziyetleri

İMANIN HAKİKATI

Bizim Kasdettiğimiz İman Mefhumu

Bu araştırma ile kasdettiğimiz, ruh ve hayat üzerindeki etkilerini tebarüz ettirmeğe çalıştığımız iman nedir?

İmanın mefhumunu ve ilişkilerini bilmeden bu soruya cevap verilemez. İmanın mefhum ve manasına gelince: İman, insanın mü'min olduğu kuru lafla ilan edilmesi, demek değildir. Birçok münafıklar da dilleri ile iman ettik, demişlerdir, ama kalpleri asla iman etmemiştir:

“İnsanlardan bir kısmı vardır ki, Allah’a ve kıyamet gününe inandık, derler. Halbuki onlar iman edenler değildirler. Cenabı Allah’ı ve mü'minleri aldatırlar. Bilmezler ki, ancak kendi nefislerini aldatırlar.” (Bakara: 2/8-9)

İman, mü'minlerin adet haline getirdikleri birtakım iş ve merasimleri de kuru kuruya yapmak değildir. Birçok hokkabaz insan vardır ki, zahiren iyi şeyler, hayırlı işler yaparlar, ama kalpleri haraptır; onda hayırdan, iyi halden ve ihlastan eser yoktur:

“Münafıklar, zanlarınca Allah’a hile yaparlar. Allah da hilelerini başlarına geçirir. Onlar namaza kalktıkları zaman, istemeye istemeye kalkarlar; insanlara gösteriş yaparlar. Allah’ı pek az hatıra getirip anarlar.” (Nisa: 4/142)

İman, inanılacak şeyleri kuru kuruya tanıma da değildir. Niceleri vardır ki, imanın hakikatlerini bildikleri halde ona inanmamışlardır.

“Kalpleriyle yakinen bildikleri halde, nefislerine zulüm yaparak ve kibrederek bütün mucizeleri inkar ettiler.” (Neml: 27/14)

Kibir, haset ve dünya sevgisi onlarla yakinen bilikleri şeylerin arasına girmiştir.

“Böyle iken içlerinden bir topluluk hak ve hakikatı bile bile gizlerler.” (Bakara: 2/146)

Demem ki, gerçek iman; sırf dil beden ve zihin ile yapılan hareketler, demek değildir.

Gerçek iman, ruhun derinliklerine inen ve idraki, irade ve vicdanı hertarftan kuşatan ruhi bir şeydir.

Binaenaleyh varlık alemindeki gerçekleri olduğu gibi anlayacak zihni bir idrak lazımdır. Bu idrak de ancak yanılmaz vahy yolu ile olur.

Ve bu akli idrak, şek ve şüphenin sarsamayacağı dereceye ulaşmalıdır.

“Mü'minler ancak o kimselerdir ki, Allah’a ve Peygamberine iman etmişlerdir; sonra imanlarında şüpheye düşmemişlerdir.” (Hucurat: 49/15)

Ve bu kesin bilginin yanı sıra, Allah’a rıza ve teslimiyet ile boyun büken bir insanın kalp şuuru ve iradesi de bulunmalıdır.

“Rabbin hakkı için, onlar, aralarında çekiştikleri şeylerde seni hakem yapıp sonra da verdiğin hükümden nefisleri hiç bir darlık duymadan tam bir teslimiyetle boyun eğmedikçe, iman etmiş olmazlar.” (Nisa: 4/65)

“Mü'minler, aralarında hüküm vermek için, Allah’ın kitabına ve Peygamberine çağrıldıkları vakit, onların sözü ancak: “Dinledik ve itaat etik” demeleridir. İşte bunlar, zafer bulacak olanlardır.” (Nur: 24/51)

“Allah ve Resululü bir işe hüküm verdiği zaman, mü’min bir erkekle mü’min bir kadın için, kendi işlerinden dolayı Allah’ın Peygamberin hükmüne aykırı olanı seçmek hakkı yoktur.” (Ahzab: 33/36)

Bu bilgi ve şuuru kalp ve vicdan takip etmelidir ki, bu itikadın gereklerine göre iş yapmaya, onun ahlaki ve tatbiki prensiplerine sarılmaya ve uğrunda malla, canla savaşmaya sevk etsin. Bunun içindir ki, Kur’an-ı Kerim’in mü’minleri şöyle vafettiğini görüyoruz:

“Gerçek mü’minler, yalnız o kimseler ki, Allah anıldığı zaman kalpleri korkarak ürperir; onlara ayetleri okunduğu zaman, imanlarını artırır; ve onlar yalnız Rablerine tevekkül ederler. Mü’minleine verdiğimiz rızıklardan Hak yolunda harcarlar. İşte bunlar gerçek Mü’minlerdir.” (Mü’minun: 23/1)

Allah Teala sadık mü’minleri şöyle nitelemiştir: “Mü’minler ancak o kimselerdir ki, Allah’a ve Peygamberine iman etmişlerdir; sonra imanlarında şüpheyeye düşmemişlerdir.”

Ulemalardan biri bu ayetin tefsirinde şöyle diyor:

“İman Allah’ı ve Resulünü kalp ile tasdik etmektir. Öyle bir asdik ki, şek ve şüphe götürmez. Öyle emin ve istikrarlı bir tasdik ki, sarsılmaz, yerinden kopmaz. Fısıltılar ona etki etmez. O tasdike sahip olan kalp ve şuur sarsılmaz. O tasdik bulundu mu kişi Allah yolunda malıyla, canıyla cihad eder. Bir kere kalp bu imanın zevkini tadarak huzur ve sükuna kavuşur ve bunda sebat ederse hayatta ve dünyada kendi dışında imanın hakikatını gerçekleştirmeye atılır. İçinde hissettiği iman hakikatı ile dıştan onu kuşatan tecrübe edilmiş işleri ve gerçek hayatı birleştirmeye çalışır. Hissettiği iman şekli ile çevresindeki gerçek şeklin birbirinden ayrı oluşuna tahammül edemez. Çünkü bu ayrılık ona acı verirse her lahza onu çarpar. Buradan da Allah yolunda mala, canla cihada atılır. Bu, mü’minin ruhundan gelen özlü bir atılıştır. Böylelikle kalbindeki parlak şekli gerçekleştirmek ister; çünkü bunu gerçek hayatta ve insanlar arasında da görmek ister. Mü’minle etrafındaki cahili hayat arasındaki husumet, mü’minin, iman tasavvuru ile gerçek hayatı arasındaki ikiliğe dayanamamasından doğan zati bir husumettir. Yine mü’min eksik, kusurlu ve çarpık tatbiki hayatı uğruna tam, kusursuz ve doğru iman tasavvurunu görmezlikten de gelemmez.”

Anlattığım bu unsurlar “gerçek imanı” oluşturan unsurlardır. Siz buna isterseniz “doğru itikat” deyiniz. Eğer bu unsurlardan (öğelerden) bir kısmı eksik olursa kalanına “iman” veya “itikat” adı verilmez. Ona “fikir” yahut “nazariye” veyahut “görüş” denebilir. Ama gerçek iman güneşi ruhun bütün yanlarını aydınlatır; ışık, ısı ve hayat taşıyan ışınları ruha nüfuz eder. Evet, bu itikat akla nüfuz eder; ona kanaat ve huzur verir, kalbe nüfuz eder; ona hareket verir, iradeye nüfuz eder; onu ileri doğru iter ve ona yön verir.

Akıl kanaat eder, kalp harekete geçer, irade yönünü bulursa davarın çobana itaati gibi uzuvlar bunların çağrısına uyar ve aksiyona geçer.

Görüşte itikadın arasındaki farkı göstermek için Merhum prosefer Ahmed Emin'in bu konuda yazdıkları çok hoşuma gider⁵. Merhum der ki: "Görüşünle itikadın arasında büyük fark vardır. Bir görüşte bulunduğun zaman onu bilgilerinin arasına katmış olursun. Bir şeye itikat ettiğin zaman o kanına karışır, kemiklerinin içindeki iliğe kadar sirayet eder ve kalbinin derinliklerine işler.

Görüş sahibi filozof şöyle konuşur: "Ben şu şeyi doğru görüyorum, ama o, gerçekte yanlış olabilir. Bugünkü deliller bunu böyle isbat ediyor. Belki yarın aksine deliller ortaya atılır. Ben bu konuda yanlışmış da olabilirim, isabet etmiş de olabilirim.

Ama bir şeye itikat eden bunda kararlıdır. Onda şek ve şüphesi yoktur. İtikadı behemehal gerçektir. O, bugün haktır, yarın da haktır. delilin onda etkisi yoktur⁶. İtek ve şüphe oraya giremez.

(5) Feyzü'l-Hatır, 1. cilt. Biz bu zatın "Yevmu'l-islam = İslamın Bugünü" adlı kitabını A. Ü. İlahiyat Fakültesi mezuniyeti tezi olarak tercüme etik ve yayınlandı. Mütercim.

(6) Bu, iyice kanaat getirip tasdik etiktensonra böyledir. Amasaphadan önce müslümanlık, delile dayanmayan bir itikadı kabul etmez. Mukallidin imanı muteben eğilir. İmeride İslam itikadınınmeziyetlelrini anlatırken onu "İsbatlı bir itikat" olduğunu açıklayacağız.

Görüş sahibi gevşektir, soğuktur. Görüşü doğru çıkarsa sakın sakın gülümser. Eğer doğru çıkmazsa bunda bir beis görmez. Zaten daha önce görüşünün doğru olduğunu, fakat yanılabilceğini,başkasının yanlış, ama doğru olabileceğini ihtiyaten belirtmişti. İtikat sahibi ise harekatle ve ateşlidir. İtikadı gerçekleşmedikçe sakınleşmez.

Görüş sahibinin dönmesi kolaydır. O, delil yahut delil şeklinde görünen faydanın yanındadır. Ama itikat sahibinin en iyi şekilde görüntüsünü Peygamberimiz (s.a.v.) belirtmişlerdir: "Getirdiğim şeyi terk etmem için güneşi sağıma, ayı soluma koysalar yine de kabul etmem".

Görüş ölü bir cesettir. İtikat ona ruh vermedikçe hayata kavuşamaz. Görüş, karanlık bir mağaradır; itikadın ışığı oraya vurmadıkça aydınlanamaz. Görüş durgun sudur, üzerinde sivrisinekler yumurta yapar. İtikat ise engin bir denizdir. Yüzyinde aşağılık haşeratın doğumuna göz yummaz. Görüş üzeri sisle örtülü sönük bir yıldız, itikat ise parlak bir güneştir.

Görüş insanın önüne zorluklar ve engeller çıkarır. Bedenin arzularına kulak verir, şüphe doğurur, tereddüt yaratır. İtikat ise tehlikelere dalar, dağları sarsar, zamanın istikametini,tarihin gidişini değiştirir, şüphe ve tereddüdü

izale eder, karar ve yakin doğurur ve ruhun istediğinden başka bir şeye müsamaha etmez”.

İmanın Muhteası (İçeriği):

Muhteva ve ilişkilerini bilmeden imanın tarifini ve anlamını bilmek de yeterli değildir. Öyle ise bu araştırmamızda hangi imanı kasdettiğimizi bilmeliyiz.

İnsanlar iman kelimesini kullanmada ciddiyeti kaybettiler. Artık komünizme iman, varlıkçılığa iman, vatana iman ve Alah'ın müsaade etmediği şeylerden insanların uydurup icat ettikleri daha nice şeylere imanı okumaya, duymaya başladık.

İnsanlar ne derlerse desinler, biz kasdettiğimiz imanı bildikten sonra bunun bize bir zararı dokunmaz. Bu da o imandır ki, kelime mutlak olarak zikredildiği zaman ondan başkasına delalet etmez. Bu, dini imandır ki, ta çocukluğundan bu yana insanlıkla beraber bululmuş; delikanlılığında, gençliğinde ve erginliğinde ondan ayrılmamış ve bir çok davranış ve hareketlerinde etki ve yetkisini süre gelmiştir.

O, bir imandır ki, semavi dinlerin sonuncusunda, İslam itikadında tam teşekkül etmiştir. Netekim Kur'an Kerim ve Sünnet-i Nebeviyye onu; Allah'a, ahirete, meleklerle, kitaplara ve peygamberlere iman onlara beyan ederler.

O, varlık bilmecesini çözen, insana hayatın ve ölümün sırnı açıklayan; nereden, nereye ve niçin sorularına cevap veren bir itikattır. Bu itikat, ilk defa İslamın ortaya attığı ve Hz. Muhamed'in icat ettiği bir itikat değildir. O, süzölmüş, Allah'ın gönderdiği bütün peygamberlerin ve tarif edilmeden önce kutsal (semavi) kitapların getirdiği bir itikattır. Bu, değişmeyen ve tekamül etmeyen ebedi hakikatlerdir. Onlar da Allah ve Allah'ın bu kainatla ilişkisi, görünen ve görünmeyen şeylerdir. Onlar bu hayat ve bu hayat içinde insanın rolü ve bundan sonraki akibeti gerçekleridir. Bu gerçekler Hz. adem'in çocuklarına öğrettiği; Hz. Nuh'un kavmine ilan ettiği; Hud ve Salih Peygamberleri Ad ve Semud kavimlerini ona davet ettikleri; Hz. İbrahim'in, ismail'in; Musa'nın Tevrat'ta, Davud'un Zebur'da ve İsa'nın İncil'de tekid ettikleri gerçeklerdir.

Burada İslam'ın yaptığı şey bu itikadı ona sokulan şaibelerden temizlenmiş ve içine katılan yabancı cisimlerden tasfiye etmiş olmasıdır. Bu yabancı cisimler zamanla İslam'a da katılmış; araçlarla ve Allah'tan başkalarını tanrı edinmelerle onu bulandırmış; teşbih, tescim (tanrıya şekil verme) ve insanlardaki kusurları Yüce Allah'a isnat etme ile onun nezahetini bozmuştu. Böylelikle bu itikadın kainata, hayat ve insana bakışını; Allah'la vahy ve dinle olan ilişkisini kötüleştirmişti. Bir de İslam'ın yaptığı; bu itikadı yeni birtarzda, hikmet-i ilahiye'nin son risalet (mesaj) olmasını dilediği ve kıyamete kadar bütün insanlığa amaç teşkil etmesini istediği risalete uygun bir şekilde sunmasıdır.

İslam itikadı geldi, tevhit (Tanrının Birliği) fikrini ve uluhiyetin kemalini zamanla ona karışmış olan şeylerden temizlediği gibi peygamberlik ve nübüvet fikrini de onu bürüten kötü düşüncelerden arıttı.

Ahirette iyi veya kötü karşılık görme düşüncesini de cahillerin ona soktuğu evhamlardan, aşırı insanların tahrifatından, batılı mudaafa edenlerin görüşlerinden ve hokkabaz insanların yalanlarından temizledi.

Bu itikadın ana unsurları (öğeleri); Allah'a, peygamberlere ve ahirete iman etmektir. Bunu Allah'a ve ahirete iman şeklinde özetlemek de mümkündür. Allah'a iman, Allah'ın varlığına, birliğine ve kemaline iman etmeyi içine alır.

ALLAH'IN VARLIĞI:

Deliller bu kainatın ötesinde onu idare eden ve onu evirip çeviren yüce bir kuvvetin olduğunu gösteriyor. Bazıları buna "ilk sebep" bazıları da "ilk akıl" ve "ilk muharik" adını veriyorlar. Kur'an-ı Kerim ile kutsal kitaplarda buna cemal ve celal sıfatları içine alan "Allah" adını veriyor.

Bu yüce kuvvetin, diğer tabirle büyük Allah'ın künhünü kavramak, gerçekte ne olduğunu bilmek insan aklının gücü dışındadır. İnsan bunu nasıl bilebilir ki, kendi varlığını, ruhunun ne olduğunu ve gerçek hayatı; elektrik, mıknatıs v.s. gibi maddi şeyleri dahi bilmekten acizdir. İnsan bunların aslını değil, ancak eserlerini, işlerini bilmektedir. Artık insan yüce ve büyük Allah'ın zatını nasıl bilme umuduna kapılır?

"İşte bu sıfatlara sahip olan Rabbimiz, Allah'dır. Ondandır başka hiç bir ilah yoktur. Her şeyi yaratan O'dur. O halde ona kulluk edin. O, her şeye vekildir. Hiç bir göz onu dünyada ihata ve idrak edemez. Fakat O, bütün gözleri ihata eder. O bütün incelikleri bilir, herşeyden haberdardır." (En'am:6/102)

Bu ilah; belli bir ırkın, özel bir milletin, mahdud bir bölgenin ilahı değildir. O, "Alemlerin Rabbidir". "Göklerin ve yerin Rabbidir". "Doğunun Batının Rabbidir". "De ki: "Allah her şeyin Rabbi iken, hiç ben, Allah'dan başka Rab mi isterim?" (En'am: 6/164)

Kur'an-ı Kerimde, Firavun ile Hz. Musa arasında geçen şu konuşmaya kulak verelim de Allah Tealanın Rablik derecesinin ne olduğunu anlayalım:

"Firavun şöyle dedi: "-O, göklerle yerin aralarında bulunan her şeyin Rabbidir; eğer gerçek olarak bilerseniz". Firavun, etrafında bulunan kimselere: "Duymuyor musunuz"dedi. Musa dedi ki: " O, sizin de Rabbinizdir, daha önceki atalarınızın da Rabbidir". Firavun: "Her halde size gönderilen peygamberiniz ancak delidir" dedi. Musa dedi ki: "O,doğu ile batının ve ikisi arasında bulunan her şeyin Rabbidir; eğer aklınız varsa, anlarsınız." (fuara: 26/23-28)

Kur'an-ı Kerim Allah'ın varlığına çeşitli deliller gösterir:

1- Kur'an önce insanın aklını ve zihnini kainatta görünen birtakım ayetlere (işaretlere) çeker ki, arkada hikmet sahibi bir sanatkarın olduğunu gösterir.

Bu, sebeblilik (kozalite) prensibine inanan kimselerce apaçık bir kanundur. Başka bir delile ihtiyaç bırakmaz:

“Muhakkak göklerin ve yerin yaratılışında, gece ile gündüzün arka arkaya gelişinde, insanlara yarar şeyleri denizde götürüp giden gemide; yeryüzü kuruduktan sonra, Allah gökten yağmur indirerek arzı diriltmesinde, o arzda her türlü hayvanatı yaymasında, rüzgarları her tarftan esdirmesinde, yer ile gök arasında Allah'ın emrine tabi bulutta akı ve düşünce sahibi olan bir millet için birliğine, kudret ve yüceliğine delalet eden elbette bir çok alemetler vardır.” (Bakara: 2/164)

Bu mahlukatın bir halıkı ve bu nizamın bir kurucusu olmalıdır: “yoksa, kendileri halıksız nı yaratıldılar? Yoksa onlar yaratıcıları mıdır? Yoksa, gökleri ve yeri onlar mı yarattılar?” (Tur: 52/56)

“Firavun şöyle dedi: “O halde sizin Rabbiniz kimdir, ey Musa! Musa; “Bizim Rabbimiz, her şeye suret ve şeklini veren, sonra da yolunu gösterendir.” dedi. (Taha: 20/49-50)

Sonra Kur'an-ı Kerim insanın sağlam fıtratını (yaratılışını) harekete geçirir ve insan bu fıtratı ile direkt olarak kendisini koruyan ve gözetten bir ilahın varlığını anlar:

“O halde gerçek Müslüman olarak kendini dine doğrult, Allah'ın dinine ki, insanları onun üzerine yaratmıştır. Allah'ın yarattığı bu dini değiştirmeye kimsenin gücü yetmez. İşte dosdoğru din budur; fakat insanların çoğu bilmezler”. (Rum: 30/30)

Bu fıtrat bolluk ve neşe anlarında gizlenirse de darlık ve keder anlarında kendini tekrar gösterir. Dıştaki yıldız derhal kaybolur ve insanın içindeki asıl maden açığa çıkar. İnsan o zaman dua ve niyaz ederek Rabbine döner: “Sizi karada ve denizde gezdiren O'dur. Hatta siz gemide olduğunuz zaman, güzel bir rüzgarla, o gemi içindekilerle giderken, onlar ferahlanırlar. Derken bir fırtına çıkarak her taraftan dalgalar kendilerine gelince ve kuşatıldıklarını anlayınca, Allah'ın dininde halis ve samimi olarak Allah'a şöyle dua ederler: “Yemin ederiz ki, eğer bizi, bundan kurtarırsan muhakkak şükreden kullarından oluruz”. (Yunus: 10/22)

Bu alemin kaynağı ve idarecesi kimdir, diye insanın karşısına bir soru çıktı mı bu fıtrat baş gösterir ve insan bunun (Allah) olduğunu söylemeden edemez:

“Muhakkak ki, Onlara: “ Gökleri ve yeri kim yarattı, güneşi ve ayı kim zelif kıldı, diye sorarsan elbette: “Allah” derler” (Ankebut: 29/61)

“De ki: “Size gökten ve yerden kim rızık veriyor? O kulaklara ve gözlere kim malik bulunuyor? Ölüden diriye, diriden ölüyü kim çıkarıyor? Bütün bu işleri kim idare ediyor?” Hemen diyecekler ki, “Allah”. De ki: “ O Halde Allah'dan sakınmaz mısınız?” İşte bu işleri yapan Allah'tır; gerçek Rabbinizdir. Haktan

sonra da sapıklıktan başka ne vardır? O halde (bu açık delillerden sonra imandan) nasıl çevrilirsiniz?”. (Yunus: 10/31-32)

Kur’an insan tarihini şahit olarak gösteriyor ki, Allah’a ve peygamberlere iman, sahipleri için kurtuluş gemisi, onları tekzip de felaket habercisi olmuştur. Nuh Aleyhisselam hakkında şöyle diyor:

“Bunun üzerine Nuh’u tekzip ettiler. Biz de Nuh’u kendisiyle beraber gemidebulunanları kurtardık; ve ayetlerimizi yalanlayanları (tufan ile) boğduk. Çünkü, onlar, basiretleri körleşmiş bir kavim idiler”. (Araf: 7/64)

Hud Aleyhisselam için de şöyle diyor:

“Nihayet Hud’u ve beraberindeki iman edenleri, rahmetimizle kurtardık; ve ayetlerimizi tezip ederek iman etmemiş olanların kökünü kestik”. (Araf: 7/71)

Salih peygamber ve kavmi Semud için de şöyle diyor:

“İşte küfürleri yüzünden çökmüş, harabeye dönmüş evleri! Muhakkak ki bunda, kudretimizi bilen bir kavim için ibret alacak bir alamet var. İman edip de küfürden sakınanları ise kurtarık”. (Neml: 27/52-53)

Cenab-ı Hak, bütün peygamberler hakkında daResul’ü Muhammed’e hitap ederek şöyle diyor:

“Gerçekten biz, senden evvel birçok peygamberleri kavimlerine gönderdik de, onlara, delillerle vardılar. Fakat o günah işleyenlerden biz intikam aldık. Mü’minlere yardım etmek üzerimize bir hak oldu”. (Rum: 30/47)

ALLAH TEKTİR:

Allah tekdir; zatında, sıfatında ve fiilinde şerik ve naziri yoktur;

“De ki: O, Allah’dır, tektir. Allah samed’dır (her yaratığın muhtaç bulunduğu eksiksiz bir varlıktır). Doğurmadı O, doğurulmadı da... Hiç bir şey O’na denk olmamıştır”. (İhlas: 112/1-4)

“Sizin ilahınız tek Allah’dır. O’dan başka ilah yoktur; Rahman’dır, Rahim’dır”. (Bakara: 2/163)

Kainattaki bu dirlik ve düzen, yaratıcısının ve idarecisinin tek olduğunu gösterir. Eğer bunu idare eden tek akıl ve tek el olmasa idi düzeni bozlar, kanunları çiğnenirdi.

“Eğer yer ile gökte Allah’dan başka ilahlar olsaydı, bunların ikisi de muhakkak fesada uğrar, yok olurdu. O halde, Arş’ın Rabbi olan Allah, onların vasfetmekte oldukları şeylerden beri ve yücedir”. (Enbiya: 21/22)

“Allah hiç evlat edinmemiştir, beraberinde bir ilah da yoktur. Eğer müşriklerin dediği gibi olsa idi, o takdirde her ilah kendi yaratığını götürür, tek başlarına kalarak aralarında ayrılıklar baş gösterir ve bir kısmı diğerlerine üstün gelirdi. Allah, onların isnat ettiği şirk vasıflarından münezzehtir”. (Mü’minun: 23/91)

O, tek Rab’dır. O yerin ve göğün, bunlardan her şeyin Rabidir. Her şeyi yaratmış ve inceden inceye takdir etmiştir. Her şeyi yaratmış ve ona doğru

yolu göstermiştir. Ne yere, ne gökte, yaratıklarından hiç biri zerre yaratıldığını iddia edemez. “Bu onlara yaraşmaz ve buna güçleri yetmez de.”

O’ tek ilahdır. Ondan başka ibadete layık kimse yoktur. Ümit ve korku ile O’ndan başkasına yüz tutmak caiz degildir. Ancak O’ndan korkulur, ancak O’na boyun eğilir. O’ndan başkasından merhamet umulmaz, O’ndan başkasına güvenilmez. Yalnız O’nun hükmüne rıza gösterilir. İster peygamber, ister siddık, ister kiral, ister sultan olsun, bila istisna bütün insanlar onun kuludur. Allah dilemezse kendi nefislerine ne bir zarar, ne bir fayda veremezler. O dilemeden ölemez, o dilemeden yaşamayaz, o dilemeden tekrar dirilemez. Her kim bunlaren birini Tanrı yerine kor, ona baş eğerse, onu olduğundan yukarı çıkarmış ve kendini aşağı indirmiş olur. Bu yüzdendir ki, Müslümanlık genellikle bütün insanları ve özellikle Yahudi ve Hıristiyanları şuna davet etmiştir:

“Ey kitap ehli (olan Yahudi ve Hıristiyanlar)! Bizimle sizin aranızda müsavi bir kelimeye gelin. fiöyle ki, Allah’dan başkasına topmayalım, O’na hiç bir şeyi ortak koşmayalım, Allah’ı bırakıp da biribirimizi Rab’ler edinmeyelim”. (A’li İmran: 3/64)

Kur’an, İslam Peygamberi Hz. Muhammed hakkında yalnız şunu söylemiştir:

“Muhammed ancak bir peygamberdir. Ondan önce birçok peygamberler gelip geçmiştir”. (A’li-İmran: 3/144)

O kendisi ancak “Allah’ın kulu ve Resulü” olarak ilan etmiştir⁷. Bütün peygamberler, Kur’an’ın nazarında bizim gibi insandırlar. Ancak Allah onları insanlara risaletini (mesajını) iletmeleri için görevlendirmiştir. Bunun içindirki, hepsinin risalet esnasında ilk çağrıları şu olmuştur:

(7) Bir sahihhadiste: Hıristiyanların İsa’yı uçurtukları gibi, siz de beni uçurtmayın. Sadece bana; Allah’ın kulu ve Resulü, deyin” buyurulmuştur.

“Ey kavmim, Allah’a ibadet ediniz, O’dan başka ilahınız yoktur”. (bkz. Araf: 7/65-73-85. Hud: 11/26-50-61-81 v.s.

“Celalim hakkı için, biz, her ümmete; “Allah’a ibadet edin ve putlara tapmaktan sakının” diye bir peygamber gönderdik”. (Nahl: 16/26)

“Senden önce hiç bir peygamber göndermedik ki, ona şöyle vahy etmiş olmayalım “Gerçek şu ki, benden başka ilah yoktur. Onun için bana ibadet edin”. (Enbiya: 21/25)

Bunlardan birinin insanları kendisi tanrılaştırmağa veyahut şahsını takdis etmeğe çağırıldığını iddia etmek veya bu iftirada blunlmak açık bir sapıklıktır.

“Beşerden hiç kimseye yakışmaz ki, Allah ona kitap versin, anlayış versin, de sonra insanlara şöyle desin; (Allah’ı bırakıp bana kul olun). Fakat öğretmekte ve ders alıp vermekte olduğunuz kitap sayesinde, bildiği ile

amel eden alimlerden olun, der. Ve meleklerle peygamberleri tanrılar edinmenizide size asla emretmez. Artık siz müslüman olduktan sonra, size küfrü emreder mi?”. (A’li-İmran: 3/79-80)

Bu sebeple İslam itikadı müslümanlarca “Kelime-i Tevhid”, “Kelime-i İhlas” ve “Kelime-i Takva” diye bilinen şu büyük kelime ile temsil edilir; O da “La ilahe illallah”dır.

“La ilahe illallah” yeryüzündeki bütün zorbalara, cahiliyet devrindeki bütün batıl ilahlara karşı bir ihtilal idi. Ağaç olsun, taş olsun, insan olsun Allah’tan gayrı tapılan bütün putlara ve tanrılara karşı bir ihtilal idi.

“La ilahe illallah” insanları insanlara, tabiata ve Allah’ın yarattıklarına tapmaktan kurtarmak için evrensel bir çağrı idi.

“La ilahe illallah” ne bir hakimin, ne de bir filozofun eseri olmayan yeni programın adıdır. Bu, bütün başların ve kalplerin ancak ona eğildiği ve yalnız onun otoritesini kabul ettiği bir programdır. “La ilahe illallah” cahiliyet devri toplumuna aykırı yeni bir toplumun doğum ilanı idi. Bu toplum inancı ile, düzeni ile seçkin bir toplumdur. İçinde ırkçılık, bölgecilik ve sınıfçılık yoktur. Çünkü o, tek Allah’a mensuptur. Ondan başka kimsenin hakimiyetini tanımaz.

Cahiliyet devri lider ve zorbaları “La ilahe illallah” ın onların tahtlarını çökerteceğini, zorbalıklara son vereceğini ve zayıfları karşılarna çıkaracağını anladıkları için onunla savaşmakta bütün güçlerini harcamaktan çekinmediler. Bütün yolları tuttular, inananları çevirmek için tehditler savurdular.

Birtakım insanların kendilerine ilah yapmaları veya başkalarının onları yeryüzünde ilah veya yarı ilah saymaları insanlık için büyük bir musibet olmuştur. İnsanlar bunlara boyun keser, korkar, itaat eder ve teslim olurlardı.

Fakat tevhid inancı, müslümanın ruhunu yüceltmıştır. On göre hiç bir insan ilah, ne yarı ilah, ne çeyrek ilahdır. Hiç bir ihsan tanrının oğlu değildir, tanrılık ona hülul etmiş değildir.

Hiç bir insan değer bir insanın karşısında secde etmez, eğilmez veya yer öpmez. Bu, gerçek insanlığın kardeşliğinin aslıdır, gerçek insan kıymetinin aslıdır. Çünkü abitle mabud arasında kardeşlik olmaz. Tanrının veya tanrı olduğunu iddia eden birinin karşısında insanın hürriyeti olmaz. Kendisi gibi bir mahluka secde eden veya onu Allah’ın yerine koyan bir insanın da kıymeti olmaz.

Ebu Musa’l-Eş’ari anlatıyor: Habeş kralı Necaşi’nin huzuruna çıktık. Tahtında oturuyordu. Amr b. As sağında, Ammare solunda idi. Papazlar etrafında sessizce oturuyorlardı. Amr ile Ammare-ki bu ikisi Kureyş’in Necaşi’ye gönderdikleri delege idiler- bunlar sana sadece secde etmiyorlar, dediler. Yanındaki papazlar ve piskoposlar koşuşup; kıralla secde ediniz,

dediler. Hz. Ali'nin kardeşi Cafer: Biz Allah'dan başkasına secde etmeyiz, karşılığını verdi.

Kureyş tarafından sıkıştırılmış ve hicret etmiş olmalarına, başka bir ülkeye sığınmış bulunmalarına rağmen bir an dahi olsa Allah'dan başkasına secde ederek tevhidde kusur etmek istemediler, Hz, Caferin ilan ettiğı o kelime, o günden bu yana her müslümanın parolası oldu "Biz Allah'dan başkasına secde etmeyiniz".

ALLAH'IN KEMALİ:

Allah'ın var ve bir olduğuna inanmakla beraber O'nun Yüce Zatına yaraşır şekilde kemal sıfatı ile muttasıf ve bütün noksanlık sıfatlarından münezzehtir olduğuna da inanmak gerekir.

"Doğurmadı O, doğurulmadı da..." (İhlas:112/2-4).

"O'nun misli gibi (O'na benzer) hiç bir şey yoktur. O, Semi'dir, Basir'dir". (fiura: 42/11)

fiu eşsiz kainat ve içindeki muhkem ve acaip şeyler bunu gösterir, parlak insan yaratılışı buna delalet eder ve Allah'ın Peygamberlere gönderdiği dinler de bunu açıklar.

O, kendisine hiç bir şey saklı kalmayan alim bir zat-ı alidir:

Gaybın anahtarları, Allah'ın katındadır. Onları ancak Allah bilir. Karada ve denizde ne varsa hepsini O bilir. O'nun ilmi dışında bir yaprak dahi düşmez. Yerin karanlıkları içindeki tek tane, yaş ve kuru her şey Allah'ın ilmindedir". (En'am: 6/59)

O, istediğini yapan şerefli ve izzetli biridir. Hiç kimse onu mağlup edemez, hiç bir şey onu istediğinden çeviremez: "Resulüm, şöyle de:

"Ey mülkün sahibi Allah'ım! Sen, dilediğine mülkü verirsın, dilediğinden de mülkü çeker alırsın. Dilediğini aziz edersin, dilediğini de zelil edersin, hayır yalnız senin elindedir. Muhakkak ki sen her şeye kadirsın". (A'li-İmran: 3/26)

O kadirdir; hiç birşey onu aciz bırakamaz. Darda kalan ona dua edince duasını kabul eder, zorluğunu giderir. Çürümüş kemiklere hayat verir. Mahlukatı ilk defa nasıl yarattı ise ahirette yine öyle diriltir ve bu ona daha da kolaydır:

"Bütün mülk ve saltanat kudret elinde olan Allah, her türlü noksanlıktan tenezzüh edip yücelmiştir. O, her şeye kadirdir". (Mülk: 67/1)

O, hakimdir; boş yere bir şey yaratmaz, hiç birşeyi başıboş bırakmaz. Hikmetsiz bir iş yapmaz, hikmetsiz bir emir buyurmaz. O hikmetleri bilen bilir, bilmeyen bilmez. Mele-i a'ladaki meleklerde buna şahitlik ediyorlar: "Melekler:

"Biz seni tenzih ederiz. Senin bize öğrettiğinden başka, hiç bir ilmimiz yok. Muhakkak sen her şeyi hakkıyla bilersin, üstün hikmet sahibisin". dediler".

(Bakara: 2/32)

Allah'ın peygamberleri, eveliyaları ve akıllı kulları da aynı şeye şahitlik ediyorlar: "Sağ duyulular o kimselerdir ki, ayakta iken, otururken ve yatarken Allah'ı anarlar; göklerin ve yerin yaratılışı hakkında Allah'ın varlığını isbat için iyice düşünürler ve şöyle derler:

"Ey Rabbimiz, sen bunları boşuna yaratmaktan münezzehsin". (A'li İmran: 3/191)

O, Rahimdir; rahmeti gazabını geçmiştir. İlmi her şeyi kuşatığı gibi rahmetide herşeyi kuşatmıştır: "Ey Rabbimiz! Senin rahmetin ve ilmin her şeyi kuşatmıştır".⁸

"Ben azabımı kullarımdan dilediğime isabet ettiririm. Rahmetim herşeyi kuşatmıştır". (Araf: 7/156)

Rahmetinin genişliğini göstermek ve ne kadar günahın içine yuvarlansalar da kulların kalbindeki ümidi takviye etmek için Kur'an'ın sureleri "Bismillahirrahmanirrahim" ile başlar.

"Ey nefislerine karşı haddi aşmış kullarım! Allah'ın rahmetinden ümit kesmeyiniz; çünkü Allah, bütün günahları mağfiret buyurur. fiüphesiz ki O, Gafurdur (çok bağışlayıcıdır), Rahimdir (çok merhametlidir)". (Zümer:39/53)

Müslümanlıktaki Tanrı, Aristo'nun Tanrısı gibi kainattan elini eteğini çekmemiştir. Aristo tanrısına, "ilk harekete geçiren" veya "ilk sebep" adını vermiş ve onu hep olumsuz (selbi) sıfatlarla nitelemişti. Aristonun tanrısı hareket edemez, etki gösteremez ve kainatı yönetemezdi. Çünkü o tanrı Aristo felsefesinin tasvir ettiği gibi kendinden başka birşeyi bilmiyor, şu dipsiz bucaksız Kainatta cereyan eden hiç birşeyin farkına varmıyordu.

Aristo'nun ve Yunan felsefesinin tanrısı bu alemi yoktan var etmemişti. Çünkü alem onlara göre ezelidir; sonradan yaratılmış değildir.

Aristo'nun ilahının bu alem ile ilgi ve irtibatı yoktur. O, alemde olup biten hiç bir şeyi yönetmez. Çünkü O, yere gireni, yerden çıkanı, gökten ineni, göğe yükseleni bilmez. Tanrı hakkında Aristo ve ona uyanların hep dedikleri şunlardır: Tanrı cevher ve araz değildir, başlangıcı ve sonu yoktur, mürekkep (bileşik) değildir, cüz değildir. Kainatın ne içindedir, ne dışındadır. Kainata bitişik de değildir. İşte bu olumsuz sıfatlar tanrıyı umulan ve korkulan bir varlık yapmaz. İnsanları Rablerine kuvvetle bağlamaz. Artık o tanrı ne insanları denetleyebilir, ne de insanlar ondan korkarlar. Ona güvenemezler, onu sevemezler.

Yunan düşüncesinin tanıdığı ve ondan da yeni batı düşüncesine geçen bu kainattan uzak duran tanrıyı İslam tanımaz. Onun bildiği ilah:

"Arzı ve yüce gökleri yaratı. O Rahman Arş'ı istila etti. Bütün gökte olanlar, bütün arzdakiler, bütün bu ikisinin arasındakiler ve bütün yerin dibindekiler hep O'nundur. Sen sesini yükseltsen, bil ki, Allah bundan müstağnidir.

Çünkü Allah, gizliyi de bilir, kalptekini de. Allah odur ki, kendisinden başka hiç bir ilah yoktur. En güzel isimler O'nundur". (Ta'ha: 20/60)

"Allah o Allah'dır ki, kendinden başka hiç bir ilah yoktur.O, ezeli ve ebedi hayat ile bizatihi diridir. Zat ve kemal sıfatları ile yaratıkların bütün işlerinde hakim ve kaimdir. Onu ne bir dalgınlık, ne de bir uyku tutmaz. Göklerde ve yerde ne varsa hepsi onun. Onun izni olmadıkça katında kim şefaatebilir? O, bütün varlıkların önlerinde ve arkalarındaki gizli ve aşikar her şeyini bilir. Onlar ise, Alah'ın dilediği kadarından başka, ilahi ilminden hiç bir şey kavrayamazlar. Onun kürsüsü (mülk ve saltanatı) gökleri ve yeri çevrelemiş, kaplamıştır. Gökleri ve yeri korumak, gözetmek ona zorluk ve ağırlık vermez. O, çok yüce, çok büyüktür". (Bakara: 2/255)

Müslümanlıkta Allah ise, herşeyi yaratan, her canlıya rızık veren, her şeyi idare edendir. Her şeyi ilmi ile kuşatmış, her şeyi teker teker saymıştır. Rahmeti her şeyi kuşatmıştır. Yaratan, tesviye eden odur. İşitir ve görür. Gizli söyleneni ve fısıldananı bilir.

"Herhangi bir üç sırdaşın, bir fısıltısı olmuyor mu, mutlaka O dördüncüleridir; beş kişinin oluyor mu, mutlak O, altıncılarıdır; bunlardan daha az, daha çok olmuyor mu, muhakkak O, her nerede olsalar, onlarla beraberdir. Sonra bütünyaptıkların, kıyamet günü, kendilerine haber verir". (Mücadele: 58/7)

Yaratan ve emreden O'dur. Her şeyin idaresi O'nun elindedir. Geceyi gündüze, gündüzü geceye sokar. Ölülerden diri çıkarır, diriden ölü çıkarır. Dilediğine sayısız rızık verir.

Yerin, göğün mülkü onundur. Ne yerde, ne gökte hiç kimse zerre kadar bir şeye sahip olamaz. Yerde ve gökteortağı yoktur. Ay, güneş ve yıldızlar onun emri altındadır. Yer ve yeryüzündekiler onun kudreti ile döşenmiş, onu dilemesi ile ve hikmetine uygun olarak yürümektedirler.

O, rüzgarı gönderir, rüzgar da bulutarı sürer, dilediği şeklide onları gökyüzüne dağıtır ve toplar. Aralarında şimşek çakar. Emri ile denilerde gemileri yüzdüren odur. İzni olmadan gök yerin üzerine düşmez. İnsanların, üzerinde dolaşmaları ve nimetinden yararlanmalı için yeryüzünü hor kılan O'dur.

Yerde ve göklerde ne varsa O'nun yarattığı ve O'nun kuludur. Gökte melekler, yerde insanlar ve cinler hep onun kabza-i kudretindedir (Pençesindedir), onun iradesi altındadır. Melekler, yaratılışları icabı Allah'ın itaatli askerleridir.

"Melekler, Allah'ın sözünün önüne geçmezler, hep onun emri ile hareket ederler". (Enbiya: 21/27)

"Allah kendilerine ne emretti ise, ona isyan etmezler ve emredildikleri şeyi yaparlar". (Tahrim: 66/6)

Hürriyet ve cüz'i ihtiyarları varsa da cinler ve insanlar Alah'ın irade ve yetkisinin dışına çıkamazlar. Kendi başlarına ne ölüme, ne hayata, ne de yeniden dirilmeye yetkili değillerdir. Bunlardan kim bugün Allah'a karşı inat ederse, yarın onu tanımaya mecbur kalır.

"Göklerde ve yerde hiç bir kimse yoktur ki, Rahman'a kul olarak gelici olmasın. Yemin olsun ki, Allah hepsini kuşatmış, sayılarını ve işlerini bilmiştir. Kıyamet günü de her biri O'na tek başına olarak gelecektir". (Meryem: 19/93-95)

Allah Teala ilmi ve ihatası ile kulları ile beraberdir:

"Her nerede olsanız sizinle beraberdir". (Hadid: 57/4)

O, özellikle yardım ve desteği ile mü'minlerle beraberdir:

"Gerçekten Allah, takva sahipleri ile ve ihsanda bulunan kimselerle beraberdir". (Nahl: 16/1287)

"Çünkü Allah mü'minlerle beraberdir". (Enfal: 8/19)

Ulvisi ve süflisi ile, dillisi ile, canlısı ve cansızsı ile kainat Allah'ın emrine boyun eğmiştir. Birliğine ve büyüklüğüne şahittir. İlmini ve hikmetini söylemekte, O'nu daima tesbih etmektedir.

"Yedi (kat) gök ve yer, bir de bunlar içinde bulunanlar Allah'ı tesbih ederler. Hiç bir varlık yoktur ki, O'nu hamd ile tesbih etmesin. Fakat siz, onların tesbihini anlamazsınız. O, gerçekten Halimdir, Gafurdur". (Hac: 22/18)

Kainatın Allah'ı tesbihve ona secde etmesi büyük bir gerçektir. Kör gözler onu görmez, sağır kulaklar ona duymaz. Fakat o, iç gözleri ile bakanlara, kalplerinin kulağı ile işitenlere açıktır. Bunlar bütün varlığı mihrap, kainatı da secde eder ve Allah'dan korkar görürürler. Aziz ve Hakim olan, Rahman ve Rahim olan Allah'a hamd ve tesbih ayetlerini okurlar.

"Göklerde ve yerde kim varsa, ister istemez kendileri de, gölgeleri de sabah akşam Allah'a secde eder". (Rad: 13/157)

"Görmedin mi, göklerde ve yerde olan her şey; Güneş, Ay, yıldızlar, dağlar, ağaçlar, hayvanlar ve insanlardan çok kimseler hep Allah'a secde ediyor". (Hac: 22/18)

"Göklerde ve yerde ne vrasa, hep Allah'ı tesbih etmektedir. O, Azizdir, Hakimdir. Göklerin ve yerin mülkü O'nundur; diriltir ve öldürür. O herşeye kadirdir. O, evveldir ve ahirdir. Zahirdir ve batındır. O, her şeyi bilendir". (Hadid: 57/1-3)

PEYGAMBERLERE İMAN

Allah'ın kemaline, hikmetine, rahmetine; kainatı gözettiğine, alemi idare ettiğine ve insana kıymet verdiğine iman ettikten sonra peygamberliğe inanmak şaşılacak bir şey değildir. Hatta bu ondan doğmakta ve onun bir gereğidir de. Allah insanı yaratıp kainattaki her şeyi emrine verdikten sonra

onu karanlıkların içine salıvermez. Ona dünya hayatının yolunu gösterdiği gibi ahiretin de yolunu göstermesi hikmeti icabıdır. Ona maddi azık hazırladığı gibi, ruhi azık da hazırlamalıdır. Gökten su indirerek ölü toprağı dirilttiği gibi, gökten vahy de indirerek gaflete dalmış kalpleri ve körelmiş akılları diriltmesi de bunun gereğidir.

Ferdi, kuvvetleri ve çeşitli kabiliyetleri ile, toplumu keyfi ve karmaşık menfaatları ile başbaşa çekişmeye bırakmak hikmete yaraşmaz. Asıl hikmet bunun tersindedir, yani insanlara Allah'ın yolunu göstermeleri ve kullar arasında adaleti temin etmeleri için mucizler gösteren peygamberler göndermedir.

Bunun içnidir ki peygamberler, kendilerine Allah'ın emirlerini tebliğ eden resullerin gelmesini hayretle karşılayan kavimlennin davranışlarını yadırgamışlardır. Nuh (a.s.) diyor ki:

“Ey kavmim! Bende hiç bir sapıklık yoktur; lakin ben, alemlerin Rabbi tarafından gönderilen bir peygamberim. Size Rabbimin vahyettiklerini tebliğı ediyorum; ve size öğüt veriyorum. Allah'dan gelen vahy ile, sizin bilemeyeceklerinizi biliyorum. Sizi küfür akibetinden korkutmak için ve Allah'dan sakınmanız için, içinizden bir adam (peygamber) vasıtasıyla Rabbinizden size bir ihtar geldiğine hayret mi ediyorsunuz? Olur ki, takvanız sebebi ile merhamet olunursunuz”. (Araf: 7/61-63)

Hud (a.s.) da kavmine buna yakın sözler söylüyor.

Kur'an-ı Kerim, Hz. Muhammed'in elçiliğini inkar edenlere:

“İnsanları Allah'ın gazabı ile korkut ve iman edenleri de, Rableri katında yüksek derceleri olmakla müjdele, “diye vahy etmemiz, insanlar için şaşılabacak şey mi oldu ki, kafir: “ Her halde bu, açık bir sihirbazdır,” dediler”. (Yunus:10/2)

Vahy yolu ile hidayet, Allah kullarına ihsan ettiğı hidayetlerin en üstünüdür.

DÖRT TÜRLÜ HİDAYET VARDIR:

Fıtrı (doğuştan) tabii hidayet. Bunu bir alim şöyle ifade etmiştir. Kendisine düşünmeye ne zaman başaldın, diyenlere; anamın karnından çıktığım andan itibaren; acıktım, anamın memesini emdim; acı duydum, ağladım, karşılığını vermiştir!

Bu hidayet (yol bulma) yalnız insana özgü değildir. Bunun içine hayvanlar, kuşlar ve haşere de girer. Arı bahis konusu olunca buna vahy denilmiştir:

“Rabbin bal arısına da şöyle vahy etti:

“Dağlardan, ağaçlardan ve insanların kuracakları kovanlardan kendine evler edin”. (Nahl: 16/68)

Hatta bu hidayet kainatın bütün cüzleri arasına yayılmıştır: Bitkilere yayılmakla sınırlı bir oranda ve belli bir miktarda topraktan gıdasını alır. Yıldızlar da çiğnemeyecekleri bir kanuna uyarcasına yörüngelerinde hareket ederler,

“Ne güneşin aya yetişmesi mümkün olur, ne de gece gündüzü geçer. Hepsi bir felekte yüzerler”. (Yasin: 36/40)

Bu, mahlukatın ulvisini, süflisini kapsayan bir hidayettir. Bu konuda Kur’an-ı Kerim Musa’nın Firavun’a verdiği bir cevabı hatırlatıyor:

“Firavun şöyle dedi: “O halde sizin Rabbiniz kimdir? Musa: “bizim Rabbimiz, her şeye suret ve şeklini veren, sonra dayolunu gösterendir” dedi”. (Ta’ha: 20/49-50)

“Rabbinin çok yüce adını tesbih et; O Rabbin ki, yarattı da düzenine koydu. O Rabbin ki, takdir etti de doğru yolu gösterdi” (A’la: 87/1-3)

2- Duyularla temin edilen hidayet. Dış duyular; kulak, göz, burun ve dil. İç duyular; acıkma, susama, sevinme ve üzülmeye gibi. Hidayetin bu derecesi birinciden daha yüksektir. Bunda biraz idrak vardır. Gerçi bu da hatadan salim değildir; mesela serabı su sanmak ve gölgeyi hareketsiz görmek gibi.

3-Meleklere ve çeşitli kuvvetleri ile aklın hidayeti. Akıl, bir hükme varırken her ne kadar duyulara dayanırsa da duyulardan üstündür. Bu yüzdendir ki akıl ölçüleri sıralamada ve sonuçları çıkarmada duyulara temas eder. Yüksek çalışması ile akıl, insanlara mahsustur ve insan akıl ile hayvanlardan ayrılır.

4- Vahy yolu ile hidayet. Vahy aklın hatalarını düzeltir, duyuların evhama kapılmasını önler ve tek başına varamayacağı konularda akla yol gösterir; akılların ittifak edemeyecekleri meselelerde ihtilafı kaldırır.

“İnsanlar iman ezre bulunan tek bir ümmet idi; sonra kimi iman etmek, kimi küfre varmak suretiyle ayrılığa düştüler de Allah, rahmetinin müjdecisi ileri ve azabının habercileri olmak üzere peygamberler gönderdi; ve insanlar aralarında ayrılığa düştükleri şeyde hak üzere hükmetmek için, o peygamberlerle kitap gönderdi. Halbuki kendilerine açık deliller geldikten sonra aralarındaki zulmün ve hasetlerinden ötürü, ihtilafa düşenler, o kitap verilenlerden başkası değildir. Onların hak hususunda ayrılığa düştükleri şeyde, Allah kendi izni ile iman edenleri doğru yola hidayet buyurdu. Allah dilediğini doğru yola iletir”. (Bakara: 2/213)

“Celalim hakkı için, biz peygamberlerimizi açık müjdelerle gönderdik ve beraberlerinde kitap ve adalet indirdik ki, insanlar adaletle ayakta dursunlar” (Hadid: 57/25)

“Müjdeleyici, korkutucu olarak peygamberler gönderdik ki, bu peygamberlerin gelişinden sonra, insanların kıyamette: “Bizi imana çağıran olmadı” diye Allah’a bir hücut ve özürleri olmasın”. (Nisa: 4/165)

Peygamberliğe imanın içinde şu manalar vardır:

1- Allah'ın yüce hikmetine ve geniş rahmetine iman vardır. Allah'ın hikmeti ve rahmetidir ki, insanları başı boş bırakmamayı, tebliğden önce azap edilmemelerini ve başvuracakları bir hakem olmasızın ihtilafın içine salıverilmemelerini gerektirmiştir.

“İnsan başıboş bırakılacağını mı sanıyor”. (Kıyame: 75/36)

“Bir de, biz, bir peygamber göndermedikçe azap etmeyiz”. (İsra: 17/15)

“Allah, rahmetinin müjdecileri ve azabının habercileri olmak üzere peygamber gönderdi; ve insanlar aralarında ayrılığa düştükleri şeyde hak üzere hükmetmek için o peygamberlerle kitap gönderdi”. (Bakara: 2/212)

2-Peygamberliğe imanın manası, Allah katında dinlerin bir olduğuna inanmaktır. Zamana göre şeriatlar değişmiş de olsa, her yerde ve her zaman Allah'ın dini birdir, değişmez.

“Biz Allah'a ve bize indirilen Kur'an'a İbrahim ve İsmail ve İshak ve Yakub ve torunlarına indirilenlere, Musa'ya, İsa'ya, verilenlere ve bütün peygamberlere Rableri tarafından verilen kitaplara iman ettik. Onların hiç birini diğerlerinden ayırt etmeyiz. Biz, ancak Allah'a boyun eğen müslimleriz”. (Bakara: 2/136)

“Dini elbirlik tatbik edin ve ayrılığa düşmeyin, diye Allah, dinden Nuh'a tavsiye ettiğini ve isana vahy eylediğimiz; bir de İbrahim'e, Musa'ya, İsa'ya tavsiye ettiğimizi, sizin için şeriat yaptı. Müşriklere, kendilerini davet ettiğin bu tevhid dini ağır geldi. Allah ona dilediklerini seçerek ve ona dönüp itaat edenleri hidayete erdirecektir”. (Fura: 42/13)

Peygamberimiz kendisi ile eski peygamberlerin durumunu, kendisinin son kerpiç (tuğla) olduğunu tesvir ederik diyorki: “Ben ve peygamberler şuna benzeriz: Adamın biri çok güzel bir ev yapmış, ancak bir köşesinde bir kerpiç eksik bırakmıştır. İnsanlar evi ziyaret ediyor, beğeniyorlar ve: şu kerpiç de yerine konsa, diyorlar. İşte o kerpiç benim ve ben, son peygamberim”.

3- Peygamberliğe imanın manası; gerçekçi yüksek insan idealine ve beşeriyetin seçkin önderlerine iman demektir. Bu önderler; insanların gözü önüne güzel ahlaktan, iyi amellerden ve ruhi fazileterden teşekkül etmiş hakikatler ve şahsiyetler sererler. Bunlar; Bazılarının kafasındaki soyut fikirlere, bazılarının gönlündeki arzulara veya kitap ve defterdeki nazariyelere benzemezler. Halkın çoğu soyut şeyşlere inanacak filozof kaafı değildir. Onlar ancak gördükleri ve hissettikleri şeylere inanır ve onların etkisinde kalırlar. Çünkü insan insandan başkasına uymaz ve ısınmaz. Ve insan bundan başka bir şeyle de ilzam edilmez. Müşrikler Resulullahın insan olmasını yadırgamışlardı. Ta Nuh zamanında:

“Eğer Allah dileseydi melekler gönderirdi”. (Mü'minun: 23/247)

Peygamberimiz zamanında da:

“Allah bir insanı mı peygamber gönderdi”. (İsra: 17/94)

Dediler. Allah da onları şu ayeti ile reddetti:

“De ki: Eğer yeryüzünde, yürüyüp duran melekler olsaydı, elbette onlara gökten melek bir peygamber gönderirdik”. (İsra: 17/15)

Demek ki peygamberler Kur'an'ın nazarında tanrı, yarı tanrı veya tanrının oğulları değillerdi. Onlar da bizim gibi insandırlar. Allah'ın emirlerini insanlara iletmek için Allah, tarafından vahy nimeti ile mükafatlandırılmışlardır:

“Peygamberleri onlara dediler ki: “Evet, biz de sizin gibi ancak bir insanız; fakat Allah, peygamberlik nimetini kullarından dilediği kimseye ihsan eder. Allah'ın izni olmadıkça da size bir mucize getirmemize imkanımız yoktur; ve mü'minler ancak Allah'a tevekkül etmelidirler”. (İbrahim: 14/10)

AHİRETE İMAN

Hayatın ve insanın kısa hikayesi şu mudur? analarında doğarlar, yer onları yutar, başka bir şey yok? Yahutta Kur'an-ı Kerim'in birmillet adını ifade ettiği gibi midir dudum?

“Hayat, ancak bizim bu dünya hayatımızdır. Bazımız ölür, bazımız yaşarız. Fakat biz öldükten sonra diriltilmeyiz”. (Mü'minun: 23/37)

Eğer böyle ise, ta eski zamanlardan beri, ben sırf bu hayat için ve bu kısa süre için yaratılmadım, diye insan fitratını kaplayan o gözle şuurun (bilincin) ve o saklı vicdanın sırrı nedir? insanın kendisini bu dünyada garip veya bir yolcu huyatta az sonra yurduna döneceğini düşünen birmisafir olduğunu hissetmesinin sırrı nedir?

Aynı duyu eski Mısırlılarda da görüyoruz. Mısırlılar içlerindeki bu sese cevap vererek ölümlerin cesetlerini mumyaladılar ve ehamlar yaptılar. Ve bu duyğunun izleri başka milletlerde de çeşitli şekillerde görülmektedir.

fieyh Muhammed Abduh diyor ki: “Tek Tanrıci olsun, putperest olsun, peygamber olsun, filozof olsun, bütün insanlar ölümden sonra sonsuz bir hayatın olduğunda söz birliği halindedirler. Ve insan mutlak zevale gidercesine ölmez; ölüm bir sırdır, diyorlar. Ancak bu sonsuz hayatı ve nerede geçeceğini tasvir ederken birbirinden farklı görüşler ileri sürüyorlar. Kimisi ölümlerin ruhları temasuh yolu ile canlı insanlara ve canlı hayvanlara geçer ve bu, tekerrür eder durur, diyorlar. Kimileri deruh en yüksek Kemal mertebesine varınca bu tenazup sona erer diyorlar. Bazıları da ruh cesetten ayrılınca, mutlulğu veya saadeti tadacak şeklide maddeden ayrılır ve eski mücerretliğine döner, diyorlar. Bazıları da ruhun bu görülen cisimlerden daha latif bir esir maddesine kavuşacağı, fikrini ileri sürüyorlar”.

“İkinci bir hayat hakkındaki bu yaygın ve aliminin cahilinin, vahşisinin medenisinin, eskisinin ve yenisinin ruhuna nüfuz eden şuuru bir fikri sapıklık veya evham kabul etmek mümkün değildir. Bu, insan nev'ine özgü (mahsus) bir ilhamdır. Nasıl insan, aklı ile fikrinin bu dünya hayatında

yaşamayı için iki temel olduğunu ilham yolu ile biliyorsa-gerçi bunu inkar edenler ve kabul etmeyensapık insanlar varsa da -yine akli ve ruhu ilham yolu ile biliyor ki, şu kısa ömür insan varlığının sonu değlidir. Aksi insan elbisesini değiştirdiği gibi başka bir alemde sonsuza dek canlı olarak kalır. Bu bedihi denecek kadar açık bir ilhamdır. Her nefis, içinde, sayılamayacak kadar çeşitli yollardan malumat almaya hazırlıklı olduğunu, sonsuz zevklere iştiyak duyduğunu, bir sınırdan durmadığını ve kemal derecelerine atıldığını hisseder”.

Sonra akıl bu hayat parçasını nasıl görmezden gelebilir ki,bu pazarda yağma eden etmiş, alan çalmış, öldüren öldürmüş, zulmeden zulmetmiş ve hiç biri de cezasını görmemiştir. Üstelik saklanmış, gizlenmiş, kaçıp kurtulmuştur. Ya da zor kılıcı ile halka boyun eğdirmiştir.

Öbür taraftan, niceleri iyilik etmişler, fedakarlık etmişler, malları ile, canları ile savaşmışlar, fakat yaptıklarının karşılığını görmemişlerdir. Çünkü ya meçhul askerdirler yada kin ve haset yüzünden, iyilik görmek şöyle dursun, halktan kötü yüz grmşer yahutta işledikleri hayrın meyvasını görmeden göçüp gitmişlerdir. Birçokları da insanları hakka davet etmişler, hakka sarılmışlar ve hakkı savunmuşlardır. Bu yüzden zalimler karşılarına çıkmışlar, işkence edinmişler, baskı altına alınmışlar, dağıtılmışlar ve hak yolunda arpılmışlardır. Azgın düşmanları da emniyet ve rahat içinde, hayat lüks ve israf içinde ömür sürmüşlerdir.

fınu bilmelidir di, Allah adaletine inanan akıl, şunu tecviz eder ve şunu ister ki iynin iyiliği, kötünün kötülüğünü göreceği başka bir alem olmalıdır. Kainattaki her zerre bu geçerli hikmeti dile getirmektedir:

“Biz göklerle yeri ve aralarındakileri, eğlence ve boşuna iş yapanlar olarak yaratmadık. Ancak bunları hak için yarattık; fakat onların çoğu bilmezler. O fasıl günü bütün insanların azap vaktidir”. (Duhan: 44/38-40)

“Biz gök ile yeri ve aralarındakileri boşuna yaratmadık. O kafirlerin zannıdır. Bu yüzden kafirlere ateşten şiddetli bir azap vardır. Yoksa biz, iman edip de salih amel işleyenleri, o yer yüzündeki müfsitler gibi yapar mıyız? Yahut Allah’dan korkan takva sahiplerine kafirler gibi yapar mıyız?” (Sa’d: 38/27-28)

“Yoksa o kötülükler işlelyip duranlar,kendilerini, iman edip de salih amel işleyenler gibi yapacağız, hayat ve ölümlerini bir tutacağız mı sandılar. Ne fena hüküm veriyorlar... Halbuki Allah gökleri ve yeri adaletle yarattı. Hem deherkese kazandığının karşılığı verilmek için. Onlara asla haksızlık edilmez”. (Casiye: 45/21-22)

“Hep Allah’ındır göklerdeki, yerdekiler... Akıbet kötülük edenleri, yaptıkları ile cezalandırarak, güzellik edenleri de daha güzel ile mkafatlandıracaktır”. (Necm: 53/31)

Mahlukatı ilk defa yaratan için, onları öldürdükten sonra tekrar dirilmek zor değildir.

“Mahlukatı ilkin yaratıp sonra onu dilitecek olan O’dur, ki bu O’na daha kalaydır. Göklerde ve yerde en yüce sıfat O’nundur ve O, Azizdir, Hakimdir”. (Rum: 30/27)

Kur’an öldükten sonra dirilmeye bitkiler alemindeki görüntülerle istidlal ettiği gibi, mahlukatın ilk defa yaratılması ile de istidlal ediyor (bir neticeye varıyor).

“Ey insanlar! Eğer öldükten sonra dirilme işinde şüphede iseniz, muhakkak siz, sizi topraktan yarattık; sonra bir nutfeden, sonra pıhtılaşmış bir kandan, sonra yaratılışı tam ve yaratılışı noksan bir et parçasından ki, size kudret ve hikmetimizi beyan edelim. Hem sizi dilediğimiz belirli bir vakte kadar rahimlerde durduruyoruz da, sizi bir bebek olarak çıkarıyoruz. Sonra sizi, kemal ve kuvvet çağınıza erişmeniz için bırakırız. Bununla beraber, içinizden kimi öldürülüyor, kimi de önceki bilgisinden sorra, hiç birşeyi bilmemek üzere, kuvvetten düşürülüp kocalma haline çevriyor.

Bir de arzı görürsün, ölmüş, fakat biz onun üzerine suyu indirdiğimiz zaman, harekete geçer, kabarır ve her güzel çiftten nebatlar bitirir. İşte bunlar isbat ediyor ki, hakikaten Allah vardır. O, ölüleri diriltiyor ve gerçekten o, herşeye kadirdir. Kıyamet muhakkak gelecektir, bundan hiç şüphe yoktur ve Allah bütün kabirlerde olan kimseleri diriltecektir”. (Hac: 22/5-7)

Kur’an-ı Kerim, yeri göğü oluşturan şu Kainattaki büyük cisimleri yaratılmış olması ile de tekrar dirilmenin mümkün olduğu sonucunu çıkarıyor. Bu cisimler, düşünen kimseler için, insanları yaratmaktan daha büyüktür:

“Gökleri ve yeri yaratan, onlar gibisini yaratmağa gücü yetmez mi? elbette buna gücü yeter. O,her şeyi yaratandır, her şeyi bilendir”. (Yasin: 36/81)

“Hala görüp anlamadılar mı ki, hem gökleri, hem de yeri yaratmış ve onları yaratmakla yorulmamış olan Allah, ölüleri diriltmeğe muhakkak kadirdir. Evet, o, şüphesiz ki her şeye kadirdir”. (Ahkaf: 46/33)

İnsanlar kabirlerinden kalktıktan sonra ince bir hesap başlar ve ortaya adil bir terazi konulur:

“Bugün herkes kazandığı ile cezalanacaktır. Zulüm yok bugün... fiüphesiz ki Allah, hesabı çok çabuk görendir”⁹.

(9) Gafir.

“Biz kıyamet günü için, adalet terazileri koyacağız. Artık hiç kimse,en ufak bir zulme uğramayacaktır. Yapılan amel, bir hardal tanesi ağırlığınca da olsa, onu getirir tartıya koyarız. Hesap görenler olarak da biz kafiyiz”. (Enbiya: 21/47)

İşte insanlar orada şaki ve said, diye ikiye ayrılır:

“Muazzeb (şaki) olanlar, ateşdedirler ki, onlar için orada feci bir inilti ve sonulma vardır. Ahiretin gökleri ve yeri durdukça, onlar, cehennemde ebedi

olarak kalıcıdır. Ancak Rabbinin dilediği başka. Çünkü Rabbin, dilediğini, hemen noksansız yapar". (Hud: 11/10-108)

Cennet iyi kullarını sevaplandırmak için Alah'ın hazırladığı bir yurttur. Orada öyle maddi ve manevi nimetler vardır ki bir kudsi hadis onları şöyle dile getirmiştir: "İyi kullarım için gözlerin göremediği, kulakların duymadığı ve hiç kimsenin aklına getiremediği nimetler hazırladım." İsterseniz şu ayeti okuyun:

"Artık işledikleri salih amellere mükafat olarak kendileri için, göz aydınlığından ne hazırlanıp saklandığını kimse bilmez". (Secde: 32/17)

Ahiret hayatı gerçek hayattır ve oradaki nimetleri insan hayal bile demekten acizdir. Çünkü o nimetler ne sırf ruhidir, ne de sırf maddidir; ikisinin karışımıdır. Zira insan da ne sırf ruhtur, ne de sırf maddedir; o da bu ikisinin karışımıdır. Nasıl olduğu ihtilaflı olmakla beraber, ahiretteki insan dünyadaki insanın uzantısıdır. Binaenaleyh cennette meyve, kuş eti ve huri olması şaşırlacak bir şey değildir.

"Bu nimetlerin en büyüğü de Allah'ın rızasıdır" (Tevbe: 9/72)

Cehennem ise Allah'ın, kötülerini cezalandırmak için hazırladığı bir yerdir. Bu ceza hem maddi, hem de ruhi cezayı içine alır. -Orada hissi azap da vardır.

"Derileri piştikçe, azabı duysunlar, diye kendilerine başka deriler vereceğiz". (Nisa: 4/56)

Orada aşağılık ve rüsvaylık şeklinde temsil edilen ruhi azap da vardır.

"Ses çıkarmayın, sinin orada! Bana bir şey söylemeyin". (Mü'minun: 23/108)

İSLAM İNANCININ MEZİYETLERİ

1- AÇIK İNANÇDIR:

İslam inancının, diğer inanç sistemlerinde bulunmayan bir çok meziyetleri vardır.

İslam inancı (iktidarı) açıktır, sadedir. İçinde zorluk ve kapalılık yoktur. Bu idikad şöyle özetlenebilir: Bu eşsiz, düzgün ve muhkem alemin ötesinde onu yaratan ve ona düzen veren bir Allah vardır. Allah bu alemdeki her şeyi inceden inceye takdir etmiştir. Allah'ın, ortağı, benzeri, eşi ve çocuğu yoktur. "Doğrusu göklerde ve yerde ne varsa, hepsi onun; hepsi onun emrine boyun eğmiştir". (Bakara: 2/116)

Bu ikitat açık ve makuldur. Akıl daima çeşitliğin ve çokluğun arkasında irtibat ve birlik ister. Daima eşyayı bir sebebe bağlamak ister.

Tevhid itikadının içinde, başka itikatlardaki kapalılık yoktur. Mesela Dualistler ve diğerleri hep şu kelimeyi söylerler İnandım, körüm".

2- FITRAT İNANCIDIR:

Bu itikad fıtrata (insan yaratılışına) yabancı ve ters değildir, bilakis belki bir anahtarın, kilidine uyması gibi fıtrata uygundur. Bu durumu Kur'an-ı Kerim açıkça beyan etmiştir:

“O halde gerçek müslüman olarak kendini dine doğrult, Allah'ın yarattığı bu dini değiştirmeye kimsenin gücü yetmez. İşte dosdoğru din budur; fakat insanların çoğu bilmezler”. (Rum: 30/30)

Bu durum hadis-i şerifte de açıkça ifade edilmiştir. “Her çocuk fıtrat (İslam) üzere doğar. Sonrası anası babası onu Yahudi yahut Hristiyan veya Mecusi yaparlar”.¹⁰ Bu da gösteriyor ki, İslam Allah'ın tabii dinidir. Ana, babanın tesirine muhtaç değildir.

3- SA/LAM İNANÇTIR:

İslam itikadı sağlamdır, ziyade ve noksan, tebdil ve tahrif kabul etmez. Herhangi bir idarecenin veya ilmi bir komisyonun yahutta dinsel bir kongrenin ona birşey ilave etmeye veya onu değiştirmeye selahiyeti (yetkisi) yoktur. Ona yapılan her ilave, onda yapılan her değişiklik sahibi ne geri iade edilir. Peygamberimiz (s.a.v.) şöyle buyuruyor: “Her kim dinimizde yeni bir şey icad ederse o reddedilir”¹¹, yani sahibine iade edilir.

(10) Buhari, Müslim.

(11) Buhari, Müslim.

Kur'an-ı Kerim bu durumu beğenmeyerek diyor ki:

“Yoksa o kafirlerin birtakım şeytanları var da, onlara, dinden Allah'ın izin vermediği şeyleri meşru kıldılar, öyle mi?” (fiura: 42/21)

Buna göre, bazı müslüman yazarın kitaplarına sokulan veya umum halk arasında yayılan her türlü bid'at, hurafe ve efsane ne varsa, İslam bunların hiç birini kabul etmez ve bunlar da İslam'ın aleyhine delil olamaz.

4- İSBATLI İTİKATTIR:

İslam itikadı isbatlıdır; meselelerini tesbit ederken susturma ile, kesin tekliflerle yetinmez.

“Diğer itikatların dediği gibi “inandım, körüm”, “önce iman et, sonra bil” “gözlerini kapat, buna uy”, “cehalat mı, takva mı?” demez. Açıkça şöyle der: “Doğru iseniz delilinizi getiriniz”. (Bakara: 2/111)

Hiç bir İslam alimi, Hristiyan filozof papaz Augustine gibi; “İnanıyorum; çünkü imkansızdır” demez. Aksine İslam uleması: Mukallidin imanı makbul değildir, der.

Yine İslam, itikada esas olmak üzere sırf kalbe ve vicdana hitap etmekle de yetinmez. İslam, inanç meselelerini akıldan kalbe giden muhkem delillere, açık sebeplere tabi tutar. İslam uleması şöyle der: Akıl naklin temelidir. Sağlam nakil akla ters düşmez.

Kur'an-ı Kerimin Tanrı ile ilgili meselelerde Allah'ın varlığına, birliğine ve kemaline kainattan, nefisten ve tarihten deliller getirdiğini görürüz. Ölümden sonra dirilmeye de insanın ilk önce yaratılmasını, göklerin ve yerin var olmasını ve ölü toprağın dirilmesini delil getirir.

Allah'ın hikmetine de, iyilere mukafat, kötülere ceza vermede ilahi adaletle istidlal eder:

“Akibet kötülük edenleri, yaptıkları ile cezalandıracak, iyilik edeneri de daha güzeli ile mükafatlandıracaktır”. (Necm: 53/31)

5- NORMAL BİR İTİKATTIR:

a) İfrat ve Tefritten Uzak Normal (vasat) Bir İnançtır:

İslam itikadı; duyuların ulaşamadığı metafizik şeyleri inkar edenlerle alemin iki ve daha çok tanrısı olduğunu kabul edenler arasında vasat bir itikattır. Bu ikinciler, tanrının ruhunun kırallara, idarecilere, hatta inek ve ağaç gibi bazı hayvan ve bitkilere hulul ettiğini kabul ederler. İslam tanrı tanımazlığı reddettiği gibi, birden çok ilah fikrini de reddeder. İslam, kainatın bir ilahı olduğunu tesbit etmiş, o da kendisinden başka ilah olmayan yüce Rab'dir.

“De ki: Kimin o arz ve ondaki bütün varlıklar, biliyor musunuz?” Onlar diyecekler ki: “Allah'ın kudretini anlamaz mısınız?” Yine de ki: “O yedi göğün Rabb'i kim? O çok büyük Arş'ın Rabb'i kim?” “Allah'ındır” diyecekler. De ki: “O halde Allah'dan korkmaz mısınız?” De ki: “Her şeyin mülkiyet ve hazineleri elinde olan kimdir ki, daima o koruyup hükmediyor, kendisi asla korumaya muhtaç olmuyor? Eğer biliyorsanız cevap verin?”. Yine “Allah'ındır” diyecekler. Onlara de ki: “O halde neden aldatılıyorsunuz?”. (Mü'minun: 23/84-89)

b) Allah'ın Sıfatlarında Normal (vasat) Bir İnançtır:

İslam itikadında, tanrının sıfatlarını hep selbi (pasif) sayan, manasız, korku ve ümit vermeyen aşırı soyutluk yoktur. Netekim Yunan felsefesi aynı şeyi yapmıştı. Onun tanrıya verdiği sıfatlar hep, tanrı şöyle değildir, tanrı böyle değildir, şeklindedir. Yunan felsefesi tanrının aktif sıfatlarına ve bu sıfatların kainat üzerindeki etkilerine hiç temas etmez.

Buna karşılık İslam itikadı, diğer itikad sistemlerinin içine düştüğü teşbih ve tecsimden (antropomorfizm'den) halidir. Mesela Yahudilik gibi. Yahudilik Yaratıcıyı bayrağı bir insangibi kabul eder; onu uyku, yorulma, istirahat, bir mekana yerleşme, kayırma, üzülmeye v.s. gibi sıfatlarla niteler. Ve onun bir

peygamberle karşılaştığını, güreşe tutuştuğunu yenemeyince ona yeni bir unvan vermek zorunda kaldığını anlatır.

Fakat İslam itikadı Allah'ı -icmalen- yaratıklarına benzemekten tenzih eder "Onun misli gibi hiç bir şey yoktur". (fiura: 42/11)

"Hiç bir şey de O'na denk olmadı". (İhlas: 112/4)

Bununla beraber O'nu -tafsilen- faal ve aktif sıfatlarla niteler:

"Allah o Allah'dır ki, kendinden başka hiç bir ilah yoktur. O ezeli ve ebedi hayat ile bizatihi diridir. Zat ve kemal sıfatları ile yaratıkların bütün işlerinde hakim ve kaimdir. Herşey onunla kaimdir. Onu ne bir dalgınlık, ne de bir uyku tutmaz. Göklerde ve yerde ne varsa hepsi onun. Onun izni olmadıkça katında kim şefaate edebilir? O bütün varlıkların önlerinde ve arkalarındaki gizli ve aşikar her şeyini bilir. Onlar ise, Allah'ın dilediği kadarından başka, ilahi ilminden hiç bir şey kavrayamazlar. Onun kürsüsü gökleri ve yeri çevrelemiş, kaplamıştır, Gökleri ve yeri korumak, gözetmek ona zorluk vermez. O, çok yüce, çok büyüktür". (Bakara: 2/255)

"Gerçekten Rabbinin yaklayıvermesi çok şiddetlidir. Çünkü O, yaratır ve diriltir. Bununla beraber O, Gafurdur= tevbe edeneri bağışlayandır, Vedud'dur= itaatkarları sevendir. Arş'ın sahibidir, Mecid'dir= zatında ve sıfatında pek büyüktür. Dilediğini hemen yapandır". (Buruc: 85/12-16)

İslam itikadı, atalarının akar ve emlakini miras alır gibi itikatlarını da miras olan eblehler ile, her şeyin hakikatini, hatta tanrının hakikatini bile kavramayanı isteyenler arasında da vasat bir itikattır. Birinciler için Allah şöyle buyuruyor: "Biz atalarımızı bir din üzerinde bulduk. Biz de onların izlerine uyarız". (Zuhruf: 23/23)

İkinciler ise henüz nefislerini bilmiyolar. Hayatın ve ölümün mahiyetini bilmiyorlar. Hatta etraflarını saran tabiat kuvvetlerinin mahiyetini bile bilmiyorlar. Artık şu cüce akıl , tanrının mahiyetini anlamayı nasıl tamah eder? Hiç nisbi olan mutlakı kavrayabilir mi? Hiç mahdud gayri mahdudu tanıyabilir mi?

Bununla beraber İslam itikadı, kainata bakmak ve üzerinde düşünmek için kapılar açar. Peygamberimiz (s.a.v.) der ki: "Allah'ın mahlukatı üzerinde düşünün, zatı üzerinde düşünmeyin, yoksa mahvolursunuz"¹².

(12) Hadis değişik lafızlarla ve ihtilaflı senedlerle rivayet edilmiştir. Senedlerinin hepsi de zayıflık. Ancak senedlerinin çokluğu ve bir noktada toplanması ona kuvvet kazandırmaktadır. Sahavi'nin el-Makasidu'l-Hasene'sinde dediği gibi manası doğrudur.

Kur'an da şöyle der:

"Bakın, göklerde ve yerde neler var!" (Yunus: 10/101)

"Kendi nefisleri üzerinde düşünmüyorlar mı?". (Rum: 30/8)

"Ve onlar, Allah'ın göklerde ve yerdeki mülkiyet ve tasarrufuna, Allah'ın yartmış olduğu herhangi bir şeye hiç bakmadılar mı?". (Araf: 7/185)

“Arzda da gerçekten tasdik edenler için birçok ibretler var. Nefislerinizde de birçok alemetler var. Hala görmeyecek misiniz?”. (Zariyat: 51/20-21)

İslam itikadı, diğer itikatlarla olan ilişkilerinde de normaldir. Başkalarının içinde erimeyi kabul etmez. Bilakis kendi üzerinde, sebatla durma ve sınıksız sarılma ister.

“O hale Allah’a tevekkül et; çünkü sen apaçık hak üzerindesin”. (Neml: 27/79)

“Onun için sen, hemen sana vahy edilen Kur’an’a yapış. fiüphesiz sen, doğru bir yol üzerindesin”. (Zuhruf: 43/43)

Fakat İslam itikadı başka semavi (göksel) itikatlarla da zıtlmaz:

“Allah bizim de Rabbimizdir, sizin de Rabbinizdir. Bizim amellerimiz bize, sizin amelleriniz size...” (fiura: 42/15)

Hatta İslam itikadı kendine muhalif itakatlara karşı kalbini geniş tutar:

“Sizin dininiz size, benim dinimde bana”. (Kafirun: 109/6)

“Benim amelim bana, sizin ameliniz de size aittir. Siz, benim yapacağımdan berisiniz, ben de sizin yapacağınızdan beriyim”. (Yunus: 10/41)

İslam itikadı, kendi müntesiplerini başkalarını ona davet etmeye teşvik eder:

“Allah’a çağıran kimseden daha güzel sözlü kim var?”. (Fussilet: 41/33)

Fakat kimseyi de zorla müslüman yapmak istemez:

“Dinde zorlama yoktur. İman ile küfür kesin olarak meydana çıkmıştır”. (Bakara: 2/256)

Yakın akraba olsalar da İslamla savaşınlara ve İslama engel olanlara gevşek davranmayı kabul etmez:

“Allah’a ve ahiret gününe iman eden hiç bir kavmi, Allah’a ve peygamberine muhalefete kalkışan kimselerle sevişir bulamazsın; velev ki, o muhalifler, babaları, veya oğulları, veya kardeşleri, veya hısımları ve hemşehrileri olsun...”. (Mücadele: 58/22)

Fakat kendine muhalif olup da mensuplarına karşı tecavüze geçmeyenlere de yardım elini uzatmayı men etmez:

“Allah din hususunda sizinle savaşmamış, sizi yurtlarınızdan da çıkarmamış kimselere sadakat göstermenizden onlara iyilik etmenizden, onlara adalet yapmanızdan sizi yasaklamaz. Çünkü Allah adalet yapanları sever”. (Mümtehine: 60/8)

İslam itikadı, zan, şek ve evhamı kabul edenlerle, itikat konusunda zihinden gelip geçen, sonra gizlenen veya akla gelen, sonra silinip giden şeyleri kabul etmeyenler arasında da vasat bir yerdedir. İslam itikadı, itikada ait bana meselelerde şek ve evhamı değil, zannı bile kabul etmez:

“Kafirlerin çoğu, sırf kuru bir zan ardında gider. Fakat zan, gerçekten hiç bir şey ifade etmez”. (Yunus: 10/36)

“Onlar hiç bir şey değil, ancak sizin ve babalarınızın uydurduğu isimlerdir. Allah onlara, hiç bir hüccet indirmedir. O kafirler, yalnız zanna nefislerin sevdasına tabi oluyorlar”. (Necm: 53/23)

“Halbuki buna dair bir bilgileri yok; ancak zanna tabi oluyorlar. Zan ise, hak olan ilmin yerini tutmaz”. (Necm: 53/28)

Bununla beraber İslam itikadı, insan aklının kurtulamıyacağı birtakım glip geçici düşünceleri hoşgörü ile karşılamış, hatta bunları zaman zaman, aklın uyanıklığı; itminan ve yakının alametleri saymıştır. Bazı sahabiler şöyle demişlerdi: Ya Resulallah, biz içimizde öyle şeyler duyuyoruz ki, onları konuşmaktansa yanıp kül olmayı tercih ederiz -Ashap, ilahiyata ait bazı meselelerde akıllarından gelip geçen şeyleri kasdediyorlardı- Peygamberimiz, gayet açık ve emin bir şekilde: Bunu hissettiniz mi? İşte o, sırf imandır, buyurdu.¹³

(13) Buhari ve diğerleri.

Hakim şöyle rivayet ediyor: İbn-i Abbas ile İbn-i Ömer yolda birbirleri ile karşılaştılar. İbn-i Abbas: Kur'an-ı Kerimde en ümit verici ayet hangisidir, dedi? İbn-i Ömer: Hz. İbrahim'in "Ya Rabbi, ölüleri nasıl diriltiyorsun, bana göster?" demesi üzerine, Cenab-ı Allah: İnanmadın mı, dedi? O da: Hayır kalbim mutmain olsun, diye cevap verdi. Allah, onun bu sözünden hoşlandı. İşte en ümit verici ayet budur, dedi.

Bu şeytanın vesvesesidir, kalbe gelir gelmez meleğin ilhamı onu def eder. O bir hayaldir, parlar, sonra söner. İnsan, kendini Allah'a teslim etmek ile, Allah'ın hidayetine güvenmek ve ayetler okumak ile bundan kurtulur.

“Kim Allah'a sımsıkı tutunursa, o, muhakkak doğru bir yola iletilmiştir”. (A'li İmran: 3/101)

“Kim amelinde ihlas sahibi olarak kendini samimiyetle Allah'a teslim ederse, muhakkak o, en sağlam kulpa sapışmıştır. Bütün işlerin sonu Allah'a dayanır”. (Lokman: 31/22)

İslam itikadı, peygamberlik konusunda da vasattır. Peygamberleri tanrı yerine koymaz. Netekim bazı milletler onlara ibadet etmek ve Allah'ın yanı sıra onlardan da yardım istemek sureti ile onları tanrı makamına çıkarmışlardı. Buna karşılık onları aşağı insanlar seviyesine indirip onlara büyük günahlar isnat etmez. İçki içmek, şehvetinin arkasına düşmek, hatta adam öldürmek gibi kötü şeyler yapmalarını caiz görmez. Netekim aynı şeyler, Teevrat'ta peygamberlerden bahs edilirken anlatılmaktadır.

İslam itikadına göre peygamberler seçkin insanlardır. Allah madenlerinin temiz ve kabiliyetli olduklarını bildiği için onlara vahyini indirmiştir.

“Allah kimi peygamber yapacağını çok iyi bilir”. (En'am: 6/124)

Allah onları insanlara güzel örnek yapmış ve onları çirkin günahlardan, adi işlerden korumuştur ki, Allah'ın şu tehdidi onlara da yönelmesin:

“İnsanlara iyilik emreder de kendinizi unuttur musunuz? Halbuki kitabı okuyorsunuz; artık çirkin hareketinizi anlamaz mısınız”. (Bakara: 2/44)

Böyle işler yapmamalıdır ki, Allah’ın imametine nail olalar.

“Zalimler benim imametine nail olamaz”. (Bakara: 2/124)

İslam itikadı, insan iradesi, yani cebr ve ihtiyar konusunda da vasattır. Bu öyle çarpaşık bir konudur ki, insan akli bir görüşe varmak için şaşa kalmış; ta insanın ilk defa düşünmeye başlamasından bugüne kada rfilozoflar, ahlakçılar, psikologlar ve pedagoglar bunun üzerinde çekişip durmuşlardır.

İslam itikadı bu konuda vasattır, insandaki fitri duyguya ve gözle görülen vak’alara uygundur. İnsan, serbest olduğu işler dairesinde hürdür, nefsinden ve işinden sorumludur. İstedliğini yapar, istemediğın yapmaz. Bir işe atılır, bir işten çekilir. Netekim bunu insan hissiyatında çok açık olarak görmekteyiz. Kur’an nassları da aynı şeyi söylemektedir:

“İsteyen iman etsin, isteyen küfre gitsin”. (Kehf: 18/39)

“İşte bu ayetler, bir öğütür; artık isteyen Allah’ına giden bir yol tutar”. (Müzemmil: 73/19)

“İçinizden ileri gitmek, yahut geri kalmak isteyeler için”. (Müdessir: 74/37)

“Kim bir salih Amel işlerse kendine; kimde kötülük ederse onadır.” (Casiye: 45/15)

“Hiç kimse gücünden ziyadesiyle mükellef tutulamaz”. (Bakara: 2/234)

Kur’an-ı Kerim bu aktif tesbit ile yetinmiyor; Allah’ın iradesini ilerisürerek şirklerini ve günahlarını kaderin omuzlarına yüklemeye çalışan cebriyecilere şiddetle hücum ediyor: “Allah’a ortak koşanlar şöyle diyecekler: “Eğer Allah dileseydi, ne biz müşrik olurduk, ne babalarımız, ne de birşey haram yapabilirdik”. Bunlardan öncekiler de böyle tekzip etmişlerdi. Sonunda azabımızı tattılar. Onlara de ki:

“Sizde kitap ve hüccetten bir şey varsa, onu bize çıkarın getirin. Siz, yalnız kendi zannınıza tabi olup yalan söylemektesiniz”. (En’am: 6/148)

“Bir de Allah’a ortak koşanlar şöyle dediler: “Allah dileseydi, ne biz, ne de atalarımız kendisinden başka hiç bir şeye tapmazdık; onun emri dışında hiç bir şeyi haram kılmazdık”. Kendilerinden evvelkiler de böyle yaptılar. Buna karşı peygamberlerin vazifesi, ancak açık bir tebliğdir”.

“Onlara: “Allah size rızık olarak verdiği şeylerden hayra harcayın” denildiği zaman, o kafır olanlar, iman edenlere şöyle dediler: “O kimseye biz mi yedireceğiz ki, Allah dileseydi ona yiyeceğini verirdi? Siz ancak apaçık bir sapıklık içindesiniz”. (Yasin: 36/47)

Fakat gerçek şu ki, insan her istediğini yapacak şekilde mutlak irade ve mutlak ihtiyar sahibi değildir. Eğer böyle olsaydı tanrı olurdu.

Ne kadar insan hürriyetine taraftar olursa olsun, hiç kimse insan iradesindeki bu sınırlılığı inkar edemez. Kimileri bunda veraseti (katılımı), kimileri de çevreyi ileri sürüyorlar. Her ikisini birden ileri sürenler de var.

Birisi şöyle diyor: “İnsan kayıt ve şartlardan oluşan bir saha içinde hürdür”. Hatta diyalektik maddeciler bile insanı üretim araçları ve ekonomik olaylar ile sınırlayıp onu cebriyeciliğin en aşağı seviyesine indirdiler; İslamın tesbit ettiği gibi maddeye hakim değil de maddeye köle yaptılar.

Üzerinde ittifak edilen bu gerçeği, İslam insan için daha şerefli ve daha kıymetli bir şekilde tesbit etmiştir. İnsan Allah’ın kainattaki varlıklar için çizdiği program dairesinde hürdür, cüz’i ihtiyar sahibidir. Allah bu programı kainattaki varlık üzerinde ilmi ve hikmeti gereği tatbik eder. İnsan da bu varlıklardan biridir. İnsan hürdür; çünkü Allah hür olmasını istemiştir. İnsan dileme gücüne sahiptir; çünkü Allah dilemsini takdir etmiştir.

“Allah dilemeyince siz dileyemezsiniz”. (İnsan: 76/30)

Kur’an kabul ettiği bu insan iradesindeki hürriyetin yanı sıra öbür tarafı, her yerde ve her zaman geçerli olan irade-i ilahiye, kudret-i ilahiye tarafını da hatırlatır:

“Eğer Rabbin dileyseydi, yer yüzünde kim varsa, hepsi toptan iman ederlerdi. O halde mü’min olsunlar, diye insanları sen mi zorlayacaksın?”. (Yunus: 10/99)

“Hiç bir şey hakkında da: Ben,bunu, muhakak yarın yaparım” söyleme. ancak sözünü, Alah’ın dilemesine bağlayarak söyle”. (Kehf: 18/24)

“Gerçekten senin Rabbin, dilediği kimse için, rızkı genişletir ve daraltır”. (İsra: 17/30)

“Doğrusu Allah dilediğini şaşırtır, dilediğine de hidayet verir”. (Fatır: 35/8)

“De ki: Hepsi Allah’dandır”. (Nisa: 4/78)

Kur’an, gerçeğin bütün hakkını vermiştir. Uluhiyetin hakkını inkar etmediği gibi, insanı da, haddinden yukarı çıkarmamıştır. Kainat kitabı, zaman kitabı hepsi Kur’anın içindedir ve görüş sahasındadır.

Profesör Dr. Muhammed Abdülhadi Ebu Reyde diyor ki:

“Kur’an, bütün insanlığa yöneltilmiş bir kitaptır. O, bütün inan gruplarının hepsine uyar (intibak eder) ve arzularını dile getirir. Mesela mahluk olduğu, bilincinin derinliklerine nüfuz etmiş bir dindar, kendinin aciz olduğunu idrak eder ve hayrı Allah’a, şerri nefsine nispet eder, yahutta her şeyin maddi değil de metafizik birşekilde Alah’a ait olduğunu görür, işte bu kimse Kur’anda kendi görüşüne uuygun çok şey bulur. Mesela; eline geçen bir iyilik Allah’dan, kötülükse nefsindendir”, “De ki: Hepsi Allah’dandır” ayetleri gibi.

Hayır işlemeyi seven, yaptığı kötülükteki sorumluluğunu idrak eden bir dindar da bu duygusunu memnun edecek ve tavassur ettiği adaletle bağdaşacak şeyler bulur Kur’an’da; mesela “Her kim iyilik ederse kendine, kötülük ederse yine kendinedir”, “Her kim zerre kadar hayır işlerse onu görür; kim zerre şer işlerse onu görür” gibi.

Günahkar, nefsine karşı haksızlık eden biri de, tevbe ettiği zaman, ümitsizliğini giderecek, kendisini geleceğinden emin edecek şeyler bulur;

mesela: Ey nefislerine karşı israf eden kullarım, Allah'ın rahmetinden ümit kesmeyin. Allah bütün günahları affeder. Çünkü O, Gafur ve Rahim'dir, ayetleri gibi.

Derin felsefi ve metafizik konularda kafa yoranlar da görüşlerine uygun şeyler bulabilirler.

Yüzde yüz mahvolacağını, levh-i muhfuzda hakkında "kötü" hükmü verildiğini sananlar durumlarını tesbit eden şeyleri bulacaklardır.

Binaenaleyh Kur'an yalnız bir şeye ve yalnız bir taraftan bakanlara yöneltilmiş değildir. Bilakis o, gelişmiş; kemale doğru, fikre doğru ve birleşik görüşe doğru ilerleyen insanlığa yönelmiştir¹⁴.

(14) Dr. Muhammed Abdülhadi Ebu Reyde'nin, Moybor (x)'un "İslamda Felsefe Tarihi" adlı kitabına yazdığı eleştiren alınmıştır.

(x) Kelime matbaada bozuk çıktığı için tam okunamamıştır, özür dilerim, mütercim.

İKİNCİ BÖLÜM

İmanın Fert Hayatı Üzerindeki Etkileri

İman ve İnsan Kıymeti

İman ve Saadet

Kalp huzuru

Rıza

Ruhi Emniyet (Güven)

Emel (İdeal)

İman ve Sevgi

Zorluklara Karşı Sebat

İMANIN FERT HAYATI ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ

Ferdin nefsi için önemle istediği ve hayatta aradığı şeyi tesbit edebilir miyiz? Nefsinin ulaşmak istediği şey nedir, gerçekleştirmeğe uğraştığı büyük hedefler nelerdir?

Evet, kendi nefsimize, etrafımızdaki insanlara baktığımız; yakın ve uzak insan tarihini incelediğimiz zaman bunu belirleyebiliriz.

Fert, derken sapık olmayan, normal; akıllı, şuuru yerinde insan kastediyorsak bunu belirleyebiliriz.

Fert insanlığın şuuruna varmak ve bütün özellikleri ile yaşamak ister. Kıymetini ve kişiliğini duymak ister. Bu dünyada bir itibarı olduğunu, varlığının bir gayesi bulunduğunu ve hayatının bir mesajı olduğunu hissetmek ister. Fert şu kainatın sayılı varlıkları arasında hatırı sayılır bir

şeydir. Maymunlardan, davarlardan ve haşeratların üstün bir yaratıktır. Bu dünyaya boş yere gelmemiş; akıl ve ilim kendisine sebebsiz verilmemiştir. Fert saygınlık arar, bunun yanı sıra güç arar; tabiata karşı güç, hadiselerle karşı güç, başkalarının taşkınlıklarına karşı güç; gayesini gerçekleştirecek, görevlerini yaptıracak güç; kadere karşı, ölüme karşı, topluma karşı, vücudunun zayıflığını, zati kusurunu telafi edecek güç arar.

Fert, bununla beraber başka bir şey daha arıyor. Bütün insanlar da soluk soluğa bunu aramaktadır. Fert (saadet) mutluluk arıyor. Mutluluğu sadece öbür hayatta değil, bu dünya da arıyor. Sayılı günlerini bu dünyada mutsuz olarak geçirmek istemiyor. Hayatını kalp huzuru ile, sükunetle geçirmek istiyor. Kaburgalarını saran iç huzuru ile, ruhunu dolduran zati mennuniyet ile, hayat ufuklarını aydınlatan parlak emel ile; her tarafını ve dünyasını nur ve ışık ile aydınlatan büyük sevgi ile yararmak istiyor.

İşte bir normal insanın, nefsi, sevdiği ailesi ve diğer insanlar için istediği en büyük ve en önemli şeyler bunlardır.

Ama hayvanlar gibi yeyip içmek, sonra da hayvanlar gibi ölmek isteyenler ile, kurtlar ve canavarlar gibi yeyip içmek, sonra da diş ve tırnakları ile başkalarına saldıranlar ve bu saldırıdan zevk duyanlara gelince; bunlar insanlar için örnek olamazlar. Buna rağmen bunlardan biri gafletten uyanır, kendi nefsi hakkında: Nereden gelmiş, nereye gidiyor, diye sorabilir? Diğer insanlar gibi, saygınlık, kuvvet, huzur ve saadet arayabilir. Çünkü bu yüce insancıl mefhumlar olmadan insan benliğini bulamaz, hayatın tadını alamaz ve varlığının mana ve değerini hissedemez.

Acaba bu yüce mefhumları ve büyük hedefleri gerçekleştirmede imanın tesiri var mıdır? İşte, Alah'ın izni ile bu kitabın ileriki bahislerinde cevap vermeye çalışacağımız bunlardır.

İMAN VE İNSAN KIYMETİ

“Gerçekten biz, Adem oğullarını (diğer hayvanlar üzerine) üstün kıldık. Karada ve denizde taşıtlara yükledik ve onlara hoş rızıklar verdik. Kendilerini, yarattıklarımızdan çoğunun üzerine üstün kıldık”.

(Kur'an-ı Kerim)

Maddecilere Göre İnsan:

İNSAN NEDİR?

Maddecilere göre insan bir avuç topraktır. Topraktan yaratılmıştır. Yeryüzünde yürür, topraktan yer ve toprağa döner!!

İnsan; etten, kandan, kemikten, sinirden, sistemlerden, bez ve hücrelerden oluşan bir kitledir. Karaciğerin safra, böbreği sidik ifraz ettiği gibi, akıl ve

fikir de beynin ifraz ettiği bir maddeden başka bir şey değildir.

İnsan, başka yaratıklara karşı önemi ve üstünlüğü olmayan bir varlıktır. İnsan yeryüzünde çok ve çeşitli olan canlılardan biridir. Hatta insan haşerat, sürüngen ve maymun cinsindendir. Ancak şu kadar varki, insan, zamanla “tekamül” etmiş ve bu şekli almıştır.

İnsanın, üzerinde yaşadığı bu yer (Dünya) ise, sayıları milyarlara varan büyük sistemlerden sadece biri olan güneş sistemine dahil küçük bir yıldızdır.

Yeni kozmoğrafya ilmi bize böyle haber veriyor. İnsanın büyük kainat içinde küçük ve önemsiz bir şey olduğunu kopernik’ten (Copernicus) öğrendik. Bu anlattıklarımız mekan bakımından idi.

Zaman bakımından ise, Darwin ve jeologlar geldiler; insanın zaman yönünden de basit ve önemsiz bir şey olduğunu isbat ettiler. Çünkü dünyanın yaşı yüz milyonlarca seneye uzanıyor. Artık insanın yüz, hatta iki, üç yüz yaşamasının ne kıymeti olabilir.

İşte zaman ve mekan itibarı ile, maddecilere göre insanın kıymeti budur...

Maddeciler insana, başkalarının verdiği, “ilahi ruh” veya “nefs-i natika= konuşan nefis” adını vermekle onu diğer yaratıklardan ayırmazlar. Çünkü onlara göre insan, şu maddi iskeletten ve şu hayvani cisimden başka bir şey değildir.

Ve insan denen bu cismin ve bu iskeletin kıymeti nedir?

“Bir alim insan vücudunu elementlere ayırmış ve şu neticeyi çıkarmıştır:

Yaklaşık 65 kg. gelen bir insanı göz önüne getirir de vücudunu ihtiva ettiği maddelere bakarsak şunları görürüz:

Yedi kalıpsabun yapacak kadar yağ.

Yedi kurşun kalem yapacak kadar karbon.

Yüz yirmi çöp kibrit yapacak kadar fosfor.

Bir yudumluk müşhil yapacak kadar mağnezyum.

Orta boyda bir çivi yapacak kadar demir.

Bir tavuk kümesini badana edecek kadar kireç.

Bir köpeğin pirelerini temizleyecek kadar kükürt.

On galonluk bir varili dolduracak kadar su!

Bu maddeleri çarşıdan altmış veya yetmiş Mısır kuruşu ile satın almak mümkündür. İşte insanın maddi kıymeti!!¹⁵.

(15) Prof. Muhammed el-Gazzali’nin “Kur’an’da Görüşler” adlı kitabından.

Burada bu eşsiz varlığa tahsis edilen ne bir ruh, ne de gökten bir nefes vardır!!

Çağdaş Arap dinsizlerinden biri de şöyle diyor:

“Biz, haşerat fikrinden daha kıymetli bir fikir değiliz. Ben kendimizden fazlasına değmeyiz; onlar da öyle. Biz varlığımızı korumak isteriz; onlar da öyle!

Haşerelerle aramızdaki fark, yalnız üstünlük farkıdır. Bizimle en yüksek bir hayvan arasındaki fark, en aşağı bir haşere ile en yüksek bir hayvan arasındaki farktan çok üstün değildir.

Biz yok olmakla kainat, yahut ay ve güneş ne kaybeder!?”.

Darwin, Freud v.b. maddecilerin görüşleri bu görüşten daha üstün değildir. Çünkü onlara göre insan, haşerelerle kardeş, maymunlarla eşdir. Bunlar insanın üzerindeki dış kabuktan ve örtüden başkasını görmüyorlar. İnsandaki çamurdan, kokuşmuş balçıktan başkasını tanımıyorlar. Onlara göre insan yaratılışı icabı hep aşağıya doğru çekilir; yukarı çıkamaz. İnsan tabiatı yere iner, göğe yükselemez. İnsan -kısaca- “tekamül etmiş bir hayvandır”. Çeşitli evreler geçirmiş, nihayet bu duruma gelmiştir. Hülasa insandaki hayvanlık hem kabuk, hem özdür; hem argaç, hem arıştır.

İnsanın kendisini; düşük bir mahluk, hayvan, çamur ve balçık olarak görmesinden daha kötü ne olabilir!? Bu durumda insan, nefsinin aşağılık, kirli ve adi şeylerle uğraşır olmasını garipsemez. Pisliğe, çamura bulaşmaktan çekinmez. Artık insan için garipsenek şey; temiz oması, kendini şehvete, maddi arzulara kaptırmaması; Allah rızası için hak yolunda malını ve canını feda etmesidir.

MÜ'MİNLERE GÖRE İNSAN:

Mmü'minlerin nazarında ise insan, Allah katında kıymeli bir mahluktur. Allah onu en güzel surette yaratmıştır. Allah onu kendi eliyle yaratmış ve ona kendi ruhundan üflemiştir. Melekleri ona secde ettirmiş; ona ilim ve irade ayrıcalığı vermiş; onu yeryüzünde halife vekainatın hareket mihveri yapmıştır. Göklerde ve yerde ne varsa hepsini emrine vermiş, ona zahir ve batın nimetler ihsan etmiştir. Kainatta ne varsa onundur ve onun hizmetindedir.

Bir kudsi hadiste cenab-ı Hak şöyle buyuruyor: “Ey ademoğlu, seni kendim için yarattım. Her şeyi senin için yarattım. Hakkım için olsun, beni bırakıp da başka şeylerle meşgul olma. Ey ademoğlu, seni kendim için yarattım; oynama, rızıkına kefil oldum; yorulma. Ey ademoğlu, beni ara, bulursun. Beni bulursan her şeyi bulursun. beni kaçıırırsan her şeyi kaçıırırsın. Ben sana her şeyden daha sevgiliyim”.

Gerçekten insan, hacim ve beden bakımından kainatın genişliğine nisbetle küçük ve önemsiz bir şeydir. Fakat ruhu ve manevi varlığı itibarı ile büyük bir şeydir. Aslında insan bu ruh ve manevi varlıktan başka bir şey midir?

Allah için olsun, bir şair ne güzel söylemiş:

İlacın sendedir, görmüyorsun.

Hastalığın sendedir, anlamıyorsun!

Kendini küçük bir cisim sanıyorsun.

Halbuki içinde büyük bir alem saklıdır!

Hakikaten insan, dünyadaki kısa ömrü bakımından, eskilere doğru giden jeolojik zamanlara nisbetle -eğer dedikleri doğru ise- çöldeki bir zerre gibidir. Fakat mü'minler şuna inanır ki ölüm, insanın sonu değildir. Ölüm ; sonsuzluğa, ebediyet yurduna, mü'minlere: "Hoşgeldiniz, tertemizsiniz. Artık ebedi olarak kalmak üzere girin oraya". (Zümer: 39/73)

Denecek yere giden yolun istasyonudur.

Bütün dinlere göre insana böyle kıymet verilmişse de, insanın İslamda özel, hem de çok özel bir yeri vardır. Kur'an yüzlerce ayette buna temas ediyor. Cebrail (a.s.) ın Hz. Muhammed'in (s.a.v.) kalbine indirdiği ilk beş ayetin insanla Allah ilişkisini belirtmiş olması bize yeter. O ayetlerde "Rab" lafzı seçilmiştir. Çünkü bu kelimenin anlamında terbiye, bakım, riayet ve kemale doğru yüceltme vardır. Bu ayetler şunlardır:

"Rabbinin adı ile oku ki, o yarattı. İnsanı bir kan pıhtısından yarattı. Oku.. Senin Rabbin nihayetsiz kerem sahibidir. Ki O, kalem ile öğretti, insana bilmediği şeyleri öğretti". (Alak: 87/1-5)

İNSANIN ALLAH KAKTINDAKİ YERİ:

Birçok ayetlerde ve çeşitli şekillerde Kur'an, İnsanın Allah'a, Allah'ın da insana yakın olduğunu açıklamıştır. Bu sıkı yakınlıktır ki, din ticareti yapan ve kendilerini Allah'ın geniş rahmet kapısına perdeden aracılardan masallarını çürütmüştür. Allah bilir ki, bunlar yalancıdır. Cenab-ı Allah, Kur'an-ı Kerimde şöyle buyuruyor:

"Kullarım sana benden sorarlarsa, muhakkak ki ben çok yakınım; bana dua edince,dua edenin duasının kabul ederim". (Bakara: 2/186)

"Doğu ve batı, her yer Cenab-ı Allah'ındır. Hangi tarfta yönelirseniz, orası Allah'a ibadet yönüdür". (Bakara: 2/115)

"And olsun, insanı biz yarattık ve nefsinin ona ne vesveseler verdiğini de biliriz; biz ona şah damarından daha yakınız". (Kaf: 50/16)

"Herhangi bir üç sırdaşın, bir fısıltısı oluyor mu, mutlak O (Allah) dördüncüleridir; beş kişinin oluyor mu, muhakkak O, altıncılarıdır; bunlardan daha az, daha daha çok oluyor mu, muhakkak O, her nerede olsalar, onlarla beraberdir". (Mücadele: 58/7)

Resulullah (s.a.v.) de aynı manayı bir kudsi hadiste şöyle pekiştiriyor:Kulum bana hüsnü zanda bulunursa öyleyim. Beni ararsa yanıdayım. Eğer beni içinden anarsa (zikrederse) ben de onu içimden anarım. Eğer beni bir topluluk içinde zikrederse, ben de onu daha iyi bir topluluk içinde zikrederim. Eğer bana bir karış yaklaşırsa, ben de ona bir arşın yaklaşıyorum. Eğer bana bir arşın yaklaşırsa, ben de ona bir kulaç yaklaşıyorum. Eğer bana yürüyerek gelirse, ben de ona koşarak gelirim"¹⁶.

(16) Buhari.

İşte insanın, Allah katındaki yeri budur.

İNSANIN MELE-İ ALADAKİ YERİ:

İnsanın Mele-i Aladaki (Yüce ruhlar alemindeki) yeri ise, mukarreb (Alah'a yakın) meleklerin göz dikip de ellerine geçiremedikleri bir yerdir. Çünkü Allah'ın, bu dereceyi (yeryüzünde halifelik derecesi) vermek için seçtiği yaratık insandır. "O vakti hatırla ki, Rabbin meleklerle: "Ben yeryüzünde bir halife yaratacağım." demiştir. Melekler de:

Biz seni hamdinle tesbih ve noksanlıklardan tenzih etmekte olduğumuz halde, orada fesat çıkaracak ve kanlar dökecek kimse mi yaratacaksın?" demişlerdi. Allah: "Ben, sizin bilemiyeceğiniz şeyleri bilirim." buyurdu. Allah, Hz. Adem (a.s.) bütün isimleri öğretti. Sonra eşyayı meleklerle gösterip: "Eğer sadıklarsanız bunların isimlerini bana haber verin." buyurdu. Melekler: "Biz seni tenzih ederiz. Senin bize öğrettiğinden başka, hiç bir ilmimiz yok. Muhakkak sen her şeyi hakkıyla bilersin, üstün hikmet sahibisin." dediler. Allah, Hz. Adem'e: "Ey Adem! Eşyanın isimlerini meleklerle haber ver." buyurdu. Adem (a.s.) da, meleklerle, o isimleri haber verince Allah:

"Ben size demedim mi ki, göklerin ve yerin gayıplarını ben bilirim, Açıkladığınızı da, gizlediğinizi de elbette ben bilirim." buyurdu". (Bakara: 2/30-33)

Allah Teala insan nev'ine ikram ve ihsanda bulunmak ruhlar alemindeki derecesini yüceltmek isteyince, meleklerle bu yeni varlığa hürmette bulunmalarını ve önünde saygı ile eğilmelerini emretti:

"Rabbin o vakit meleklerle şöyle demişti: "Ben çamuran bir insan yaratacağım. Onun yaratılışını tamalayıp da tarafımdan ona ruh verdiğim zaman, hemen ona secdeye kapanın." Bunun üzerine meleklerin hepsi toptan secde ettiler. Yalnız İblis kibirlendi ve kafirlerden oldu." (Sad: 38/71-74)

İblis insana secde konusunda Allah'a karşı geldi. Haset ve gurur onu kibire götürdü ve kafirlerden oldu. İnsana düşman kesildi ve onunla rekabete girişti. Bu açık düşmanın akibeti ne oldu? Kur'an-ı Kerim'in dediği gibi oldu:

"Çık oradan. Çünkü sen koğulmuşsun. Ve muhakkak surette hesap gününe kardar lanetim senin üzerindedir". (İbrahim: 14/32-33)

İşte insanın ruhlar alemindeki yeri budur.

İNSANIN BU MADDE ALEMİNDEKİ YERİ:

İnsan şu uçsuz bucaksız maddi alemde, bu alemdeki her şeyi kendi yararına ve işlerini düzenlemeye kullanan bir efendi rolündedir. Sanki kainattaki her şey kendisi için dokunmuş, boyuna göre biçilmiştir. "Allah, o varlıktır ki,

gökleri ve yeri yaratıp gökten yağmur indirdi de onunla size rızık olarak çeşili meyvalar çıkardı. Bir de emriyle denizde yürümek için gemileri size bağlı kıldı. Nehirleri de size musahhar kıldı. Güneşi ve ayı, adet ve görevlerinde devamlı olarak size o musahhar kıldı; yine gece ve gündüzü sizin faydanıza o bağladı. Hem Allah istediğiniz şeylerin hepsinden size verdi. Eğer Allah'ın bunce nimetini teker teker saymağa karkarsanız, onu kısım kısım bilie sayamazsınız". (İsra: 17/70)

Gerçekten biz, adem oğullarını (diğer hayvanlar üzerine) üstün kıldık. Karada ve denizde taşıtlara yükledik ve onlara hoş rızıklar verdik. Kendilerini, yarattıklarımızdan çoğunun üzerine üstün kıldık". (Casiye: 45/12-13)

"Allah O'dur ki, denizi sizin hizmetinize bağladı; Allah'ın emri ile hem denizde gemiler hareket etsin, hem fazlından (rızık) arayasınız, diye... Gerek ki şükredesiniz... Bir de göklerde ne var, yerde ne varsa hepsini kendi katından sizin hizmetinize bağladı. fiüphesiz ki bunda, düşünecek bir kavim için ibretler vardır". (Lokman: 31/20)

"Görmediniz mi ki, Allah, göklerdekini ve yerde olanı hep menfaatiniz için birer sebep kılmıştır. Hem aşikare, hem gizli olarak her türlü nimetlerini üzerinize tamamlamıştır".

İşte insanın bu kainattaki yeri ve kainatla ilişkisi budur.

Kainatta insandan çok büyük cisimler varken ona bu yüksek dereceyi temin eden nedir?

O şey, insandaki ilahi nurun ve ilahi nefesin sırrıdır.

O nefestir ki, insanı yeryüzünde Allah'ın halifesi olmaya; büyük emaneti, sorumluluk emanetini yüklenmeye yetenekli kılmıştır. Bunun Kur'an-ı Kerim parlak bir edebi tasvir ile gözler önüne seriyor:

"Biz, emaneti, göklere arza ve dağlarateklif ettik de onlar bunu yüklenmekten çekindiler; ondan korktular da onu insan yüklendi. İnsan cidden çok zalim, çok cahil bulunuyor". (Ahzab: 33/72)

İnsandaki bu kabiliyettir ki -Allah ona hidayet yollarını müyesser ettikten ve bütün engelleri kaldırdıktan sonra- insan kendi geleceğini kendi belirleme hakkını vermiştir.

"Doğrusu insan, nefsine karşı murakabacı bir şahiddir". (Kiyame: 75/14)

"İsteyen iman etsin; isteyen küfretsın". (Kehf: 18/29)

"Nefsini temizleyen kurtulmuş, nefsini kirleten hüsrana uğramıştır". (fiems: 91/9-10)

"Eğer iyilik ve güzellik işlerseniz, kendinize iyilik etmiş olursunuz, ve eğer kötülük ederseniz yine kendinize..."(İsra: 17/7)

İslam insanı yüceltmış; onu bütünü ile kabul etmiştir; ruhu ve vicdanı ile, yere dönük tabiatı ve yukarı çıkan şekvki ile... Boynuna lale, ayağına bukağı takmamıştır. Ona hiç bir şeyi haram etmemiş ve hiç bir hayır kapısını

yüzüne kapamamıştır. Onu din ticareti yapanların eline bırakmamış; bilakis ona doğrudan şöyle hitap etmiştir:

“Ey insan! Kerim olan Rabbine karşı seni aldatan ne?”. (İnfitar: 82/6-8)

“Ey insan! Gerçekten sen Rabbine doğru çabalar da çabalarsın. Nihayet ona kavuşursun”. (İnşikak: 84/6)

İSLAM ULEMASI İNSANA BÜYÜK DE/ER VERİYORLAR:

Bu anlattıklarımız, insanın acele çizilen resimleridir. Fakat Kur'an'ın çizdiklerine belirgin hatlarla uymaktadır. İnsanın bu yerini muhtelif çevrelerde ve ayrı ihtisas sahalarında çalışan bütün İslam uleması da kabul etmiştir.

Fakih Ebu Bekr İbn el-Arabi diyor ki: Allah'ın insandan daha güzel yarattığı bir mahluk yoktur. Allah insanı; canlı, bilgili, kudretli, tedbirli, işitir, görür ve hikmetle iş yapar olarak yaratmıştır”.

BUNLAR İSE YÜCE ALLAH'IN SIFATLARIDIR:

İmam Gazali, “İhyau'l-Ulum” da, insanın Allah'ın sevme sebeplerini açıklıyor; Allah'ın zatı ile insanın zatı arasındaki münasebet ve benzerliği anlatıyor ve şöyle diyor: “Bunlar arasında iç münasebetler var. Bunun suret ve şekille bir ilgisi yoktur. Bu, iç manalara racidir. Bazılarını kitaplardayazmak caiz, bazılarını yazmak ise caiz değildir”. Gazali şöyle devam ediyor: “Zikrdilmesi caiz olan şudur ki, o da insanın ilahi sıfatlarda Rabbine yakınlığıdır. Hatta bu konuda “Allah'ın güzel ahlakı ile ahlaklanınız” denilmiştir. Bunlar da Allah'ın güzel sıfatlarını kazanmakla olur; mesela ilim, iyilik, ihsan, lütuf, yaratıklar acımak, onlara öğüt vermek, hakkı göstermek, batılı men etmek v.s. gibi şeriatin iyi ve güzel kabul ettiği şeyle. Bütün bunlar insanı Allah'a yaklaştırır”.

Bu sıfatlardan insana mahsus olup da kitaplarda yazılması caiz olmayanlara da şu ayet-i kerime işaret etmektedir:

“Bir de sana ruhdan soruyorlar. De ki; ruh Rabbimin bildiği bir iştir”. (İsra: 17/85)

Çünkü ruhun, muhlukatın akıl sınırının dışında tanrısal bir şey olduğu açıklanıyor. Bu konuda şu ayet daha açıktır:

“Onu tesviye edip de ona ruhumdan üflediğim zaman”. (Sad: 38/72)

İşte bu ruhtan dolaydır ki, ona melekleri secde ettirmişti. Buna da şu ayet işaret ediyor.

“Biz, seni yeryüzünde halife tayin ettik”. (Sad: 38/26)

İşte Adem bu münasebetle halifelğe hak kazanmış idi.

Peygamber efendimizin şu hadisi de buna işaret ediyor: “Allah, Ademi kendi suretinde yarattı”¹⁷. Hatta cüce akıllılar şu beş duyu ile hisedilen dış suretten başka suret olmadığını sanarak Allah Tealayı insana benzettiler. Alemlerin Rabbi Allah ise, cahillerin dediklerinden münezzektir. Allah Teala, Hz. Musa’ya söylediği şu sözlerle buna işaret ediyor: “Hasta oldum, beni ziyaret etmedin. Musa: Bu nasıl olur, ya Rabbi, dedi? Allah Teala: Falanca kulum hasta oldu, onu ziyaret etmedin. Eğer onu ziyaret etmiş olsa idin beni oradan bulurdun”.

Bu münasebet ise ancak farzları iyice yerine getirdikten sonra nafilelere devam etmekle meydana çıkar. Nitekim Cenab-ı Allah şu kudsi hadisinde şöyle buyuruyor:“Kulum, nafileleri yapmakla bana devamlı yaklaşır, öyleki nihayet onu severim. Onu sevdiğim zaman da işittiği kulağı, gördüğü gözü, konuştuğu dil olurum...”¹⁸. Hadisi Buhari rivayet etmiştir.

(17)Müslim.

(18) İhyau’l-Ulum

İbn Kayyim el-Cevzi der ki: Bil ki, Cenab-ı Hak, mahlukatı arasanda insanoğluna hususi surette nimetler vermiştir; Ona ikram etmiş ve onu üstün kılmıştır. Onu kendisi için yaratmış ve her şeyi de onun için yaratmıştır. Ona özel surette Allah bilgisi, Allah sevgisi ve Allah yakınlık vermiş ve ikramda bulunmuştur. Göklerde, yerde ve ikisi arasında ne varsa emrine vermiş, hatta kendisine yakın olan melekleri bile insana hizmet ettirmiş; uykuda iken, uyanık iken, sefer ve ikamet haline onu meleklerle korutmuştur. İnsana kitap ve peygamber göndermiş, ona hitap etmiş ve onunla konuşmuştur. Binaenaleyh insanın, başka yaratıklarda bulunmayan özel durumu vardır”¹⁹.

(19) Medaricu’s-Salikin, c. 1,S. 210. Es-Sünnetü’l-Muhammediye matbaası.

İNSANLIK FİREFİNDEN SONRA İMAN FİREFİ:

İşte “insan” olması itibarı ile, imanın, mü’minin kalbine diktiği kıymet ve şeref fidanı budur. Fakat insan mü’min olmak itibarı ile de kalbine daha derin manalar ve daha büyük şeref duyar. İman onu öyle yüksek bir semaya çıkarır ki, ayakla oraya varılmaz ve kanatla oraya uçulmaz.

İnsan, imanlı bir milletin üyesi olarak da başka bir saygı ve başka şeref duyar:

“Siz beşeriyet için meydana çıkarılmış en hayırlı bir ümmetsiniz; iyiliği emreder, fenalıktan alı Korsunuz ve Allah’a imanınızda devam edersiniz” (Al-i İmran: 3/110).

“Ey Müslümanlar, böylece sizi seçkin ve şerefli bir ümmet kıldık ki, bütün insanlar üzerine adalet örneği ve hak şahitleri olacaksınız”(Bakara: 2/143).

“Allah, dini muzaffer kılmak için sizi seçti. Din işinde üzerine bir güçlük de yükledi” (Hac: 22/78).

Allah’ın, Kur’an-ı Kerimde mü’minlerin adına tescil ettiği şerefi, imanlı kişi, Allah’ın ve Resulunun şerefi ile yanyana hisseder:

“Kuvvet ve üstünlük Allah’ın, Resulünün ve mü’minlerininindir.”(Munafıkun: 63/8).

Ve mü’min, içinde şunu hisseder ki, Allah ona öyle bir kıymet ve öyle bir hürriyet vermiştir ki, hiç bir şey onun üzerine çıkamaz ve hiç bir şey ona hüküm yürütemez:

“Ve Allah elbette o günde, kafirler için müminler aleyhine bir yol verecek değildir”(Nisa: 4/141).

Mü’min, kendisini Allah’ın dostluğunda ve Allah’ın yardımı içinde hisseder: “Sebebi şu: Çünkü Allah, iman edenlerin yardımcısıdır. Kafirlerle gelince; onların yardımcısı, yoktur”(Muhammed: 47/11).

“Allah iman edenlerin yardımcısıdır. Onları dalalet karanlıklarından (kurtarıp) hidayet nuruna çıkarır. Kafirlerin dostları ise şeytanlardır. Kendilerini (nurdan) ayırıp karanlıklara sokarlar”(Bakara: 2/257).

Mü’min kendisini Allah’ın mahiyetinde hisseder. Allah onu uyumayan gözü ile bekler, onu kimsenin yavaşamayacağı haremde korur ve yenilmez kuvveti ile ona yardım eder:

“Ve Allah mü’minlerle beraberdir”, “Mü’minlere yardım etmek bize haktır”(Rum: 30/47)

“Sonra, kafirlere azap inince, peygamberimizi ve ona iman edenleri kurtarıyorduk. İşte böylece, mü’minleri de, üzerimize bir hak olarak kurtaracağız”(Yunus: 10/103)

Mü’min kendisini, her şeye gücü yeten Allah’ın himayesinde hisseder. Allah onu korur ve düzen bazların ve mütecavizlerin oklarını göğsünden geri çevirir:

“Muhakkak ki Allah, müşriklerin saldırılarını mü’minlerden savacaktır. Çünkü Allah her haini ve nankörü sevmez”(Hac: 22/105)

Kur’an-ı Kerim, işlerini iyi veya kötü olduğunu mü’minler ile ölçer. Mü’minler verdiği hüküm Allah indinde muteber, görüşleri ile birdir:

“De ki: Çalışın. Çünkü yaptıklarınızı Allah da, Resulü de, mü’minler de görecektir”(Tevbe: 9/105).

Ayet, mü’minlerinin razı olduğu şeye Allah’ın da razı olacağını ima ediyorsa da, mü’minlerin istemediklerini Allah da istemiyor: “Bu, hem Allah katında, hem iman edenler yanında en büyük buğzu gerektirir”²⁰.

(20) Gafir: 35

Bu büyük manalar ve yüce duygular, bir defa ferdin varlığına sirayet etti mi, onu şerefli, kıymetli, nefisli, büyük emeller besleyen bir insan yapar. Artık o,

herhangi bir mahluka baş eğmez; her hangi bir zora, taşkınlığa, mala ve mevkie boyun kırmaz. Onun parolası şudur: “Kainatın efendisi, Allah’ın kölesi”.

Artık, Bilal-Habeşi gibi zenci bir kölenin, kalbine iman işledikten sonra, efendilerine karşı gururlandığını ve baş kaldırdığını görürsek şaşmamalıyız. O, iman etmekle Allah katında daha büyük bir fian’a ve daha yüksek bir mevkie kavuştu. Ümeyye b. Halef, Ebu Cehil b. Hişam v.s. gibi, Kureyş büyükleri ve ulularına gözlünün köre, ışıktaki yürüyenin karanlıkta düşüp kalkana bakması gibi bakmaya başladı.

“Hiç, küfürle ölü olup kendisini hidayetle dirilttiğimiz ve ona insanlar arasında yürüdüğü bir iman verdiğimiz kimse, karanlıklar içinde kalmış olan ve ondan bir türlü çıkamayan kimse gibi olur mu?”. (En’am: 6/124)

“fiimdi yüz üstü sürünen mi daha doğru, yoksa dosdoğru bir yol üzerinde düpedüz yürüyen mi?”. (Mülk: 677/22)

Artık, kalbine İslam itikadı girdikten ve Kur’an ayetlerini fikrini aydınlattıktan sonra, Rib’i b. Amir gibi baldırı çıplak ümmi bir çöl bedevinin, bütün ihtişamı içinde, etrafında yüzlerce hizmetçisi, binlerce askeri ile kibir ve gurur içinde yüzen İran genel kurmay başkanı Rüstem’in karşısında dimdik durmasına şaşmamalıyız. Rüstem soruyor, kimsiniz? Arabi, imanlı bir şerefli, şerefli bir iman ile şöyle diyor. Biz, insanları, kula ibadet etmekten Allah’a ibadete, dünyanın darlığından dünyanın bolluğuna ve dinlerin zulmünden İslamın adaletine çıkarmak için Allah’a gönderdiği milletiz.

Allah’a şeref duyan, Allah’a karşı zillet gösteren, Allah’la zengin, Allah’a muhtaç bir kulluk içinde, şairin şöyle bir şiirini okumakla şaşmamalıyız:

“İzzet ve şerefimi artıran, nerede ise Ülker yıldızına ayak bastıran şey şudur: senin “ey kullarım” çağrısına dahil olmam ve Hz. Muhammad’i bana Peygamber olarak göndermendir”.

İSLAMLA MADDECİLERİN İNSAN GÖRÜFÜ ARASINDAKİ FARK:

İnsanın, Allah katında şerefli olduğuna, mele-i Alada (yüksek melekler kurul) bir yeri bulunduğuna ve kainatta yönetici rolü oynadığına inanması ona varlığını hissettirir ve nefsinin kıymetini artırır. Çünkü o, Allah’a intisap etmekle, kainattaki her şey ile irtibat kurmakla şeref duyar. Onurlu, başı dik yaşar. Zulme razı olmaz, zillate katlanmaz, aşağılık ve başıboşluk duygusunu yanına yaklaştırmaz. Müm’mine hayat veren bu duygu basit ve önemsiz bir şey değildir. O, insan için büyük bir kazanç ve değerli bir ganimettir. Onun için hem bilinç ve tasavvur aleminde, hemde gerçek ve aktif alemde bir kazançtır.

fiu iki kimse arasında ne büyük fark vardır: Bunlardan biri, mütekamil soydan gelen sırf bir hayvan olduğuna, bu hayatının ilerisi ve gerisi olmadığına inanıyor. Hayatının ilerisi ve gerisi olmadığına inanıyor. Hayatının,Yüce varlıkla bir maymundan daha çok irtibatı yoktur. Öbürü ise, yeryüzünde Allah'ın halifesi; kainattta hakkı yerine getirmede, hayrı ve güzelliği yaymada Allah'ın vekili olduğuna inanıyor. Ve şunu hissediyor ki: Bütün kainat hizmetindedir, melek onu korumaktadır, Allah onunla bebareberdir. Ve O, Allah'ın nimetine kavuşan Peygamberler, sıddıklar, şehitler ve salihler zümresine dahildir. Ölmekle varlığı sona ermez, kabre girmekle yurdu harap olmaz. O, bitmeyecek, sürekli ebedi bir hayat için yaratılmıştır.

İşte insanın kainataki yeri hususunda itikat ve yakın derecesine varan bu köklü duygu; İslam inancının, bugün batı medeniyetine hükmeden maddeci görüşe ters düşen baş noktalardan biridir.

İki görüş arasındaki farkı üç madde halinde özetleyebiliriz:

- 1- İnsanın Kainatta Yeri,
- 2- İnsanın Tabiatı (yaratılışı),
- 3- Hayataki Vazife ve Gayeleri.

İNSANIN YERİ:

İslam itikadı, daha önce de söylediğimiz gibi, ta Cenab-ı Allah'ın "Ben yeryüzünde bir halife yaratacağım" demesinden beri insanın bu kainataki yerini belirlemiştir. İnsan, Allah'ın mahlukatı arasında nev'i şahsını munhasır bir varlıktır; cemat değildir, nebat değildir, hayvan değildir, melek değildir, şeytan değildir. O, şerefli, sorumlu bir mahluktur. Bazı dinsizlerin sandığı gibi,bu alemde tek başına duramaz; Onu yaratan Rabbini iradesi ile durur. Yaratan Allah onu en güzel şekilde yaratmış, ona konuşmayı öğretmiş; ona göz, kulak ve kalp vermiştir. İnsan bu kainatta hiç bir şeyin kulu ve kölesi değildir. O bir tek Alah'ın kuludur.

İşte islam itikadı budur. Maddeciler ise on Allah'ın kıymetli bir yaratığı olarak bakmıyorlar. Hayır, onlara göre insan, şeytani bir bitkidir; yokluk aleminden varlık alemine kendiliğinden geçmiştir. Kendi kendine yaşar, kendi kendine ölür. Ölümü ile de hikayesi biter.

Hülasa, insan bir hayvandır; ancak "ileri bir hayvan", "sosyal bir hayvan" veya "gelişmiş bir hayvan"dır, denebilir. Ama ne olursa olsun yine "hayvan"dır. fiu kadar var ki, tabiatı yenmeyi, maddeyi yönetimi altına almayı başarmıştır. Bu ilimle de müterakki (ileri) bir hayvan seviyesine ulaşmıştır. Kendini, yeryüzünde her istediğini yapabilir bir ilah gibi görüyor ve buna da gücü yeteceğini sanıyor.

İşte maddecilerin insana bu şekilde bakışları iki zıt şuur doğurmuştur:

1- insanın kendini basit sanması, yok bellemesi ve kendine sırf bir hayvan gözü ile bakması.

2- Gurur ve kibir taslaması. Bu şuur, gerçek ilahi itibardan düşürürken, insanı kendini ilahlaştırma dercesine götürür. Artık o, sorumsuz bir ilah gibi hareket eder. Netekim Julian Huxley²¹ şu sözü ile aynı şeyi iddia etmiştir: (21) “Yeni Dünyada İnsan” kitabından. Çev.: Hasan Hattab, S. 224.

“İnsan yeni dünyada her istediğini yapan Tanrı olmuştur”.

Çağımızda insan ilmi ve teknik ilerlemenin verdiği sarhoşluk gururundan ayılmaya başlayınca, akıllı bir insan olmasının sakıncalarını da sezmeye başladı. Netekim aynı şeyleri bazı eleştirmenlerin kitaplarında görmekteyiz. Mesela Alexis Carrel’in “İnsan Denen Meçhul”, Spengler’in “Batı Medeniyetinin Çöküşü” kitapları gibi. Toynbee, Rone Cino, Koln Wilson gibi yazarlarda da aynı şeyleri görmekteyiz.

İNSANIN TABİATİ:

İnsanın tabiatı konusu, ayakların kaydığı, akılların şaştığı bir konudur. Çünkü insan burada mürekkep (bileşik) ve kompleks görünüyor; insan ne sırf şehvet, ne sırf akıl, ne sade cisim, ne sade ruhtur. İnsan bunların hepsini içine olmaktadır.

Amerikalı alim, Yale Üniversitesi profesörü Sişot “Ruhun Hayatı” adlı kitabında diyor ki: “Asırlardır aklımı şaşırtan bir mesele var; o da insanın acaip şekilde iki tabiatlı oluşudur. İnsan maddi tarafı -bedeni- ile doğar, büyür , ölür. Fakat duyuların idrak edemediği bir şey daha var ki, o da bu bedene hükmediyor. Bu şey, düşünebiliyor, hissedebiliyor. İşte insan varlığının temerküz ettiği bu tarafıdır.

İnsan iki varlık gibi görünüyor: Biri maddi öbürü de bunun karşısındaki gayri maddi varlık. Acaba ne dersin, bunların her ikisi de gerçek mi, yoksa biri gerçek, diğeri sadece hayal mi!”

İnsanı anlamada ve onu gerçek şaklide tasavvur etmedeki bu sapıklık; insanın varlığındaki bu iki unsurdan birini ihmal etmeden veya aralarını açıp birini diğerinden ayrı kabul etmeden doğmaktadır”.

İslam ise insanın tabiatını hakkı ile bilmiş ve önemini hakkı ile takdir etmiştir. Çünkü İslam Allah’ın kelimidir, insan da Allah’ın yaratığıdır. Bir şeyi yapan ve çatan onu bilmezlik edemez:

“Yaratan bilmez mi? O, Latif ve Habirdir”. (Mülk: 67/14)

Allah insanı kesif beden ve şeffah ruhalinde yaratmıştır. Bedeni onu yare bağlar, ruhu da göğe doğru çeker. Bedeninin itici güçleri ve şehveti vardır. Ruhunun da arzu ve emelleri vardır. Bedeninin istekleri hayvanın kine, ruhun iştiaqları da meleğinkine benzer.

Bu çift tabiat, insan için arızı ve tali bir şey değildir. Bilakis bu, Allah'ın yarattığı bir tabiattır. Bu tabiat iledir ki, ta çamur ve ruh olarak yaratıldığı günden beri yeryüzünde Allah'ın halifesi olamaya hak kazanmıştır.

"İşte, gaibi ve hazırı bilen Aziz ve Rahim O'dur ki, yarattığı her şeyi güzel yarattı ve insanı yaratmağa bir çamurdan başladı. Sonra insanın neslini, bir nutfeden (erkek ve dişi hücreden), hakir birsudan yaptı. Sonra Allah onu düzeltip tamamladı ve bizzat kendi kudretinden ona ruh koydu. Sizin için kulaklar, gözler, kalpler yarattı. Allah'ın size verdiği nimetlere karşı şükürünüz pek az". (Secde: 32/6-9)

İslam itikadı çamur için ruhu, ruh için çamuru ihmal etmedi. Bilakis ikisini birbirine kattı; ifrat ve tefrite sapmadan hem ruhun, hem debedenin hakkını verdi.

Tarih öyle dinler ve milletler gösteriyor ki, bunların felsefesi, ruh gelişsin, saflaşsin ve kuvvetleşsin, diye bedeni ihmal etme esası üzerine kurulmuştur; mesela Brahmanizm ve Hristiyanlık gibi.

Bunun karşısında da öyle bir akım vardır ki, bu da insanda bir ruh olduğunu ve Allah'ın varlığını inkar ediyor. Çünkü duyularla kavranmayan, tecrübe altına alınmayan bir şeye inanmıyor.

Bunlara göre insan yarım insan, hatta çeyrek insan olarak yaşıyor. Yalnız hayvani tarafı için yaşıyor.

İNSANIN GAYESİ:

İnsanın gayesini ve hayattaki görevini İslam itikadı pek açık olarak belirtmiştir. İnsan boş yere yaratılmamış ve başıboş bırakılmamıştır. İnsan bir gaye ve hikmet uğruna yaratılmıştır. Nefsi için yaratılmamış, kainattaki bir unsurun kulu, kölesi olsun, diye de yaratılmamıştır. Hayvanlar gibi yeyip içmek, uzun veya kısa şu ömrü doldurmak, sonra da toprak tarafından yutulup, kurtlara yem olmak ve yokluğa gömülmek için yaratılmıştır.

O, Allah'ı tanımak ve ona ibadet etmek için, yeryüzünde Allah'ın halifesi olmak için yaratılmıştır. Bu kısa hayatta büyük emaneti, sorumluluk emanetini yüklenmek için yaratılmıştır. Böylelikle imtihan onu eritir, sorumluluk onu cilalar; olgunlaşır, sonsuz ebedi hayata hazırlanır.

İnsanın, nefsi için değil de Allah'a ibadet etmek için, şu küçücük fani dünya için değil de ebedi baki hayat için yaratılmış olması doğrusu müthiş bir haberdur.

fiöyle bir söz var: Ahak yemek için yaşar, akıllı yaşamak için yer.

Bu söz düğümü çözmez, meseleyi halletmez. Çünkü nasıl olursa olsun yaşamak gaye değildir. Soru hala yerinde durmaktadır: İnsan ne için yaşar?

Maddeciler: İnsan nefsi için, dünya malı için yaşar, derler.

Mü'minler ise: İnsan yüce Rabbi ve ebedi hayat için yaşar, derler.

"Siz iancak boşuna yarattığımızı ve gerçekten bize döndürülmiyeceğinizi mi zannettiniz?". (Mü'minun: 23/115)

Nefsi için yaşayanla Rabbi için yaşayan arasında, mahdut dünya için ayaşayanla ne zaman, ne de mekanla mahdut olmayan varlık için ayaşayan arasında ne büyük fark vardır!

Allahsız maddi görüş insan için bir gaye tanımıyor. Çünkü gaye bir kasıt gerektiriyor, kasıt ise bir kasdeden gerektiriyor. Halbuki görüş insanın kasden yaratılmış olmasını inkar ediyor. Bunun için onların nazarında insanın, geçim için yorulmaktan ve geçimi kolaylaştırmaktan başka bir amacı yokur. Başka bir deyişle, insanın, dünya ziynetinin ve dünya malının arkası sıra koşmaktan başka bir mesajı yoktur, hepsi bu kadar. İnsanın kısa ömrü biti mi varlığındaki herşey de biter. Bunu Kur'an-ı Kerim ne güzel ifade ediyor:

“De ki: Dünya zevki pek azdır”. (Nisa: 4/77)

Dünya zevki sadece az değil, ucuzdur da, kötüdür de. Çünkü o, sırf hayvani bir zevktir. Bir edip dünya aşıkları ile alay ederek şöyle demiştir: Her kimin gayesi karnı ve udu ise kıymeti de onlarda çıkandır”.

Kur'an-ı kerim'in şu sözü bize yeter: “Kafirler ise zevklenmeye bakarlar; hayvanlar gibi yerler içerler. Yerleri de cehennemdir”. (Muhammed: 47/12)

Maddi görüş; insanı hep nefsinin etrafında yani keyf ve şehvetinin etrafında, bedeninin ve arzularının etrafında, hayvani yanının etrafında dolaştırır. Böylece öbür tarafı dumura uğrar, büzülürken, solar ve ölürken hayvani tarafı büyür, şişer.

İnsanın, maddi vehayvani tarafının bu suretle büyümesi habis bir büyümedir. Sonunda insanı tamamen mahveder.

Öyleyse insanın, nefsinden ve keyfinden başka ulaşmak istediği bir hedefi olmalıdır. Yoksa dolap beygiri gibi kendi etrafında döner durur. Döner, döner, son vardığı yer ilk defa başladığı yerdir.

Felsefeleri insanın, kendi varlığını ve zatını gerçekleştirme mihveri etrafında dönen “Varlıkçılar” ı batılı bir yazar şöyle anlatıyor: “Varlıkçı, kuyruğunu yakalamak için kendi etrafında dönen köpeğe benzer. Nekuyruğunu yakalayabilir, ne de koşmaktan geri durur. Bu , boş vakit buldukları zaman köpeklerin oynadıkları bir oyundur, sonu gelmeyen bir oyundur”.

Bu teşbih bize, kur'an-ı Kerim'in, Allah'ın ayetlerinden soyulan, aşağılık duygusuna kapılan ve havasına uyan kimse hakkında verdiği misali hatırlatıyor. Allah Teala diyor ki:

“Onlara o kimsenin haberini oku ki kendisine ayetlerimizi vermiştik de, o, bunları inkar ederek imandan çıkmıştı. Böylece şeytan onu orkasına takmışda azgınlardan olmuştu. Eğer dileseydik, o kimseyi, bu ayetlerle iyiler derecesine yükseltirdik. Fakat o, aşağılığa saplandı ve havasına uydu. İşte bunun hali, o köpeğin haline benzer ki, üzerine varsan da dilini sarkıtıp solur, kendi haline bıraksan da dilini sarkıtıp solur. Ayetlerimizi yalanlayanların hali işte böyledir. Ey Resulüm, sen hadiseyi kafirlere anlat.

Olur ki gereği gibi düşünürler. Ayetlerimizi yalanlayıp ancak kendi nefislerine zulmeden topluluğun hali ne kötüdür”(Araf: 7/175-177)

İMAN VE SAADET

Saadet (mutluluk) herkesin yana yakıla aradığı rüya cennetidir. Bu husuta fikir hayatının zirvesinde bulunan filozof ile basit bir hayat süren sokaktaki adam arasında, muhkem sarayın kapanmış kiral ile küçük kulubesindeki fakir arasında fark yoktur; hepsi mutluluğu aramaktalar. Ve hiç kimsenin kendi nefsi için mutsuzluk arayacağını ve buna razı olacağını da sanmıyoruz.

MUTLULUK NEREDE?

Eskiden beri insanları şaşırtan soru: Mutluluk Nerede?

Çokları bunu, yerinde değil, başka yerlerde aramışlardır. Çölde inci arayanlar gibi elleri boş, vücudu yorgun, ruhu kızgın, ümitsiz vaziyette geri dönmüşlerdir!

Evet, insanlar çeşitli zamanlarda, maddi zevkleri, hissi şehvetleri denediler; hiç birinin, tek başına mutluluğu gerçeştirdiğini göremediler. Çoğu zaman, her yenisini denedikçe yeni yeni sıkıntılarla karşılaştılar.

SAADET MADDİ ZEVKLERDE MİDİR?

Bazıları böyle sanıp mutluluğu zenginlikte, bol geçimde, refah yaşamada aradılar. Fakat geçim düzeyi yükselmiş; yiyecek, içecek, mesken ve araba gibi maddi hayatın isteklerini ileri derecede temin etmiş ülkeler hala mutsuzluktan şikayet ediyolar, sıkıntı ve boğulma hissediyorlar ve mutluluk için başka yollar arıyorlar.

Bundan birkaç sene önce, Roza dergisinin başyazarı “Cenet Halkı Mutlu Değil” başlıklı bir araştırma yazısı neşretti. Bu dergi öyle maneviyat ile, ruh ile de ilgilenmez. Cennet halkı ile İsveçlileri kastediyor. İsveçliler, rüya gibi bir ekonomik düzeyde yaşarlar. Hayatlarında, fakirlik, ihtiyarlık, işsizlik ve kaza gibi hiç bir korku bulunmaz. Çünkü bu gibi şeylerle karşılaşanlara yeteri kadar tazminat ödeniyor. Öyleki bir vatandaş, hiç bir şekilde ekonomik yönden şikayet edemez.

İsveçli bir şahsa, milli geliren senede 521 Mısır lirası düşer, yani ayda yaklaşık olarak 43 Mısır lirası.

İsveç’te sosyalist düzen, sınıflar arasındaki farkı kaldırmış durumdadır. Çünkü vatandaşlara ağır vergiler yüklemiş; başka herhangi bir devletin yapamayacağı sağlık sigortası, sosyal güvenlik gibi kurumlar getirmiştir.

“İsveçli her vatandaş bir maaş alır. Üstelik; hastalık yardımı, işsizlik yardımı, pahalılık yardımı, mesken yardımı, körlük yardımı da alır ve burlar peşinen ödenir. Hastahanelerde de parasız tedavi olur”.

“Her kadına analık yardımı yapılır. Doğum masrafları, hastahane bakım bu yardımın içindedir. Her çocuk için de ek yardım yapılır”.

Mecburi iş kazaları için de sigortalar vardır”.

İşsizlik halinde yapılan yardım, devletçe yapılan yardımların en büyüğüdür.

“Devlet çocuklara da inanılmayacak derecede sosyal yardımlar yapar. Mesela, 16 yaşına kadar her çocuğa yılda 40 Mısır lirası tutarında mali yardım yapılır. Ayrıca parasız sağlık bakımı, 14 yaşına kadar çocuğun yararlanacağı meccani diploma masrafları, okul yaşından küçük çocuklara gün boyu için gayet az bir para ile açılan kreşler gibi”.

“Eğitim ve öğretimin her kademesi parasızdır. Ayrıca gücü yetmeyenlere yiyecek ve giyecek yardımı yapılır. Çalışkan talebelere 250 Mısır lirasına varacak kadar araştırma kredisi verilir”.

“Devlet, düşük faizle ve beş senede ödenmek üzere evlenme kredisi de verir”.

“İsveçli vatandaşların verdiği vergilerin üçte birini devlet, sosyal güvenlik fonuna yatırır. Bu paranın % 80 i parasal yardımlara ödenir. En büyük bütçe “Sosyal İşler Bakanlığı” bütçesidir. Bundan sonra da Eğitim Bakanlığı bütçesi gelir”.

Kapanmadık bir gedik bırakmayan bu garantilere rağmen, gazeteci diyor ki, İsveç’te halk muzdarip bir hayat yaşar. Sinirler gergin, şikayet çok. Ümitsizlik. Bunun sonunda da halk, bu sıkıcı hayattan kurtulmak için intihara sığınıyor. Her yıl binlercesi bu yolla hayatlarını kaybediyor.

Araştırmayı yapan şu sonuca varıyor; bu mutsuzluğun arkasındaki sır, tek bir şeye racidir, o da imansızlık.

Bugün Amerika dünyanın en zengin ülkesidir. Gökdelenlere, feza gemilerine, her tarftan altın fışkırmasına rağmen, zenginlik Amerikalılara mutluluk vermemiştir. Amerikalı bir mütefekkir şöyle diyor: “Newyork’ta hayat, mutsuzluğun ve bedbahtsızlığın güzel bir örtüsüdür!”.

Doğulu olsun, batılı olsun gözü olan herkes bu mutsuzluğu görmektedir. Doğulu öyle yazarlar var ki, bu konudaki gözlemlerini şimdi buraya aktarmak mümkün değildir.

Batılılardan Fransız edebiyatçısı Fransuva Sacan Newyork’u iki defa ziyaret etmiş, gözlemlerini bir kitapta toplamış. Kitabının bir yerinde diyor ki: “Newyork insana ağır geliyor”. Newyork öyle bir şehir ki, kendinin kalbi, içinde oturanların kalbinden daha süratli atıyor. Gerçek şudur ki, Newyork halkının çektiği sıkıntı, ruhi sıkıntıdır. Bu yorgun, kuvvetten düşmüş ve aceleci Amerikalıların tansiyonları yüksektir. Nasıl harcayacaklarını bilmeden vakitten tasarruf etmek istiyorlar...”

Profesör Köln Wilson da Newyork'un binalarının ve maddi parlaklığını şöyle dile getiriyor: "Newyork'un bu durum mutsuzluğu örten güzel bir örtüdür". Demek ki mal çokluğu mutluluk demek değildir. Ve mutluluğu gerçekleştirecek esas öge de değildir. Hatta mal çokluğu, çoğu zaman, ahiretten önce dünyada insana yük olur. Bunun içindir ki, Cenab-ı Allah münafıkların hakkında şöyle demiştir:

"Ey Resulüm, sakın onların ne malları, nede evletleri seni imrendirmesin. Allah, ancak onlar kafir oldukları halde canlarının çıkmasını ve dünya hayatında bunlar sebebi ile kendilerine azapetmesini diliyor". (Sad: 38/55) Buradaki azap; sıkıntı, yorgunluk, elem, keder ve hastalık, demektir. Bu halihazırdaki dünya azabıdır. Mesela şu hadisi şerif de aynı şeye işaret ediyor: "yolculuk cehennem azabından bir parçadır". Bütün düşüncelerini, ilimlerini, emel ve arzularını mala bağlayanlar üzerinde aynı şeyi gözlerinizle görmekteyiz. Bu tiplerin daima ruhları muazzap, kalpleri yorgundur. Bunlara az yetmez, çok da karınlarını doyurmaz.

Hiz. Enes'in, Resulullah (s.a.v.) den rivayet etmiş olduğu şu hadis de bu ruh azabını tasvir etmektedir: "Her kimin bütün düşüncesi ahiret olursa, Allah onun kalbine zenginlik verir, dağınıklıklarını toplar ve dünya hor ve hakir olarak ayağına gelir. Kimin de bütün düşüncesi dünya olurlarsa, Allah fakirliği gözünün önüne getirir, topluluğunu dağıtır ve dünyadan da ancak kısmeti kadar eline geçer" ²².

(22) Hadisi Tirmizi Enes'ten rivayet etmiştir. İbn-i Mace ve diğerleri de Zeyd b. Sabit'ten benzerini rivayet etmişlerdir.

Dünyada en büyük azap da -İbn Kayyim el-Cevzi²³ nin dediği gibi- fikir dağınıklığı ve devamlı fakirlik korkusudur. Eğer dünya aşıkları sahoş olmasa idiler, bu azaptan feryat ederlerdi. Zaten çokları şikayet etmede ve bağırıp çağırmadılar ya! Dünya meşakkatine katlanmak ve dünyaya gönül verenlerle uğraşmak da bir nev'i azaptır. Netekim geçmiş zatlardan biri şöyle demiştir: "Dünyayı seven musibetleri hazırlansın". Dünyayı seven şu üç şeyden kurtulamaz: Devamlı sıkıntı, sürekli yorgunluk ve bitmez tükenmez iç sızısı. Çünkü dünyayı seven ne kadar kazanırsa kazansın daha çoğunu ister. "Eğer insanoğlunun iki dere dolusu altını olsa, bir üçüncüsünü de isterdi". İsa (a.s.) da şöyle bir misal vermiştir: "Dünyayı seven içki içene benzer; içtikçe susuzluğu artar".

(23) İğasetu'l-Lehfân.

SAADET ÇOCUK SAHİBİ OLMADA MIDIR?

Gerçekten çocuk, hayatın çiçeği ve dünyanın ziynetidir. Fakat itaat ve iyilik edeceği yerde, babalarına isyan ve kötülük edenlerin hesabı yoktur. Hata

birçok babalar ölümü çocuklarının elleri ile tatmışlardır. Çünkü çocuklar, ya babalarının servetlerine göz dikmişler, yada babaları çocuklarının sefahatlarına engel olmak istemişlerdir.

Çocukları için esefle şöyle diyen babalar vardır:

“Seni çocukken besledim, delikanlı iken geçindirdim.

Benim sayemde yeyip içmekteisin?

Geceleri bir sıkıntın oldu mu, uyumaz yatakta sabaha yadar o yana, bu yana dönerdim.

Rüşdüne erip de ümit etiğim gayene ulaşınca,

Bunca nimetleri veren senmişsin gibi, yüzüme karşı bağırıp çağırmaya başladın”.

Çocukların itaatsizliği, babaların bedbahtlığı konusunda neler görmüş, neler işitmişizdir?! Bu durum çocukların nankörlüğüne karşı babalara ne ağıtlar söylemiştir. Hatta Kırık Lear Shakespear’in ağzı ile şöyle haykırıyor:

Engerek yılanının dişi bil nankör bir çocuk kadar acı vermez!

fiarklı birşair dehaykırarak şöyle diyor:

“Çocuğu olanı mutsuz , çocuksuzu da mutlu görüyorum.

Çocuk ya düşmandır, yada babası ölür, yetimdir.

Ya da kendisi ölür, geriye dinmeyen bir sızı bırakır”.

Ya şu çocuğu olmayanlar ne olacaktır? Acaba bunlarmüebbet mutsuzluk cezasına mı çarptırılmışlardır?

MUTLULUK DENEYSEL İLİMDE MİDİR?

İnsana uzağı yaklaştıran, zoru kolaylaştıran şu maddi deneysel ilim, mutluluk verebilir mi, dersin?

Dr. Muhammed Hüseyin Heykel’in ²⁴ dediği gibi, hakikaten ilim, hayatta birçok şeyler keşfetmiş ve daha önceleri kimsenin hayaline bile gelmeyen birçok nimetlerden yararlanma imkanı sağlamıştır.

(24) “İman, İlim, Felsefe” kitabında.

Yina şu da bir gerçektir ki, insan tabiatını tanıma hevesi, henüz bir şey üzerinde tam durmadan ve o şeyin iç kısımlarını hakkı ile kavramadan, bir merak doğuyor; bu iç kısımlara dolaşmak ve ilme konu olabilecek yeni şeyler bulma için o hevesi bir kenara itiyor. Fakat hakikat şudur ki bilgi, mutluluğu temin edemiyor. Hatta çoğu zaman ruhun ızırabına, aklın karışmasına sebep oluyor Saadet; nurdan kanaatları ile gözlerimizin önünde uçan tatlı rüyadır, havanın içinde zerrecikleri teneffüs ettiğimiz esirdir. Onu ciğer dolusu içimize çekmek isityoruz, ancak yeteri kadar bulamıyoruz. Mutluluk ta Adem’den bu güne kadar insanoğlunun, arkası sıra koştuğu bir şeydir. İnsan koşuyor, tam tuttum derken arkasından bir şey çekiyor, ona engel oluyor. Bu saadet ilimde yoktur. Çünkü ilim şehvettir.

fihevatin arkasında saadet olmaz. Çoğu kere ilim adamları ilmin üzerine kapandılar, o yolda hayatlarını çürüttüler. Nerede ise sonuca varacakları an, kendilerini bir keder kapladı ve gittikçe de kederleri arttı. Bunun üzerine çocuklarının imanlı yetişmesini, hayatta seciyelerine göre hareket etmelerini ve ilimden gaybın tılsımını çözmesini istememelerini vasiyet ettiler.

Binaenaleyh sınır ne kadar genişlerse genişlesin, bizim ilmimiz, Mutlak sınırı ile kıyas edilince çok dardır. Nice (Nietzsche) v.s. gibi gençliklerini, ilim gaybın perdesini yırtar, iddiası ile geçiren bilginler de aynı şeyi öğütlüyorlar. Sonunda gaybın perdelerinin bitmediğini gördükleri zaman gevşediler; öteki çıplak gerçek ise de, gerçek olmayan bir serabın arkasında koştuklarını anladılar”.

Çağdaş İngiliz filozofu Bertrand Rusell da -maddeci görüşüne rağmen- şöyle diyor: “İnsan, tabiat ile tuttuğu güreşte ilim taktiği ile kazandı; ama nefsi ile yaptığı güreşte bir şey elde edemedi; ilim silahının bir faydası dokunmadı. fiunu itiraf etmeliyiz ki, hala meydan dinidir”.

Amerikalı meşhur psikolog Dr. Henri Long da, ilim ve fikre hürmet adına, gaybe imanı inkar edenlere karşı çıkararak ve tek başına ilmin gerçek mutluluğu temin edemeyeceğini açıklayarak diyor ki:

“Bugün bütün ilim alanlarında şu sapıklık ateşinin yani fikre hürmet sapıklığı ateşinin yandığı görülüyor. Halbuki psikolji uleması şu kanaate varmıştır: “Fikre mutlak olarak itimat etmek, başarısının temellerini yıkmazsa da insanın mutluluğunu yıkmaya yeter”. Ulema bu kanaate binlerce insan üzerinde tecrübe yaptıktan sonra varmıştır.

Sadece ilim yolu ile hayat sorunlarını çözmemiz, mutluluk pınarından su içmemiz mümkün değildir. İlmin ilerlemesi demek, şüphenin artması, eğri yolun uzaması, demektir. Bütün bu ilimler açık günlük hayat gerçeklerinin sancağı altında birleştirilmedikçe, aklın hürriyetini kısıtlamaya devam ederler. Hatta aklın uçuşuma yuvarlanmasına sebep olurlar. Aynı zamanda bu birleştirme de ilimden başka bir yoldan gerçekleştirilmelidir, yani iman yolundan”²⁵.

(25) İmana Dönüş, S. 81, 82.

MUTLULUK İNSANIN İÇİNDEDİR:

Demek ki mutluluk mal ve evlat çocukluğunda, mevkiin verdiği güçte, menfat sağlamada ve maddi ilimde değilmiş.

Mutluluk gözle görülmeyen, kiloyla ölçülmeyen, kasada saklanmayan; altınla, Ruble ile, dolarla alınmayan manevi bir şeydir.

Mutluluk insanın içinde duyduğu bir şeydir; gönül hoşluğu, kalp huzuru, vicdan rahatlığıdır.

Mutluluk insanın, içinden fıskıran, dışardan ithal edilmeyen bir şeydir.

fiöyle bir olay anlatıyorlar: adamın biri karısına kızmış ve tehdit ederek: Seni mutsuz edeceğim, demiştir. Karısı buna sükunetle şu cevabı vermiştir: Beni mutlu etmek de, mutsuz etmek de elinde değildir.

Koca: Nasıl elimde değildir?

Karı: Eğer mutluluk maaş olsaydı keserdin, ziynet olsaydı beni mahrum ederdin. ancak mutluluk öyle bir şmey dir ki,ona ne senin gücün yeter, ne insanların.

Koca: Öyleyse o nedir?

Karı: Ben mutluluğu imanımda buluyorum. İmanım ise kalbimde, kalbim ise yalnız Rabbimin elindedir.

İşte gerçek mutluluk budur. Bu mutluluğu ne bir insan verebilir, ne de çekip alabilir. Bu mutluluk neşvesini hisseden kimse şöyle demiştir: Biz öyle bir mutluluk içinde yaşıyoruz ki, kırallar bilseler elimizden almak için üzerimize kılıçlarla hücum ederlerdi.

Biri de bu ruh zevkinin sarhoşluğu içinde şöyle demiştir: Öyle an oluyor ki şöyle diyorum: Eğer cennettekiler de şimdi benim duyduğumu hissediyorlarsa hoş bir hayat yaşıyorlar demektedir.

Bu nimete nail olanlar; gök gibi gürleyen, şimşek gibi çakan felaketlerle alay ederler; dişlerini gösteren yılanlara gülerler; bunlar kederin felsefesini yaparlar. O zaman keder şükür gerektiren bir nimet olur. Halbuki aynı şey başkaları nazarında musibettir; bağırlar, çağırırlar; şikayet ederler. Mutluluk ruhi özel bir salgı bezine benzer. Görevi ifraz ettiği madde ile hayatta karşılaşılan felaketleri nimete çevirmektedir.

Mutluluğu Gerçekleştirecek Maddi Miktar:

Mutluluğu gerçekleştirmede maddenin hakkını inkar edemeyiz. Nasıl edebiliriz ki, Peygamberimiz (s.a.v.) şöyle buyurmuştur:

“Mutluluk vesilelerden üçü şunlardır: İyi bir kadın, iyi bir ev ve iyi bir binek”²⁶.
(26) Hadisi Ahmed b. Hanbel, Sa’d b. Ebi Vakkas’dan sahih bir senedle rivayet etmiştir.

Ancak madde her şey demek değildir. Burada ölçü, kemiyet (miktar) değil, keyfiyet (nitelik) tir. İnsanın hayatını zehir edecek ve kalbini sıkacak şeylerden kurtulmuş olması yeter. Mesela, kötü kadın, kötü ev ve kötü binek gibi. Emniyet, sağlık, orta halli bir geçim de maddi yönden gereklidir. fiu hadis-i şerif ne kadar doğru ve ne kadar parlaktır: “Her kim güven içinde ve sağlıkta evinde sabahlar ve bir günlük yiyeceği de varsa dünyanın hepsine sahip demektir”²⁷.

(27) Hadisi Buhari “El-Edebü’l-Müfred” de rivayet etmiştir. Ayrıca İbn-i Mace ile Timizi de rivayet etmişlerdir. Tirmizi, Hasen garib olduğunu söylemişlerdir.

Mutluluk insanın ruhunda ve insanın kalbinde biten bir ağaçsa Allah'a ahirete iman da onun suyu, gıdası, havası ve ışığıdır.

İman insanın kalbinde suyu kurumayan mutluluk pınarları fışkırtır. Ve mutluluk bunlarsızda gerçekleşmez. Bu pınar; huzur, güven, ümit, rıza ve sevgi pınarlarıdır. İleriki sahifelerden bunları teker teker ele alacağız.

KALP HUZURU

Allah O'dur ki, imanları üstüne iman artırırsınlar diye, mü'minlerin kalbine huzur indirdi."

(Kur'an-ı Kerim)

HUZURSUZ MUTLULUK OLMAZ:

Bundan kaç sene önce "el-Muhtar" dergisinde Amerikalı parlak bir doktorun yazısını okudum, doktor diyordu ki:

"Bir zamanlar gençliğimde hayatın herkesçe kabul edilen güzelliklerini bir liste halinde sıraladım ve dünyevi isteklerle şu açıklamayı yazdım: Sağlık, sevgi, kabiliyet, zenginlik ve şöhret. Sonra da kibir ve gurur ile bunu yaşlı bir hakime (bile bir kişiye) gösterdim.

Yaşlı dostum bana şöyle dedi: Güze l bir liste. Zararsız da sıralanmış. Ancak bana öyle geliyor ki, en mühim unsur (madde) unutulmuş. O olmadan liste taşımaz bir yük olur. Hakim dostum listenin üzerine bir çarpı çekti ve iki kelime yazdı: "Kalp Huzuru" Ve dedi ki: İşte bu, Allah'ın seçkin kulları için sakladığı bir lütuftur. Allah çoklarına zeka ve sağlık verir. Mal ise el kiridir. fiöhret ender değildir. Ama kalp huzurunu ancak takdir ettiği kimselere verir.

Ve izah yollu şöyle dedi: bu, bana mahsus bir görüş de değildir. Ben sadece tevrat'tan naklediyorum; Aurelius'tan ve Ladenis'ten naklediyorum. Bu hakimler şöyle demişler: Ya Rabbi, dünya nimetlerini ahmakların ayağı altına ser; bana da huzurlu bir kalp ver.

O gün bunu kabul etmek bana zor geldi. Ancak yarım asırlık özel bir tecrübeden ve ince düşüncelerden sonra anladım ki, kalp huzuru bir hayat için tek idealdır. Ve artık biliyorum ki, diğer meziyetler insana huzur sağlama için zaruri değildir. Bu huzurun mal olmadan, hatta sıhhat olmadan da geliştiğini görüyorum. Huzur, kulübeyi saraya çevirebilir. Huzursuzluk ta sarayı zinden eder."

Bu; refah ve zenginlik ülkesi, altın ve ilim ülkesi, hürriyet ve serbestlik ülkesi Amerika'da yaşayan bir adamın sözüdür. Bunu uzun tecrübelerden sonra söylemiştir. Bu kimse hayatta kalp huzurundan, gönül rahatlığından daha

kıymetli, daha üstün ve daha bereketli bir nimet bulamamıştır. Bu, hakim bir kimsenin sözüdür. Kitabımıza olabilir ve ondan yararlanabiliriz. Hikmet mü'minin yitiğidir; nerede bulursa alır.

İMANSIZ HUZUR OLMAZ:

Kalp huzuru, hiç şüphesiz mutluluğun ilk kaynağıdır. Ancak zeka, ilim, sağlık, kuvvet, mal, zenginlik, şöhret, mevki ve diğer maddi nimetler mutluluğu temin edemiyorsa, onu nasıl kazanacağız?

Buna rahatlıkla şu cevabı verebiliriz: Huzurun tek bir kaynağı vardır; o da Allah'a, ahiret gününe imandır. Öyle derin doğru bir iman ki, şüphe onu bulandıramaz, nifak onu bozamaz.

Gerçek hayat da bunu gösteriyor, tarih de bunu destekliyor ve basiretli, insafli her insan da bunu kendi nefsinde ve etrafındakilerde fark ediyor.

Hayat bize öğretmiştir ki, en muzdarip, en sıkıntılı insanlar ve kendilerini bitmiş sananlar iman nimetinden mahrum olanlardır.

Bunların hayatlarının tadı yok, zevki yok. İstersen konfor içinde yüzsün, refah içinde yaşasınlar. Çünkü bunlar hayatın manasını anlamıyorlar, hedefini göremiyorlar, sırrını bilemiyorlar. Artık kalp huzurunu nasıl ele geçirebilirler?

Bu huzur iman ağacının, her mevsimde çiçek açan tertemiz tevhid ağacının meyvesidir.

Huzur, gökten mü'minlerin kalbine inen bir nefestir. Bu nefes sayesinde mü'minler; başkaları sarsılırken kendileri dimdik ayakta dururlar, başkaları kızarken kendileri razı olurlar, başkaları şüpheye düşerken kendileri yakinen inanırlar, başkaları feryat ederken kendileri sabrederler ve başkaları taşkınlık ederken kendileri ağır başlılık gösterirler.

Bu huzurdur ki hicret günü Peygamberimizin kalbine metanet vermişti. Üzülmemişti, kederlenmemişti. Korkmamış ve telaşlanmamıştı "Allah ona yarım etmişti. Hani Mekke kafirleri onu Mekke'den çıkardıklarında ikinin ikincisi (Peygamberin arkadaşı Hz. Ebu Bekir) ile mağaradaydılar. O vakit peygamber, arkadaşına şöyle diyordu:

"Mahzun olma, zira Allah'ın yardımı bizim iledir". (Tevbe: 9/40)

Arkadaşı Sıddık üzülmüş ve kokmuştu; kendinden ve hayatından değil, Peygamberden, Peygamberliğin akibetinden korkmuştu. Hatta düşmanlar mağaraya gözlerini diktikleri zaman: Ya Resulallah, ayaklarının ucuna baksalar bizi görürler, demişti. Peygamberimiz, ona cesaret vererek dedi ki: Üçüncüleri Allah olan iki kimse için ne düşünüyordun ya, dedi!

Bu huzur, Allah'ın bir nefesidir, nurudur. Bu nurla korkular geçer, telaşlar biter, üzgünler teselli bulur, yorgunlar dinlenir, zayıflar kuvvet kazanır, şaşkınlık yol bulur.

Bu huzur, cennete bakan bir penceredir. Allah bunun mü'min kullarına açar. Oradan cennet rüzgarları eser, cennet nurları parlar, cennet kokuları gelir. Ta ki, öbür aleme gönderdikleri hayırların bir kısmını tatsınlar, ileride kendilerini bekleyen nimetlerin küçük bir örneğini görsünler. Ve bu rüzgarlardan rızk ve rahmet, eman ve selamet kokuları alsınlar.

MÜ'MİNİN HUZURU OLMASININ SEBEPLERİ:

Bazıları şöyle bir soru sorabilir: Neden en huzurlu insan mü'mindir? Ve neden insan ilimde, kültür e felsefede, teknikte huzur bulamıyor?

Bunun cevabı biraz izaha muhtaçtır. Çünkü, başkalarını değil de, yalnız mü'mini huzurlu kılan sebepleri açıklamamız gerekmektedir. Ve işte açıklaması:

MÜ'MİN, FITRATIN (HİLKATİN) SESİNE UYAR:

Mü'minin huzurlu olmasının ilk nedeni yaratılışına uymasıdır. Bu, öyle bir fıtrattır ki, Kadir-i Mutlak Allah'ın fıtratı ile barış uyum halindedir (yani mü'minin fıtratı bozulmamıştır). Mü'min, fıtratı ile barış ve uyum içinde yaşar; savaş ve sürtüşme içinde değil.

İnsanın fıtratı öyle bir boşluktur ki, bunu ne ilim, ne kültür ve ne de felsefe doldurur. Ancak onu Aziz ve Celil olan Allah'a iman doldurur.

İnsan fıtratı; Allah'ı bulup iman edinceye ve ona yönelinceye kadar gerginlik, açlık ve susuzluk hisseder.

İşte o zaman (Allah'ı bulduğu zaman) yorgunluğu ve susuzluğu gider, korkudan emin olur. İşte o zaman şaşkınlıktan kurtulup doğru yolu bulur, işke o zaman istikrara kavuşur, telaşı sona erer. Uzun ayrılıktan sonra evine ve ailesine kavuşur.

"Yolculuk esasını attı ve evine oturdu Seferden dönmüş misafir gibi gözü aydın oldu".

Rabbini bulamayan insan -ki Rabbi ona şahdamarından daha yakındır- ne kadar mutsuzdur, ne kadar şanssızdır ve ne kadar ümitsizdir.

Artık o, mutluluğu bir daha bulamaz, huzuru bir daha bulamaz, kendini bir daha bulamaz. "O kimseler gibi olmayın ki, Allah'ı unutmuşlar; Allah da onları kendilerine unutturmuştur". (Haşr: 59/19)

Kendini bulamadan yaşayan bir insan düşünün, O kendince ve halkın gözünde akıllı bir beşerdir; işitir, görür. Belki de üniversiteli kültürlünün biridir. Dahası var, belki de ilim ve edebiyat dallarında doktora da yapmıştır! Nefsini bilmeyen nefsin nasıl bulur? Gurur ve kibir perdesine bürünen nefsin nasıl bilir? fiehvetin ardına üşmekle, havasına uymakla, hissini nasıl bilir? fiehvetin ardına düşmekle, havasına uymakla, hissi zevklere ve

cesedin ve çamurun isteklerine dalmakla nefsinden haberi olmayan nefsinin nasıl tanır?

İnsan acaip bir mahluktur. Onda hem toprak, hem ruh vardır. Toprak tarafını tanıyıp da ruh tarafını unutan, insanın hakikatını bilmez.

Her kim toprak tarafına maddi gıdasını ve suyunu verir de, ruh tarafına iman ve marifetullah gıdasını vermezse, insan fıtratının hakkını kısmış, değerini bilmemiş ve onu, hayatta ve ayakta tutan şeyden mahrum etmiş olur.

Merhum İbn-i Kayyim diyor ki:²⁸

(28) Medarica's-Salikin.

“Kalpte dağınıklık vardır; onu Allah’a yönelmekten başka bir şey toplayamaz.

Kalpte ürkeklik vardır; onu Allah’a ünsiyet etmekten başka bir şey gideremez.

Kalpte hüznün vardır; onu Allah’ı tanımak ve Allah’a doğru muamele etmekle neşelenmekten başka bir şey götüremez.

Kalpte ızdırap vardır; onu Allah’da birleşmek ve Allah’a koşmaktan başka bir şey dindiremez.

Kalpte hasret ateşi vardır; onu Allah’ın emrine, nehyine ve kaderine rıza göstermekten, Allah’a kavuşana dek sabra sarılmaktan başka bir şey söndüremez.

Kalpte ihtiyaç vardır; onu Allah sevgisinden, tövbeden, zikirden, sadakat ve ihlastan başka bir şey kapatamaz. Bütün dünyayı verseler ebediyen o ihtiyacı göremez”.

Bu, sırf bir alim sözü değildir; aksine tatmış, tecrübeli bir insanın sözüdür. Kendi nefsinde hissettiklerini ve etrafındaki insanlarda gördüklerini söylemiştir.

Bu şerefli insan fıtratı; Allah yoluna gitmeden, o’na iltica ve iman etmeden huzur bulamaz.

Fıtratı cahiliyet devri müşrikleri bile inkar edememişlerdir:

“Onlara: Gökleri ve yeri kim yarattı? Güneşi ve ayı kim zelil kıldı? diye sorarsan elbette “Allah” derler”(Ankebut: 29/61. Ve bu mana çeşitli surelerde tekerrür etmiştir.)

Bazan bu fıtratın üzerini şüphe pası kaplar, şüphe tozu bürür. Bazen de fıtrat; zanna kapılmak ve havaya uymakla, ataları cahilce taklit etmekle, büyüklere körü körüne itaat etmekle haktan sapar ve kirlenir. Bazan de insan gurur ve kendini beğenme hastalığına kapılır; kendini birşey sanar ve Allah’a baş kaldırır!

Ancak şu var ki, bu köklü fıtrat solar; ölmez, gizlenir; yok olmaz. Hayatta insanın başına güç yetmez, takat getirilmez bir felaket geldi mi, bu saptırıcı

kabul derhal erir, o derinlerde saklı olan fıtrat meydana çıkar. O boğuk ses, açılarak dua ve niyaz ile Allah’a yalvarmağa başlar.

”Denizde boğulma korkusunun şiddeti, size geldiği zaman, Allah’dan başka taptığınız bütün putlar hatırlınızdan çıkar; yalnız ona dua edersiniz”. (İsra: 17/67)

İnsanda böyle bir fıtratın varlığı bir gerçektir. Milletelerin, dinlerin ve medeniyetlerin tarihini araştıranlar bu konuda ittifak halindeler. Araştırmacılar ta eski çağlardan beri insanların bir tanrıya ibadet ve iman ettiklerini görmüşlerdir. Hatta büyük bir tarihçi şöyle demiştir: “Tarihte saraysız, fabrikasız, kalesiz şehirler bulunmuş; fakat mabetsiz şehirler bulunmamıştır”.

Uzun tarih boyunca beşeriyetin yakalandığı büyük sapıklık; Allah’ın varlığını ve O’na ibadeti inkar etmek suretiyle olmamıştır. Bu sapıklık; yerde veya gökte Allah’dan başka varlıklara ibadet etmek veya şirk koşmak suretiyle olmuştur.

Bunun içindir ki, bütün peygamberlerin baş görevi mahluka ibadeti Halka ibadete çevirmek olmuştur. Peygamberlerin ümmetlerine ilk çağrıları şu idi: “Allah’a ibadet edin ve putlara tapmaktan sakının”. (Nahl: 16/36)

“Allah’a ibadet ediniz, ondan başka ilahınız yoktur”. (Araf: 7/59-65-73-85)

Bu itibarla, Allah’ın ebedi kitabı Kur’an-ı Kerim, birinci derecede, Allah’a varlığı ile değil de, Allah’ın birliği, yalnız ona ibadet edilmesi ve yalnız ondan yardım istenmesi konusu ile edilmiştir. Her çağda önemsiz birkaç muarızdan başka bu konuda münakaşa eden yoktur.

Dinde şüphesi ile ve şüphe yaratmakla ünlü bir Allahsızın şaşılacak bir yazasını okudum. Orada okuyucularından, dine, imana, aykırı bir yazısını görürlerse inanmamalarını istiyor, diyor ki:

“Nefsimden ve aklımdan dinde şüphe etmelerini istesem başaramazlar. Eğer bunlar benden istese ben başaramam. Eğer dille imansız olduğumu söylersem sözümü ben tastik etmem. Çünkü bilincim sözümünden daha kuvvetlidir. Bir insan “ben kendimi sevmem, hayatı sevmem” derse nasıl olur? buna inanır mısınız? Yahutta o kendini tastik eder mi? Sözle kendimizi ya da şuurumuzu inkar etmek mümkün müdür? Büyük gerçekler sözle düşürülemez. Allah’a peygamberlere ve dine iman de böyledir. Bu kuvvetli gerçekleri üstü kapalı veya tesirsiz kelimelerle zayıflatmak mümkün değildir. Çünkü bu sözler ağızdan birden bire çıkmıştır (üzerinde düşünerek değil). İmanım şuna eşittir: varım; öyleyse mü’minim -düşünüyorum; öyleyse mü’minim-insanım; öyleyse mü’minim!”.

Bu sözleri söyleyen; bundan sonra birçok sayfeler karalıyorki, hepsi küfür, şüphe ve sapıklıktır. Fakat bu kadar açık ve bu kadar güçlü itirafı, bizim dediğimiz gibi, imanın karşı konulmaz ve yenilmez köklü bir fıtrat (yaratılış) olduğunu gösteriyor.

Burada demek istediğimiz şey şudur ki, insan, imansız yaşayamaz; mabuduna ilah, ona boyun eğmeye ibadet adını vermese de tazim ve takdis edeceği, korkup ümit bağlayacağı ve ibadetedip güveneceği bir ilahı olmadan hayatını sürdüremez.

Ben; fitratlarını yağma eden, kalın perdeler arkasına saklanan ve bir daha içine iman nuru sızmayacak şekilde kalpleri kararan o zavallılara çok üzülüyorum. Allah konusunda bilir bilmez mücadeleye atılan o mutsuzlara ve o görgüsüzlere çok üzülüyorum.

Bunlara iki defa üzülüyorum.

Üzülüyorum bunlara; çünkü hayata girdiler, çıktılar; engüzel ve en büyük iman nimetinden istifade edemediler.

Bunlar gerçekten mutsuz ve mahrumdurlar. İnsan dünya zevklerinden önemli bir şeyi kaçırırsa, ömrünün yarısını kaybetti, derler. Ya hayatın ruhunu, ruhun hayatını kaçırana ne derler? Kalbi iman neşesinden mahrum olana ne derler?

Bu zavallılar, kendilerini yitirdiler, varlıklarını yitirdiler, hayat ve hayat sonrasını yitirdiler, ebediyeti yitirdiler, herşeyi yitirdiler; çünkü imanı yitirdiler. Bir eserde geçen şu ilahi söz ne kadar doğrudur: “Kulum, beni ara bulursun. Beni bulursan her şeyi bulursun. Beni kaçırırsan her şeyi kaçırırsın”.

Allah rahmet etsin, şu iyi kimse ne güzel söylemiş. “Rabbim, seni yitiren ne bulur?! Seni bulan ne yitirir?! Seni herhangi bir şeyle değiştirmek isteyen muradına eremez”.

Allah’ın rahmetinden mahrum bu münkirlere, Allah’a kulluğu terk edip de, başkasına kul oldukları için tekrar üzülüyorum.

Bunlar; kendileri ve başkaları hesabına her türlü kulluktan kurtulduklarını; tanrıya boyun eğmeyi, Allah’a iman etmeyi yedikleri meyvanın çekirdeği gibi fırlatıp attıklarını iddia ediyorlar. Yalan söylüyorlar. Gerçek şu iki, iyiyi kötü ile değiştirmiş oluyorlar. Allah kulluğu mahluka kullukla, tek tanrıya ibadeti birçok tanrıya ibadetle değiştirmiş oluyorlar.

İçlerinden biri yoktur ki, birçok efendiye köle olmasın, birçok tanrıya boyunbükmesin. Artık onun fikri dağınık kalbi karışıktır.

Bu neredede, bütün yalancı tanrıları hayatından atan, kalbindeki bütün putları kıran, bir tek Allah’ı Rab olarak tanıyan mü’min neredede! Mü’min yalnız Rabbine tevekkül eder, ona tevbe eder, ona sığınır, onu hükmüne razı olur. Allah’dan başka tanrı aramaz, Allah’dan başka dost edinmez, Allah’dan başkasının hükmüne razı olmaz.

Bir bileydin, bu iki zümreden hangisinin yeri daha iyi ve yolu daha doğrudur. Allah’ı tanıyan başkasının karşısında eğilmez.

Keşke bilseydim; Allah’ı tanıyıp da O’ndan başkasının karşısında eğilmeyen mi, yoksa Allah’ı inkar edip de birçok tanrıya kul olan mı daha doru yıldıdır.

“Ayrı ayrı birçok ilahlar mı hayırlıdır, yoksa her şeye hakim ve galip olan bir Allah’ mı?”. (Yusuf: 19/39)

“Allah şöyle bir misal vermiştir: köle bir adam ki, onun birtakım efendileri var, çekiştirip duruyorlar. Başka bir köle de, hususi olarak bir efendinin. Hiç bu ikisinin hali bir olur mu? Bütün hamd Allah’ındır, fakat kafirleri çoğu bilmezler”. (Zümer: 39/29)

Ayet, müşrikin birçok efendiye köle olduğunu temsil ediyor. Her efendi bir taraaf çekiyor, her biri başka bir şey istiyor, her biri ayrı yere gönderiyor. O da hangisini memnun edeyim, diye şaşıyor ve muazzeb oluyor.

Mü’min ise özel bir efendinin kölesidir. Ortağı yok, çekiştireni yok. Efendisini tanır, efendisini razı edecek şeyi ve nasıl razı edeceğini bilir.

Ayet müşrikle muvahhid hakkında ise de vakıalar göstermiştir ki bütün dinsizler müşriktir. Ancak şu kadar bir fark var ki, müşrikler Allah’ın yanı sıra başka tanrılara da taparlar; dinsizler ise Allah’ı bırakıp çeşitli tanrılara taparlar.

MÜ’MİN VARLI/ININ SIRRINA ERMİFİTİR:

Her insanın içinin derinliklerine gizli sırlar ve ısrarla cevap bekleyen sorular vardır: Alem nedir? insan nedir? Alem ve insan nereden gelmişlerdir? Bunları kim yapmıştır? Kim idare ediyor? Gayeleri nedir? Nasıl başlamışlar? Nasıl sona erecekler? Hayat nedir? Ölüm nedir? Bu hayattan sonra bizi nasıl bir gelecek bekliyor? Bu hayattan sonra bir şey var mı? Ve edebiyetle ilişkimiz nedir?

Bu sorular, yaratıldığı günden beri insanı zorlamakta ve hayat defteri dürülünceye kadar da zorlamaya devam edecektir. Dinden başka bir yerde cevabı bulunmaz ve bulunmayacaktır da.

Büyük varlığın düğümünü çözecek olan yalnız dindir. Bu sorulara, hilkatı razı edecek, yüreğe su serpecek şekilde cevap verecek tek merci odur.

İslam da -özellekle- bu sorulara yeterli cevap veren en hayırlı dindir. Onun verdiği cevap, parlak insan fıtratını ve akl-ı selimi memnun eder. Hatta onun verdiği cevap bu ikiden kaynaklanır. Kur’an-ı Kerim, dinin tıpatıp bu asil fıtrat olduğunu ilan etmiştir:

“O halde gerçek müslüman olarak kendini dine doğrult, Allah’ın dinine ki, insanları onun üzerine yaratmıştır” (Rum: 30/30)

Eğer insan fıtratı, dışardan bir etki edilmeden kendi haline bırakılsa gider İslamiyete dayanır. Bu konuda Resulullah (s.a.v.) den şöyle sahih bir hadis rivayet edilmiştir: Her çocuk İslam fıtratı üzere doğar. Sonra anası babası onu Yahudi yahut Hristiyan veyahut Mecusi yaparlar”.

Fıtrat ve akıl şöyle diyor: İnsanlar kendilerinden var olmamışlardır, kendi kendilerini de yaratmamışlardır. Yerde veya gökte bir zerre bile

yaratmamışlardır. Kur'ı Kerim diyor ki:

“Yoksa,kendileri halıksız yaratıldılar? Yoksa onlar (kendi nefislerini) yaratıcılar mıdır? Yoksa, gökleri ve yeri mi yarattılar?”.(Tur: 52/25-26)

Fıtrat ve akıl şöyle der: Öyle ise bu acaip insanı ve bu kainatı bir yaratan olmalıdır. Ve bu yaratının da geniş ilmi, yüce hikmeti, geçerli iradesi ve büyük kudreti olmalıdır. Kur'an-ı Kerim diyor ki: “İşte bu Allah Rabbinizdir. O'ndan başka hiç bir ilah yoktur. O halde (Allah'a ibadet etmekten dönüpputlara) nasıl çevriliyorsunuz? Allah'ın ayetlerini inkar etmiş olanlar işte böyle (haktan) çevriliyolarlar. Allah O'dur ki, sizin için yeryüzünü bir oturma yeri, göğü de kubbeli bir çatı yaptı. Size şekil verdi; sonra da şekillerinizi güzelleştirdi. Pak ve hoş şeylerden size rızık verdi. İşte bu Allah'dır Rabbiniz, Alemlerin Rabbi olan Allah ne yücedir!”²⁹.

(29) Gafır: 63-64.

Fıtrat ve akıl şöyle diyor. Bu hikmet sahibi yaratanın, kainata verdiği düzende ve insanı yaratmasında muhakkak bir gaye ve hikmet vardır. Bunca şeyleri boşuna yaratmış olması Allah'ın yüce hikmetine yaraşmaz; “Biz göklerle yeri ve aralarındakileri, eğlence ve boşuna iş yapanlar olarak yaratmadık. Ancak bunları hak için yaratık. Fakat onların çoğu bilmezler”. (Duhan: 44/38-39)

Göklerin ve yerin, uğruna yaratıldığı bu hakkı akli görmekte, fıtrat hissetmektedirki, insanın varlık alemine getirdiği bir mesajı vardır ve bu mihnetli ve fani hayattan sonra da başka bir hayat vardır. Gaye o hayattır, son durak o hayattır. Orada iyi iyiliğinin, kötü kötülüğünün karşılığını görecektir; ta ki kirli ile temiz , kötü ile iyi bir olmasın. Ve hikmet de bunu gerektirir. Kur'an-ı Kerim diyor ki:

“Biz, o gök ile yeri ve aralarındakileri boşuna yaratmadık. O, kafirlerin zannıdır. Bu yüzden kafirlere ateşten şiddetli bir azap vardır. Yoksa biz, iman edip de sahih ameller işleyenleri, o yer yüzündeki müfsitler gibi yapar mıyız? Yahut Allah'dan korkan takva sahiplerini kafirler gibi yapar mıyız?”. (Sad: 38/27-28)

“Sizi boş yere yarattığımızı ve bize dönmeyeceğinizi mi sanıyorsunuz?”. (Mü'minun: 23/115)

Fıtrat ve akıl hisseder ki, ulu Yaratanın -mahlukatı yoktan var etmesi ve onlara sayılamayacak kadar nimet vermesi hasebiyle- yaratıkları üzerinde şu hakları vardır: O'nu tanımaları, ona şükredip nimetini bilmeleri, itaat edip emrinden çıkmamaları ve yalnız ona ibadet edip şirk koşturmamaları. Kur'an-ı Kerim, bu konuda bütün insanlara şöyle sesleniyor:

“Ey insanlar! Sizi ve sizden öncekileri yaratan Rabbinize ibadet ediniz ki, takva sahibi olasınız. O öyle bir Allah'tır ki, yeryüzünü size bir döşek, semayı bir bina yaptı ve sizin için, gökten su indirdi de onunla türlü

mahsullerden bir rızık çıkardı. Artık siz de Allah'ın eş ve benzeri olmadığını bildiğiniz halde, Allah'a eşler koşmayınız". (Bakara: 2/1-22)

Kur'an-ı Kerim; genellikle yerin ve göğün, özellikle cin ve insanın yaratılış gayesini açıklamaktadır:

"O Allah'tır ki, yedi (kat) gök yaratmış, Arz'dan da onların mislini... Allah'ın emri ve kazası, bütün bunların arasında inip duruyor; bilesiniz ki, Allah her şeyi ilmi ilmi ile kuşatmıştır". (Talak: 65/12)

"Ben insanları ve cinleri, ancak bana ibadet etsinler diye yarattım. Ben onlardan bir rızık istemiyorum; bana yemek yedirmelerini de istemiyorum". (Zariyat: 51/56-57)

Bu cevapların sayesinde mü'min varlığının sırrını ve kainatın varlığının sırrını anlar. Mü'min Allah'ı bilmekle her şeyi bilir, her bilmeceyi çözer, bütün hayra giden yolları bulur. Alem Allah'ın ülkesidir. Bu ülkedeki her şey Allah'ın rahmetinin eseridir. Allah'a kulluk etmek ve emanetini taşımak için yaratılmıştır. Hayat Allah'ın bir lütfudur. Ölüm Allah'ın bir takdiridir. Dünya Allah'a itaat etmek için bir tarladır. Ahiret hasat (ekin biçme) yeridir. Mutlu Allah'ın gösterdiği yoldan giden, bedbaht Allah'dan yüz çevirendir.

İnsan; kendisini cilalamak ve ebediyet alemine hazırlamak için bu fani dünyada sorumludur. Ölüm bu iki alemini birbirine bağlayan bir köprüdür.

Filozofların, fikri açıklarını doyuracak bir meyve elde edemedi, üzerinde hayatlarını çürüttükleri şeyi, mü'min gayet rahat elde etmiştir. Mü'min: Nereden geldiğini, niçin geldiğini, nereye gideceğini, niçin yaşadığını ve ileride kendini nelerin beklediğini biliyor. Bunu da şaşmayan, unutmayan kaynaktan, vahy kaynağından biliyor. Her kim varlığının Allah'dan olduğunu bilirse doğru yolu bulmuş demektir.

Dinsiz şüpheciler filozofun biri ölüm anında ve ölüm korkusu içinde bir şiir okumuştur:

"Yemin ederim, hemen gitmek üzere olduğum halde, nereye gideceğimi bilmiyorum. Ruhumun, şu boş kafesten ve çürümüş cesetten çıktıktan sonra nereye gideceğini bilmiyorum?"

İyi bir kimse bunu duyduğu zaman şöyle demiştir:

O bilmiyorsa bize ne! Eğer o nereye gideceğini bilmiyorsa, biz onun ve bizim nereye gideceğinizi biliyoruz. Allah Teala buyuruyor ki:

"İyiler nimetlerin içindedir; kötüler de cehennemdedir". (İnfitar: 82/13-14)

Din, fıtratı tamamlayacak ve aklın elinden tutacak şeyler getirmiş; fıtrata aykırı akla ters bir şey getirmemiştir.

Fıtratın belli belirsiz hissettiğini din adamı akıllı açıklamıştır. Aklın özet halinde ve şüphe içinde keşfettiği şeyi, din geniş geniş açıklamış ve şüphesini def etmiştir.

Fıtrat, ne sırf fikirdir, ne de sırf şuurdur; bu ikinin karışımıdır. Din, fıtrata hitap ederken hem fikir ve şuura, hem de akıl ve kalbe birlikte hitap etmiştir.

Akıl, bu varlığın sırrını ve bilmeceseni çözebileceğini sananlar, aklın sınırının ve ihtisasının dışına çıkarmış olurlar, insan fıtratında önemli bir unsuru, yani şuur ve kalp unsurunu bir yana atmış olurlar. Aynı zamanda en çok yararlanacakları vahy kapısını da yüzlerine kapatmış olurlar.

Akıl; ne kadar zeki de olsa, deney ve kıyas yapacak güce sahip de olsa, zaman ve mekanla kalıtım ve çevre ile sınırlıdır. Hiç bir zaman, hatalarını düzeltecek, saptığı zaman doğru yolu gösterecek bir dayanak ve yardımcıya ihtiyacı olmadığını iddia edemez. Bu dayanak ve yardımcı da dinin esası olan vahydir.

Vahy; insanı boş yere araştırma zahmetinden ve sonu nerede biteceği bilinmeyen karanlık, dolambaçlı yollarda dolaşma külfetinden kurtarmıştır. Varlığın başlangıcı ve sonu, sebebi ve sırrı konusunda bilmesi uygun ve mümkün olan şeyleri insana sunmuştur. Ve bu sunduğu bilgilerin içinde münazaracıların, filozofların, kelamcılarının karmaşık görüşleri de yoktur.

Vahy rehberi olmadan insan tek başına yola çıksa idi, acaba kendi varlığını, etrafındaki koca alemin varlığını ve bu koca alemin yaratıcısının varlığını idrak edebilecek miydi?

İnsan o zaman kendini, yolunu izini bilmediği çöle vururdu. Orada seraptan başka bir şey göremezdi. Karanlıklar dünyasında yüzer, kara yüzü görmezdi, kararı kalmazdı. Netekim aynı durumu Cenab-ı Allah, kendi kitabında bize şöyle anlatıyor:

“Yahut derin bir denizdeki karanlıklar gibidir. O denizi bir dalga bürüyor; üstünden bir dalga daha. Gökte de yıldızı kaplayan bulut var. Bunlar birbiri üstüne yığılmış karanlıklardır ki, kendi elini çıkarsa, onu göremiyecek kadar. Allah kime nur vermezse onun nuru yoktur”. (Nur: 24/42)

Evet, eski ve yeni birçok mütefekkir, Allah’ı ve vahyi dikkate almadan, sırf felsefe yolu ile varlığın sırrını çözmek ve huzura kavuşmak için uğraştılar; ama iflas ettiler, aciz kaldılar.

İmam Fahreddin Razi, eskilerin ve yenilerin fikirlerini öğrendikten ve asrının felsefi ve teolojik (kelami) bilgi çevrelerini dolaştıktan sonra diyor ki: “Kelam kitapları ve felsefe ekolleri üzerinde iyice düşündüm. Bunların yanık yüreklerisuya kandırmadığını ve hastalara şifa vermediğini gördüm. Ve en yakın yolunda Kur’an olduğunu anladım. Her kim benim gibi tecrübe ederse, benim vardığım sonuca varır”.³⁰

(30) “Zekvklerin Çeşitleri kitabı.

Birisi sar’alı felsefecilerin halini şöyle dile getiriyor:

“Felsefe okullarını dolaştım, her tarafa göz attım. Elini çenesine dayamış kara kara düşünenlerden ve pişmanlıklarından dolayı dişlerini çatırdatanlardan başkasını göremdim”.

Bunların birisi ahir ömründe, ihtiyar karıların imanı gibi bir imana sahip olmayı istemişti. Hatta ihtiyar karıların imanı filozoflarda bile yoktur.

İşte böylece, felsefe, insana mutluluğun baş unsuru olan kalp huzurunu verememiş; iflas etmiştir. Ve geceleri şüphe, gündüzleri şaşkınlık içinde geçiren insanın mutluluğu imkansızdır.

İnsafı olan herkes bilir ki, en doğru yol; huzura ve başarıya götüren en yakın yol, sapmayan ilahi vahy yoludur. O, şüphe hastalığının koruyucu aşısıdır.

“Sana vahyedilene sarıl; çünkü sen doğru yoldasın”. (Zuhuf: 43/43)

“Allah’a tevakkül et; çünkü sen apaçık hak üzresin”. (Neml: 21/89)

Açık hak da işaretleri beli, yolu düzgün olandır. İnsana “açık hak” ve “doğru yol” şuurunu da Allah’ın vahyinden ve hidayetinden başka bir şey kazandıramaz.

Allah’ın hidayetinden mahrum olanlar şuna benzer: “O kimse ki, arzda şaşkın şaşkın dolaşırken kendini şeytanlar yoldan çıkarıp uçurama çekmekte, beride ise, arkadaşları: “Var bize gel” diye onu doğru yol açıyorlar. De ki:

“Doğru yol Allah’ın yoludur”. (En’am: 6/71)

Büyük varlık meselesinde insanı kesin kanaate (yakin’e) götürecek tekyol vahydir (dindir). Vahysiz yakın olmaz; yakınsız huzur olmaz; huzursuz saadet olmaz.

Mü’min vahyle ilmelyakin derecesine nali olur. Bazen ruhu bu dereceyi de aşar; aynelyakin ve hakkalyakin derecesine varır.

Bu konuda, geçmişlerden biri şöyle demiştir: Eğer gözümün önündeki perde kalksa yakınüm artmaz”. Çünkü bu zat, vahyin getirdiklerine öyle bir iman etmiştir ki, gerçekleri, baş gözü ile görür gibi kalp gözü ile görmüştür. Bulutsuz, sissiz bir günde kuşluk güneşinde görür gibi görmüştür.

Ermişlerden biri: “Cennet ile cehennemi gerçekten gördüm” demiş. Bu nasıl olur, siz henüz dünyadasınız, diyenlere: Resulullah (s.a.v.) onları gördü, ben de onun gözü ile gördüm. Onları Resulullah’ın gözü ile görmem, kendi gözüm ile görmekten daha üstündür. Çünkü bunları görürken benim gözüm kayabilir, ama Resulullah’ın gözü asla! cevabını vermiştir.

MÜ’MİNİN FİAFİKİNLİK VE FİÜPHE AZABINDAN KURTARILMASI:

Vahyin getidiği, aklın desteklediği, fıtratın gerektirdiği; açık varlık kitabının her satırının, hatta her kelimesinin şahitlik ettiği bu geniş ve derin iman sayesinde mü’min kişi şüphe ve ızdraptan kurtulmuş; inkarcıların ve septiclerin boğazına tıkanın fikri ve ruhi karışıklıklardan yakasını sıyırmıştır. Mü’min; başlanğıcını ve sonuncunu gayesini ve görevini bilmekle bu açık ve rahatlatıcı imanı, sayesinde varılğın büyük problemlerini halletmiş oluyor. Artık ruhundaki şüphe düğümleri çözülmüş, hayatındaki büyük soru işaretleri (?) kaybolmuştur.

Mü'min biliyor ki, bir Rabbi vardır. Bu Rab her şeyin de Rabbidir. O'nu yaratmış, sapasağlam bir insan etmiştir. Ona şeref ve fazilet vermiştir. Onu yeryüzünde kendine halife seçmiştir. Rızkına kefil olmuş, yerde ve gökte ne varsa hepsini emrine vermiş, ona zahir ve batnın nimetler ihsan etmiştir. Mü'min de rabbinde huzur bulmuş, O'na güvenmiş ve O'nun ipine sarılmıştır. Bu imanı sayesinde muhkem kaleye sığınmış, sağlam kulpa yapışmış.

Mü'min biliyor ki, insanların hayır ve şer içinde, adalet ve zulüm içinde, hak ve batıl içinde, zevk ve acı içinde geçirdikleri şu kısa hayat gaye değildir, son değildir. Bu hayat, daha hayırlı ve daha devamlı başka bir hayatın tarlasıdır. O hayatta her ettiğinin karşılığını bulur, sonsuza dek amel ile başbaşa kalır. İşte mü'min ebedi ve sonsuz hayat için yaratıldığını bildiği için rahattır. Ölüm onu bir halden başka bir hale, bir evden başka bir eve götürür.

Mü'min bilir ki, bu hayatta gayesiz yaratılmamış ve başı boş bırakılmamıştır. Allah ona mucize ile desteklenmiş peygamberler göndermiştir. Peygamberler insanların müşidi ve muallimleridir. İnsanlara müjde getirirler, ikaz ederler. Böylece insanlar hakkı tanır, yolu bulurlar. Allah'ı razı edecek şeyleri bilir; onlara tabi olurlar, Allah'ı gazaplandıracak şeylerden sakınırlar. Peygamberler insanlar arasındaki adaleti icra ederler, ihtilaflı konularda karar verirler. Peygamberler insanlar için elle tutulur, gözle görülür en iyi örneklerdir. İyi işlerde ve güzel huylarda insanlar onları örnek alırlar.

Mü'min bilir ki, etrafındaki büyük kainata yabancı değildir. O imanı sayesinde kendini yalnız sanmaz. O, kainatla birliktir. Kainatın fıtratı imanın ta kendisidir. Kainat; yaratan ve takdir eden Allah'ı tesbih etmekte ve ona secdeye kapanmaktadır "Yedi kat gök ve yer ve bunların içindekiler Allah'ı tesbih ederler. O'nu hamd ile tesbih etmeyen bir şey yoktur; fakat siz, onları tesbihini anlamazsınız. O, Halimdir, Gafurdur".

Mü'minin kazandığı ve meyvesini topladığı bu büyük kazancı, ancak ondan mahrum olanlar yahutta mahrum olanların halini iyice göz önüne getirenler takdir eder.

İnkarcılar, hesap ve kitabda karşı şüphe içinde olanlar; tatsız ve manasız bir hayat yaşarlar. Hayatları istikrarlı değildir; istifhamlarla doludur. Akıllarından geçen sorulara verecek cevap bulmazlar.

Bunlar bir şeye gönül bağlayıp karar kılamazlar. Kendi varlıklarının ve kainatın sırrını çözüp rahat edemezler. Nereden geldiler? Kim getirdi? Niçin geldiler? Ve manasınanlayamadıkları, gayesini bilemedikleri bu kısa yolculuktan sonra nereye gidecekler? fiu kainat nedir? Ne zazan başlamıştır? Hedefi nedir? Ve insanın kainatla ilişkisi nedir?

İşte sınırlı akılları, bu sorulara sadra şifa verecek, susuzluğu giderecek, şek ve şüphe bulutlarını sıyrarak cevaplar veremez.

Çoğu zaman bugün verdikleri cevaptan yarın dönerle. Bugün yaptıklarını yarın bozarlar. Bugün dediklerinden yarın vaz geçerler. Bu kararda durmazlar. Bir fikir üzerinde sebat etmezler. Bir istikameti tutup gitmezler. "Rüzgarın önünde uçuşan yapraklar gibi, bir halde durmazlar".

Aynı şeyleri eski şairlerden Bağdatlı İbn fiebel'de görmekteyiz; bu şair bir kasidesinde şöyle diyor:

"Allah adına söyle ey gök, istiyerek mi, yoksa zoraki mi hareket ediyorsun?!". fiair varlık konusuna temas ederek şöyle soruyor:

"Yaratılanlara danışılmadan meydana getirilen bu varlık için bu başa kakış nedir? Eğer daha önce bize danışılrsa idi veya muhayyer olsa idik ne güzel olurdu!".

Mademki yaratılmadan kendine danışılmamış veya serbest bırakılmamıştır; öyleyse kızacaktır. Çünkü onu nazarında bu vücut, ana ile babanın şehvetinden oluşmuş bir beladır. Ve diyor ki:

"Analarla babaların tattığı o zevkin Allah belasını versin! Eğer var olmasa idik yok da olmazdık; binaenaleyh varlığımız bizim için biladır".

Aynı konuda Ömer Hayyam da şöyle diyor:

"Bana danışılmadan ömür elbisesini giydim. Çeşitli fikirler arasında şaştım kaldım. Az sonra hayat elbisem çürüyecek. Ve niçin geldiğimi de bilmiyorum? Nereye kaçacağım?".

Hayat elbisesini, kendine danışılmadan, fikri alınmadan giymiş! Sanki fikri alınsa idi, Rabbinin iradesinden daha iyi olurdu. Sonra da ölümle hayat elbisesini çıkarıp atıyor. Ne varlığının sırrını biliyor, ne de ölümün ötesini.

Ebu'l-Ala el-Maarri de bir şüphe nöbetinde şöyle diyor:

"Hayattan ayrılıyorruz; insanlara ne demek istendiğini bilmeden. İlim bize bir haber vermiyor. Yıldıza bakıp bir şeyler de anlamıyoruz". Ve devam ediyor:

"Sabahleyin kalkıyorum; şaşkın şaşkın, çarpılmış gibi yarını soruyorum. Yakın (kesin bilgi) ise yok. Bütün yapabildiğimi zan ve tatminde bulunmaktadır". Ve diyor ki: "Soruyorsunuz; cevap vermekten acizim. Her kim bilirim derse yalan söylüyor".

Kendisini yakinden ve bir fikir üzerinde durmaktan mahrum eden bu şüphe, hayatını zehir etmiş ve hayata kuşkulu ve kara kara baktırmıştır. Bu yüzden şöyle dediğini işitiyoruz:

"Gülüyoruz; gülmemiz akılsızlıktır. Dünyaya gelenler ağlamalıdır. Zaman bizi cam gibi kırıyor; bir daha tamiri olmamacasına".

Ebu'l-Ala, ebeveyninin yaptığı gibi, doğacak çocuklarına karşı kendi de cinayet işlememek için evlenmeyi bile reddetmiştir:

"Çocuklarıma yokluk nimetini tattırdım, ki bu, varlık nimetinden üstündür".

Bazen de cebriyeci tarafı ağır basar ve şöyle der:

"Ne doğumun, ne ihtiyarlığım, ne de hayatım elimdedir. artıkbende cüz'i ihtiyar diye bir şey var mıdır?"

Ve diyor ki:

“İstemeyerek geldik, istemeyerek gideceğiz. Sanırım bu ikisini yapmağa mecburuz”.

Yeni şairler arasında dâilya Ebu Mazi, Tılsımlar adlı kasidesinde şöyle diyor:

“Nereden geldiğimi bilmiyorum. Fakat geldim işte.

Önümde bir yol gördüm, yürüdüm.

İstesem de, istemesem de yürüyeceğim.

Nasıl geldim, yolumu nasıl gördüm?

Bilemiyorum!

Bu vücut içinde yeni miyim, eski miyim?

Hür ve serbest miyim, yoksa zincire mi Bağlıyım?

Hayatta kendimi ben mi yönetiyorum, yoksa başkaları mı?

Bilmek isityorum; fakat...

Bilemiyorum!

Yolum, nedir yolum. Uzun mudur, kısa mıdır?

Yukarı mı çıkıyorum, aşağı mı iniyorum, yerin dibine mi batıyorum?

Ben mi gidiyorum, yol mu gidiyorum? (Kör gider yol gider).

Yoksa ikimiz de duruyoruz da, zaman mı akıp gidiyor?

Bilemiyorum!

Eli kolu sağlam bir insan olmakla,

Mahvimi oldum, yoksa bir şey mi oldum?

Bilmecenin çözümü var mıdır, yoksa ebediyyen böyle mi kalacaktır?

Bilmiyorum... Niçin bilmiyorum?

Bilemiyorum!

fiaşkınların ve Allah'ın varlığından ve hikmetinden, rahmet ve adaletinden, ahiretteki muamelesinden ve peygamberlere indirdiği vahyden şüphe edenlerin üzerine bastıkları bu tereddüt ve ızdırap ateşi basit bir şey değildir. Bu, acı bir azaptır. Cehennemden açılmış bir penceredir. Ateşi ile yüzlerini alazlar, sıcağı ile kalplerini pişirir. Alevi hafıfledikçe şüphe rüzgarı eser; ateş tutuşur, ta ki azap üstüne azap çeksinler.

İmansızlar bu panikten kurtulamazlar. Bu, onları kalp huzurundan, vicdan rahatlığından mahrum eder. Yatakları diken, hayatları zehir olur. Geceleri gözlerine uyku girmez. Gündüzleri etrafı görmezler. Bunlar Cenab-ı Allah'ın dediği gibi “sıkıntılı bir hayat” yaşarlar.

MÜM'MİNİN GAYİSİ BELLİ, YOLU AÇIKTIR:

İmansız, dünyada birçok kaygı için deyaşar. Çeşitli amaçlar onu çekiştirip durur; biri sağa, biri sola çeker. O daima nefsi ile çatışma halindedir. O çeşitli güdülerinden hangisini razı etsem, diye şaşkınlık içindedir; yaşama güdüsünü mü, cinsiyet güdüsünü mü, savaşma güdüsünü mü, hanigisini...? O güdülerini mi razı etsin, yoksa içinde yaşadığı cemiyeti mi razı etsin, şaşkınlık içindedir. Üçüncü olarak da cemiyetin hangi sınıfını razı etsin? fiaşırılmış kalmıştır; çünkü insanları memnun etmek imkansızdır.

“Aşiretimin ileri gelenleri benden razı oldu mu, ayak takımı kızmaya başlıyor”.

Tabii bunun tersi de doğrudur; ayak takımı razı olsa, bu sefer de ileri gelenler kızarlar.

İşte şimdi şu meşhur fıkranın yeri geldi; yaşlı baba ile oğlunu ve merkeplerinin fıkrası: Yaşlı baba merkebe biniyor, oğlu arkasından yürüyor. Baba, kadınların kınamasına maruz kalıyor. Çocuk biniyor, baba arkasında yürüyor. Çocuk, erkekleri kınamsı ile karşılaşılıyor. İkisi birden biniyorlar; hayvanları koruma cemiyetinin tekdiri ile karşılaşılıyorlar. Bu sefer de yaya yürüyüp merkebi önlerine katıyorlar; çocukların nükteleri ile karşılaşılıyorlar. Nihayet çocuk, bu kınamlardan kurtulmak için eşeği sırtlanmalarını teklif ediyor. Yaşlı baba diyor ki: Bunu yapsak kendimizi çok yorarız ve insanlar bize deli der. Çünkü bineceği bindirmiş oluruz. Oğlum halkı razı etmek mümkün değildir.

“Kim herkesi razı edebilir? Çünkü insanların herbiri bir havadan çalar!”.

Mü'min ise bütün bunlardan müsterihtir. Bir tek gayesi vardır; o da Allah'ın rızasıdır. Allah razı oldu mu, halk razı olsun, ister olmasın. Mü'min parolası şudur:

“Keşke sen tatlı olsaydın, vara hayat acı olaydı! Keşke sen memnun olaydın, vara insanlar memnun olmaya idiler. Keke sen ve ben iyi olaydık, vara dünyalar harap olaydı. Beni can-u gönülden sevdikten sonra, gerisi kolaydır. Toprağın üzerinde yaşayan toprak olacaktır”.

Mü'minin düşünceleri de bir noktada toplanmıştır, o da Allah'ın rızasına götürecek yola gitmektir. Ki zaten bunu beş vakit namazında Fatiha suresini okurken istemektedir “bizi doğru yola ilet”. Bu, bir tek yoldur, içinde viraj ve dönemeçler yoktur.

“fiu emrettiğim yol; benim dosdoğru yolumdur; hep ona uyun. Başka yollara uyup gitmeyin ki, sizi onun yolunda saptırıp parçalamasınlar”. (En'am: 6/153)

fiu iki adam arasında ne kadar büyük fark vardır; biri hedefini tesbit etmiş, yolunu bulmuştur. İçinde korku ve şüphe yoktur. Öbürü ise azmış, kör gibi bastığı yeri bilmiyor, hedefi belli değil; nereye gittiğini ve nereye varacağını bilmiyor.

“fiimdi yüzü üstü sürünen mi daha doğru, yoksa dosdoğru bir yol üzerinde düpedüz yürüyen mi?”. (Mülk: 67/22)

Mü'min bu gaye uğruna hiç bir zorluktan caymaz, hiç birişkenceden acı duymaz. Her şeyi seve seve feda eder. Hatta bundan memnun kalır ve zevk bile duyar. Baksanıza Hubeyb b. Zeyd'e. Müşrikler onu asmış, etrafında şamata ediyorlar. Cayacağıını, sarsılacağıını sandılar. Fakat o, müşriklere alaylı alaylı bakıyor ve şöyle mırıldanıyordu:

Müslüman olarak öldükten sonra, hangi yanıım üzere ölmüşüm ne çıkar. Allah yolunda ölüyorum. Allah isterse bu paramparça olan vücudumu mübarek kılar”.

Baksanıza asahaba ve tabii'e, tepelerinde ölüm şimşekleri çakarken, düşmanlar gök gibi gürlerken savaş meydanlarına nasıl atılıyorlar ve:

“Ben sana acele ettim ki, Rabbim hoşnut olasın”. (Ta'ha: 20/84)

Diyorlar.

Mızrak birisinin göğsünden girmiş sırtından çıkmıştı, hep dediği “Kabe hakkı için kurtuldum” sözü olmuştu.

Ahzap savaşında mü'minler zor bir imtihana tabi tutulmuşlar, iyice sarsılmışlardı. Düşmanlar aşağıdan yukarıdan gelmişlerdi. Gözler kaymış, yürekleri ağızlarına gelmişti. İnsanlar Allah için kötü şeyler düşünmeye başlamışlar, münafıkların maskesi düşmüş: Allah ve Resulü, bize, aldatmadan başka bir va'd etmemiş, demişlerdi.

İşte bu kokunç havada mü'minler' gayet sakin ve gayet emin idiler. Allah Tela, onların durumlarını Yüce kitabında bize şöyle anlatıyor:

“Mü'minler düşman birliklerini görünce: İşte Allah'ın ve Resulünün bize va'dettiği budur. Allah ve Peygamberi doğru söylemiştir, dediler. Bu da ancak imanlarını ve teslimiyetlerini artırdı”. (Ahzab: 33/22)

Savaş ateşleri tutuşmuş, ölü ağzını açmışken bu mücahidlere sükunet ve emniyet veren şey ne idi acaba? O, yalnız imandı.

“Allah O'dur, imanları üstüne iman artırırsınlar diye mü'minlerin kalbline huzur indirdi. Bütün göklerin ve yerin orduları Allah'ındır. Allah Alimdir. Hakimdir”. (Fetih:48/4)

“De ki Allah dilediği kimseyi şaşırtır ve kendisine kalbi ile yöneleni hidayete erdirir. Bunlar Allah'ın zikri ile kalpleri huzura kauşarak iman edenlerdir. Evet bilin ki, ancak Allah'ı anmakla kalpler yatıştır ve huzur bulur”. (Rad: 13/27)

Mü'min gayesini bildiği için rahat, yolunu bildiği için emindir. Yolu; Allah'ın lütfuna eren Peygamberlerin, siddiklerin, şehidlerin ve salihlerin yoludur. O yol “doğru yoldur”, Hz. Muhammed'in (s.a.v.) yoludur

“Ve muhakkak ki sen, doğru bir yola çağırıyorsun. O Allah ki, göklerde ne varsa, yerde ne varsa hep O'nundur: (fiura: 42/52-53)

Bu doğru yol sayesinde mü'minin ahlakı temiz, davranışı tutarlıdır. Mü'min sebatkardır; döneke değildir. Kararlıdır; mütereddit değildir. Doğrudur; eğri

değildir. Basittir; çetin değildir. Yönlerin çatışması onu şaşırtmaz. İsteklerin çekişmesi ona sıkıntı vermez. Ruhundaki dahili çatışmalar şahsiyetini zedelemeyiz. Yapayım mı, yapmayayım mı, şunu mu yapayım, bunu mu yapayım, diye tereddüt etmez.

Mü'minin açık prensipleri ,sabit ölçüleri vardır. Her işinde onlara müracaat eder. Bu prensipler ona işaret verir, yol açar; yahutta kırmızı ışık yakar; tehlikeyi sezer, geri çekilir. Rehber olarak Alah'ın kitabı, mürşit olarak Allah'ın Resulü ona yeter.

"İşte size Allah'dan bir Nur (Hz. Muhammed Aleyhisselam) ve aydın bir kitap (Kur'an) geldi". (Maide: 5/15-16)

Bütün bunlarla birlikte mü'minin uyanık bir vicdanı, parlak bir kalbi vardır. fiüpheli şeylerde ondan fetva ister, felaket anında ona baş vurur. Vicdanı pusula ibresi gibidir; ona bakar yönünü bulur. "Müftüler fetva verse de sen kalbine danış".

Mü'minin ahlak ölçüsü açık ve sabittir; Allah'ın rızasından; Allah'ın emrine uyup nehyinden sakınmaktan ibarettir. Mü'min şuna inanır ki, dünya ve ahiret saadeti bundadır.Mü'min Allah'ın hududuna titizlikle riayet eder. Allah'ın emrine süratle koşar, itaat eder. Dünyasını kaybetse de, şehvetini tatmin edemese de, duygularına karşı gelse de veya yerleşmiş bir adeti çiğnese de aldırış etmez.

İşte kuvvetli imanın durumu, işte bazı semeresi...

Aşağıdaki mü'min baba ile mü'min oğulun şu enteresan kıssası, şüphe nedir bilmeyen yakının, tereddüt nedir tanımayan Alah'ın emrine koşmanın parlak bir örneğiniteşkil ediyor:

Yaşlı bir ihtiyor, çocuk istiyor. Allah'a dua ediyor. İhtiyor halinde bir çocuğa kavuşuyor. Gökten gelen bir emir ona "uslu bir çocuk" müjdesini veriyor. Artık akıllı hep çocuktadır. Bütün sevgi veşefkatini ona vermetedir. Çocuk da büyüyor, gittikçe babasını daha çok seviyordu. Yaşı ilerledikçe ümit ve arzuları da artıyordu. Hikmet-i İlahiye ise onları zor bir imtihandan geçirmek istiyordu. Allah babaya bir kurban takdim etmesini, oğlunu kesmesini buyuruyordu. Oğlu ile birlikte kendisini, arzu ve emellerini de beraber kesmesini istiyordu. Baba bu emir karşısında durakaldı mı? Babalık duygusu ile imanın sesi arasında, yani yukardangelen vahy ile ciğerinden gelen çocuk sevgisi arasında tereddüt etti mi? Çocuk babasına karşı geldi mi? İçinde yaşama sevgisi ile Allah'ın emrine itaat etkenleri birbiri ele çarpıştı mı?

Hayır. Baba ile oğlunun içlerindeki yakın, nefsin arzularından ve tereddüt etkenlerinden daha güçlü idi. Baba çocuğunu, çocuk daboğazını Allah'a teslim etti.

İşte İbrahim Halilullah ile oğlu İsmail'in (a.s.) kıssası.

Bu imanlı baba ile oğlunun, zor duruma gösterdikleri sebat ve fekadarlığı Kur'an-ı Kerimden daha parlak tasvir etmek mümkün değildir. Konuyu Kur'an-ı Kerim şöyle anlatıyor:

“Biz de ona uysal bir oğul müjdeledik. Vakta ki, yanında koşmak çağına erdi, ona şöyle dedi “-Yavrum! Ben rüyamda görüyorum ki, seni boğazlıyorum. Artık bak, ne düşünürsün?”. Çocuk ona şöyle dedi: Babacığım! Sana emrediliyorsa yap; inşallah beni sabredenlerden bulacaksın”. Vakta ki, bu suretle ikisi de teslim oldular, İbrahim, çocuğu yanı üzere yıktı; Biz de ona şöyle nida ettik:

“Ey İbrahim! Gerçekten rüyana sadakat gösterdin. fiüphe yok ki biz, güzel amel işleyenleri işte böyle müfakatlandırırız”. Muhakkak ki bu, açık bir imtihamdı. Ona büyük bir kurbanlık, fıdye verdik. Yine ona, sonradan gelenler içinde iyi bir yad bıraktık. Bizden saadet ve selamet olsun İbrahime... Güzel amel işleyenleri, işte böyle mükafatlandırırız. Çünkü o, mü'min kullarımızdandı”(Saffat: 37/101-111).

Kıssasın özü ve tescil ettiği kahramanlık ve fedakarlığın anahtarı şu son cümlededir “Çünkü o, mü'min kullarımızdandı”.

Bir tek Allah'a kulluk ve yalnız ona iman... “Çünkü o, mü'min kullarımızdandı”.

Allah'a kulluk demek; ondan başka her şeye bağlanmaktan kurtulmak demektir. Artık ne yerde, ne gökte yaşayan bir mahlukun karşısında eğilme yoktur.

Öyleki vesveseci sinsi şeytanın bile Allah'ın kulları üzerinde hakimiyeti yoktur.

“Doğrusu, benim o gerçek kullaram var ya! Senin 'ey İblis) onlar üzerinde hiç bir hakimiyetin yoktur”(İsra: 17/65)

Allah'a kulluk demek; azıcık bir zorluk veya şüphe duymadan, gönül rızası ve kalp huzuru ile Allah'ın hükmüne baş eğmek demektir. Çünkü bilir ki, Allah'ın tedbiri kendi tedbirinden daha üstündür ve Allah ona anasından babasından daha merhametlidir. Allah onu ıslah ve tezkiye edecek şeyleri daha iyi bilir.

Sadık mü'min, bu kulluğun hakkını takdir eder, yüzünü yeri, göğü yaratan Allah'a çevirir, kalbindeki bütün putları kırar, yalancı tanrıları hayatından uzaklaştırır, Allah'dan başkasını Rab ve O'ndan başkasını dost edinmez; yalnız O'nun hükmüne razı olur. Kalp gözü ile istikametini apaçık görür; önündeki yol doğrudur; karışık, eğri büğrü değildir. “De ki: Rabbim beni doğru yola iletti.Dosdoğru yola, Allah'ı birleyen İbrahim'in dinine. O(İbrahim, hiç bir zaman Allah'a) ortak koşanlardan olmamıştır. De ki: “Benim namazım, ibadetim, hayatım ve ölümüm hep alemlerin Rabb'i içindir. O'nun ortağı yoktur. Bana böyle emrolundu ve ben müslümanların ilkiyim”. De ki:

“Allah, her şeyin Rabbi iken ben ondan başka Rab mi arayacağım?”
(En’am:6/161-164)

Bu açık istikamet nedeniyle mü’minin ruhundaki ve hayatındaki düğümler çözülür; artık o, yolunu bilir ve yoluna bilerek devam eder. Ürkek ve mütereddit değildir; şüpheli ve telaşlı değildir. Yolu; Allah’ın emrine itaat yoludur, Allah’ın hükmüne teslimiyet yoludur; dünya ve ahiret hayrının O’na tabi olmada ve O’na rıza göstermede olduğuna inanma yoludur.

“Allah ve Resülü, bir işe hüküm verdiği zaman, artık inanmış bir kadın ve erkeğe, o işi kendi isteklerine göre seçme hakkı yoktur”(Ahzab: 33/36)

“Aralarında hükmetmesi için Allah’a ve Resulüne çağırıldıkları zaman inananların sözü ancak: “İşittik ve itaat ettik” demeleridir. İşte umduklarına erenler bunlardır, bunlar”(Nur: 24/51)

Evet, mü’minler umduklarına erenlerdir: Ahirette cennete girmek, daha büyüğü Allah’ın rızasına kavuşmakla umduklarına ererler. Dünyada da kalp huzuru ve gönül hoşnutluğu ile umduklarına ererler (yani huzur ve saadet içinde yaşarlar).

MÜ’MINİN KAINATLA İLİFİKİSİ:

Mü’min kainatla ilişki içinde yaşar, kainatla dosttur. Aralarında derin bir bağ ve uygunluk vardır. Kainat mü’mine düşman ve yabancı değildir. Mü’min kainata bakarak düşünür, ibret alır. Orada Allah’ın nimetlerinin tezahürünü ve rahmetinin eserlerini görür.

Mü’min nasıl Allah’ın kanunlarına baş eğer ve itaat ederse, kainat da Allah’ın kanunlarına baş eğer ve itaat eder.

Mü’min kainata Allah’a götüren bir rehber ve canciğer bir dost gözü ile bakar.

Kainata bu sıcak bakışı ile mü’minin ruhu genişler, hayatı genişler ve içinde yaşadığı varlık dairesi genişler.

Mü’minin kalbinden daha geniş bir şey yoktur; görünen ve görünmeyen her iki alemi içine almıştır. Her iki hayatı, dünya ve ahiret hayatını, fani ve baki hayatı içine almıştır. Her iki tür varlığı, fani ve sonradan olan, baki ve ezeli olan varlığı (Allah’ın varlığı) içine almıştır.

İmansızın ve Allah ve ahiret hakkında şüphesi olanın kalbi kadar dar bir şey yoktur. O’nun hayatı zindandan, hatta zindandaki bir hücreden bile dardır. O, ezelden ve ebedden, dünden ve yarından uzakta yaşar. O, ancak bugününü bilir; bugününden de ancak hayvani zevklerini bilir. O, bu geniş varlıktan uzak yaşar. fiahsından ve etrafındaki birkaç şahıstan başkasını bilmez. fiahsının da ancak maddi tarafını ve hayvani güdülerini bilir.

Bu; sabit bir gerçektir ve Adem’le Havva’nın cennetten yeryüzüne indirildikleri günden beri yürürlükte olan bir kanundur. Çünkü Cenab-ı Allah

şöyle buyuruyor: “İmdi bendensize bir hidayet geldiği zaman kim benim hidayetime uyarsa o, sapmaz ve sıkıntıya düşmez. Ama kim beni anmaktan yüz çevirirse, onun için de dar bir geçim vardır.

Allah’ın hidayetinden mahrum bazı insanlar maddi bir refah ve hissi bir nimet içinde yüzer gibi görünürlerse de bu sizi aldatmasın. Çünkü gerçek sıkıntı onların ruhlarındadır. Ruh ve kalp daralırsa geçim de daralır, hayat da daralır. Ruh genişlerse hayat da genişler. Eski bir şair şöyle diyor:

“Yemin ederim, memleket daralmaz; fakat insanların ruhu daralır!”.

Varlık dairesi hayvana nisbetle dardır; midesi ve karnı ile, ot ve mera ile sınırlıdır.

Çocuğunki de buna yakındır. Çocuğun dünyası anası ve anasının memeleridir. Biraz büyüyünce daire de genişler; içine babası kardeşleri ve oyun arkadaşları da girer. Daha büyüdükçe duyu dairesi genişler; erginliği yaklaşıncı, görünenden görünmeyene doğru gider. Artık genel kavramları, soyut fikirleri anlamaya başlar.

Allah’a ve gaybe iman, insanı hayvalıktan insanlığa, çocukluktan erginliğe yükseltir. Çünkü insan his sahasından akıl sahasına, görünen alemde görünmeyen aleme geçen.

Mü’min geçimi bol olmasa da ruhu ve kalbi boldur. Çünkü ruhu, kalbi ve hayati genişletmek imanın yapısında vardır. İman, insanı bütün varlıkta; zahiri ve batını ile, ulvisi ve süflisi ile, görüneni ve görünmeyeni ile, mazisi, hali ve istikbali ile temasa geçirir. İnsanı, göklere yere ve bunlardan bulunanlara bağlar; Allah’ın meleklerine, Arş-ı taşıyalara, Alah’dan başkasının bilmediği ruhani askerlere bağlar. İlahi nur meş’alesini taşıyanlara; ilk insan Hz. Adem’den Hz. Muhammed (s.a.v.) e kadar gökten inan vahyleri insanlara getiren peygamberler bağlar. İman insanı, her milletin ve asrın sıddıklara , şehitlerine ve salihlerine bağlar. İnsanı ahirete, cennet ve cehenneme bağlar. Kısaca insanı varlığa ve varlığı yaratan Evvel ve Ahir, Zahir ve Batın Allah’a bağlar.

Mü’minin ruhu geniş ve engin bir ruhtur. Nasıl olmasın ki, O, göklerin ve yerin, Arş’ın ve kursinin, dünyanın ve ahiretin, ezel ve ebedin çevrelediği bir varalık içinde yaşar.

Mü’minin ruhu geniş ve engindir; çünkü o, yolunu ve çevresini aydınlatan bir nur içinde yaşar. Nur ise karanlığın tersine, insanın hayat dairesini genişletir. Karanlıkta yaşayan etrafını ve etrafındakileri görmez; hatta elinin altındaki şeyi bile görmez. Nefsini, kendi nefsinden daha yakın olan şeyleri dahi görmez. Saklı ışık meydana çıkınca önce kendini, etrafındaki şeyleri görmeye başlar. Işık kenetlendikçe, ziyası etrafa yayıldıkça aydınlattığı daire de genişler. Işık ne kadr kuvvetli, göz ne kadar keskin olursa insanın görüş sahası da o kadar geniş olur.

Resulullah (s.a.v.) e şu ayetin manasını sordular:

“Allah’ın, göğsünü İslama açtığı kimse, Rabbinden bir nur üzerinde değil mi?”. (Zümer: 39/22)

Efendimiz buna şu cevabı verdi: Nur bir kalbe girdi mi kalp genişler ve açılır”. Kalp; iman ve yakın nuru ile genişleyip açıldığı gibi, imansızlık ve şüphe karanlığı ile de daralır ve büzülür.

“Allah kimi doğru yola iletmek isterse onun göğsünü İslam’a açar; kimi de saptırmak isterse onun göğsünü (o kimse) göğsüne çıkıyormuş gibi dar ve tıkanık yapar”. (En’am: 6/125)

MÜ’MİN ALLAH’IN MAİYETİNDE YAFIAR:

Mü’min, iman mahrumlarının canını çıkaran o ağır ruh hastalığına, yalnızlık duygusu hastalığına yakalanamaz. Bu hastalığa yakalanan, dünyayı üzerine kilitlenmiş sanar. Tek başına, cemiyetten ayrı olarak yaşar. Sanki gemisi batmış da dalgalar onu küçük, ıssız ve korkunç bir adaya sürüklemiştir. Orada tek başına yaşar. Denizin maviliğinden, göğün maviliğinden başka birşey görmez. Rüzgarın ıslığından, dalgaların görüntüsünden başka bir şey işitmez.

Hangi alem ruha bundan daha zor, hangi duygu ruha bundan daha acıdır. Gardiyanların mahpusa yaptıkları şeyin en kötüsü onu hücreye tıkamaktır. Böylece insanlarla bir araya gelmenin zevkinden, insanların içine karışmanın tadından mahrum kalır. Ya bir insan kendini devamlı olarak o hücreye tıkar, yalnız kendi duyguları, kendi tasavvurları ile yaşarsa! Etrafındaki insanların şenlik ve şamatası neye yarar?!

Mütehassıs doktorlar ruh hastalıkları içinde en tehlikelisinin bu olduğunu oy birliği ile kabul ediyorlar. Çünkü bu tip hastalar kendileri ile muamele eden insanlara güven duygusunun yitirmişlerdir. Herkese aşağılık gözü ile bakar, onları her hususta kendilerine muhalif sanarlar. Nereye baksalar kendilerinden başka kimseyi görmezler. Bazıları bunları, her tarafı ayna ile kaplı bir odada mahbusa benzetirler. Nereye baksa hep kendini görür. Ve bu odanın ne kapısı, ne de penceresi vardır. Nereden çıkacağını bilmez.

Hiç bu gibi insan çalışabilir, üretime geçebilir mi? Yahut fikrini bir nokta üzerinde toplayabilir mi? Bu gibiler huzur ve sükun yüzü görür mü? Cevap, tabiatıyla hayır’dır.

Mütehassıslar diyorlar ki: Bu hastalığın, hastanın hareket ve davranışlarından izlenen belirtileri olduğu gibi, uzvi belirtileri de vardır. Mesela baş dönmesi, terleme ve yüksek tansiyon gibi. Sanki hasta zalim bir düşmandan kaçıyor veya korkunç bir mağaraya giriyor gibidir. Kaçmak ister gibi adımını nereye attığını bilmez.

Newyork il sağlık merkezi müdürü Doktor Morris Cobitil diyor ki: “İnsanın kendini yalnız hissetme hastalığı şuur bozukluğunun en önemli

sebeplerinden biridir”.

Doktorlar ve psikologlar; çok gayret sarfettikleri, birçok deneyler yaptıkları halde bu hastalığa çare bulamadılar. Nihayet içlerinden insanla birkaçı, çare olarak dine sığınmayı, imanın sağlam kulpuna yapışmayı, hastanın kendi kendini Allahla beraber ve Allah’a dost olarak düşünmesini ileri sürdüler.

Kuvvetli iman, bu tehlikeli hastalığın en tesirli ilacı ve tek koruyucu aşısıdır. Alman ruh doktoru Frank Lubah diyor ki: Kendini ne kadar yalnız hissetsen de bil ki, asla yalnız değilsin. Yolun bu tarafından yürürken şuna inan ki Allah da öbür tarfta yürümektedir”³¹.

(31) Prof. Dr. Abdurrazık Nevfel’in bir makalesinden alınmıştır.

Müslümanın itikadı ise bundan dahasağlam ve daha beraber olduğuna inanır. Allah yolun öbür tarafında değildir. Allah bir kudsi hadis-i şerifte şöyle buyuruyor:

“Kuulm beni nasıl zannederse öyleyim ve kulum beni zikrettiği zaman yanımdayım”. Kur’an-ı Kerimde de şöyle diyor:

“Sakın gevşeyip (zillet içinde) barış istemeyin. siz galipsiniz, Allah sizinle beraberdir, O sizin amellerinizi zayi etmeyecektir”. (Muhammed: 47/35)

Batılı bir edebiyatçı da bir yılbaşı konuşmasında şöyle diyor: Yeni yılın kapısında duran bir adama “bana biraz ışık ver; yolumu aydınlatayım” dedim. bana şöyle dedi: Allah’ın elinden tut, O sana doğru yolu gösterir.

Mü’minin, Allah’la el ele tuttuğu, Allah’ın inayeti ile yanyana yürüdüğü, Allah tarafından gözetildiği ve nerede olursa olsun Allah’la beraber olduğu şuuru bu korkunç yalnızlık kabusunu üzerinden silker atar.

Allah’ın kitabında şu ayetleri okuyan insan nasıl yalnızlık duyar?:

“Doğu da, batı da Allah’ındır. Nereye dönerseniz Allah’ın yüzü (zatı oradadır. fiüphesiz Alah’ın (rahmeti) geniştir. O (her şeyi) bilendir”. (Bakara: 2/115)

“O sizinle beraberdir. Allah yaptıklarınızı görmektedir”. (Hadid: 57/4)

“Mü’min Musa (a.s.) gibi şöyle hisseder: “Hayır, Rabbim benimle beraberdir. Buna yol gösterecektir”. (fiuara: 26/62)

“Mü’min Hz. Muhammed gibi şöyle hisseder. “Üzülme, Alah bizimledir”. (Tevbe: 9/40)

Mü’minin Allahla beraber olduğu şuuru O’nu Allah’a dost ve yakın eder. Böylece mü’min, gecenin karanlığında bile kalbini dolduran bir nur hisseder. Eşi dostu olmasa bile hayatında bir sıcaklık duyar. Ve içinde şu iyi kimsenin münacatını mırldanır:

“(Ey Allah’ım) içinde bulunduğun kalp çıraya muhtaç değildir.

İnsanların, amellerine delil getirdileri gün, bizim delilimiz rızana bel bağlamaktır”.

Mü’min Peygaberlerle, Sıddıklarla Arkadaştır:

Mü’min iman kardeşinden uzakta olduğunu hissetmez. İşinde, mescitte veya evinde kardeşleri yanında olmasalar da gönlünde yaşarlar, fikrinde

yaşarlar. O, tek başına namaz kılarken bile, onların adına konuşur:

“Yalnız sana ibadet ederiz ve yalnız senden yardım dileriz”(Fatiha: 1/5)

Dua ettiği zaman onların adına dua eder “bizi doğru yola ilet”. Kendinden bahsettiği zaman onları da araya katar. “Selam bizim ve Allah’ın iyi kulları üzerine olsun”³². Mü’min sade zamnındaki insanlarla da kalmaz; nesilleri geçer; zamanı ve mekanı yırtar. Aralarında ne kadar zaman boşluğu olsa bile mü’minlerle beraber yaşar ve şu iyi kimseler gibi der:

“Rabbimiz, bizi ve bizden önce inanan kardeşlerimizi bağışla”(Haşr:59/10)

(32) Bu; sünnet ve nafilelerin dışında farz namazlarda günde dokuz defa tekrar edilir.

Mü’min imanı ve iyi ameli sayesinde Allah’ın peygamberleri ve Resulleri ile, gelmiş geçmiş bütün milletlerin sıddık ve şehitleri ile beraber yaşar:

“Kim Allah’a ve Elçisine itaat ederse işte onlar, Allah’ın nimet verdiği peygamberler, sıddıklar, şehitler ve salihlerle arkadıştır”. (Nisa: 4/69)

Bunlarla arkadaşlık eden insandan daha mesut kim vardır? Bu; beden ve suret arkadaşlığı değil, ruh ve vicdan, fikir ve kalp arkadaşlığıdır. Onların arkalarında, yakınında değil de “beraberinde” olmak, işte bu yeter Mü’minnin bunlaraarkadaş olması önemsiz veya hayali bir şey değildir. Çünkü tarihi sade şahsı veya ailesi yahuta partisinden ibaret olan insan ile, tarihi iman kanalıyla ta Hz. Adem’den, Nuh, Hud, İbrahim, Musa, İsa ve Hz. Muhammed’e (s.a.v.) dayanan insan arasında büyük bir fark vardır. Çünkü ötekinin tarihi yüzeysel ve sathidir; berikinin tarihi ise derin ve engindir. Mü’minin,başına bir hadise, bir müşkilat geldi mi bu tarihten ilham alır ve bu tarihte güzel örnekler bulur. Bu tarihte ünsiyet ve dostluk bulduğu gibi, teselli ve taziye de bulur. Bütün bunlardan da düşüncesine kaynak, kalbine nur ve iradesine yardım elde eder.

NAMAZ HUZUR KAYNA/IDIR:

Maddecilerin mahrum kaldığı ve mü’minlerin bol bol istifade ettiği kalp huzurunun bir kaynağı da namaz ve duadır.

Namaz ruhen yükselme anlarıdır. Mü’min o sırada kalbini bütün dünyevi meşguliyetlerden arıtır, Allah’ın huzurunda durur, ona layık olan övgülerde bulur. O’na gizli sırlarını açar; dua eder, niyaz eder, yalvarır. Yüce Allahla birleşmekle irade kuvvet kazanır.

Bunun içindir ki Allah namazı mü’min için silah yapmıştır; hayat savaşında onu kullanır; hayatın zorluklarına ve acılarına onunla karşı kor. Allah Teala diyor ki:

“Ey inanlar, sabır ve namazla (Allah’tan) yardım isteyin, muhakkak ki Allah sabredenlerle beraberdir”. (Bakara: 2/153)

Allah'ın Resulü Muhammed, başına bir iş gelince namaza koşardı. Namazı kuru bir şekilden ibaret değildi. Namaz kılarken münacata daldı. Öyleki namaz vakti gelince müezzini Habeşi'ye yüreği yanmış bir insan edasıyla "Bizi rahatlat ya Bilal"... Ve namaz göz bebeğimdir" buyururdu.

Namazın insan ruhu üzerindeki etkileri konusunda Amerikalı muharrir Dale Carnegie'nin ³³şu yazısı çok hoşuma gider. Tabii Carnegie namaz derken, bütün dinlerdeki ortak manasını kastediyor; o da Allah'a dua ve niyaz etmek ve yalvarmaktır. Yazar diyor ki:

(33) Üzüntüyü Bırak, Yaşamaya Bak, S. 301, 302

"Karakter itabarı ile dindar değilim veya çevrem müsait değildir, diye duadan geri kalma. fiuna güven ki duanın, sana büyük yardımı olacaktır. Çünkü dua fiili ve aktif bir şeydir. Fiili ve aktif bir şeydir, demekle ne kastedtiğimi soracaksın; şunu kastediyorum; dua mü'min olsun, kafir olsun hiç bir insan insanın onsuz edemiyeceği şu üç şeyi sana kazandırır:

1- Dua; kafanı meşgul eden ve sana ağırlık veren şeyleri gayet emin ve titiz bir şekilde dile getirmene yardım eder. Daha önce şunu açıklamıştık ki, eğer bir sorun açık değilse, ip uçları yoksa onu çözmek mümkün değildir. Dua bir edebiyatçının, içindeki buruklukları dile getirmesine benzer. Eğer biz, sorunları halletmek istiyorsak, onları açık surette dile getirmeliyiz. İşte halimizi Allah'a arz ederken de yaptığımız budur.

2- Dua sana şunu hissettirir; sorunlarını çözmede, sıkıntılarını def etmede yalnız değilsin. Yüklerini tek başlarına kaldıranlar, problemlerini kendi kendilerine çözenler çok azdır. Çoğu zaman sorunlarımız ancak bizi ilgilendirir; en yakınlarımıza bile açamayız. Ama duamızda Allah'a arz etmek bize gayet kolay gelir.

Ruh doktorları şunu ittifakla kabul ediyorlar ki, sinir bozukluğunun, ruhi depresyonlarının ilacı -genellikle-bu bozukluğun ve depresyonları sebebinin yakın bir arkadaşa açmaktır. Böyle birisini bulamazsak, en yakın dostumuz Cenab-ı Allah'tır.

3- Dua bizi çalışmaya ve ileri doğru atılmaya iter. Hatta dua çalışmaya doğru atılan ilk adımdır. Bir insan ara ara dua etsinde faydasını görmesin veya durumunu düzeltmesin, bundan şüphe ederim doğrusu Alexis Carrel³⁴diyorki: Dua bugüne kadar bilinen en güçlü hareket kaynağıdır; öyleyse ondan neden yararlanmayalım?".

(34) "İnsan Denen Meçhul". Yazar bu kitabı ile Nobel ödülü de kazanmıştır. (Genellikle duanın (namazın) durumu budur. Ama İslamiyetteki namaz daha temiz ve daha etkilidir. Çünkü namazda insana dinçlik veren temizlik (abdest) vardır, Kur'an okuma vardır ve birlik (cemaat) ruhu varır.

İnsanın zor zamanlarda, kötü günlerde Allah'a sığınarak Hz. Muhammed'in şu duasını okumanın verdiği huzuru başka ne temin edebilir: "Ey yedi kat

göklerin ve yüce Arş'ın rabbi, ey bizim ve her şeyin Rabbi, ey çekirdekten filiz çıkaran, eyTevrat'ı, İncil'i ve Kur'an'ı indiren! Yeryüzünde yürüyen bütün yaratıkların şerrinden sana sığınırım. Mahlukat senin kabza-i kudretindedir. İlk sensin; senden önce kimse yok, zahir sensin; senden üstte kimse yok, Batın sensin; senden başka gizli yok. Borcumu ödeme imkanı ver ve beni fakirlikten kurtar"³⁵.

(35) hadisi Müslim rivayet etmiştir.

Hız. Muhammed halkının kötü muamelesi yüzünden Taif'ten ayakları kan revan içinde, gönlü yaralı olarak döndüğü zaman kalbinde hissettiği o huzur nasıl bir huzurdu! Hemen ellerini kaldırmış ve şu canlı kelimelerle göklerin kapısını çalmıştı ve böylece yüreği serinlemişti: "Allah'ım, zayıflığımdan, güçsüzlüğümünden, çaresizliğimden ve insanlar arasında itibarsızlığımdan sana dert yaşıyorum. Ey merhametlilerin merhametlisi, Sen zayıfların Rabbisin, Sen benim Rabbimsin...".

MÜ'MİN BOFİ EMELERLE VAKİT GEÇİRMEZ:

İnsan huzurunu yok eden, güvenini sarsan en önemli sebeplerden biri de geçmişe üzelmek, halinden memnun olmamak ve gelecekte korkmaktır. Bazı insanların başına bir hal gelir; aylarca, yıllarca bunun acısını çeker, bir türlü aklından çıkarmaz. Kah üzülür, kah emel besler. fiyle yapsaydım, böyle yapsaydım şu olurdu, bu olurdu, diye dilinde dolar durur. eski bir şair şöyle diyor:

"Keşke bilsem, bu "keşke" ne işe yarar? "keşke" ile "eğeru... yük demektir". Bunun içindir ki psikologlar, mürşitler, terbiyeciler ve iş adamları; insanı dünkü sıkıntılarını unutup günün gerçekleri içerisinde yaşamasını öğütüyorlar. Çünkü mazi geçmiştir, bir daha geri dönmez.

"Geçen geçmiş , gelecek ise gaptir. Senin olan şu içinde yaşadığın andır". Amerikalı bir üniversite profesörü, bu durumu görülmemiş bir şekilde gözler önüne sermiştir. Hoca talebelerine: İcinizde tahta biçme işi ile uğraşanlar var mı, diyor? Birçok talebe parmak kaldırarak: Evet, cevabını veriyorlar. Hoca tekrar: Hiç icinizde telaşı da biçmeğe kalkışan var mı, diyor? Kimse parmak kaldırmıyor. İşte o zaman hoca diyor ki: Tabiatıyla telaşı hiçmet mümkün değildir; çünkü o bir defa biçilmiştir. Mazi ile hal de böyledir. Ne zaman geçmiş bir şeye üzölseniz, bilin ki, telaşı biçmeye uğraşıyorsunuz, demektir!!

Aynı tasviri Cannegie de naklediyor ve ilaveten bir başkasının şu sözünü de söylüyor: Geçmişe üzölmenin insana bir fayda vermediğini gördüm. Hiç yoğrulmuş hamur bir daha yoğrulur mu, hiç telaş bir daha biçilir mi?

Geçmişe üzülmünün tek yararı yüzündeki kırışıklıklar ve midedeki ülserdir³⁶.

(36) Üzüntüyü Bırak, Yaşamağa bak.

Fakat insandaki za'f çoklarını mağlup eder; yoğrulmuş hamuru bir daha yoğurmaya kalkarlar; geçen günlerine ağlarlar, ellerini gevelerler, avuçlarını oğuştururlar.

Bu gibi buruk acılara, karanlık düşüncelere en az kapılan insan mü'mindir. Çünkü onun Rabbine olan inancı sağlamdır; çünkü o, Allah'ın kaza ve kaderine iman etmiştir. Nefsini geçmişin hadiselerine terk edip kendini parçalamaz. İnanır ki başına gelen bu şey Allah'ın takdirine rıza gösterir ve teslim olur, sonrada şu şiiri tekrar eder:

"Allah her şeyi takdir etmiş ve hükmünü vermiştir. fiöyle böyle demeyi bırak rahatına bak." Bir başka şair de: Üzülmekle şöyle böyle, demekle kalanı ele geçiremezsin.

Mü'min; hadis-i fierif'in de işaret ettiği gibi³⁷ şöyle yapsaydım, böyle olurdu, demez. O, Allah'ın dediği olur, der. Çünkü "keşke şöyle yapsaydım, demek şeytana kapı açar.

(37) Müslim.

O, yakinen inanır ki, Allah'ın takdiri yerini bulacaktır; öyleyse kızmak niye? Nedir bu sıkıntı, bu keder? Allah Teala şöyle buyuruyor:

"Ne yerde, ne de kendi canalarınızda meydana gelen hiçbir musibet yoktur ki, biz onu yaratmadan önce, bir kitapta (yazılmış ezeli bilgimizde tesbit edilmiş) olmasın. doğrusu bu, Allah'a kolaydır. Elinizden çıkana üzülmeyesiniz ve Allah'ın size verdiğiyle sevinip şımarmayasınız. Çünkü Allah Kendini beğenip övünen kimseleri sevmez". (Hadid: 57/22-23)

Yetmiş müslümanın öldürüldüğü Uhut savaşında- Kur'an-ı Kerim münafıkların, kalpleri hasta olanlardan, zayıf imanlılardan, hayatlarını pişmanlık ve boş emeller içinde geçirenlerden oluşan bir takım kınıyor ve şöyle diyor: "Bir takımıda kendi başlarının derdine düşmüştü. Allah'a karşı cahiliyye zannı gibi haksız bir zanda bulunuyorlar; bu işten bize bir şey var mı? diyorlardı. De ki: "Bütün iş, Allah'a aittir". Onlar sana açıklayamadıklarını içlerinde gizliyorlar. Diyorlar ki: "Bu işten bize bir fayda olsaydı, burada öldürülmezdik." De ki:

"Evlerinizde dahi olsaydınız, yine üzerine öldürülmesi yazılmış olanlar, mutlaka (vurulup) yatacakları yeri boylardı". (A'li İmran: 3/154)

Ve Kur'an-ı Kerim, savaştan geri kalıp kardeşlerine: "Bizim sözümüzü tutsalardı, öldürülmezlerdi" diyenleri; De ki:

"Eğer doğru iseniz, o halde ölümü kendinizden savın". (A'li İmran: 3/168)

Karşılığını vererek reddediyor.

Mü'min bu münafıkların ve Kur'an'ın geçmişe üzülmede onlara benzemeyi men ettiği kafirlerin durumuna düşmez...

"Ey inananlar, siz inkar edenler ve yeryüzünde sefere, ya da savaşa çıkan kardeşleri için: "Eğer bizim yanımızda olmasalardı ölmezlerdi ve vurulmazlardı." diyenler gibi olmayın. Allah onların bu sözlerini, kalplerine (onulmaz) bir hasret yarası olarak koydu. Yaşatan da, öldüren de Allah'dır. Allah yaptıklarınızı görmektedir. Eğer Allah yolunda öldürülür, ya da ölürseniz, Allah'ın bağışlaması ve rahmeti, onların topladıkları (dünyalıkları) ndan çok iyidir. Ölür, veya öldürülürseniz, elbette Allah'ın huzuruna çıkarılacaksınız". (A'li İmran: 3/156-158)

Mü'minin parolası daima şudur: Allah'ın takdiri yerini bulur; Allah'ın dediği olur; her hal-u karda Allah'a hamd ederiz". Böylece geçene üzülmez, acı hatıralarla hayatını yeyip bitirmez. fiu ayeti okumak ona yeter:

"Hiç bir musibet başa gelmez ki Allah'ın izniyle olmasın. Kim Allah'a inanırsa (Allah) onun kalbine hidayet eder. Allah, her şeyi bilendir". (Teğabün: 64/11)

Bu da "rıza" nimetine artırır ki şimdi ondan bahs edeceğiz.

RIZA

"Alah; adaleti gereği, neşe ile sevinci Rıza ve yakinin, keder ile üzüntüyü de kızma ve şüphenin içine koymuştur".

Hadis-i fierif

Hadis-i fierif parlak bir hakikati ortaya çıkarıyor; Allah, adeti icabı olarak maddi alemde tokluğu yemek yemeğe, kanmayı su içmeğe bağladığı gibi, ruh aleminde de neşe ile sevinci rıza olursa içinde bulunduğu halden memnun kalır; Allah'a ve ahirete inancı sağlam olursa geleceğine ümitle bakar. İnanmış olandan başka kim halinden memnun, geleceğinden ümitli olabilir? Yine Allah Teala üzüntü ile kederi de kızma ve şüpheyi bağlamıştır³⁸.

(38) bu terimleri daha iyi anlamak için bahsi ileriye doğru okumalıdır. Mütercim.

Kızanlar ve şüphe edenler, neşenin tadını alamazlar. Onların tüm hayatları kara ve karanlıktır. Gecelerinin sabahı olmaz, şafağı sökmez. Sevgili Peygamberimiz bu hadis-i şeriflerinde kızma ile şüpheyi birbirine bağlamıştır. Bunlar birbirinin gereğidir; şüphe etmeden kızma, kızmadan şüphe olmaz. İbn-i Kayyim diyor ki: Kalbine şüphe girip de kızma afetinden kurtulan pek azdır. Çünkü rıza ile yakın arkadaş, şüphe ile kızma (halinden şikayet) yandaştır.

Kızan insan daima mahzundur, kederlidir, kalbi sıkıntılıdır. Onun hayatı dardır, her şeyi dardır. Sanki dünya onun gözünde bir iğne deliğidir.

Mü'min bazen üzülür, mahzun olur. Bunun içindir ki, Cenab-ı Allah Resulüne "onlara üzülme", "dedikleri seni üzmesin" buyurmuştur. Fakat mü'minin üzüntüsü çoğu zaman başkaları içindir. Kendi için üzülürse de dünyası için değil, ahireti için üzülür. Dünyası için üzülmesi yaz bulutu gibi gelip geçicidir; iman rüzgarı eser esmez dağılır. Bazen de insanın ruhu sıkılır, içi daralır; iman oraya ziya ve ışık gönderir; karanlıklar gider, insan açılır.

Ama Allah ve ahiret konusunda şüphesi olan daimi bir matem, sürekli bir hüznün içinde yaşar. Çünkü o devamlı öfke ve gazap içindedir. İnsanlara kızar, kendine kızar, zamana kızar, her şeye kızar. Eskilerin şöyle bir sözü var: Zamana kızanın kızgınlığı geçmez. Bunun için o, sürekli matem içindedir. Daima şansına küser kendine ağlar. Dünyasına ağlar, varlığına feryat eder. fiüphecilerden biri kendini şöyle anlatıyor: Duygularımla, düşüncelerimle, davranışlarımla üzgünüm. Asabımla; kainatın tanrıların, insanların ve her şeyin asabıyla üzgünüm. Niye böyle olduğunu, niye üzüldüğümü bilmiyorum?!

İnsanın rıza (halinden memnun olma) duygusu kalbe huzur veren sebeplerin başında gelir. Huzur da mutluluğun sırrıdır. Bir hadis-i şerifte şöyle deniyor: "Allah'dan hayır istemek, kazasına rıza göstermek insanı mutlu eder. Allah'dan hayır istememek, kazasına rıza göstermemek insanı mutsuz eder"³⁹.

(39) Hadisi bu lafızla Bazzar rivayet etmiştir. Ahmed İbn Hanbel ile Tirmizi de başka lafızlarla rivayet etmişlerdir.

Başta gelecek bir şey için önceden hayır düşünmeli, sonra da rıza göstermelidir. Mutlu insan; bu iki şeyi yapan insandır; mutsuz insan da bunlardan mahrum kalan insandır.

Mü'min bir işe girişmeden önce Allah'dan kendisine yol göstermesini ister. Bu konuda Resulullah (s.a.v.) Efendimizin bize öğrettikleri bir dua vardır: "Allah'ım, eğer bu iş, senin ilminde benim dinim, dünyam ve akibetim için hayırlı ise onu bana müyesser et, mübarek et. Eğer bu iş, senin ilminde benim dinim, dünyam ve akibetim için şerli ise onu benden, beni de ondan uzaklaştır. Hayır hangi şeyden ise bana onu takdir, sonra da beni hoşnut et"⁴⁰.

(40) Buhari ve diğerleri.

Mü'min her zaman kadere rıza hissi ile doludur. Mü'minin bu hissi ile gönlü rahat, kalbi müsterihtir. Kendine kızmaz, kainata ve canlılara kızmaz. Bunun kaynağı da nefsinden ve bütün varlıktan memnun olmasıdır. Bunun da sebebi varlığı yoktan var eden Allah'dan razı olmasıdır. Bunun pınarı da Rabbü'l-alemin olan Allah'a iman etmesidir.

Rıza büyük bir ruhsal nimettir. Haşa ki Allah'ı inkar edenler, onda şüphesi olanlar bu nimete nail olsunlar ve onunla iyi ilişki kuranlar nail olurlar. Allah Teala Resulüne şöyle hitap ediyor:

“Onların dediklerine sabret, güneşin doğmasından ve batmasından önce Rabbini överek tesbit et; gece saatlerinden bir kısmında ve gündüzün taraflarında (O’nu) tesbih et ki memnun (razı) olasın”. (Ta’ha: 20/13)

“Rabbin sana verecek ve sen memnun olacaksın”. (Duha: 93/5)

Peygamberimiz (s.a.v.) de şöyle buyuruyor:

“Allah’ı Rab, İslamı din, Muhammed’i peygamber kabul eden imanın tadını alır”⁴¹.

(41) Ahmed İbn Hmanmbel, Müslim v.b.

Allah Teala mü’minleri

“Allah onlardan razı, onlar da Allah’dan razılar” (Beyyine:98/8)

Diyerek övmüştür.

MÜ’MİN NEFSİNDEN VE RABBİNDEN RAZIDIR:

Mü’min nefsinden razıdır, yani varlığından ve kainatta işgal ettiği mevkiden razıdır; çünkü önemsiz ve serseri bir zerre olmadığını bilir. Bilir ki o, Allah’ın nurundan bir huzmedir, Allah’ın ruhundan bir nefestir ve Allah’ın yeryüzünde bir halifesidir.

Mü’min Allah’dan razıdır; çünkü Allah’ın kemaline ve cemaline imanı vardır, Allah’ın adaletine ve merhametine yakini vardır. Allah’ın ilmine ve hikmetine teslim olu. Allah her şeyi ilmi ile kuşatmış ve her şeyi teker teker saymıştır. Rahmeti her şeyden geniştir. Hiç bir şeyi boş yere yaratmamış ve başı boş bırakmamıştır. Her nimet ve iyilik Allah’dan; kötülük ise nefsindendir. Daima Hz. İbrahim’in şu övgüsünü tekrar eder:

“Beni yaratan ve bana yol gösteren O’dur. Hastalandığım zaman bana şifa veren O’dur. Beni öldürecek, sonra diriltecek O’dur. Ceza günü hatamı bağışlayacağını umduğum da O’dur”(fiuara:26/72-82)

Mü’min şuna iyice inanır ki, Allah’ın tedbiri kendi tedbirinden daha üstündür. Allah ona anasından babasından daha şefkatlidir. kendisine bakar hep Allah’ın lütuf ve rahmetinin izlerini görür. Rabbine şöyle yakarır:

“Hayır yalnız senin elindedir. Sen her şeye kadersin”(Al- İmran:3/26)

Gerçekten hayır Allah’ın elindedir; ona şer (kötülük) nisbet edilmez. İnsanların şer sandığını birçok şey, aslında şer değildir. Eğer ona ile de şer denecekse bu cüz-i ve özel bir şerdir; genel ve umumi hayrın yanında kale bile alınmaz (sözü edilmez). Bu cüz-i veya varsayılan şerri, varlığın cüzleri arasındaki denge gerektirmiştir. Bu dengeden de profesör Akkad şöyle bahs ediyor:

“Bu dengeye inananlar, şerrin aslında hayra zıt olmadığını; onun tamalayıcı bir parçası ve bir şartı olduğunu görürler. Binaenaleyh tehlike olmadan şecaetin, ihtiyaç olmadan ikramın, zorluk olmadan sabrın, kusur olmadan faziletin bir manası kalmaz. Bu söz ruhi faziletlerimiz ve akli isteklerimiz için gerekli olduğu gibi hissi zevklerimiz için de gereklidir. Çünkü biz açlık acısı duymadan tokluğun, susuzluk yangısı çekmeden kanmanın tadını çıkaramayız. Kötü bir manzara karşısında üzülmekten güzel bir manzaradan zevk alamayız”⁴².

(42) Hakaiku'l-İslam (İslam Gerçekler).

MÜ'MİN HAYATINDAN VE KAINATTAN RAZIDIR:

Bu anlattıklarımızın bir neticesi olarak, mü'min hayattan ve kainattan da razıdır. Çünkü inanır ki, bu uçsuz bucaksız evren “her şeyi yaratan sonra da yolunu gösteren” Allah'ın yapısıdır. Yerde veya gökte her zerre Allah'ın hikmetini, ilmini, tedbirini ve şefkatini gösterir.

İmam Gazali'nin dediği gibi⁴³ mü'min şunu kesinlikle ve yakinen tasdik ederki, Allah Teala bütün insanları en akıllı ve en bilgili insan gibi yaratsa, onlara götürebilecekleri kadar ilim verse, derya gibi hikmet ihsan etse, sonra da ilim ve hikmetlerini bir kat artırsa, gözlerinden perdeyi kaldırsa, ruh aleminin sırlarını açsa, gizli iyilik ve kötülükleri onlara gösterse; öteki hayrı ve şerri, faydayı ve zararı anlasalar, sonra da bu ilim ve hikmetleri ile kainatı idare etmelerini buyursa bütün gayret ve çabaları Allah'ın idaresinden daha iyisini meydana getiremez, bir hastalığı önleyemez, bir eksikliği gideremez ve fakirliği kaldıramaz. Ve Allah'ın ihsan ettiği sağlığı, zenginliği, faydayı sahibinin elinden alamaz. Değil bunları yapmak, Allah'ın yarattığı yere ve göğe dikkatle baksalar hiç bir tutarsızlık, bir bozukluk göremezler. Allah'ın kullarına taksim ettiği rızık ve ecel, neşe ve keder, acizlik ve kudret, iman ve küfür, itaat ve isyan hepsi katıksız adalet, sırf (yılan) haktır. Bunlar gerektiği gibi ve gerektiği kadar varılmıştır. Bundan daha güzeli, daha mükemmeli olmaz. Eğer var idi de gücü yettiği halde sakladıysa cimrilik olur, zulüm olur; eğer gücü yetmezse acizlik olur, ilahlığa ters düşer”.

(43) İhyau'l-Ulum, Rub'ul-Münciyat, Kitabu't-Tevekkül, S. 222, Halebi Tab'ı. Mü'min ilah' hikmet ve sırdan bir şeyler bilirse ne ala! Bilemediklerini ise Allah'a havale eder ve uslu insanlara yaraşır bir alçak gönüllülükle “ey Rabbimiz, bunları boşuna yaratmadın, seni noksan sıfatlardan tenzih ederiz” der.

Bunun içindir ki mü'min, Allah'ın kaza ve kaderinden razıdır. Hep şu neşideyi tekrar eder:

“Her şeyi Allah'ın yaptığını görürsen, bütün kainatın güzel olduğunu görürsün”.

MÜ'MİN ALLAH'IN NİMETLERİNİN DERİNDEN HİSSEDER:

İnsanların nefislerini ve hayata karşı kızdıran, onlar rıza zevkinden mahrum eden şeylerden biri de istifade ettikleri o güzelim nimetleri az hissetmiş olmalarıdır. bu nimetler, ya hep el altında bulunduklarından ya da kolay kazanıldıklarından kaybetmiştir. İnsan daima: fiunumuz yok, bunumuz yok, derler. Hiç şunumuz var, bunumuz var, demezler.

Fakat mü'min, Allah fazl-u keremini, büyük ihsanını; sağından solundan, önünden, arkasından, atından, üstünden kuşatan nimetlerini derinden hisseder. O beşikte sallandığından beri, hatta anasının karnında cenin olalı beri Allah'ın nimetinin bilincindedir. O bir zamanlar bebektir; kesecek dişi, tutacak eli ve koşacak ayağı yoktu. Allah ona anasının göğsünde iki damardan halis , tam gıdalı, kışın sıcak, yazın soğuk süt verdi. Anasının babasının kalbine sevgi doldurdu. Ona rahat ettirmeden yemenin, içmenin tadını almazlar. Gözlerine uyku girmez, yaşayamazlar.

Bir zamanlar ana rahminde çocuk (cenin) idi. Allah ona sağlam bir yer verdi. Orada gıda, ısınma ve nefes alma imkanlarını hazırladı. Sağına, soluna dayanaklar koydu.

“Sizi adi bir sudan yaratmadık mı? onu sağlam bir karar yerine koyduk. Beli bir süreye kadar. Ölçtük,biçtik. Ne güzel biçim veririz biz”. (Mürselat: 77/20-24)

Mü'min etrafındaki her şeyde Allah'ın nimetini hisseder; yerde ve gökte her zerreyi geçimini kolaylaştıracak, hayattaki görevini yerine getirmesine yardım edecek ilahi bir lütuf sayar. Rüzgarın esmesi, bulutun yürümesi, nehirlerin akması, güneşin doğması, şafağın sökmesi, gündüzün aydınlığı, gecenin karanlığı, hayvanların hizmeti ve otların bitmesi hep onun için birer nimettir.

fiimdi bunları Allah kalamından okuyalım:

Görmediniz mi Allah, göklerde ve yerde bulunan her şeyi size boyun eğdirdi ve size zahir ve batın nimetlerini bol bol verdi”. (Lokman: 31/20)

“Allahtır ki denizi size boyun eğdirdi, ta ki gemiler onun içinde buyruğuyla akıp gitsin ki, siz O'nun kereminden arayasınız da şükredesiniz. Göklerde ve yerde ne varsa hepsini kendinden (bir lütuf olarak) ve yerde ne varsa hepsini kendinden (bir lütuf olarak) size boyun eğdirdi. Elbette bunda düşünen bir toplum için ibretler vardır”. (Casiye: 45/12-13)

“Ölü toprak onlar için bir ayettir. Biz onu dirilttik, ondan taneler çıkardık da ondan yiyorlar. Orada hurma ve üzüm bahçeleri yarattık; içlerinde pınarlar fışkırttık. Ki (Allah’ın) ürününden ve ellerinin emeğinden yesinler. Hala şükretmiyorlar mı? Ne yücedir o (Allah) ki bitirdiklerinden, kendilerinden ve daha bilmedikleri nice şeylerden olan bütün çiftleri yaratmıştır”. (Yasin: 36/33-35)

“Görmediler mi ellerimizin yaptıklarından kendilerine hayvanlar yarattık da kendileri onlara malik olmaktadırlar. Onları kendilerine boyun eğdirdik, işte binekleri onlardandır ve onlardan yiyorlar. Kendileri için onlarda daha birçok faydalar ve içecekler var. Hala şükretmiyorlar mı?”. (Yasin: 36/71-73)

“O geceyi sizin için elbise, uykuyu dinlenme, gündüzü de (etrafa) yayılıp çalışma yaptı. Ve o, rahmetinin önünde rüzgarları müjdeci gönderdi. Ve gökten tertemiz bir su indirdik. Ki onunla ölü bir ülkeyi dirirtelim ve onunla yarattığımız hayvanlardan ve insanlardan birçoğunu sulayalım”. (Furkan: 25/47-49)

“De ki: Baksanıza, eğer Allah, üzerinize geceyi kıyamet gününe kadar sürekli kılsa Allah’tan başka size ışık getirecek tanrı kimdir? İşitmiyor musunuz? de ki: Baksanıza, eğer Allah üzerinize gündüzü, kıyamet gününe kadar sürekli kılsa, Allah’tan başka, size dinleneceğiniz geceyi getirecek tanrı kimdir? Görmüyor musunuz? Allah rahmetinden dolayı sizin için geceyi ve gündüzü var etti ki geceleyin dinlenesiniz ve gündüzün Allah’ın lütfunu arayasınız ve şükredesiniz”. (Kasas: 28/71-73)

“Hayvanları da yarattı. Onlarda sizin için ısınmanızı sağlayan şeyler ve daha birçok yararlar vardır. Ve onlardan kimini de yersiniz. Ve akşamleyin mer’adan getirdiğiniz, sabahleyin mer’aya götürdüğünüz zaman onlarda sizin için bir güzellik de vardır. Ağırlıklarınızı öyle uzak şehirlere taşırlar ki, onlar olmasa siz canlarınızın yarısı tükenmeden oraya varamazdınız. Doğrusu Rabbiniz, çok şefkatli, çok merhametlidir. Binmeniz ve süs için atları, katırları ve merkepleri yarattı ve daha sizin bilmediğiniz nice şeyler yaratmaktadır. Yolu doğrultmak Allah’a aittir. Ama ondan sapan da var. Allah dileseydi, hepinizi doğru yola iletirdi. O’dur ki, sizin için gökten su indirdi, içeceğiniz ondandır ve hayvanları otlattığınız ağaçlar, bitkiler ondandır. Onunla size ekin, zeytin, hurma, üzümler ve her çeşit meyvalardan bitirmektedir. fiüphesiz bunda düşünen bir toplum için işaret vardır. Geceyi, gündüzü, güneşi ve ayı sizin hizmetinize verdi. Yıldızlarda O’nun emrine boyun eğdirilmiştir. fiüphesiz bunda aklını kullanan bir toplum için işaretler vardır. Yeryüzünde yarattığı muhtelif renklerdeki hayvanları, bitkileri de sizin hizmetinize verdi. fiüphesiz bunda öğüt alan bir toplum için ibret vardır. O denizi de hizmetinize ram etti ki ondan taptaze et yiyesiniz ve ondan giyeceğiniz süsler çıkarasınız. Görüyorsun ki gemiler,denizi yara yara akıp gitmektedir. Bütün bunlar Allah’ın lütfunu aramanız ve O’na

şükretmeniz içindir. Sizi sarsar diye arza ağır baskılar attı, ırmaklar ve yollar yarattı ki doğru yolu bulasınız. Yol bulmak için yararlanılacak işaretler de yarattı. Onlar yıldızlarla da yol bulurlar. Yaratan, yaratmayan gibi midir? Hiç düşünmüyor musunuz? Eğer Allah'ın nimetini saysanız sayamazsınız. Doğrusu Allah çok bağışlayan, çok esirgeyendir”(Nahl:16/5-18)

İşte böylece mü'min, Allah'ın kitabının delaletiyle çevresindeki her şeyde Allah'ın rahmet ve nimetinin eserlerini görür. Ama şahsı üzerindeki nimeti ise daha büyük ve daha kıymetlidir. İşte bunlardan birkaçı:

1- Yaratma nimeti. Eğer Allah dilemeseydi insan yokluk karanlığında kalır ve aranmaya değecek bir şey olmazdı:

“İnsanın üzerinden, henüz kendisinin anılan bir şey olmadığını uzun bir süre geçmedi mi? Doğrusu biz insanı, halden hale geçirdiğimiz karışık bir nutfeden yarattık da on işitici, görücü yaptık”. (İnsan: 76/1-2)

2-İnsanlık nimeti. Allah onu düzgün bir beşer olarak yaratmak, onu yeryüzünde halife etmek ve yaratıkların birçoğuna üstün kılmak istemiştir.

“Andolsun biz, Adem oğullarına çok ikram ettik, onları karada ve denizde taşıdık. Onları güzel rızıklarla besledik ve onları yarattıklarımızın birçoğundan sütün kıldık”. (İsra: 17/70)

Bundan başka insan dış ve iç güzelliklerine sahiptir:

“Biz insanı en güzel biçimde yarattık”. (Tin: 96/4)

“Sizi şekilendirdi, şekillerinizi güzel yaptı”. (Teğabün: 64/3)

3- İlim ve idrak nimeti.

“Oku, Rabbin en büyük kerem sahibidir. O insana kalemle yazmayı öğretti. İnsana bilmediğini öğretti”. (Alak: 96/3-5)

“Allah sizi annelerinizin karnından çıkardığı zaman hiç bir şey bilmiyordunuz, size işitme duyusu, gözler ve gönüller verdi ki şükredesiniz”. (Nahl: 16/78)

Bu üçü; göz, kulak kalp ilim ve idrak vasıtlarıdır.

4- Konuşma ve yazı yazma nimeti:

“Çok merhametli Allah, Kur'an'ı öğretti. İnsanı yarattı, ona beyanı (konuşup düşüncelerini açıklamayı) öğretti”. (Rahman: 55/1-4)

“Kaleme ve kalemle yazdıklarına andolsun”. (Kalem: 68/1)

5- Rızık nimeti:

“Ey insanlar, Allah'ın size olan nimetini hatırlayın: Allah'tan başka size gökten ve yerden rızık verecek bir yaratıcı var mı? O'ndan başka tanrı yok”. (Fatır: 35/3)

“De ki: Size göklerden ve yerden kim kızıyor? De ki: Allah”. (Sebe': 34/24)

6- Bu nimet mü'mine mahsustur, o da iman ve Allah'ın doğru yoluna hidayet nimetidir:

“Fakat Allah size imanı sevdirdi ve onu sizin kalblerinizde süsledi ve size küfrü, fıskı ve isyanı çirkin gösterdi. İşte doğru yolda olanlar bunlardır. Bu size Allah’tan bir lütuf ve nimettir”. (Hucurat: 49/7)

“Müslüman oldular diye sana minnet ediyor (başına kakıyor) lar. De ki: Müsan olmanızı benim başıma kakmayın. Tersine, sizi imana ilettiği için Allah size minnet eder. Eğer doğru iseniz”. (Hucurat: 49/7)

7- Kardeşlik ve sevgi nimeti:

“Allah’ın size olan nimetini hatırlayın: Hani siz birbirinize düşman idiniz, Allah kalplerinizi bileştirdi, O’nun nimetiyle kardeşler haline geldiniz”. (A’li İmran: 3/103)

“Ve onların kalplerinin arasını uzaklaştırdı. Sen yeryüzünde bulunan her şeyi verseyin, yine onların kalplerinin arasını uzaklaştırmazdın; fakat Allah, onların arasını uzaklaştırdı. Çünkü, o daima üstündür, hikmet sahibidir”. (Enfal: 8/63)

Allah’ın Resulü Hz. Muhammed, her lütuf ve keremini iyice hisederdi. Bunun içindir ki, kuru arpa ekmeğim olsa bile yemeğini gönül hoşnutluğu ile yer ve sonunda: “Bizi yediren, içiren ve müslüman kılan Allah’a hamd olsun” derdi. Su içtiği zaman da şöyle derdi: Rahmeti ile suyu tatlı ve suzluğu giderici kılan: günahımız yüzünden tuzlu ve acı yapmayan Allah’a hamd olsun”.

Elbise, sarık v.b. bir şey giydiği zaman şu duayı ederdi: “Benim bir tesirim olmadan bunu bana giydiren ve bunu bana veren Allah’a hamd olsun. Allah’ım senden bu elbiseyi bana hayırlı eylemeni dilerim”.

Bir hayvana bindiği zaman, Allah’ın kendisine öğrettiği şu dua ayetini okurdu: “Bunu bizim hizmetimize veren Allah’ın şanı yücedir, yoksa biz bunu hizmetimize yaştıramazdık. Biz elbette Rabbimize döneceğiz”.

Uykudan uyandığı zaman yaptığı dua: “Bizi öldükten sonra dirilten AllahAa hamd olsun. Ona gideceğiz”.

Kazay-i hacet yapıpda heladan çıkınca: “Zararlı şeyleri benden uzaklaştıran ve bana sağlık veren Allah’a hamd olsun” derdi.

Bir hasta gördüğü zaman şöyle dua ederdi: “Çocuklarının yakalandığı bu hastalıktan bizi koruyan Allah’a hamd olsun”.

Bir iş istediği gibi bitince: “Nimeti ile iyi işleri tamalayan Allah’a hamd olsun” diye dua ederdi.

Ümidi boşa çıktığı veya bir insan olarak hoşlandığı bir şey olduğu zaman: “Her hal-u karda Allah’a hamd olsun derdi.

Sabah duası şöyle idi: Allah’ım, nimetinin içinde, sağlıkla ve kusurlarım gizli olarak sabahladım. Bunlar bana dünya ve ahirette bol bol ver. Yarabbi, bu sabah bana veya başka birine ne nimet nasip olduysa yalnız sendendir. Ortağın yoktur. Hamd ve şükür sana layıktır”.

Akşam da (sabah yerin akşam kelimesini koyarak) aynı duayı ederdi.

İşte mü'min daima bu şuur (bilinç) içindedir. Allah'ın nimetlerini anma ve keremine şükretme şuurı içindedir. "Sizdeki her nimet Allah'dandır", "Allah'ın nimetlerini sayarsanız sonunu bulamazsınız".

Allah'ın kitabının -besmeleden sonra- ilk ayetinin, mü'minlere Allah'ın nimetini yad ettirecek ve onları hamd ve şükre yöneltecek bir ayet olması yapılacak şey değildir. Bu da Fatiha'nın "Elhamdu lillahi Rabbil Alemin=Alemlerin Rabbi Allah'a hamdolsun" ayetidir. Ve bu durumda, birmüslümanın her gün bu ayeti beş vakit namazda en az on yedi defa okumasının farz oluşunda da bir gariplik yoktur.

MÜ'MİN ALLAH'IN TAKDİRİNE RAZIDIR:

Mü'min her yerde ve her zaman, Allah'ın nimetinin bilincinde olduğu için başına bir bela gelse, bir musibete duçar olsa veya hayatı sarsılsa dahi bu şuur yitirmez. Allah onun hakkında ne takdir etmiş ise razıdır. Çünkü inanır ki Allah Teala manasız bir şey yapmaz, kullarına zorluk verecek bir iş buyurmaz. Allah kuluna, anasından daha mehametlidir. Hayır (şerrin zıddı) bizim felaket ve musibet sandığımız ve insanlık icabı hoşlanmadığımız şeylerin içindesaklıdır. "Hoşlanmadığımız şeylerin içindesaklıdır. "Hoşlanmadığınız bir şeye Allah çok hayır koymuş olabilir".

Müslümanlarla temasta bulunan birçok Avrupalı; bu inancın -kazaya rıza inancının- Müslümanlara ne gibi etki ettiğini, hayatta karşılaştıkları felaket ve acılara karşı nasıl sarsılmaz bir ruhla karşı koyduklarını müşahade etmişlerdir.

F. fi. Bodli adında bir Batılı "Allah'ın Cennetinde Yaşadım" başlıklı bir makalesinde diyor ki:

"1918 senesinde, hayatım boyunca tanıdığım aleme arkamı döndüm, Kuzeybatı Afrika'ya niyet ettim. Çölde Arapların arasında yaşadım. Orada yedi sene geçirdim. Bu arada bedevi Arapların dilini öğrendim. Yerli kıyafetlerini giydim, yemeklerini yedim. Onlar gibi yaşadım. Onlar gibi koyun aldım, onlar gibi çadırlardı yattım. İslam araştırmalarında iyice derinleştim, hatta Hz. Muhammed (s.a.v.) hakkında "Resul" adında bir de kitap yazdım. O bedevilerle geçirdiğim yıllar, hayatımın en zevkli, en huzurlu yılları idi.

Çöl Araplarını üzüntüyü yenmeyi öğrendim. Onlar -Müslüman olmaları hasebiyle- kaza ve kadere iman ederler. bu iman, güven içinde yaşamalarına ve hayatı kolay tarafından almalarına yardım eder.

Onlar,bir hadise olduğu zaman kendilerini üzüntü ve kederin pençesine atmıyorlar. İnaniyorlar ki kader yerini bulur. Ne gelirse Allah'dan gelir. Bu, lüzumsuz yere tevekkül ediyorlar veya hadisenin kaşısında elleri kolları bağlı duruyorlar, demek değildir. Hayır, bırakın size ne demek istediğimi bir misalle anlatayım:

Bir gün şiddetli bir fırtına çıktı. Çölün kumlarını Akdenize sürükledi, Fransa'da Ron (Rhone) vadisine atı. Fırtına çok da sıcaktı, öyle ki sıcaktan saçlarım kökünden kopuyor sandım. Aşırı susuzluktan delireceğimi anladım. Fakat Araplar asla şikayet etmediler. Omuzlarını silkip şu meşhur sözleri söylediler: "Alnımızın yazısı". Fakat fırtına dinmez büyük bir gayretle çalışmaya koyuldular. Sıcaktan ölmek üzere olan küçük kuzuları kestiler, sonra davarları güneşe, suyun olduğu tarafa sürdüler. Bütün bunları büyük bir sessizlik ve sükunet içinde yaptılar. Hiç birinin şikayeti duyulmadı. Kabile reisi dedi ki: Çok şey kaybettik. Daha çok kaybede bilirdik. Fakat Allah'a şükür; davarımızın yüzde kırkı duruyor. Bununla işimize yeniden başlayabiliriz.

MÜM'MİN ALLAH'IN VERDİ/İ RIZKA KANİDİR:

Mü'min, Allah'ın verdiği rızka, takdir ettiği bağışa ve tanıdığı şansa razıdır. Çünkü rızık verirken adaletli davrandığına, bağışlarken hikmetle hareket ettiğine ve şans dağıtırken lütuf ve rahmeti ile ihsanda bulunduğu inanır. İşte dinin teşvik ettiği, hikmet sahibi kimselerin ve iyilerin övdüğü "kanaat" budur.

İnsanla kanaat kelimesini yanlış anlıyorlar. Sanıyorlar ki kanaat; aşağılığa, düşük hayat seviyesine razı olmak; büyük işlerden geri durmak; maddi ve manevi alanlarda ilerleme umudunu yitirmek; açlığı, fakirliği ve yoksulluğu benimsemektir.

Bütün bunlar "Fakirlik Problemi Karşısında İslam"⁴⁴ kitabımda açıkladığım gibi yanlıştır, sapıklıktır. gerçek şudur ki, kanaat kelimesinin manaları arasında bu gibi evhamlar yoktur. Aslı kanaat iki manaya gelir:

1- İnsan, yaratılışı icabı tamahkardır, dünyaya karşı hırslıdır. Bir türlü doymayı bilmez. Bunu Peygamber Efendimiz şu hadislerinde iyice tasvir etmişlerdir: "İnsan oğlunun iki dere dolusu altını olsa bir üçüncüsünü de ister. insan oğlunun gözünü ancak toprak doyurur"⁴⁵.

(44) Biz bu kitabı daha önce tercüme etik ve Ankara'da NurYayınları arasında çıktı. Mütercim.

(45) Buhari.

Din, zengin olmaya çalışırken insana itidalli hareket etmesini, rızık ararken de meşru yollardan kazanmaya uğraşmasını salık vermelidir. Böylece insan nefsi ile hayatı arasında denge kurar, mutluluğu sırrı olan huzura kavuşur; nefsi ve bedeni birlikte yoran aşırılıktan kurtulur. Bu yüzdendir ki Resulullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: "Ey insanlar, Allah'tan korkun, rızık ararken nezaketi elden bırakmayın; helalini alın, haramını atın"⁴⁶

(46) İbn-i Mace.

Eğer insan kendini hırs ve tamaha teslim ederse bu hem onun için, hem de cemiyet için büyük bir tehlike olur. Öyleyse onun istekleri daha yüce değerlere, daha uzun ömürlü manalara ve daha kalıcı rızıklara yönlendirilmelidir. Bu da insanın içindeki dinin görevidir:

“Onlardan bazı zümrelere kendilerini denemek için verdiğimiz dünya hayatının süsüne gözlerini dikme. Rabbinin rızkı daha hayırlı ve daha süreklidir”. (Ta’ha: 20/131)

“Kadınlardan, oğullardan, kantarlarca yığılmış altın ve gümüşten, (otlağa) salınmış atlardan, davarlardan ve ekinlerden gelen zevklere aşırı düşkünlük, insanlara süslü (cazip) gösterildi. Bunlar, sadece dünya hayatının geçimidir. Asıl varılacak güzel yer, Alah’ın yanındadır. De ki: Bunlardan daha iyisini size söylüyeyim mi? Allah’tan korkanlar için Rableri katında altlarından ırmaklar akan, ebedi kalacakları cennetler, tertemiz eşler ve Allah’ın rızası vardır”. (A’li İmran: 3/14-15)

Burada imanın vazifesi; hırs ve tamahın hücumunu, oburluk ve doymazlığın nefis üzerindeki taşkınlığını durdurmaktır. Aksi halde bunların baskısı altına girer, daima telaş içinde yaşar, asla yetinmez, çokla doymaz. Yanındaki şeyler yüreğinin yangısını dindirmez; başkalarının malına göz koyar. Helaldan doymaz; haramdan ağzı sulanır. Bu gibi nefisler bir türlü razı olmaz, rahat durmaz. Cehennem gibidir -Allah korusun- milyonları yutarda doydun mu, denince, daha yok mu, der?

İmanın görevi, nefsi manevi ve sürekli değerlere, sonsuz ahiret yurduna ve ölmeyen, ebedi Allah’a yönelmektir. Mü’min bilir ki, zenginlik -eğer zenginlik istiyorsa- mal çokluğunda değildir. Zenginlik nefsin içindedir. Netekim hadis-i şerifde “zenginlik mal çokluğu değildir; zenginlik gönül zenginliğidir”⁴⁸ şeklinde varid olmuştur.

(48) Buhari, Müslim.

2- Kanaatin ikinci manası: İnsan Allah’ın verdiği şeye razı olmalıdır. Çünkü bazı şeyler var ki, insan bunları değiştiremez. İsteği ve arzusu da buna göre olmalıdır. Başkalarına bakarak, mümkün olamayacak şeyleri temenni ederek yaşamamalıdır. Bu, ihtiyarın genç gibi kuvvetli olmayı istemesine benzer; çirkin bir kadının kıskançlık ve üzüntü ile güzel bir kadına bakmasına benzer . Keza kısa boylu bir gencin uzun boylu birisine göz dikmesine ve çölde yaşayanların müreffeh şehir hayatını hayal etmelerine benzer. Mesela Peygamberimiz zamanında kadınların erkekler gibi eşit haklara sahip olmayı istemeleri üzerine Cenab-ı Allah şu ayeti indirmişti: “Allah’ın, sizi birbirinizden üstün kıldığı şeyleri arzu etmeyin. Erkeklerle de kazandıklarından bir pay var, kadınlara da kazandıklarından bir pay var. Allah’tan, O’nun lütfunu isteyin”.

fiu gibi hallerde kanaat tek çare ve tek ilaçtır:

Darlık, kıtlık; savaş ve afet sonrası açlık ve yokluk: ülkenin fakir düşmesi gibi haller. Bu gibi hallerde insanın daha çoğunu istemesi büyüklük değildir; yersiz bir tamah, olmayacak bir temenni, üzüntü ve kederden başka faydası olmayan bir hırdır.

Bunlar şunu iyice bilme durumundalar ki, saadet dünya malının çokluğunda değil, nefsin içindedir. Bunlara denecek en uygun söz şudur: "Allah'ın verdiği razı ol, insanların en zengini olursun", "İslam yolunun bulan, günlük geçimini temin ve buna kanaat eden kurtulmuştur", "Az olup da yeten çok olup da şımartandan daha iyidir".

"Zengin gönlü zengin olandır; isterse başı açık, ayağı yalın olsun. Yoksa dünyalar da yetmez. Ama kanaat edersen az bir şey yeter".

Öyleyse... kanaat, hırslı ve obur olmamak, başkasının malına göz dikmemek, yapamayacağın şeyi istememek, demektir. İşte o zaman Allah'ın, dünyada imanlı kullarına va'd ettiği mutlu hayata kavuşursun "İmanlı kadın veya erkek her kim iyi iş yaparsa onu mutlu hayata kavuştururuz". Hz. Ali mutlu hayatı kanaatle tefsir etmiştir.

BİR KISSA, BİR HİSSE:

Bu kıssayı Siyerdan ⁴⁹(Peygamber Efendimiz'in hayatından) okuyalım ve görelimki iman, mü'minlerin kalbinde neler yapmış ve dünya arzusunu nasıl Allah aşkına ve ahirit sevgisine çevirmiştir:

(49) İbn Kayyim, Zadu'l-Mead, Heyetler Bahsi.

Yemen'den on üç kişilik kibar bir müslüman heyeti geldi. Peygamberimiz (s.a.v.) çok sevindi ve ikramda bulundu. Onları iyi ağırlaması için Bilal-i Habeşi'ye emir verdi. Bunlar Peygamber Efendimize sorular sordular ve bir şeyler öğrendiler. Birkaç gün kaldılar fazla uzatmadılar. Sonra veda için Peygamberimize geldiler. Peygamberimiz onlara Bilal'i gönderdi, en kıymetli hediyeler verdi; içinizde hediyesini almayan var mı, dedi? Evet, yüklerimizin yanında genç bir arkadaşımız var, dediler. Efendimiz: Onu bana gönderin, dedi. Bunlar çocuğun yanına geldiler: Resulullah'a git, ihtiyacını görsün; biz işimizi bitirdik, vedalaştık, dediler.

Çocuk Peygamberimize geldi, ya Resulullah, ben Yemen heyetindenim, dedi; onların ihtiyaçlarını görmüşsün, benimkini de gör.

Efendimiz: Senin ihtiyacın nedir?

Çocuk: Benim ihtiyacım arkadaşlarımdan ihtiyacına benzemez. Gerçi onlar sırf İslam için geldiler, sizden bir şeyler aldılarsa da ben; günahımı affetmesi, beni yarlıgaması ve gönlüme tokluk vermesi Allah'dan istemeniz için geldim.

Efendimiz, çocuğa dönerek şöyle dua etti: "Allah'ım onu affet, ona merhamet et, gönlüne tokluk ihsan et". Sonra arkadaşlarına verdiği gibi ona

da bir şeyler verdi. Bunlar memleketlerine döndüler. Sonra bunlar, hicretin onuncu senesinde Resulullahla mina'da buluştular. Kendilerini tanıttılar. Efendimiz: Genç arkadaşımız ne yapıyor, dedi? Onun gibisini görmedik, onun kadar kanaatkar birini duymadık; eğer insanlar dünyayı bölüşseler dönüp bakmaz, iltifat etmez, dediler.

Efendimiz: Allah'a şükürler olsun, umarım derli toplu ölür, dedi.

Birisi: Herkes derli toplu ölmez mi, ya Resulullah, dedi? Efendimiz şöyle açıkladı: kimi isan darmadağınık ölür. Gönlü dünyanın çeşitli taraflarına dağılmıştır. Eceli de bir tarafta gelir. Nerede helak olduğunu Cenab-ı Allah aldırılmaz bile!

fiöyle anlatıyorlar: Bu çocuk faziletli bir hayat sürdü. Dünyaya gönül vermedi. Allah'ın verdiği rızka kanaat etti. Resullullah Efendimiz vefat edip de Yemenlilerin çoğu İslamdan dönünce, kendisi kalktı aşiretine Allah'ı ve İslam'ı hatırlattı; içlerinden biri bile dinden çıkmadı. Hz. Ebu Bekr Sıddık onu zaman zaman hatırlatır ve sorardı. Bu halini duyunca Vali Ziyad b. Lebid'e ona iyi davranmasını yazdı.

İşte kalbini imanının tamir ettiği gencin hikayesi... Eller gibi dünya zevkini düşünmedi; gönlünü Allah'a bağladı, ahiret nimetine bağladı.

Peygamberimizden ihtiyaçlarını isterken arkadaşlarınkine benzemiyordu, hatta birçok insanın ihtiyaçlarına da benzemiyordu. Onun ihtiyacı, dünyasında önce dinin, bedeninden önce ruhunun ihtiyacı idi. Yani insanın şeklinin ihtiyacı değil, manasının ihtiyacı idi.

Peygamberimizden isteği; Günahını affetmesi, kalbine zenginlik vermesi için Allah'a niyaz etmesi idi. Öyle bir istek ki Peygamberimizi memnun eti. Genç, Peygamberimize veda etti, ailesine ve vatanına döndü. Ama insanları iyi tanıyan o yüce Peygamber, o kadar uzak mesafeye ve aradan geçen o kadar zamana rağmen genci unutmadı.

İyi talebeleri bilen bir öğretmen gibi, Hac mevsiminde vatandaşlarından onu sordu. Sevindirecek cevap aldı ve Alah'a hamd etti ve şu eşsiz tertemiz kelimesini söyledi: "Umarım derli toplu ölür".

İnsanlar yaşadıkları şekilde ölürler; kim düzenli yaşarsa derli toplu ölür, kim dağınık yaşarsa dağınık ölür.

Böyle bir gaye uğruna yaşayan, düşüncelerini bir odak noktasında toplayan insan azdır, hatta gayesi uğruna ölenler yok ibidir. O da gayesi Allah'a kavuşmak basiret sahibi imanlı kişidir. Yolu Allah'ın çizdiği yoldur, her şeyi Allah'ındır. Dilindeki nağme şudur: "Namazım, ibadetim, dirimim, ölümüm Alemlerin Rabbi olan Allah içindir. Onun ortağı yoktur. Bana böyle emrolundu ve ben Müslümanların ilkiyim. De ki: Allah'dan başkaRab mi ararım, o ki her şeyin Rabbidir?".

İşte toplu yaşayıp toplu ölen budur; başkası değil...

RIZA GÜÇ KAYNAĞIDIR:

Rıza ve kanaat üzerindeki konuşmamızı bitirmeden iki kelime dehe etmeliyiz:

1- Aza kanaat, bazı dar görüşlülerin sandığı gibi za'fiyet kaynağı değil, tersine prensip sahipleri için güç kaynağıdır. Bu prensip sahipleri o kadar saldırıya, baskıya, mahrumiyete maruz kalırlar yine de batıla ve zulme karşı savaş dimdik ve ileriye doğru atılarak girerler; çünkü bilirler ki, bir lokma, bir hırka kafidir.

Bunlar beylerin saraylarına, kırılların hazinelerine ve zenginlerin şatafatlarına yüksek semalarda dolaşan uçaktaki bir insanın aşağıdaki köylere, şehirlere ve insanlara bakışı gibi bakarlar. Yüksek sarayları kibrit kutusu, insanları karınca gibi görürler.

Doğulu bir filozo, talebelerine şöyle demiştir: Bir avuç pirinç ve bir bardak suyla yaşa, kolunu yastık et; huzura kavuşursun. Ama gayri meşru yollardan elde edilen servet, kötü yolla kazanılar mevki akıp giden buluta benzer; ne yağmur düşürür, ne ot bitirir.

Hz. İsa'nın şöyle dediği anlatılıyor: Elbisem hırka, ekmeğim arpa, kandilim ay, bineğim ayaklarım ve yastığım kolumdur. Yatarım bir şeyim yok, kalkarım bir şeyim yok, yeryüzünde benden zengini yok!!!

Prensip ve görev sahibinin bu kanaati bir defa ruhuna yer etti mi ne bir şeye aldırır, ne de bir şeyden korkar. O, İmam fiafi'nin şu nağmesini mırıldanır:

“Yaşarsam yiyece korkum yok. Ölürsem mezar korkum yok⁵⁰. Kırıllar gibi azimliyim nefsim hürdür; alçaklığı küfür sayar. Yiyecek olarak ömrümü yemeye kanaat ettikten sonra Ali'den, Veli'den neden korkayım?”.

(50) Ölürsem beni gömecek bir mezar bulunur, demek istiyor. Mütercim.

İmam Gazali, İhyau'l-Ulumunun “İyiliği Tavsiye, Kötülükten Men” bahsinde şöyle bir fıkra anlatıyor: Bir ihtiyar yolda yürüyor, yerden çekirdek topluyordu. Harunürreşid'in hizmetçisinin elindeki sazı kırdı. Hizmetçi bu sazı halifenin cariyesine götürüyordu. Harunürreşid'in haberi duyunca küplere bindi, gözleri kızardı. İhtiyarı getirmeleri için adam gönderdi. Adam ihtiyara: Emirülmü'minin sizi istiyor, dedi. İhtiyar: peki, dedi. Ata binmesini istediler, kabul etmedi. Yürüyerek sarayın kapısına geldi. Harunürreşid meclisi değiştirdi, izin verdi, ihtiyar içeri girdi. Çekirdek torbasıda elinde idi. Hizmetçi: Torbayı at, halifenin huzuruna öyle gir, dedi.

İhtiyar: O benim akşam yemeğim.

Hizmetçi: Biz sana yemek veririz.

İhtiyar: Sizin yemeğinize ihtiyacım, yok.

Harunürreşid (hizmetçiye): Ondan ne istiyorsun?

Hizmetçi: Elinde çekirdek var; at, öyle gir, diyorum.

Harunürreşad: Bırak atmasın.

İhtiyar içeri girdi, selam verdi, oturdu.

Harunürreşid: Söyle bakalım ihtiyar, neden yaptın?

İhtiyar: Ne yapmışım? Harunürreşid; sazımı kırmışsın demekten utanıyordu.

Halife ısrar edince:

İhtiyar: Duydum ki, ataların minberde şu ayeti okurlarmış: "Allah adil olmanızı, iyilik etmenizi, akrabaya vermenizi emreder; fahşa (edepsizlik) ten, münker (fenalık) dan ve bağı (azgınlık) dan men eder". Ben de bir fenalık gördüm; men ettim.

Harunürreşid:

Peki öyle olsun, men et.

Fıkraı anlatan diyor ki: Yemin ederim, halife bundan başka bir şey demedi.

İhtiyar dışarı çıkınca, halife, bir adamına on bin dirnhemlik bir kese verdi ve şöyle dedi: İhtiyarı izle. Eğer dışarda: Halifeye şöyle dedim, o da bana böyle dedi, derse hiç bir şey verme. Eğer bir kimse ile konuşmazsa keseyi ona ver.

İhtiyar saraydan çıkınca, yerde toprağa gömülmüş bir çekirdek gördü; çıkarmağa uğraştı. Hiç kimse ile konuşmadı. Adam ihtiyara: Halife bu keseyi almanı buyurdu, dedi.

İhtiyar: Kimden aldıysa ona versin, dedi.

Bu sözü söyledikten sonra, yine bir çekirdek gördüğü, çıkarmağa uğraşırken şöyle dediği rivayet ediliyor.

Görüyorum ki, dünya kimin elinde daha çok geçerse sıkıntısı daha çok artıyor. Kim de dünyaya değer verirse dünya ona hor bakar. Kim de dünyaya kıymet vermezse dünya ona değer verir. Bir şeye ihtiyacın yoksa bırak; muhtaç oltuğun şeye bak".

Yerden çekirdek toplayan, halifelerin ve sultanların on binlerce liralık bağışlarını kabul etmeyen işte bu gibi insanlarla hak yüselir, prensipler ve ideolojiler zafer kanır.

RIZA BATILA KARFİL SUSMA GEREKTİRMEZ:

2- İnsanın Allah'dan ve kainat ve hayatın akışından razı olması (şikayet etmemesi) hayat sahnesinde cereyan eden ve insandan sadır olan her türlü yaramazlığa razı olmasını gerektirmez.

İnsanın taksiyi beğenip binmesi, taksinin sebep olduğu kazalara, şoförün trafik kurallarına ve yol adabına uygun olmayan hareketlerine razı olması manasına gelmez.

Mü'min Alah'ın kainata koyduğu düzenden memnundur. Allah'ın insana bağışladığı akıl ve cüz'i irade de bu düzene dahildir. Bu iki temele göre insan sorumluluk taşır ve ceza veya mükafata hak kazanır.

Mü'min varlığın düzeninden memnundur; akıl ve irade nimetini yerinde kullanmayan insanın sapıklığından memnun değildir.

Bu sapıklığa karşı gösterilen hoşnutsuzluk Allah'ın istediği, hatta emrettiği bir hoşnutsuzluktur. Bunu yapmayanları ve buna karşı çıkmayanları Allah şiddetli azapla tehdit ediyor:

“Sizden önceki nesillerden akıllı kimselerin yeryüzünde bozgunculuk yapmaktan menetmeleri gerekmez miydi? Fakat onlar arasından, ancak kendilerini kurtardığımız pek az kişi böyle yaptı”. (Hud: 11/116)

İsrail oğullarından inkar edenlere, Davud ve Meryem oğlu İsa diliyle lanet edilmiştir. Çünkü onlar isyan etmişlerdi ve saldırıyorlardı. Yaptıkları kötülükten vaz geçmiyorlardı. Ne kötü şey yapıyorlardı”. (Maide: 5/78-79)

GÜVEN

İnanlar ve imanlarını bir haksızlıkla buluşturmamaları... İvşte güven onlarıdır ve doğru yolu bulanlar da onlardır.

Kur'an- Kerim

Mü'min geçene üzülop ağlamadığı, halden şikayetçi olmadığı gibi geleceği de korku ve endişe ile karşılamaz. Geleceğin belı olmayışından ürkmez ve ona pusuda bekleyen kötü bir düşman gözü ile bakmaz. Aksine cennette imiş gibi emniyet ve güven içinde yaşar. Çünkü imanı onu güven kaynağıdır. Güven ise huzur ve sükunun meyvesidir, hatta bir çeşitidir. Güven gelecekle, insanın beklediği ve korktuğu şeylerle ilgili bir sükunettir. bu güven olmadan saadet olmaz. Hikmet sahibi birine: Neşe nedir, diye sormuşlar, güven, cevabını vermiş ve, korkan yaşayamaz demiştir.

Binaenaleyh Allah Teala'nın, cennete; güven ve selamet yurdu demesi garip karşılanmamalıdır. Cennet halkı odalarında emniyet içnidedirler. Korku ve endişeleri yoktur. Melekler onları ilk anda:

“Selamatle emniyetle giriniz”. (Hicr: 15/46)

Diyerek karşılarlar.

İmanın insana kazandıracağı emniyet ve selameti bütün genişliği ile anlamanız ve imanlı biriyle imansız biri arasında açık bir mukayese yapmanız için aşağıdaki satırları dikkatle okumanızı isitiyorum⁵¹.

(51) Porfesör Muhammed Zeki Abdülkadir'in, bir arkadaşı ağziyla anlattığı fıkralarından özetlenerek alınmıştır.

“Ben devamlı bi korku içinde yaşıyorum. İnsanlardan ve eşyadan korkuyorum, kendimden korkuyorum. Ne servet, ne mal buna huzur verdi. Ne parlak mevki, ne sağlık huzur verdi. Kadında, sevgide, kırmızı hoş ışıkla

salonlarda huzur bulamadım... Her şeyi denedikten sonra her şeyden sıkıldım.

Kendimden nefret ediyorum. Kendimden korkuyorum. Baksanıza, etrafımı hayeller sarmış! Ben yutmak için ağzını açmış bekleyen korkuyu hissetmiyor musunuz?

Neden bu? Kaygıdan mı? Kaygım yok ki! En büyük kaygım bu dünyadır. Malsa var; mevki ve itibarsa var; sıhhat,kadın, güzellik vs. vs. mevcut. Her şey elimin altında. Her şey mülkiyetimde. Öyleyse neden korkuyorum? Kimden korkuyorum?

Allah'dan mı? Hayır. Allah'ın benim hayatımda yeri yok. Öyleyse neden korkuyorum? Toplumdan mı? Ben toplumdan hoşlanmam, onunla alay ederim, onu hor görürüm. Öyleyse bu korku nereden geliyor? Ölümünden mi? Belki; fakat ben ölümü aldırmam. Ondan korktuğumu sanmıyorum. ölüm benim için çıplak bir olaydır. Öyleyse bu korku nereden geliyor?

Çoğu zaman korkacak bir şey olmadığı için koruyorum. Çoğu zaman her şeyim olduğu için korkuyorum. Tokluk ve açlık, gerçekten ikisi de korkutuyor! Malım olmadığı zaman kazanmak için uğraşıyorum. Gecemi gündüzümü onu için harcıyorum. Parlak mevkimi yoksa elde etmek için bütün gayretimi sarf ediyorum. Ne gezer, her şeyim var; mal, kadın, arkadaş ve saygınlık... Herkesin elde etmek için uğraştığı, düşündüğü her şey mevcut bende. Elde etmek için beni uğraştıracak, yoracak hiç birşey yok... Hayatım bir fezadır. Endişelerim? Endişem yok... Öyleyse korkmalıyım. Korkuyorum; çünkü korkacak bir şey bulamıyorum. O tanımadığım meçhulden korkmalıyım...

Hayatta şaşkınlık; çünkü hayatın zirvesine ulaştım... Hayat şimdi düşmanımdır. Hayatta ne varsa hepsine sahip oldum... Hayatın benimle alay ettiğini sezinliyorum. Hayat önümde dev gibi duruyor... fiimdi bildim neden korktuğumu; hayatın ta kendisinden korkuyorum".

EMNİYET VE İSTİKRAR ÖRNE/İ:

Bu, iman ve yakın mahrumlarının; ruhlarında duydukları ızdırabın gayet açık bir örneğidir. Çektikleri korkuyu, üzüntüyü bize tasvir ediyor. Ne mal ne mevki ve ne de dünya nimeti bu baskıyı azaltamıyor.

Buna karşılık, Kur'an'ın çizdiği şu örneği okuyoruz: Bir anneye Allah vahy ediyor; çocuğunu, ciğer paresini denize atmasını emir buyruyor. Ve çocuğunu geri vereceğini va'd ediyor. Anne imanlı olduğu için bu sese kulak veriyor, Allah'ın sözünü ve va'dini tasdik ediyor. Çocuğunu bir sandığa koyuyor, sonra da götürüp denize atıyor. Sandık sahile vuruyor. bir düşmanın eline geçiyor. Fakat annenin kalbi rahattır. fiimdi bunları Allah kelimandan okuyalım:

“Musa’nın annesine (ilham ile) bildirdik ki: O (çocuğu) nu emzir, başına bir şey gelmesinden korkuyorsan (bir sandık içinde) onu denize (Nil’e) bırak, korkma, üzülmeyin, biz onu tekrar geri vereceğiz ve onu peygamberlerden yapacağız”. Nihayet onu Fir’avn ailesi aldı ki kendilerine bir düşman ve başlarına dert olsun. Gerçekten Fir’avn, Haman ve askerleri yanılıyorlardı” (Kasas: 28/7-8).

Anne bu emre itaat etti, Allah’da va’dini yerine getirdi:

“Böylece biz onu, annesine geri verdik ki gözü aydın olsun, üzülmeyin ve Allah’ın gerçek olduğunu bilsin. Fakat çokları (bunu) bilmezler”(Kasas: 28/13).

İMAN GÜVEN KAYNAĞIDIR:

İnsanlar birçok şeylerden korkarlar... Fakat mü’min bütün korku kapılarını kapamıştır; o Allah’dan başka kimseden korkmaz. O’nun emirlerine kusur etmekten, yaratıklarına karşı saldırıda bulunmaktan korkar. İnsanlardan ise asla korkmaz. Çünkü insanlar ona ne fayda, ne zarar, ne hayat ve ne de ölüm vermezler.

Peygamberlerin babası Hz. İbrahim, insanları tevhide, putları kırmağa davet etti. Kavmi onu taptıkları ilahlarla korkuttular. Hz. İbrahim hayretle şöyle dedi:

“Hem siz, Allah’ın (tanrı oldukları) hakkında hiç bir delil indirmediği şeyleri, O’na ortak koştuktan korkmuyormusunuz da ben nasıl sizin ona ortak koştüğünüz şeylerden korkarım? fiimdi biliyorsanız (söyleyin), iki topluluktan hangisi güvende olmaya daha layıktır?”(En’am: 6/81).

“İnananlar ve imanlarını bir haksızlıkla bulaştırmayanlar... İşte güven onlarıdır ve doğru bulanlar da onlardır”(En’am: 6/82)

Peygamber (s.a.v.) bu ayetteki zulüm (haksızlık) terimini şirk ile tefsir etmiştir:

“Gerçekten şirk büyük bir zulümdür”(Lokman: 31/13)

Böylece anlamış olduk ki, iman ile tevhid güven ve huzurun en büyük sebebleridir. Dolayısıyla şunu da anlamış olduk ki, şirk koştuktan, Allah’ı inkar etmek veya varlığından şüphesi olmak korku ve ızdırabın en büyük sebebleridir.

Cenab-ı Allah ne doğru söylüyor:

“Allah’ın, haklarında hiç bir delil indirmediği şeyleri, Allah’a ortak koştuklarından dolayı inkar edenlerin kalplerine korku salacağız”(Al-i İmran: 3/151).

ALLAHSIZLARINVEFİÜPHECİLERİNKORK TUKLARIFİEYLER:

İnsanlar arasında olur olmaz en çok korkanlar Allahsızlar ve inkarcılardır. Bunu ne kadar saklamağa çalışsalar da başaramalar. Bunlar zamandan korkarlar, afetten korkarlar, fakirlikten korkarlar, hastalıktan korkarlar ve insanlardan korkarlar. En çok korktukları şey de ölümdür. Ölüme, yırtıcı bir canavara, pusu kurmuş bir düşmana bakar gibi bakarlar. Ölümü meçhul bir son, korkunç bir akibet kabul ederler.

Ahlakçı Filozof İbn Miskeveyh diyor ki: Ölüm şunlar için korkunçtur: Ölümün hakikatini idrak edemeyenler; ruhun nereye gideceğini bilmeyenler ve ruh çıkınca varlığı kalmayacağını sananlar. Bunlar sanarlar ki, kendilerini gidecek alem baki kalacak. Ruhun ölümsüzlüğünü ve ahiretin nasıl olduğunu bilmeyenler de böyle sanarlar. Ölümün, hastalığınkine, benzemeyen büyük bir acısı olacağını sananlar da aynı durumdalar. Öldükten sonra azaba duçar olacağına inanan, öldükten sonra ne ile karşılaşacağını şaşırانlar, geride bıraktıkları mala, mülke üzülenler de tıpkı bunlar gibidir. Bütün bu düşünceler batıl zanlardır; hakikatı yoktur”.

Batıl zanlar... Ama mümkirler ve şüpheciler bu zanların içinde yaşarlar. Bu batıl üzerinde de ölürlər. Bunlar korku ve telaş içinde ölümlə hayat arasında ömür geçirirler. Mü'minin ise korkusu daha az, güveni daha sağlamdır.

MÜ'MİN RIZKINDAN EMİNDİR:

Mü'minin, rızkını elden kaçıırır, diye bir korkusu yoktur. Çünkü rızk, sözünden dönmeyen Allah'ın garantisindedir ve Allah kulunu mahrum etmez. Allah yeri yarattı, döşek gibi yaydı. Ona bereket verdi. İçine yiyecek doldurdu. Kullarının rızkına kefil olduğunu va'd etti ve bunu defalarca tekrarladı, bunu ant içti. Öyle bir va'd ki cimrilik nedir bilmeyen cömert ibi, acizlik nedir bilmeyen kudretli gibi ve boş iş yapmayan bir hikmet sahibi gibi va'd etti.

“Rabbimin va'di haktır. (Kehf: 18/98)

“Allah'ın va'di Allah va'dinde hulf etmez (sözünde durmamazlık); fakat insanların çoğu bunu bilmezler”. (Rum: 30/6)

“fiüphesiz rızıkveren, sağlam kuvvet sahibi olan ancak Allah'tır”. (Zariyat: 51/58)

“Gökte rızkınız ve size söz verilen (sevap ve cennet) var. Göğün ve yerin rabbine andolsun ki bu iş, sizin konuştuğunuz gibi gerçektir”. Zariyat: 51/22-23)

“Yeryüzünde ne kadar canlı varsa hepsinin rızkı Allah'a aittir”. Hud: 11/6)

“Nice canlı var ki rızkını taşıyamaz, onları da sizi de Allah besler”. (Ankebut: 29/60)

İşte bu garantiler sayesinde mü'min hayatını rızkından emin olarak yaşar. Allah'ın onu açlıktan öldürmeyeceğine güvenir. Yuvadaki kuşa, çöldeki

canavara, denizdeki balığa ve kayanın içnideki kurtçuğa rızkını veren O'dur. Eskiden mü'min harp meydanına kele koltukta atılır, inancının uğrunda ölmek isterdi. Geride çoluk çocuk, tüyü bitmemiş yavrular bırakırdı. Yiyecek yok, içecek yok. Fakat onları Alah'ın gözetimine terkettiğine yakinen inanırdı. O Allah ki onlara kendisinden daha şefkatli ve daha iyilik severdir. Karısı, Allah yolunda savaşa giden kocası için şöyle derdi. Onu rızık verici değil; rızık yeyici oarak tanıdım. Rızık yeyici gitti ise,rızık verici duruyor!

MÜ'MİN ECELİNDEN EMİNDİR:

Mü'min ecelinden emindir. Çünkü Allah ona belli birmüddet vermiş, sayılı gün nefes vermiştir. Onu ne azaltabilir, ne eksiltebilir. "Ecelleri geldiği zaman ne bir saat (an) geri kalırlar, ne de bir saat ileri giderler". (Araf:7/24) "Eceli gelen bir nefsi Allah geri bırakmaz". (Munafıkun: 63/11)

"Allah'ın tesbit ettiği ecel geldiği zaman geri bırakılmaz; eğer bilerseniz". (Nuh: 24/4)

"Bir canaliya ömür verilmesi de, onun ömründen azaltılması da mutlaka bir kitapta yazılıdır". (Fatır: 35/11)

Mü'min şuna yakinen inanır ki, Allah, ömrü ve eceli tesbit etmiş; her canlının ne zaman ve nerede öleceğini (alnına) yazmıştır.

"Kimi beli bir yerde ölecekse, başka yerde ölmez".

Bu yüzden mü'minin kafasında ölüm düşüncesi, hayat korkusu yoktur.

Rızık ve ecel konularında duyulan bu emniyet mü'mine huzur ve sükun bahş eder, yaşama gücü verir.

Haccac-ı Zalim, Said İbn Cübeyr'i ölümle tehdit ettiği zaman Said: Ölüm ve hayat elinde olduğunu bilseydim sendenbaşkasına tapmazdım, demişti.

MÜ'MİN ÖLÜMDEN KORKMAZ:

Mü'min ölüm korkusu içinde yaşamaz. Ölüm bardağını içmekten çekinmez. ölüm muhakkak onu ziyarete gelecektir; korku onu çevirmez, telaş onu engellemez.

"Deki: Sizin, kendisinden kaçtığınız ölüm, muhakkak sizi bulacaktır". (Cuma: 62/8)

"Nerede olsanız, sağlam kaleler içnide de bulunsanız yine ölüm sizi bulur". (Nisa:4/78)

"De ki: Evlerinizde dahi olsaydınız, yine üzerine öldürülmesi yazılmış olanlar, mutlaka (vurulup) yatacakları yeri boylardı". (A'li İmran: 3/154)

Ölümün yolundan, daha önce Peygamberlerin, sıdiklerin, şehidlerin ve salihlerin geçmiş olması da ölümü mü'mine kolaylaştırır. Onların izni takip ettikten, onların çığırından gittikten sonra ne gam... ölüm zor bir şeydir.

Büyüdü... küçüldü, sertleşti... yumuşadı. O herkesin başına gelen bir beladır. Bela yaygınlaşınca hoşlanır (elle gelen düğün bayram).

“Sen de öleceksin, onlar da ölecektir”. (Zümer: 39/30)

“Dünya malı, mü'minin nazarında ölürken bırakmakla acınmayacak kadar değersizdir. Nasıl acır ki, ölüm onu baki mala, sürekli nimete götüren birköprüdür. Her nefis ölümü tadacaktır. Kıyamet günü ecirleriniz size eksiksiz verilecektir. Kim ki hemen ateşin elinden kurtarılır da cennete sokulursa, işte o kurtulaşa ermiştir”. (A'li İmran: 3/185)

“De ki: Dünya geçimi azdır, korunan için ahiret daha iyidir. Size kıl kadar haksızlık edilmez”. (Nisa: 4/77)

Öüm kayıtsız şartsız yok olmak, fani olmak değildir. Ölüm bir hayattan başka bir hayata, bir haden başka bir hale geçiştir. Geçmişlerden biri şöyle diyor: “Siz ebediyet için yaratıldınız; bir yurтта başka bir yurda taşıınıyorsunuz”.

“Ölüm fani menzilden baki menzile göçten başka bir şey değildir”.

Ölüm ten kafesinden kurtulma -Berzah aleminde- sonrada ahirette tekrar ona dönmeden ibarettir. fiöyle rivayet ediyorlar: İyi kimselerden beri ecelinin yaklaştığını anlayınca kalkıp abdest almış, hoş kokular sürünmüş ve iki rekat namaz kılmış. Az sonra yakınları içeri girdikerinde zatı ölü bulmuşlar; yönünü de kibleye dönmüş. Baş ucunda bir kağıtta şu beyitler yazılı:

“Beni ölmüş görüp de ağlayan ve bana ağıt söyleyen kardeşlerime derim ki: Beni ölümü sanıyorsunuz? Yemin ederim o ölü ben değilim. Ben İsrail'in sur'unun içindeyim, bu, cesedimdir. Bir zamanlar onu elbise, gömlek gibi kullanırdım. Ben bir kuşum, bu da kafesimdir. Kafesimden uçtum, onu rehin bıraktım. Beni kurtaran ve bana yüksek yerlerde ev yapan Allah'a hamd olsun. Ölümü ölüm sanmayın; o, sadece buradan oraya geçiştir”.

Mevlana Caledin Rumi ölümün olmasını, ahiretten önce cesetlerin çürüme hikmetini açıklarken diyor ki:

“Bir bina harap olmadan yapılmaz. Toprağı kazmadan kıymetli hazine bulunmaz. Bir evin yıkıldığını gördüğün zaman bil ki, yenisini yapmaya karar verilmiştir. Evin yıkılması saklı defineyi çıkarmak ve yeniden inşa etmek içindir. Ağaç açmadan, çiçekleri dökülmeden meyve vermez. Ruh da böyle; fani beden yıkılmadan, eskimiş ömür atılmadan kuvvet kazanamaz, yeni güzel elbiseler giyemez”⁵².

(52) İslamda Fikir ve Devlet Adamları, kitabında, S. 279, Mesnevi'den naklen.

“Sonsuz kerem sahibi Allah, daha büyüğünü vermedikçe bir nimeti almaz. Binaenaleyh bu fani hayatı da alınca ondan daha geniş, daha sürekli, daha güzel ve daha üstün ahiret hayatını verir”.

Yahya İbn Muaz diyor ki: “Ancak şüphesi olanlar ölümle yüz yüze gelmekten hoşlanmazlar. Ölüm sevgiliyi sevgiliye kavuşturur”.

Ölümü bu şekilde görenler yalnız seçkin insanlar, filozoflar ve mutasavvıflar değildir. Genellikle bütün mü'minler ölüme aynı gözle bakarlar.

Hastalığı ilerlemiş bir Arabiye: Öleceksin, demişler; ölüm beni nereye götürür, diye sormuş. Allah'a, karşılığını verdiklerinde: Yazıklar olsun size, demiş, O'nun yanından başka bir yerde hayır bulamayacağım kimsenin yanına gitmekten nasıl korkarım?

Allah Teala ne doğru söylüyor:

"Rabbimiz Allah'tır deyip sonra doğru olanların üzerine melekler iner: Korkmayın, üzülmeyin, size söz verilen cennetle sevinin derler. Biz dünya hayatında da, ahirette de sizin dostlarıyız. Orada sizin canlarınızın çektiği her şey var. Orada size istediğiniz her şey var. Bütün bunlar o bağışlayan, o esirgeyen (Allah) dan bir ağırlama olarak (size lutf edilmiştir)"(Fussilet: 41/30-32)

UMUT

Mü'mine nisbetle huzur ve güven kaynağından biri de içini dolduran umuttur. Umut hayatın karanlıkları içinde parlayan ve insana yolunu gösteren bir ışıktır. O umut ki, hayat ağacı onunla yeşerir, ömür binası onunla yükselir, insan mutluluğun tadını onunla alır ve hayatın güzelliğini onunla hisseder.

Umut, insanı çalışmaya iten bir güçtür. İnsanda görevi uğrunda mücadele etme güdüsü yaratır. Ruha ve bedene dinçlik verir. Tembelleri çalışmaya, çalışanları da daha fazla çalışmaya sevk eder. Başarısızlığa uğrayanlara tekrar çabalayıp kazanma azmi verir. Başarılı olanları daha da başarılı olmaları için daha çok gayret sarf etmeğe davet eder. Çiftçiye yorulmaya, terlemeye iten harman kaldırma umududur. Tüccarı uzak yerlerden mal getirmeğe, tehlikeler göğüs germeğe teşvik eden kazanç umududur. Talebeyi gayrete getiren imtihanı geçme umududur. Askere ölümü göze aldırان zafer ümididir. Boyunduruk altına giren millete savaşın bütün zorluklarını yendiren hürriyet ümididir. Hastaya acı ilaçları sevdiren şifa ümididir. Ve mü'mini havasına uymamağa, Allah'a itaat etmeğe çağırان Alah'ın rızası ve cennet ümididir.

Demek ki umut hayat iksiridir. Hayatın itici gücüdür. Hayatın ağırlarını dindiren müsekkindir. Güzellik ve neşe kaynağıdır.

Umut olmasa idi hayat ne kadar sıkıcı olurdu!

Umut -her şeyden önce, gerçekleşsin veya gerçekleşmesin tadı hoş, yüzü güzel bir şeydir. Biraz da şu şair aşığın sözüne kulak verelim:

"Leyla için beslediğim ümitler, ayrılık ateşinin üzerine soğuk su serpiyor. Bu ümitler gerçekleşirse ne ala! Yoksa bu ümitlerle bir zaman bol bol yaşarız".

Ümidin zıddı ümitsizliktir. Ümitsizlik kalpteki ümit ateşinin sönmesi, ümit ipinin kopmasıdır. Umutsuzluk dik bir yokuştur. İnsanın içindeki çalışma şevkini kıran, vücudumuzdaki güç kaynaklarını zayıflatan ezici bir engeldir.

“Umutsuzluk insanı felç eder, azimlilerin deazmini kırar”.

İbn-i Mes’ud Hazretleri diyor ki: “İki şey insanı mahveder: Ümitsizlik ve kendini beğenme”. İmam Gazali bunu şöyle açıklıyor: İbni Mes’ud’un ümitsizlikle kendini beğenmeyi böyle kabul etmesi bu yüzdendir. Mutluluk ancak çalışmak, istemek ve kolu sıvamakla olur. Ümitsiz insan çalışmaz da, istemez de. Çünkü onun nazarında istediği şey mümkün değildir. Kendini beğenen de çalıştığını ve muradına erdiğini sanar; artık çalışmaz; çünkü var olan bir şey istenmez. Mutluluk; kendini beğenenin kanaatine zaten mevcut; ümitsizin kanaatine de mümkün olmayan bir şeydir. İşte İbn-i Mes’ud Hazretleri bu yüzden böyle demiştir.

Hayatta bunu tasdik eden bir çok şey vardır; mesela, bir öğrenci başarıdan ümidini kesti mi kitaptan, kaleminden kaçır; okul ve ev onu sıkır. Özel dersler, nasihatlar, mütalaa için uygun yerler v.s. v.s. ona kar etmez. Ta ki umut geri dönene kadar.

Hastanın şifa ümidi kırılınca doktordan, ilaçtan nefret eder. Hayatı daralır. O da içine ümüt girmedikçe tedaviden yararlanamaz.

Ümitsizlik bir insanın yenince dünyası kararır, gözü görmez olur. Önündeki kapılar kapanır, takattan kesilir. Koca dünya başına dar gelir.

“Bilse de bilmez olur; önu mü hayırlıdır, arkası mı?”.

İşte ümitsizlik: İnsanın ruhunu yavaş yavaş etkileyen zehir, faaliyetlerini tahrip eden kasırga. Ve işte ümitsizlerin hali: Yaşamak için ne bir üretim, ne de hayatın manasını anlama.

UMUTSUZLUK KÜFRÜ, KÜFÜR DE UMUTSUZLU/U DO/URUR:

Allah’ı inkar edenler ve zayıf imanlılar arasında bu tip insanların çok bulunması şaşılacak bir şey değildir. Çünkü bunlar tek başına yaşarlar. Kainatla, kainatı yaratanla aralarındaki bağı koparmışlardır. Kafirler en ümitsiz; ümitsizler de en fakir insanlardır. Her biri diğerinin sebebi ve sonucudur: Ümitsizlik küfrü, küfürde ümitsizliği doğurur.

“Zira kafir kavimden başkası Allah’ın rahmetinden ümit kesmez”(Yusuf: 10/87)

“Sapıklardan başka kim Rabbi’nin rahmetinden ümit keser?”(Hicr: 15/56)

Bu ümitsizlik en çok zor anlarda ve felaket zamanlarında kendini gösterir. Kur’an-ı Kerim bu çeşit insanları kınayarak: “Eğer biz insana, bizden bir rahmet taddırsak da sonra onu kendisinden çekip alsak, hemen o, umutsuzluğa düşer, nankör olur” dedikten sonra istisna ediyor ve:

“AncAk sabredip iyi işler yapanlar böyle değildir:. (Hud: 11/9-11)

“İnsana nimet verdiğimiz zaman, yüz çevrip yan çizer. Ona bir zarar dokununca da umutsuzluğa düşer”. (İsra: 17/83)

“Ona zarar dokundu mu büsbütün ümitsiz olur”. (Fussilet: 41/49)

Umutsuzluk doğuran sadece küfür değildir; şer de umutsuzluk doğurur. Kim Allah’a karşı, hikmet ve adaletine karşı kesin inancını yitirirse umudunu da yitirir. İnsanlara, kainata ve hayata iyi gözle bakmaz. Yaşar ama, dünyayı siyah gözlüğün arkasından görür. Dünyayı orman, insanları vahşi, hayatı da çekilmez bir yük sayar; tıpkı Ebu’l-Ala el-Maarri: Babam bana bu cinayeti işledi: ben ise kimseye bu cinayeti işlemedim, der. Ebu’l-Ala bir şiirinde de: “Ölüye ağlama, doğana sevinme; ölü de kurt içindir, diri de kurt içindir” diyor (yaraya düşen kurt. Mütercim).

İMAN UMUT DO/URUR:

Öbür taraftan da iman ile umudunu birbirini takip ettiğini görüyoruz. İmanlı insan daha umutludur. Hadisleri daha çok hayra yorar. Uğursuzluktan, usanç verici bir bıktırıcı şeylerden uzak durur. Çünkü imanın manası, bu kainatı idare eden, hiç bir şeyden geri çekilmeyen yüce bir kuvvete inanmak demektir. Sınırsız bir kuvvete, sonsuz bir rahmete ve hudutsuz bir lutfu inanmak, demektir. Kudretli, merhametli, darda kalıp da kendisine dua edenlere karşılık veren; belaları def eden; kullarına bol bol lutfu bulunan, günahları bağışlayan, kullarının tevbesini kabul eden bir ilaha inanmak, demektir. O ilah ki, kullarına analarından daha şefkatli, kendilerinden daha lütufkardır.

Öyle bir ilah ki, gündüz günah işleyenler tevbe etsinler diye elini gece uzatır; gece günah işleyener gündüz tevbe etsinler diye elini gündüz uzatır.

Öyle bir ilah ki, kullarının tevbe etmesine, yolunu yitiren birinin yolunu bulduğu zamanki sevincinden, uzun müddet gurbet kahrı çeken bir insanın evine döndüğü zamanki sevincinden ve susuz bir insanın su bulduğu andaki sevincinden daha çok sevinir.

Bir ilah ki, iyiliğe on ila yedi yüz kat ve daha fazla sevap; kötülüğe de bire bir günah yazar veya affeder.

Bir ilah ki kendinden kaçanı yanına çağırır, kendine geleni ta uzaktan karşılar. Ve der ki: “Kulum beni nasıl düşünürse öylelim. Beni andığı zaman yanıdayım. Beni içinden anarsa ben de onu içimden anarım. Beni topluluk içinde anarsa bende onu daha iyi bir topluluk içinde anarım. Bana bir karış yaklaşırsa ben de ona bir arşın yaklaşıyorum. Bana bir arşın yaklaşırsa ben de ona bir kulaç yaklaşıyorum. Bana yürüyerek gerise ben de ona koşarak gelirim”⁵³.

(53) Hadis-i Kudsi’yi Buhari ve diğerleri rivayet etmiştir.

Bir ilah ki gam-u şadiyi insanlara nöbetleşe verir; korkuyu emniyete; zayıflığı kuvvete çevirir. her darlıktan sonra bir bolluk, her kederden sonra bir neşe ve her zorluktan sonra bir kolaylık verir.

Böyle merhametli, kerem sahibi affedici, kullarını seven, yüce Arş'ın Rabbi ve her istediğini yapan ilaha sığınan mü'min sonsuz bir ümitle yaşar. O hep iyimserdir. Hayata güler yüzle bakar. Hadiseleri gülümseme ile karşılar; ekşi suratla değil.

O, savaştığı zaman Allah'ın yardımına güvenir. Çünkü kendisi Allah ile, Allah da kendisi ile. Bir de kendi Allah'ın, Allah da kendinindir:

"Mutlaka kendilerine yardım edecektir. Ve galip gelecek olanlar, mutlaka bizim ordumuzdur". (Saffat: 37/172-173)

Hasta olunca şifadan ümit kesmez:

"Beni yaratan, bana yol gösteren O'dur. Beni yediren, içiren O'dur. Hastalandığım zaman bana şifa veren O'dur". (fuara: 26/78-80)

Bir günah işlediği zaman Allah'ın affından ümidini kesmez. Günahı ne kadar büyük olursa olsun, Allah'ın affından daha büyüktür:

"De ki: Ey nefislerine karşı giden kullarım, Allah'ın rahmetinden ümit kesmeyin. Allah bütün günahları bağışlar. Çünkü O, çok bağışlayan, çok esirgeyendir"(Zümer: 39/153).

Mü'min bir güçlkle karşılaştığı zaman kolaylık umut eder:

"Muhakkak her güçlkle beraber bir kolaylık vardır"(İnşirah: 94/5, 6)

Bir güçlkle, iki kolaylığı hiç bir zaman yenemez⁵⁴. İbn-i Mes'udHazretleri diyor ki: Eğer güçlkle bir deliğe girse muhakkak kolaylık da arkasından gelir.

(54) Burada güçlklelerin bir sayılması Arapça grameri ile ilgili bir kaide dolayısı ile, o da marifenin marife olarak tekrarı aynı sayılır, kaidesidir. Mütercim.

Başına bir felaket gelse, Allah'ın kendisini mükafatlandıracağını veya daha iyisini vereceğini umar.

"Onlara bir bela eriştiği zaman:

"Biz Allah içiniz ve O'na döneceğiz derler. İşte Rab'lerinden bağışlamalar ve rahmet hep onlaradır ve doğru yolu bulunanlar da onlardır"(Bakara: 2/156, 157).

Birisiyle düşmanlık ettiği veya hoşlanmadığı zaman aralarının düzeleceği ümit ederek yakın ilişki kurar ve barışa taraftar olur; inanır ki Allah kalpleri döndürür:

"Belki de Allah sizinle, onlardan düşman olduklarınız arasına sevgi koyar. Allah (buna) kadirdir. Allah çok bağışlayan, çok esirgeyendir"(Mumtehine: 60/7).

Halkın gafıl anında batılın ayağa kalktığını görürse bilir ki, batıl zail olmakta ve hak galip gelmektedir:

“Hayır, biz hakkı batılın üstün atarız da o onun beynini parçalar, derhal (batılın) canı çıkar”, “köpük yok olup gider. İnsanlara yararlı olan ise yeryüzünde kalır”(Ra’d: 13/18).

İhtiyarladığı, saçları ağarmağa başladığı zaman, durmadan öbür hayatı; ihtiyarlığın, ölümün, mutsuzluğun olmadığı hayatı ümit eder:

“Rahman’ın, kularına gıyaben va’d ettiği Adn cennetlerini. fiüphesiz O’nun va’di olacaktır. Orada boş söz değil, yalnız selam işitirler. Orada sabah akşam rızıklarında hazırdır”(Meryem: 19/61, 62)

Maddeciler hep alışageldikleri adetlere, dış sebeplere takılıp kalırlar; bunların ötesinde her şeyin olacağına ihtimal vermezler. Mü’minler ise, dış sebepleri aşar varlığın sırrına, sebepleri ve sonuçları yaratan Allah’a nüfuz ederler. O Allah ki kullarının bilmedikleri gizli sebepleri bilir. Öyleyse neden felaket felaket üstüne geldiği zaman, bıçak kemiğe dayandığı zaman kullar O’na yüz tutmasın?

Zorluk anlarında sığınakları, yalnızken arkadaşlar, azken yardımcıları O’dur. Doktorlar hasatlığına çare bulamayan hastalar O’na yüz tutar ve O’ndan şifa dilerler. Üzgünler O’na yönelir, O’ndan sabır ve selamet isterler, kaçırdıkları şeyin bedelini O’ndan isterler.

Mazlumlara ona yönelir, zalimden hakkını derhal almasını O’ndan niyaz ederler. Mazlumun bedduası ile Allah arasında perde yoktur.

Çocuğu olmayanlara ona yalvarır, evlat isterler.

Bütün bunlar isteklerinin yerine getirilmesini, umduklarının gerçekleşmesini arzu ederler. Bu da Allah’ın kudreti karşısında hiç bir şey değildir.

İbrahim Aleyhisselam, yaşlı olmasına rağmen:

“Ya Rabbi, bana hayırlı bir evlat ver”. (Saffat: 37/100)

Dedi, Cenab-ı Allah da duasını kabul etti ve ona misafir insanlar şeklinde melekler gönderdi; bunlar Hz. İbrahim’e müjde, akıllı uslu bir çocuğun olacaktır, dediler. O da: Bu ihtiyar halimde mi bana çocuk müjdesi veriyorsunuz, dedi. Melekler dediler ki: Sana verdiğimiz müjde gerçektir, ümidini kesme! Hz. İbrahim: Sapıklardan başka kim ümidini keser ki, dedi?”. (Hicr: 15/53-56)

Bu münasebetle Allah’a hamd etti ve:

“Bu yaşlı halimde bana İsmail’i ve İshak’ı lutfeden Allah’a şükürler olsun. O duamı kabul buyurdu”dedi. (İbrahim: 14/39)

Hız.Yakup, oğlu Yusuf’tan uzun müddet ayrı kaldığı ve aradan o kadar uzun müddet geçtiği için, çocuğuna yeniden kavuşma ümidini yitirebilirdi. Üstelik Mısır’dan zahire getirirlerken Kırılın bağday ölçeğinin çalınması hadisesi üzerine oğlu Bünyamin’in de tutuklandığını duydu. Yine de ümitsizlenmedi, bilakis şöyle dedi:

“Bana güzelce sabretmek düşer. Umarım ki Alah bütün çocuklarımı bana geri verir. O, her şeyi bilir, hikmet sahibidir”. Yusuf: 12/83)

Yusuf için üzüntüsünü açıkladığı zaman, diğer oğulları:

“Baba, vallahi Yusuf diye diye mahvolacaksın, dediler. Kendi ise: Ben üzüntü ve tasamı Allah’a şikayet ediyorum. Allah’tan sizin bilmediğiniz şeyleri bilirim, dedi”. (Yusuf: 12/85-86)

Daha sonra da içinde Allah’ın, kendini çocuklarına kavuşturacağı umudunu açıkladı ve şöyle dedi:

“Ey oğullarım, gidin, Yusuf’u ve kardeşlerini araştırın Allah’ın rahmetinden ümit kesmeyin; zira kafır kavimden başkası Allah’ın rahmetinden ümit kesmez!”. (Yusuf: 12/87)

Zekeriyya Aleyhisselam da:

“Rabbine gizli bir seslenişle yalvarmıştı: Rabbim, demişti, ben, bende kemik gevşedi; baş ihtiyarlık alevi ile tutuştu. Rabbim, sana dua ile hiç bir zaman bahtsız olmadım. Doğrusu ben arkamdan yerime geçecek yakınlar (ımın iyi hareket edemiyecekler) inden korktum; karım da kısır. (Ne olur) katından bana yerime geçecek bir veli lutfet. Ki o, bana ve Yakup oğullarına mirasçı olsun. Rabbim, onu beğendiğin bir insan yap”. (Meryem: 19/11)

Dedi. Gökten olumlu cevap oldu:

“Ey Zekeriyya, biz sana bir oğul müjdeleriz, adı Yahya’dır. Daha önce ona hiç kimseyi adaş yapmadık”. (Meryem: 19/11)

“Eyub’a da (lutfettik). Rabbine: “Bu dert bana dokundu, sen merhametlilerin en merhametlisisin!” diye dua etmişti. Biz de onun duasını kabul ettik, kendisine bulaşan derdi kaldırdık; onu tarafımızdan bir rahmet ve ibadet edenler için bir hatıra olarak kendisine ailesine ve onlarla beraber bir katını daha verdik”.(Enbiya: 21/83, 84)

Yunus Aleyhisselamı da balık yuttu karanlıklar içinde:

“Senden başka ilah yoktur. sen eksikliklerden uzaksın, yücesin, ben zalimlerden oldum! diye yalvardı. Biz de onun duasını kabul ettik ve onu tasadan kurtardık. İşte biz, inanları böyle kurtarıyoruz”.(Enbiya: 21/87, 88)

Musa Aleyhisselam kavmi ile beraber, Firavun’dan ve askerlerinden kurtulmak için geceleyin kaçıyorlar. Kaçtıklarını öğreniyorlar ve yakalamak için asker çıkarıyorlar.

“Güneş doğarken onların ardına düştüler. İki topluluk birbirini görünce Musa’nın adamları: “İşte yakalandık” dediler”(fiuara: 26/60-62).

Ama nasıl yakalanma! Önlerinde deniz, arkalarında düşman!! Fakat Musa telaşa kapılmadı, ümitsizliğe düşmedi; aksine,

“Rabbim benimle beraberdir. Bana yol göstericektir dedi”(fiuara: 26/62)

Ve ümidi boşa çıkmadı...

“Musa’ya:“Değneğinle denize vur!” dedik. Yarıldı (on iki yol açıldı). Her bölüm, kocaman bir dağ gibi oldu. Ötekileri de buraya yaklaştırdık. Musa’yı ve beraberinde olanları tamamen kurtardık. Sonra ötekilerini boğduk. fiüphesiz bunda bir işaret vardır”.(fiuara: 26/62-67)

Ve Hz. Muhammed (s.a.v.) Ebu Bekr es-Sıddik ile birlikte hicret ederken Sevr mağarasında saklanıyor. Müşrikler izlerini sürüyorlar. İzci diyor ki: Muhammed buradan öte geçmedi... Ya göğsü çıktı ya yerin içine girdi... Ebu Bekr es-Sıddik Peygamberimiz adına korkuyor ve; ayaklarının ucuna baksalar bizi görürler, diyor. Peygamberimiz de: "Üçüncüleri Allah olan iki kişi için ne zannediyorsun ya!" diyor. Sonuç Kur'an-ı Kerim'in dediği gibi oldu:

"Eğer siz ona yardım etmezseniz, iyi bilin ki, Allah ona yardım etmişti: Hani yalnız iki kişiden biri olduğu halde kendisini (Mekke'den çıkardıkları sırada ikisi mağarada iken arkadaşına "üzülme, Allah bizimle beraberdir" diyordu. Allah ona kalbini yatıştıran huzur ve güvenini indirdi ve onu, sizin görmediğiniz askerlerle destekledi; inanmayanların sözünü alçalttı. Yüce olan yalnız Allah'ın sözüdür. Allah daima üstündür, hikmet sahibidir". (Tevbe: 9/40)

Bunlar tarihçe kesin olarak bilinen vak'alardır. Maddeciler bunların bir kısmını veya tümünü inkar ederler. Çünkü bunlar alışla gelmiş şeyler değildir, derler. Fakat mü'minler şuna kat'i surette inanırlar ki, alışla gelmiş kurallar Allah'ın gücünü sınırlayamaz. Ve bunlar, hiç değişmez, diye akli bir zorunluluk da yoktur. Eğer ilim adamları ve mucitler, halkın alışa geldiği ve kendi çağlarında görüp durdukları şeyler üzerinde saplanıp kalsalardı, ilim bir karış, bir süngüç bile ilerliyemezdi.

YAFIAMAK İÇİN UMUT BİR ZARURETTİR:

İlmin ilerlemesi için ümit lazımdır. Eğer dahi ve mucitler; hep zamanlarında kabul edilen şeylere saplanıp kalsalar, daha ileriye bakmasalardı ve meçhulü keşfetmek, yeni yeni bilgi ve gerçekler kazanmak için umutlanmasa idiler ilim ileriye doğru parlak adımlar atmaz ve insanı ay'a götürmezdi.

Görevini ve fonksiyonunu yapmak için de umut lazımdır. Bir ıslahatçı ümidini yitirirse savaş alanına silahsız, hatta silahı tutacak elsiz girmiş olur. Artık ondan zafer ve başarı beklenir mi?

Umut oldu mu, zorluklar kolaylaşır, uzaklar yakınlaşır. zaman uzağı, yaklaştırır, zaman bir bakıma çaredir.

ISLAHATÇILARIN EN İDEAL ÖRNEĞİ PEYGAMBER EFENDİMİZDİR:

Mekke'de kavmini on üç sene Müslümanlığa çağırdı. Çağrısına alayla karşılık verdiler. Kur'an'ını dinlemediler, dediklerine inanmadılar, mucizelerini

inat ettiler, ashabına işkence yaptılar; yine de başını eğmedi, göğsündeki ümit ışığı sönmedi.

Müşrikler ashabına işkenceyi artırınca, Habeşistan'a göç etmelerini buyurdu. Güven ve inanç içinde onlara dedi ki: "Yeryüzüne dağılın; Allah sizi yakında toplayacaktır".

Ashabından biri, Habib İbn Eret geldi, bize da etmeyecek misin, ya Resulallah, dedi? Efendisi kızgın demirle sırtını dağlamıştı. Acıya dayanamıyordu. Sanki zaman durmuştu. Daha çabuk ilerlesin, Hz. Muhammed'in arş'ı Ala'yı titreten duasıyla, iman ile küfür birbirinden kesinlikle ayrılсын istiyordu. Ad ve Semud Kavimleri gibi Mekke müşrikleri de cezalarını çeksinler, istiyordu.

Peygamberimiz (s.a.v.) ashabının bu acelesinden kızdı; zor günlerde sabretmek, geleceğe ümitle bakmak hususunda ona bir ders verdi ve şöyle dedi: "Eskiden, bir adamı demir tarak ile tarar; etini, kemiğini, sinirini aşağı indirirlerdi; bıçkı ile keser; ikiye ayırırlardı, yine de dininden dönmezdi. Yemin ederim ki, Allah bu dini açığa çıkaracak; öyleki bir insan tekbaşına San'a'dan Hazramut'a kadar gidecek, Allah'dan başka hiç kimseden korkmayacak ve sürüsü için kurt endişesi duymayacaktır. Fakat siz acele ediyorsunuz!!".

Mekke'den hicret ederken, Peygamberimiz; memleketinden bir kovgun gibi çıkmış, yolunu değiştirmiş, mağaraya sığınmış; gece yürümüş, gündüz saklanmıştı. Yolda kendisine gözü dönmüş bir atlı, Süraka İbn Malik yetişiyor. Kafasında Kureyş'in, ölü veya diri Hz. Muhammed'in başını getirene mükafat olarak vermeyi va'd ettiği 100 kızıl deve rüyası var. Fakat atı tökezliyor, ayakları kuma gömülüyor. Gevşiyor. Peygamberimiz ona doğru bakıyor. İlah gözünden perdeyi kaldırıyor ve şöyle diyor: "Ey Süraka, bakalım İran fiahı Kisra'nın bileziklerini giydiğin zaman ne yapacaksın?" Adam şaşalıyor ve Hürmüz Oğlu Kisra'nın mı, diyor? Peygamberimiz: Evet, cevabını veriyor.

Peygamberimiz Medine'ye gidiyor. Müşriklerle, sapıklarla kanlı mücadeleye başlıyor. Savaş devam ediyor. Allah'ın iradesi uyarınca kah onlar galip geliyor, kah kendisi. Nihayet Ahzab savaşı geliyor. Putperestliğin şirki ile Yahudilerin tarih boyunca ettikleri hiyanet birleşiyor. Peygamberimiz ve Ashabı zor turuma düşüyorlar. Kureyşle Gatafan ve bunların ağızlarına bakanlar dışardan; Yahudilerle münafıklar içerden. Öyle bir durum ki, Kur'an-ı Kerim onu şöyle tasvir ediyor:

"Hani onlar üstünüzden ve alt tarafınızdan gelmişlerdi. Gözler kaymış, yürekler hançereye dayanmıştı. Allah hakkında türlü zanlarda bulunuyordunuz. İşte orada mü'minler denenmiş, şiddetli bir sarsıntı ile sarsılmışlardı".

Arzu fidanının solduğu, ümit ışığının küreldiği ve insanın kurtuluştan başka bir şey düşümediği bu korku anlarda Peygamberimiz ashabı ile birlikte Medine'nin etrafına hendek kazmakla meşguldü. Bununla düşmanları geri çevirme ve şehre girmelerine mani olmak istiyordu. Peygamberimiz o sırada ashabına umutlu gelecekte bahs ediyordu. İran'ı, Suriye'yi, ve Yemen'i fethedeceklerini söylüyordu. Öyle rahat, öyle min anlatıyordu ki, münafıklar köpürdüler; boğazları sıkılmış gibi: Muhammed bize Kisra'nın, Kayser'in hazinelerini vad' d ediyor, halbuki biz helaya gitmekten emin değiliz, dediler. Kur'an-ı Kerim de sözlerini şöyle ifade ediyor:

"Münafıklar ve kalplerinde hastalık bulunan kimeler: "Allah ve Resulü, bize sadece boş va'dlarda buundu" diyorlardı". (Ahzab: 33/10-11)

Olayların zifiri karanlığı iinde büyük insanların kalbinde parlayıp karanlığı yırtan ve yolu aydınlatan bu ışığa ne ad verilir? Buna emel (umut) denir. İsterseniz, Allah'ın yardımına inanma adını veriniz.

"Allah dilediğine yardım eder. O galiptir, va'dinden caymaz; fakat insanların çoğu bilmezler". (Rum: 30/5)

İMAN ve SEVGİ

"Yemin ederim ki, iman etmedikçe cennete giremezsiniz; birbirinizi sevmedikçe de iman etmiş olmazsınız".

Hadis-i fierif

Sevginin, rızadan daha özel bir manası ve daha derin bir etkisi vardır. Çünkü bazen insan bir şeyden veya bir şahıstan razı olabilir; fakat sevmez, kalbi ısınmaz. çünkü bu rızanın değil; sevginin işidir.

Sevgi varlığın ruhu, kalbin iksiri ve insanoğlunun emniyet supabıdır.

Nasıl çekim (cazibe) kanunu dünyayı, yıldızları ve gökteki cisimleri dengede tutuyor; çarpışmalarını, düşmelerini, yanıp kül olmalarını önlüyorsa, sevgi kanunu da tıpkı bunun gibi, insan ilişkilerini birbiri ile çarpışmaktan ve kanuna dönüşmekten korur.

Bu sevginin kıymetini eski ve yeni insanlar hep bilmişler ve şöyle demişler: Eğer insanları sevgi idare etseydi kanuna, mahkemeye muhtaç olmazdı.

Eski büyük şair şöyle diyor⁵⁵:

(55) Büyük Sufi Mevlana Celaleddin rumi. Bu pasajlar onun tasavvufi lirik şiirlerinden alınmıştır. Bkz. Seyyid Ebu'l-Hasen en-Nedevi "İslam'da Fikir ve Davet adamları" S. 288 v.d.

"Sevgi acıyı tatlıya, toprağı altına, hastalığı şifaya, zindanı saraya, belayı nimete ve kahrı nimete dönüştürür. demiri yumuşatan, taşı eriten, ölüyü diriltir odur...".

Maddi kesif insanı havalarda uçuran; denizden göğe, topraktan Ülker yıldınıza çıkaran bu sevgidir...”.

“Maddeye tapanlar, beden büyütenler hayrını görsünler!! Bir şeylerine karışmıyoruz. Bize gelince, biz yıkılmayan, çökmeyen sevgi devletinin esirleriyiz...!”

“Yüzün ak olsun ey canım sevgi, ey hastalığının şifası, ey korkumun emanı, ey maharetli tabibim ve ey acımı dindiren!!”.

Psikoloji ile ilgilenen edebiyatçı çağdaş bir gazeteci de⁵⁶ şöyle diyor:

(56) Profesör Muhammed zeki'nin Kahire el-Ahbar gazetesine yazdığı bir fıkrasından.

“Uzaklardan, denizin ortasında yıldız gibi parlayan bir ışık gördüm. Benim de istikbalde böyle bir yıldızım olsun istedim. Kim istikbalinde böyle bir parlak yıldız olsun istemez. Gelecek günlere ışık tutacak bir yıldız... Ne olabilir ki?

Hikmet... bize kuru mantıktan başka ne verebilir?

fiüphe... bize sürekli korkudan başka ne verebilir?

Çalışmak... bize dökülen terden, alevlenen kinden başka ne verebilir?

Mal... bize korkudan, şüpheden, terden ve kinden başka ne verebilir?

Sevgi... bize güven, istikrar ve selamet veren tek cevher. Biz her şeyi severiz... Herkesi severiz... Hatta nimeti sevdiğimiz gibi musibeti dese severiz... Birincisi mukavemete karşı kuvvet verir; ruhu sıçrayacak şekilde harekete geçirir... İkincisi savaş meydanının sıcaklığını getiren ılık bir rüzgardır. Biz; bütün varlığı severiz; başından sonuna kadar; ölümü ile, hayatı ile... severiz.

Acaba herkes böyle sevebilir mi? bunu yapsa melek olurdu...” Sevebilen bir sınıf vardır. O da kalbinde iman neşesi bulunan sınıftır. Yalnız imandır, o berrak ve sonsuz kaynak. Yalnız mü'mindir, her şeyi, hatta musibeti bile sevebilir. Mü'min bütün varlığı sever; başlangıcından sonuna kadar; ölümü ile, hayatı ile⁵⁷.

(57) Misyonerler ve müştüşrikler şu fıkrı yayıyorlar: Sevgi dini yalnız Hıristiyanlıktır. Nefretin veya kinin onda yeri yoktur. Müslümanlık ise savaş dinidir, kılıç dinidir. İçinde hoşgörüye veya seviye yer yoktur. İşte bu, cehl-i mürekkeptir (Katmerli cahilliktir), apaçık sapıklıktır. Çünkü Hıristiyanlıkla ilgi metinlerde, Hz. İsa'nın şöyle dediğini görüyoruz: “Ben dünyaya barış getirmek için gelmedim; terisne kılıç çekmek için geldim. Ben oğulu babasından, kızı anasından, karıyı kocasından ayırmak için geldim. İnsanın düşmanları aile fertelridir” (Mata İncili: 34-36).

Ortaçağ Hıristiyon tarihinde görüyoruz ki, en çok savaş çıkaran, kan akıtan ve korku insan kesimevleri ihdas eden Hıristiyanlıktır. Bu sadece kendi lie

muhalifleri arasında değil, aynı zamanda kendi gurupları arasında da oluyordu.

İsa Aleyhisselam'ın bu vahşı kesimevleri ile ilgisi yoktur. Bunun sorumlusu kilisedir. O kilise ki kendine para karşılığında af senedi (indulgence papers) ve cennet arsalari satma hakkını vermişti. Bu savaşlardan ve bu kanlardan sorumlu olan kilisenin hurafeleri, çıkarları ve din adamlarının keyifleridir.

Ne olursa olsun mazlum Müslümanlık; sevgiye çağırın, sevgi mefhumlarını pekiştiren ve sevgi kaynakları fıskırtan en büyük inanç sistemidir. Düşmanlığa, kine, hasete en çok karşı koyan ve yollarını tıkayan, sam rüzgarlarının estiğı pencereleri kapatan odur.

Trablusşam'da ileri gelen insafli bir Hristiyan, Merhum Reşid Rıza'ya şöyle demiştir: Müslümanlığın dağlar kadar, hatta daha yüksek faziletleri vardır. Fakat siz onları gömdünüz. Öyle ki, bilinip görünmüyorlar. Bizim ise "Allah ve akraba sevgisi" gibi çok az ve sönük bir kaç şeyimiz var; onları çekip sündürmüştüz ve "Hristiyan faziletleri" demişiz, dünyayı doldurmuşuz!

İşte mutedil (ılımlı) bir Hristiyanın itirafı ki, yoruma ihtiyacı yoktur.

ALLAH SEVGİSİ:

Mü'min İslam inançları sayesinde varlığın sırrına ermiş ve hayat veren: yaratan, yardım eden Allah'ı sevmiştir.

Allah'ı güzelliğı sevdiği gibi sever. Çünkü onun nazarında kainat güzelliklerle doludur.

"Rahman'ın yaratmasında bir ayrılık, uygunsuzluk göremezsin". (Mülk: 67/3)

"Bu, her şeyi gayet iyi yapan Allah'ın yapısıdır". (Neml: 27/88)

"O, yarattığı her şeyi güzel yaratmıştır". (Secde: 32/7)

Mü'min Allah'ı kemali (olgunluğu) sevdiği gibi sever. Gerçekte Allah'ın kemalinde başkası var mıdır? Zahirin gördüğümüz gibi kemal, onun kemali karşısında bir zerre kalır ve ona muhtaçtır.

Mü'min Allah'ı sevdiği gibi sever. İnsan kendisine iyilik edenleri sevecek şekilde yaratılmıştır. Onu yoktan yaratmaktan, eli kolu sağlam insan kılığına sokmaktan ve yer yüzene halife edip her şeyi emrine vermekten daha büyük iyilki olur mu?

"Yeryüzündeki her şeyi sizin için yaratan O'dur". (Bakara: 2/29)

"Görmüyor musunuz, Allah, göklerde ve yerde ne varsa emrinize vermiş ve size zahir batını bol bol nimetler ihsan etmiştir". (Lokman: 31/20)

Mü'min bütün bunlardan ve daha birçok sebeplerden dolayı Allah'ı ana babasından, evladından, hatta nefsinden bile çok sever. Allah'dan gelene her şeyi ve Allah'ın sevdiği her şeyi sever. İnsanları karanlıktan aydınlığa çıkarmak için indirdiğı kitabı sever. Alemlere rahmet olarak gönderdiği

Peygamberi esver. Hayır sahibi ve iyi kimseleri sever, onlar da kendini severler. Ve Allah'ın elçisi Hz. Muhammed gibi dua eder: "Allah'ım, bana sevgini ve seni sevenlerin sevgisini nasip et. Sevgini bana soğuk sudan daha çok sevdirdi".

TABIAT SEVGİSİ:

Mü'min İslam dininin sayesinde Allah'ı sevdiği gibi, tabiatı ve bütün varlığı da sever. Tabiat Allah'ın bir eseridir:

"O ki yarattı ve tesviye etti, O ki, takdir etti ve yol gösterdi". (Ala: 87/2-3)

Tabiattaki her şeyi bir hesap, bir gaye ve bir hikmet ile akıp gider.

"Biz her şeyi bir kadere (nezdimizde bulunan bir düzene, bir plana) göre yarattık". (Kamer: 54/49)

"Güneş de ay da bir hesap ile (cereyan etmekte) dir". (Rahman: 55/5)

"Hiç bir şey yoktur ki, ou hazineleri, bizim yanımızda olmasın,ama biz onu bilinen bir miktar ile indiririz". (Hicr: 15/21)

Tabiat insanın düşmanı değildir; hizmetine verilmiş bir mahluktur. Onun yardımı ile yeryüzündeki halifelik görevini yürütür. Kainadaki her şey hulusı kalp ile Allah'ı zikreder, sınırlı aklı ile insanın alamadığı bir dil il tesbih der.

"Yedi gök, arz ve bunların içinde buluanlar, O'nu tesbih ederler. O'nu tesbih etmeyen hiç bir şey yoktur, ama siz onların tesbihlerini anlamazsınız". (İsra: 17/44)

Demek ki bu alem, Manihaizm v.b. felsefelerin tasvir ettiği gibi derhal yok edilmesi gereken bir şey değildir. O, okur yazarlara da ümmilere de Allah'ın açık kitabıdır. Orada Allah'ın kudret ve rahmeti, azamet ve nimeti okunur.

Bu alem ulvisi en süflisi ile Allah yapısıdır. O Allah ki, her şeyi yaratmış ve yolunu göstermiştir. O Allah ki, bu kainata birlik vermiş yeri ve göğü ile, hayvanat ve bitkileri ile yek vücut haline getirmiş, aralarına uyum koymuştur.

"Ne güneşin aya erişmesi kendisine yaraşır, ne de gece, gündüzün önüne geçebilir. Hepsi bir felekte (yörüngede) yürümektedirler". (Yasin: 36/40)

Kainatta boş yere yaratılmış bir şey yoktur. Her şey; dünyanın imarı; hayatın, belli vakte kadar sürmesi ve üstün yaratık insana hizmet konusundaki rolünü tamamlaması için hazırlanmıştır.

Bazı insanlar karanlığa korkunç ve sevimsiz bir şey gözü ile bakarlardı. Karanlık, hayır ve ışık tanrısı ile savaşıyor şer tanrısı olarak temsil edilirdi. Artık bunlar, kara donlu geceyi anlamak için ne düşünebilirler; halbuki bildiğimiz gibi, zamanın yarısı gecedir. İslam itikadı insanın aklına ve ruhuna çöken bu kabusu silkip atmış ve şunu tesbit etmiştir ki, zamanın, gece ile gündüz, karanlık ile aydınlık arasında dağılması, Allah'ın kainata

koyduğu düzenin bir alemeti ve yaratıkları için korku vesilesi değil, şükür gerektiren bir nimettir.

“De ki: baksanıza, eğer Allah, üzerine gündüzü, kıyamet gününe kadar sürekli kılsa, Allah’tan başka, size dinleneceğiniz geceyi getirecek kimdir? Görmüyor musunuz?”. Allah, rahmetinden dolayı sizin için geceyi ve gündüzü var etti ki geceleyin dinlenesiniz ve (gündüzün) Allah’ın lütfunu arayasınız ve şükredesiniz”. (Kasas: 28/71-73)

Gerçek tabiat sevgisi, bu tabiata Allah’ın cemalini gören mü’minlerde kendini gösterir. Mü’minler tabiatta Allah’ın varlığına delalet eden sessiz Kur’an-ı görürler:

“Göklerin ve yerin yaratılışında, gecenin ve gündüzün gidip gelişinde elbette akliselim sahipleri için ibret verici deliller vardır. Onlar ayakta, oturarak ve yanları üzerine yatarken Allah’ı anarlar, gökleri ve yerin yaratılışı üzerinde düşünürler: Rabbimiz, sen bunu boş yere yaratmadın, sen yücesin, derler”. (A’ilmran: 3/190-191)

Ve bu sevgi kendini en açık şekli ile İslam Peygamberinde gösteriyor. O Peygamber ki bu sevgiyi her şeye karşı açıkça ilan ediyor; dağlara bile; gördüğü zaman üzüleceği dağa bile; çünkü orada düşmanlarına yenilmişti; Uhut dağı.

Buhari Peygamberimizin (s.a.v.) hizmetkarı Enes İbn Mülîk’ten rivayet ediyor; Enes diyor ki: Hizmet etmek için Resulullah (s.a.v.) ile birlikte Hayber’e gittim. Dönüşünde Uhut dağına görünce: “Bu dağ bizi sever, bizde onu severiz” dedi.

HAYAT SEVGİSİ:

Müslüman tabiatı sevdiği gibi hayatı da sever. Hayatı, ana babasının kendisine karşı işledikleri bir cinayet, sırtından atılması gereken bir yük ve kaçılması gereken bir zindan saymaz. hayat, yapılması gereken bir görev, şükredilmesi lüzumlu bir nimettir.

Peygamberimiz hadis-i şeriflerinde böyle buyuruyorlar:

“İnsanların en hayırlısı ömrü uzun ve ameli güzel olanlardır”⁵⁸, “hiç biriniz ölüm gelmeden ölümü istemesin. Zira ölürse ameli kesilir. Mü’minin yaşaması hayır amelini artırır”⁵⁹ hiç biriniz ölümü temenni etmesin; iyilik yapan biri ise artırabilir; kötülük yapan biri ise tövbe edebilir”⁶⁰.

(58) Hadisi İmam Ahmed b. Hanbel ve Tirmizi rivayet etmiştir. Tirmizi’ye göre hasen’dir.

(59) Müslim.

(60) Ahmed b. Hanbel ve Buhari.

Ne olursa olsun yaşamak iyidir. Eğer hiç kararı kalmamımışsa şöyle dua etsin: “Allah’ım yaşamak hayırlı ise beni yaşat; ölüm hayırlı ise beni öldür”⁶¹.

(61) Nesai ve Hakim.

ÖLÜM SEVGİSİ

Mü’min hayatı, ölüm korkusu ile, toprak olur korkusu ile mal bulmuş Mağribi gibi sevmez; tersine dünyada Allah’ın emirlerini yerine getirme imkanı sağladığı için sever. Ölümü de sever; çünkü ölüm onu Allah’ına kavuşturur. Bir hadisi şerifte: “Kim Allah’a kavuşmak isterse, Allah da ona kavuşmak ister”⁶².

(62) Buhari ve Müslim.

Resululah (s.a.v.) Allah’a kavuşmakla sonsuza dek dünyada kalma seçenekleri arasında serbest bırakıldığı zaman “Refik-i alayı isterim!” demişti. Abdurrahman İbn Mülcem, Hz. Ali’yi hançerlediği zaman Hz. Ali “Allah hakkı için kurtuldum!” demişti. Hz. Bilal-i Habeşi de öleceği zaman, hanımı ne felaket!” diye ağlamaya başlayınca, “hayır, ne şenlik!! Yarın dostlara, Hz. Muhammed’e ve ashabına kavuşacağım!” karşılığını vermişti. Müşrikler Mekke’de Hubeyb b. Zeyd’i asmak için yakaladıkları zaman, darağacı üzerinde terennüm ettiği name şu idi:

Müslüman olarak öldükten sonra nasıl ölürsem öleyim. Alah yollunda ölüyorum. Allah isterse paramparça olan cesedime bereket verir”.

Alah’ın Kılıcı Halid b. Velid, İran ya da Rum başkumandanına yazdığı mektubunu, onu barışa ve müslümanlığa devet ettikten sonra şöyle bitiriyordu: Yoksa.. üzerinize öyle bir askerle gelirim ki, sözün yaşamayı sevdiğiniz kadar onlar ölüm üseverler...!!

İNSAN SEVGİSİ:

Mü’min bütün insanları sever. Çünkü ilk ataları Adem olmak hasebiyle kardeşirler. Hep birlikte Allah’a ibadet ederler. Aralarında akrabalık ve soy birliği vardır. Hedefleri müşterek, düşmanları müşterektir.

Uzak ve yakın akrabalık konusunda Cenab-ı Hak şöyle buyuruyor: “Ey insanlar, sizi bir tek kişidin yaratan ve ondan eşini yaratıp ikisinden birçok erkekler ve kadınlar üreten Rabbinizden korkun; adına birbirinizden dilekte bulunduğunuz Allah’tan ve akrabalık (bağlarını kırmak) tan sakının”. Buradaki akrabalık kelimesinin en doğru manası, insanlık akrabalığıdır; çünkü ayetin başı buna işaret ediyor.

Müşterek hedef ve müşterek düşman konusunda da şöyle diyor: “Ey inanlar, Allah’ın va’di gerçektir. Dünya hayatı sizi aldatmasın. O aldatıcı (şeytan) sizi Allah hakkında aldatmasın. Gerçekten şeytan sizin düşmanınızdır. Onu düşman bilin”. Baki ahiret hayatı ve nimetleri insanlığın müşterek hedefidir. Buna engel olmaya çalışan şeytan da müşterek düşmandır.

Müslümanın inancı ırkçılık eğilimlerine, milliyet naralarına müsaade etmez. Müslüman şuna inanır ki,bütün insanlar Adem’den gelmedir. Adem de topraktan yaratılmıştır. dil ve renk ayrılığı Allah’ın kudretini, azametini gösteren bir delil ve yaratıkları üzerinde bir işaretidir

“O’nun ayetlerinden biri de göklerin ve yerin yaratılması, dillerinizin ve renklerinizin değişik olmasıdır. fiüphesiz bunda, bilenler için ibretler vardır”. (Rum: 30/22)

Müslümanın, bütün inanları kardeş bilmesi önemsiz bir mesele ve dinde ikinci dereceden bir nafîle değildir. Bu şuur, dinseldir ve Allah katında sevabı vardır. İmam Ahmed ve Ebu Zeyd b. Erkam’ın şöyle dediğini rivayet ediyor: “Resulullah (s.a.v.) her namazdan sonra şöyle dua ederdi: Bizim ve her şeyin Rabbi olan Allah’ım, senin Rab olduğuna şahidim. Birsın, ortağın yoktur. Ey bizim ve her şeyin Rabbi, Muhamed’in, senin kulun e Resulun olduğuna şahidim. Ey bizim ve her şeyi Rabbi olan Allah’ım, ben şahidim ki, bütün insanlar kardeştir”.

Görüyor musunuz, Müslümanın içindeki insanlık kardeşliği ne kadar yücedir? Bu, Allah’ın birliğinden ve Hz. Muhammed’in Peygamberliğini ikrardan hemen sonra gelmektedir.

Müslüman, herhangi bir cinsi -eğer insanlar arasında cins varsa- nasıl hor görür? Kur’an-ı Kerim ona mahlukatın nevilerine saygı duymasını ve varlığını tanımasını öğretiyor. İsterse bu, hayvan, haşerat ve kuş olsun

“Yeryüzünde yürüyen hiç bir hayvan ve iki kanadiyle ile uçan hiç bir kuş yoktur ki, sizin gibi birer ümmet olmasın. Biz kitapta hiç bir şeyi eksik bırakmamışızdır. Sonra onlar Rabblerinin huzuruna toplanacaklardır”. (En’am: 6/22)

Peygamberimiz de şöyle diyor: “Eğer köpekler de bir ümmet o Isasa idi öldürölmelerini emrederdim”.

İşte Müslümanlık sayesinde Mü’minin insanlara karşı duyduğu his budur. Bu histe ırk üsktönlöğü, bölgecelik taassubu, sınıfsal kin ve şahsi haset izleri yoktur. O his bütün insanlara karşı sevgi ve kardeşlik hissidir.

**MÜSLÜMANIN KALBİ TEMİZDİR; KİMSEYE
HASET ETMEZ, KİN TUTMAZ:**

Sevgi en azından mü'mine kalp temizliği kazandırır. Çünkü imanın nuru, kalpteki haset karanlığını dağıtır. Böylece kalbi temiz, gönlü hoş olur ve iyiler gibi şöyle dua eder:

“Rabbimiz, bizi ve bizden önceki inanan kardeşlerimizi bağışla, kalplerimizde inananlara karşı kin bırakma. Rabbimiz, sen çok sefkatli, çok merhametlisin”. (Haşr: 59/10)

Mü'min haset etmez; çünkü haset -Peygamberimizin tabiriyle -eski milletlerin hastalığıdır. Ruhi bir hatalıktır. Veba vucuda ne yaparsa haset de ruha aynı şeyi yapar. Haset sürekli gamdır, kederdir. Dinlemeyen gazaptır. Hatta hastalıktır da; insanın gücünü bitirir, vücudunu yorgun düşürür, yüzünü kara çıkarır. Bir hakim şöyle demiştir:

“Allah için olsun şu haset denen şey ne kadar adaletlidir; önce sahibini öldürür!”.

Bir şair de şöyle diyor:

“Hasetçinin kötülüğüne sabret; sabrın onu öldürür. Çünkü ateş yakacak bir şey bulamazsan kendini yakar bitirir”.

Mü'min haset etmez; çünkü o, Allah'ın bütün kullarının iyiliğini ister. Bir kuluna niyet şu kadar rızık vermiş, diye Allah'a kafa tutmaz.

“Rabbin dilediğine rızık açar (bol bol verir, dilediğine) kısar. Çünkü O, kulları(nın hali)ni haber alır, görür”. (İsra: 17/30)

O, kullarına pay dağıtırken, bağışta bulunurken Allah'ın adaletli iş yapacağına inanır. Ve şuna itikat ederki, Allah'ın işleri, bilinsin, bilinmesin yüce bir hikmete göre yürütülmektedir. fiöyle bir söz vardır: “Hasetçi inkarcıdır;

“Yoksa Allah'ın, lüfundan insanlara verdiği için onları kıskanıyorlar mı?”. (Nisa: 4/54)

Bu itibarla mü'min başkalarının başına gelen musibete sevinmez, Allah'ın, bir kuluna lütufda bulunmasını üzülmez. O, Sevgili peygamberimizin öğrettiği gibi şöyle dua eder: Allah'ım, benim veya başka bir kulunun eline ne nimet geçti ise yalnız sendendir; şerikin yoktur. Sana hamd olsun, Sana şükün ya Rabbi”.

Mü'min kıskanmaz; çünkü onun gayreti insanların rekabet ettikleri ve birbirini çekemedikleri dünyalıktan daha yüce şeylere dönüktür. Ölümsüz mefhumlara; ahirete, cennete dönüktür.

Buhari, Peygamber (s.a.v.) in şöyle dediğini rivayet ediyor:

“Ancak iki kimse haset edilir (bunlara imrenilir):

“Zengin olup da malını hak yolunda harcayanlar ve yararlı bilgisi ile amel edip onu başkalarına öğrentenler”. “İşte yarışanlar bunun için yarışsın”. (Mutaffifin: 83/26)

“Rabbimizin affına ve cennetine koşuşun”. (Hadid: 57/21)

Hasen-i Basri Hazretleri diyor ki: Ey Ademoğlu, neden din kardeşini çekimiyorsun? Eğer Allah on alütfundan vermişse, Allah'ın ikram ettiğini neden haset ediyorsun? Yok gazabından vermişse, neden cehennemlik birini çemiyorsun? İbn-i Sirin diyorki: Dünyalık için hiç kimseyi haset etmedim (kıskanmadım)... Eğer cennetlikse, dünyalık için onu nasıl kıskanırim ki, dünya cennetin yanında sıfırdır. Yok cehennemlikse, dünyalık için onu nasıl kıskanırim ki, son durağı ateştir.

Mü'min kin tutmaz; çünkü affedicidir, alicenaptır. Gücü yettiği halde öfkesine kapılmaz, intikam alabilirken affeder, haklı olduğu halde hoşgörü ile hareket eder. Çekişmelerle,, düşmanlıklarla kendini meşgul etmez. Ömür bu gibi düşmanlıklarla geçirilmez, dünya bu meşakkate değmez. İnsan kendini düşmanlık ve kinin zehirli yılanlarına nasıl teslim eder? İnsan nasıl din kardeşine küs tutar da Allah'ın rahmetinden uzak kalır? Müslim'in rivayet ettiği bir hadiste şöyle deniyor: "Her Pazartesi ve Perşembe günleri ameller Allah'a arz edilir (sunulur). Allah o gün şirk koşmamış her kulun affeder; ancak küs olanlar bundan hariç. Allah der ki: Barışana kadar bunları bırakın".

Mü'min haset etmez, kin tutmaz. Çünkü haset ve kin şeytanın ektiği tohumlardandır. Samimiyet ise Allah'ın ektiği tohumdur.

"fiytan aranızda şeytanlık ve kin sokmak ister". (Maide: 5/91)

"Belki de Allah sizinle, onlardan düşman olduklarınız arasında bir sevgi koyar". (Mümtehine: 60/7)

"İnanıp faydalı işler yapanlar için Rahman, bir sevgi yaratacaktır". (Meryem: 19/96)

İşte böyle, mü'minde ilk bulunacak, hatta en azından bulunması gereken sıfat (nitelik) kalp temizliğidir; kalbinde kinve haset olmamasıdır. Mü'min, nefsi için istediğini din kardeşi için de istemedikçe mü'min-i kamil olamaz. Bu yüce manalar nerede, bugün ağızlarda dolaşan yıkıcı sloganlar nerede! Bu sloganların bütün istekleri sınıfların arasına kin ve nefret tohumları saçmaktır. Ta ki insanlar birbirleri ile çatışsın, çekişsinler; kendileri de aradan sıvışıp idare ve yönetimi ele geçirsinler!!

BAFİKALARINI NEFSİNE TERCİH ETMEK MÜ'MİNİN ÖZELLİKLERİNDENDİR:

Sevginin en yüksek derecesi insanın, d kardeşini kendi nefisine tercih etmesidir. Böyle olunca insan, muhtaç olduğu şeyi, başkalarına isteyerek verir. Din kardeşi doysun diye kendi aç a kalır, rahat etsin diye kendi yorulur, uyusun diye uyanık kalır.

İmansızların ve maddecilerin çevresinde bu manaları adı bile anılmaz. Çünkü mü'minler Allah rızası ve sevap hatırı için başkalarının nefislerine

tercih ederler. Ya onlar kimin ve neyin hatırı için başkalarını tercih ederler? Muhacirler; Allah'ın rızasını kazanmak; Allah'a ve Resulüne yardım etmek için yurtlarından ve mallarından ayrılıyorlar. Medineli kardeşleri ensar bunları güler yüz ve geniş kalple karşılıyor; üzerine susuzun suya atılması gibi atılıyorlar; birbirleri ile yarış ediyorlar. Her biri evine bir tane götürmek istiyor; Kur'anda başka çare bulamıyorlar. Sonra Peygamberimiz onları birbiriyle kardeş yapıyor. Öyle bir kardeşlik ki soy ve kan kardeşliğinden farkı yok. Bölge ve soy farkları eriyip akıyor. Artık Kahtanlı var ne Adnanlı; ne kuteyli var ne Hazreçli. Aynı zamanda sınıf ve meslek farkı da aradan kalkıyor; ne zengin var ne fakir; ne tüccar var ne çiftçi. Ortada sadece gerçek kardeşlik, sevgi, samimiyet ve başkasını kayırma var

"Ve onların kalplerinin arasını uzlaştırdı. Sen yeryüzünde bulunan her şeyi verseydin, yine onların kalplerinin arasını uzlaştıramazdın; fakat Allah, onların arasını uzlaştırdı. Çünkü O, daima üstündür, hikmet sahibidir". (Enfal: 8/63)

Muhacirlerden Kureyşli Aburrahman b. Avf anlatıyor: Medine'ye gelince Resulullah (s.a.v.) benimle Hazreçli Sa'd b. Rebi'i kardeş yaptı. Sa'd bana şöyle dedi: "Ensar'ın malı en çok olanı benim. Malımın yarısını sana vereyim. Bak, hanımlarımdan hangisi hoşuna giderse boşayayım; onunla evlen". Abdurrahman, bu asil teklifi daha asil bir saygı ile karşılıyor ve: "Allah malını ve aileni mübarek etsin... Sen bana çarşının yolunu göster, yeter" diyor.

Allah Teala, ensar'ın bu ölümsüz övgüsünü Kur'an-ı Kerimde tescil ediyor ve şöyle diyor:

"Ve onlardan önce o yurda (Medine'ye) yerleşen, imana sarılanlar, kendilerine göç edip gelenleri severler ve onlara verilenlerden ötürü göğüslerinde bir ihtiyaç (Eğilimi) duymazlar. Kendilerinin ihtiyaçları olsa dahi, öz canlarına tercih ederler". (Haşr: 59/9)

Hocam pofesör Dr. Muhammed Abdullah Diraz "Din" adlı kitabında diyor ki: "Dinlerin, toplumların yararına ettiği hizmet sadece davranışı düzeltmekten, muameleyi ıslah etmekten, adalet kurallrınıgöstermekten, anarşi ve bozgunculuğu önlemekten ibaret değildir. Dinlerin, toplumların varlığında derin izler bırakan aktif görevleri de vardır. fiöyleki, dinler, müntesiplerini sevgi ve şefkat bağları ile birbirine bağlar. Öyle birbağki, dil, komşuluk, ortak çıkar gibi herhangi bir bağ bunun yerini tutmaz. Hatta bu bağların, zararı önleme ve karşılıklı iyilik gibi ne kadar ahiri tesiri olursa olsun bunlar, sathi (yüzeysel) olmaktan ileri gidemez. Bunlar cemiyetin fertlerini, ancak odun demeti gibi bir araya getirir; daima arada boşluk kalır. Bunları inanç (din) kardeşliği ve ülkü bağı ile pekiştirmek gereklidir. İşte o zaman çokluk birlik haline dönüşür. Ruhlar karşılıklı ayna gibi olur; görüntüleri birbirine akseder. fiunu da diyebiliriz ki, bu ruh birliği çoğu zaman diğer birliklere

ihtiyaç bırakmaz; böylece cinsleri muhtelif, dilleri değişik, ülkeleri uzak ve çıkarları ayrı fertler arasında en güçlü ve en uzun ömürlü birlikler meydana gelir. Çeşitli ırklar arasında ortak vatan çıkarı üzerine kurulan devletlerin çoğu zaman dinlerdeki, iyilik üzerinde yardımlaşma ve düşman saldırısını def etmede birbirini destekleme, prensiplerinden yararlandıklarını görüyoruz. Bunun içindir ki, şöyle doğru bir söz söylenmiştir: “Ahlak ve din temeline dayanmayan vatanseverlik köhne ve yıkılması beklenen bir kaledir”. Bütün bunlardan şu anlaşılmış olur ki, dinler toplum yapısında vücuda nisbetle kalp vazifesini görmekte idiler”.

NEFRET DUYGUSU VE İSLAMDAKİ YÖNÜ

fiu da bir gerçektir ki, her insanda, sevgiden başka duygular da vardır; kin, kötülük, savaş ve ölüm doğuran nefret ve korku duyguları gibi. Acaba din, bu kokuşmuş bataklığı nasıldurutmuş veya hangi yöne akıtmıştır?

Londra’da bir fakültenin felsefe ve psikoloji kürsüleri başkanı İngiliz profesörü Good der ki:

“İnsanlarda müşterek ve kolaylıkla tahrik edilebilir duygular; nefret ve korku duygularıdır. Bunlar şefkatle, cömertliğe ve sevgiye karşıt duygulardır ve cahil kalabalık kitleleri kolaylıkla harekete geçirir. Halkı yönetenler hedeflerine ulaşamayınca, halkın nefret edeceği ve korkacağı bir şey ararlar. Ben milletleri birleştirmek istesem, başka bir yıldızda, mesela Ay’da milletlerin korkacağı bir düşman uydururum. Binaenaleyh, çağımızda milletyetçi devletlerin, komşuları ile muamelelerinde bu nefret ve korku duyguları ile yöneltmesi şaşılacak bir şey değildir. Devleti idare edenler bu duygularla varlıklarını sürdürür, milli birlik de bu duygularla güçlenir”.

Büyük İslam Mücahidi Seyyid Ebu’l-Hasen en-Nedevi bu fikri eleştirirken der ki⁶³:

(63) Müslamanların Gerilemesi ile Dünya Neler Kaybetti, S. 167.

“Milletlerin problemlerine, savaş çıkmazlarına ve milli rekabetlerine karşı profesör Good’un ileri sürdüğü bu çözüm adil ve makuldur. Milletler müşterek bir düşman çıkmadıkça birbirleri ile savaşı, düşmanlığı terk etmezler; fakat bu düşmanı uydurmağa; Ay ve Merih gibi yıldızlarda aramağa lüzum yoktur. Neden o kadar uzağa gidelim. Din insanoğlunun bu düşmanının yeryüzünde olduğunu açıklıyor. Her insan onu düşman bilmeli, ondan sakınmalı ve onunla savaşırken diğer insanlardan yardım almalıdır. Kur’an-ı Kerim diyor ki:

“İeytan sizin düşmanınızdır, siz de onu düşman bilin. O, partisini alevli ateşin halkından olmağa çağırır”. (Fatır: 35/6)

“Ey inananlar, hepiniz birlikte İslama (veya barışa) girin, şeytanın adımlarını izlemeyin, çünkü o size apaçık düşmandır”. (Bakara: 2/208)

Müslümanlık insan alemini iki kısma ayırır: Allah'ın dostları ve şeytanın dostları, hakkın yardımcıları ve batılın yardımcıları. Nerede olursa olsun ve kim olursa olsun savaş ancak batılın taraftarlarına ve şeytanın adamlarına karşı meşrudur. Müslümanlık şöyle der:

"İnananlar Allah yolunda savaşır; inkar edenler de tağut (şeytan) yolunda savaşır. O halde şeytanın dostlarıyla savaşın, çünkü şeytanın hilesi zayıftır". (Nisa: 4/76)

Görüldüğü gibi, mü'mine göre kin ve nefret çemberi dardır. Mü'min; şahsi menefaati için kin tutmaz. Kabilesi, milleti, bölgesi veya sınıfı için kimseden nefret etmez. Ancak bir konuda (buğz) nefret eder ki o da Allah için buğzdur, hak için buğzdur. Bir hadislerinde Peygamber Efendimiz şöyle buyruyorlar: "Kim Allah için sever, Allah için buğz eder, Allah için vermezse mü'min-i kamil olur".

MÜSAMAHA (HOİGÖRÜ):

Mü'min ancak batıl taraftarlarına karşı buğz ederse de bu, onlara acıdığından; iyiliklerini istediğinden ve onlar için Allah'tan hidayet talep ettiğindendir; nefsi için değildir

"Allah'ım kavmime hidayet et "onlara doğru yolu göster; çünkü bilmiyorlar", "inanmıyorlar diye nerede ise canına kıyacaksın". (fuara: 26/3)

Burda iki şey var ki, dinine sımsıkı sarılmasına ve imanında sebat etmesine rağmen, bu iki şey Müslümanı, muhaliflerine ve kafirlere karşı en hoşgörülü insan yapar:

1- Müslüman şuna kesinlikle inanır ki, insanın din ve iman konularındaki ihtilafı Allah'ın hikmet dolu iradesinin bir gereğidir:

"Rabb'in isteydi, insanları bir tek ümmet yapardı. Ama ihtilaf edip durmaktadırlar". (Hud:11-118)

"Rabb'in isteseydi, yeryüzündekilerin hepsi mutlaka inanırdı. O halde sen mi insanları mü'min olmaları için zorlayacaksın?". (Yunus: 12/99)

Allah'ın iradesi geçerli olduğuna göre-ki iradesi hikmetine bağlıdır-mü'min Allah'ın iradesine nasıl karşı çıkar veya hikmetini nasıl inkar eder?

2- Allah, Peygamberi Muhammed Mustafa'ya, muhalifleri ile sert münâşadan uzak durmasını, onları Allah'a havale etmesini ve kıyamette bütün ihtilafların halledeceğini bildirmesini buyuruyor. Binaenaleyh, fitne çıkaracak, kalpkıracak münakaşaya gerek yoktur. Allah Teala, resulüne ediyor ki:

"Eğer seninle mücadele ederlerse: "Allah yaptıklarınızı daha iyi bilir" de. Allah, kıymet günü, ayrılığa düştüğünüz hususlarda aranızda hükmedecek (haklıyı, haksızı ayıracak)tır". (Hac: 22/68-69)

Bundan dolayı sen (tevhid dini üzerinde anlaşmağa) davet et ve emrolunduğun gibi doğru ol; onların keyiflerine uyma ve de ki:

“Ben Allah’ın indirdiği her kitaba inandım ve aranızda adalet yapmakla emrolundum. Allah bizimde rabbimiz, sizin de Rabbinizdir. Bizim işlediklerimiz bize, sizin işledikleriniz size aittir. Bizimle sizin aranızda bir tartışma (sebebi) yoktur. Allah aramızı bulur (yahut: Allah bizi bir araya toplar), dönüş de O’nadır”. (fiura: 42/15)

“De ki: “Allah’ım, ey gökleri ve yeri yoktan var eden, görülmeyeni ve görüleni bilen! Ancak sen, ayrılığa düştükleri şeylerde kullarının arasında hükmedersin” (Zümer: 39/46)

İşte İslam inancı sayesinde mü’min; bütün varlığı sever, Allah’ı ve tabiatı sever, hayatı ve ölümü sever, acısıyla tatlısıyla (hayır ve şer) kaderi sever. Eğer hoşlanmayacağı bir şey varsa, şeytandan hoşlanmaz ve şeytanın partisinden hoşlanmaz. Bunu da onlara acıdığı, üzüldüğü ve iyiliklerini istediği için yapar.

Bu sevgisi onun Allah’a olan imanının delili ve cennete giden yolunun rehberidir. Allah’ın Resulü: “Yemin ederim ki, iman etmiş olmazsınız” derken ne kadar doğru söylüyor!

SEBAT

“Mü’minin işine şaşılır doğrusu; bütün işleri hayırdır -bu başkası için mümkün değildir- bollukta şükreder hayır olur, darlıkta sabreder, yine hayır olur”.

Hadis-i fierif

Umut, güven, takdire rıza, sevgi ve kalp huzuru bunlar mü’minin kalbindeki iman ağacının hoş meyveleridir; hayat savaşına devam etmek için bitmez tükenmez malzemedir. O hayat savaşı ki, uzun sürelidir, sorumluluğu çoktur ve tehlikelerle, meşakkatlerle doludur.

Çünkü bu, dünya hayatının ve insan yaratılışının bir gereğidir. İnsan bu dünyada felaketten, zorluklardan mümkün değil kurtulamaz. Çalışmaları başarısızlıkla sonuçlanır, umutları boşa gider, hasta olur, malını kaybeder v.s. v.s. Hayatın daha ne cilveleri vardır... Bir şair dünyayı anlatırken diyor ki: “Sen acı ve keder üzerine yaratıldın; bunlardan kurtulmak istiyorsun. Zamandan tabiatına aykırı şeyler isteyen sudan ateş istemiş olur”.

Bu, herkes için geçerli ilahi bir kanun ise de özellikle misyon (görev) sahipleri için daha da ağırdır. Bunlar insanlara gerçeği haber verirler; batılın taraftarları karşısına çıkar mukavemet ederler. Bunlar insanlara hayır yolunu gösterirler; şer yolcularının düşmanlıklarına maruz kalırlar. Bunlar

insanlara iyi tavsiye ederler; kötü şeyler yapanların düşmanlıklarını kazanırlar. Böylece minnet ve sıkıntı girdabında yaşarlar, komplo ve fitnelerle burun buruna gelirler. Bu; Ademle İblis, İbrahimle Nemrut, Musa ile Fir'avn ve Muhammed ile Ebu Cehl ikililerini yaratan Allah'ın kanunudur.

“Böylece biz, her peygambere insan ve cin şeytanlarını düşman yaptık. Bunlar, aldatmak için birbirlerine yaldızlı sözler fısıldarlar”. (En'am: 6/112)

“Biz böylece her peygambere suçlulardan bir düşman var ettik”. (Furkan: 25/131)

İşte Peygamberlerin, alimleri ve bunların izlerini takip edenlerin insanları Allah'ın yolundan çeviren azgınlarla durumları budur.

“Mü'minler, sıf aziz, övgüye layık Allah'a inandıkları için onlar, bu mü'minlerden öc almışlardır”. (Buruc: 85/8)

Resulullah (s.a.v.) e sordular; en çok belaya maruz kalan kimlerdir? fiöyle cevap verdi: Peygamberler ve Peygambere benzeyenler. Her insan dinine göre belaya uğrar. Eğer dini sağlamsa belası da zor olur. Dini zayıf ise Allah'ın ona vereceği bela da ona göre olur. Mü'min o kadar belaya uğrar ki bir gün gelir hiç günahı kalmaz”⁶⁴.

(64) Tirmizi rivayet etmiş ve sahihdir, demiştir.

EN DAYANIKSIZ İNSANLAR İNKARCILARDIR:

Tecrübe ve gözlem ile tesbit edilmiştir ki, en çok telaş gösterenler ve hayatın zorlukları karşısında süratle yıkılıp gidenler Allahsızlar, şüpheciler ve zayıf imanlılardır. Kur'an bu tip insanları şöyle anlatıyor:

“Eğer biz insanlara, bizden bir rahmet tattırsak da sonra onu elinden çekip alsak, hemen o, umutsuzluğa düşer, nankör olur”. (Hud: 11/9)

“Başına bir kötülük gelirse büsbütün umutsuz olur”. (Fussilet: 41/49)

“İnsanlardan kimi de Alah'a bir kenardan ibadet eder. Eğer kendisine bir hayır gelirse onunla huzura kavuşur (sevinir) ve eğer başına bir kötlük gelirse yüz geri eder. O dünyayı da, ahireti de kaybetmiştir. İşte apaçık zıyan budur”. (Hac: 22/11)

Onlar kadere inanmazlar ki razı olsunlar; tanrıya inanmazlar ki huzur bulsunlar; peygamberlere inanmazlar ki onları örnek alsınlar; ahirete inanmazlar ki ufukları açılsın, sıkıntıları gitsin,ümitleri artsın.

Onlar; dümenini, yelkenini ve dalgalara, fırtınalara karşı dayanma tertibanı yitirmiş gemiye benzerler. Hafif bir rüzgarda şidetle sarsılır, sağ sola yalpa vurur ve her taraftan dalgalara maruz kalır, az sonra da batar!

İmanı zayıf veya tamamen imansız çevrelerde sık sık intihar olayı ile karşılaşsak şaşmamalıyız. Eğer intihar yoksa, acılar,sızılar, üzüntüler vardır; hayatın da bir manası yoktur.

“Ölüp kurtulan ölü değildir; asıl ölü ,diri iken ölen ve üzgün ve mutsuz yaşıyandır!”

SEBATIN KAYNA/I:

Belaya en çok sabredenler, zorluklarda en çok sebat gösterenler ve bir kaza halinde rızalarını bozmayan mü'minlerdir.

Mü'minler sonsuz aleme nisbetle dünyadaki hayatlarının ne kadar kısa olduğunu bildikleri için dünyaya cennet gözü ile bakmazlar.

“De ki: Dünya malı azdır; ahiret ise korunanlar için daha hayılıdır”. (Nisa: 4/77)

“Dünya hayatı, aldatıcı zevkten başka bir şey değildir”. (A'li İmran: 3/185)

Müminler, insan nev'inin hür iradeye sahip ve yeryüzünün halifesi olduğunu bildikleri için melek olma sevdasına kapılmazlar:

“Doğrusu biz insanı, halden hale geçirdiğimiz karışık bir nutfeden yarattık”. (İnsan: 76/2)

“Biz insanı zorluklar arasında yarattık: Beled: 90/4)

Mü'minler peygamberlerin en çok eziyet çeken insanlar olduklarını, dünya zevkinden en az yararlandıklarını da bildikleri için onlardan daha iyi olmaya göz dikmezler ve onları kendileri için iyi birer örnek kabul ederler: “Yoksa siz, sizden önce geçenlerin durumu başınıza gelmeden cennete gireceğinizi mi sandınız? onlara öyle yoksulluk ve sıkıntı dokunmuştu, öyle sarsılmışlardı ki, nihayet peygamber ve onunla birlikte inananlar:

“Allah'ın yardımı ne zaman?” diyecek olmuşlardı. İyi bilin ki, Allah'ın yardımı yakındır”. (Bakara: 2/214)

İbn-i Kayyim diyor ki: Ey kararsız!.. bu yolda Adem yoruldu, Nuh ağladı, İbrahim ateşe atıldı, İsmail boğazlanma ile yüz yüze geldi ve Yahya boğazlandı.

KADERE İMAN FELAKETİ KOLAY ATLATTIRIR:

Mü'minler bilirler ki, başlarına gelen bela kör taşı gibi görmeziye atılmış değil; fakat alın yazılarına, Allah'ın hikmetine uygun olarak gelmiştir. Ve mü'minler şuna inanırlar ki, alınlarına yazılan şey muhakkak yerini bulur.

“Ne yerde, ne de kendi canlarımızda gelen hiçbir musibet (afet, hastalık) yoktur ki biz onu yaratmadan önce, bir kitapta (yazılmış ezeli bilgimizde tesbit edilmiş) olmasın. Doğrusu bu, Allah'a kolaydır”. (Hadid: 57/25)

Mü'minler bilirler ki, takdir edip lütufta bulunmak, bela verip hafif ile kaderinin birbirinden ayrılacağını sanıyorsa bu dar görüşlülüktür.

“Gerçekten Rabbim, dilediği şeyi çok ince düzenler. O, (her tedbiri) bilen, her şeyi yerli yerince yapandır.” (Yusuf: 12/100)

Mü'minler bilirler ki, bu zorluklar kendileri için kıymetli birer ders; dinleri ve dünyaları için yararlı birer tecrübedir. Böylelikle ruhları pişer, imanları cilalanır, kalplerinin pası gider. Bu da Allah'ın lütfudur “başına bir musibet gelen mü'min ateşe giren demire benzer; pası gider, cevheri kalır”.

Bu konuda Mustafa Sadık er-Rafii ne kadar güzel konuşuyor:

“Musibet tıpkı yumurtaya benzer; içindeki hapsetmiş sanırsınız; fakat onu koruyor, büyütüyor ve tekamül etmesi için ona yardım ediyor. İçindekinin, bir müddet sabretmesi ve bir noktaya kadar beklemesi gerekmektedir. Sonra kabuğu kırar, canlı olarak dışarı çıkar. Mü'min de dünyada yumurtanın içindeki civcive benzer: Yapacağı şey orada temakül etmek; mükemmel bir şahsiyet olarak üstün aleme geçmektir”.

MÜ'MİN DARLIKTA VE BOLLUKTA ALLAH'IN NİMETİNİN FİUURU (BİLİNCİ) İÇİNDEDİR:

Geçmişlerden biri bunu şöyle dile getirmiştir: “Dünyalığım elen her musibette muhakkak Allah'ın üç nimetini görmüşümdür: 1- Dinime gelmemesi, 2- Daha büyük olmaması, 3- Sevap ümidi”. İşte her mü'min, bir musibet anında aynı duyguları paylaşır.

Dünyalığa gelen her musibete bu nimetler bulunduğu için mü'min, kazaya rıza, belaya sabır ile kalma; aynı zamanda bunun için Allah'a şükür de eder.

DÜNYALI/A GELEN MUSİBET HAFİFTİR:

Dünyalığa gelen her musibetin bir ivazı (karşılığı) olabilir; ama dine gelen bir musibetin asla karşılığı yoktur. Bunun içindir ki Yusuf (a.s.); Züleyha'ya yaklaşıp dinine zarar getirmektense zindana girmeyi yeğ tutmumştı. Kur'an-ı Kerim bu durumu bizlere şöyle haber veriyor. Vezirin karısı:

“Andolsun ben kendisinden murat almak istedim de o, iffetinden ötürü (beni) reddetti. ama kendisine emrettiğimi yapmazsa, elbette zindana atılacak ve alçalanlardan olacaktır”. (Yusuf: 10/32)

Dedi. Yusuf da:

“Rabbim, dedi, bana göre zindan, bunların beni davet ettiği şeyden iyidir”. (Yusuf: 10/33)

Bu gibi hallerden İslam Peygamberi ümmetine şöyle dua etmelerini öğretiyor: “Rabbimiz, dinimize ziyan verme; bize hep dünyayı düşündürme; hep, bildiğimiz dünya olmasın”⁶⁵.

(65) Hadisi Tirmizi ve Hakm rivayet etmişlerdir.

EHVENİFIER DE VARDIR:

Muhakkak her musibetin daha büyüğü vardır. Eski insanlar şöyle demişler: “fierrin bir kısmı diğerinden ehvendir (ehvenişer)”, “Beterin beteri var”, “Başkalarının uğradığı felaketleri görenler, kendilerinkini küçümserler”.

Mü'min, başına bir hal gelince gözü ile bakar ve iki şeyden ötürü Allah'a şükreder: 1- daha büyük bir belaya duçar olmaması, 2- Nimetinin tümü elinden gitmemesi. Bu durumda mü'min, giden nimetten çok, kalan nimete bakar; başına gelen beladan çok, gelebilecek belayı düşünür.

Bu da şüphesiz insanı oldukça rahatlatır, haline şükrettirir. Çünkü daha büyük felaketlerle karşılaşabilirdi; Allah kendisini korudu; bütün nimeti elinden gidebilirdi; bir kısmı elinde kaldı.

İşte tabiin fakihlerinden Urve b. Zübeyr; sabırlı, halinden memnun, nimetinkadrini bilen tipik bir mü'min öreği.. Rivayet ediyolar ki, bu zatın ayağı kangren olmuş; doktorlar ayağının kesilmesinin; aksi takdirde hastalığın bacağa, uyluğa, hatta bütün vücuda yayılacağını raporla tesbit etmişler. Urve Hazretleri ayağını testere ile kesmelerine razı olmuş. Acı duymasın ve rahat kesilsin diye bir parça uyuşturucu içmesini teklif etmişler; şöyle cevap vermiş: Allah'a inanan birinin Allah'ı tanımayacak şekilde aklını giderecek bir şey içeceğini sanmam. fakat gelin; kesin. Doktorlar ayağını dizinden kesmişler, o ise sesini kesmiş konuşmuyor. Ve şikayet ettiği de bilinmiyor.

Kader, adamı (Urve'yi) imanına göre denemem istemişti... Ayağı kesildiği gece en çok sevdiği oğlu damdan düşerek öldü. Başsağılığına geldiler; kendisi şöyle dedi: Allah'ım sana hamd olsun. Yedi evladım vardı; birini aldın altısını bırakın. Vücudumun dört ögesi vardı (iki el, iki ayak); birinialdın, üçünü bıraktın. Aldınsa, sen vermiştin. Bizi imtahana tabi tuttunsa (bela verdinse), şimdiye kadar bize sen esenlik vermiştin!!

BELA ACI İSE DE SEVABI TATLIDIR:

İnsanın, başına gelen bir bela nedeniye Alah'dan sevap ümit etmesi de ayrı bir nimettir; belayı hafifletir. Bu sevap, kendini ya günahların affı şeklinde gösterir ki, insanın ne kadar çok günahı vardır, yada hasenatın artması şeklinde gösterir ki, insanın buna ne kadar ihtiyacı vardır! Bir sahih hadiste şöyle buyuruluyor: “Mü'minin başına bir sıkıntı, bir keder, bir yorgunluk, bir hastalık gelse, hatta ayağına bir diken batsa, muhakkak Allah bu yüzden günahlarını affeder”.

İyi kimselerden birini ayağına bir şey değdi; hiç acı duymadı, ah of demedi; aksine gülümsedi; inna lillah, okudu. Sebebini sorduklarında “sevabının tatlılığı yaranın acısını bana unutturdu!” dedi.

Allah'ı tanımayanlar da Felaket Anında İmanın Etkisini Kabul Ediyorlar:
Geriye şunu demek kaldı: Bizzat inkarcılar, kendi sistemlerinin ve donuk maddi felsefelerinin, insanlara zorlukları hafifletecek, bir sorun çıkığı zaman sabır ve sebat verecek manevi bir hava estiremediğini içlerinde hissettiler. O kadar mutaassıp olmalarına rağmen komünistler İkinci Dünya Savaşında bir müddet için dini serbest bıraktılar. Ruha sebat versin, yıkılıp gitmesine engel olsun istediler. fiartlar onları halkı yıkılıp gitmesine engel olsun istediler. fiartlar onları halkı fitratlarına dönmeye ve imandan baka bir şeyin dolduramayacağı boşluğu yine imanla doldurmalarına müsaade etmeye zorladı.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

İMANIN TOPLUM HAYATINDAKİ ETKİSİ

İman ve Ahlak
Fedakarlık
Kuvvet
Merhamet
İman ve Üretim
İman ve Üretim
İman ve Islahat

İMANIN TOPLUM HAYATINDAKİ ETKİSİ

Fert ile toplum arasındaki sınırlar birbirinden içine girmiş durumdadır. fiu, ferde etki eden; bu, topluma etki eden bir şeydir, demek kolay değildir. Toplum,aralarında müşterek bağlar bulunan fertlerden başka bir şey değildir. İyi bir fert yetştirmek için harcanan her çaba, aynı zamanda iyi bir toplum oluşturmak için asil bir hareket sayılır.

İnsan toplumu kenetlenmiş bir yapıya benzer. Fertler de bu yapının kerpiçleridir. Kerpiç ne kadar sağlam olur, birbirine ne kadar sağlam bağlanırsa meydana gelecek yapıda o kadar muhkem olur. İlk yapılacak iş kerpiçi iyi hazırlamaktır. Daha önce yazdığımız, imanın fert hayatındaki etkileri bahsine baktığımız zaman şunu görürüz ki, huzurlu, emin, halinden memnun, umutlu, sevilen, güçlü ve şerefli bir ferd; sosyal ve ileri bir insandır, üzerine sağlıklı bir toplum yapısı kurulması için uygun bir kerpiçtir. Fertleri huzur, güven, rıza, umut, sevgi, kıymet şuuru içinde yaşayan toplum; mutluluğa, ileriye ve istikrara doğru yol alan bir toplum, demektir.

fiurası iyice bilinmelidir ki, ileri bir toplumun, fazlietli ve mutlu bir toplumun alemet-i farikası (ayırıcı özelliği) fertleri arasındaki sıkı bağıdır. Faziletli bir

toplumun ferdleri birbirini sayar; tanımazlıktan gelmezler, birbirini sever; nefret etmezler, birbirine yardım ederler; yalnız bırakmazlar. Birbirlerine eşit ve merhametle muamele ederler. Birbirlerine zulmetmezler, sert davranmazlar. Varlıklı yoksulu unutmaz, güçlü güçsüzü ihmal etmez. Balık gibi, büyük küçüğü yemez; orman adamı gibi, kuvvetli zayıfa saldırmaz.

Bir cemiyetin başına gelebilecek en kötü şey parçalanma ve fertleri arasındaki bağların zayıflamasıdır. Bu da benliğin nefsi (ruhu) yemesi ile olur. O zaman insan, kendi nefsinin düşünür; kardeşini unuttur. Herkes: Vay nefsim, der. Başkalarını istek ve arzularına kurban etmekten çekinmez.

Bir toplumun başına gelebilecek en kötü şey; fertlerinin “hep bana” demesidir. İçindeki “Ben” başkalarının aleyhine olarak şişer; dolayısıyla kendini büyük ve yüce; başkalarının küçük ve cüce görür; onlara hor bakar.

İnsanın, varlığını ve kıymetini ve Allah’ın ona bağışladığı güçleri, verdiği nimetleri hissedememesi de bu kadar kötüdür. İşte o zaman ruhundaki kıymetli itici güdüer ölür; buna karşılık zayıflık, basitlik ve boşboğazlık duyguları gelişir. Bunlar fert için öldürücü, cemiyet için çökertici duygulardır.

Vaziyet böyle olunca, ferдин çiğneyemeyeceği vasat bir sınır gerekmektedir. Fert orada kişiliğini ve önemini hissetmeli, bir insan olarak da başkasının kişiliğine, şerefine, hakkına dokunmamalıdır... Böylelikle toplumun fertleri birlikte yaşar, müşterek hedefe doğru yan yana gider; iyilik ve takva üzerinde yardımaşır ve birbirlerine hakkı ve sabırtavsiye derler.

Toplum, fertlerin birbirine karşı ilgi ve muamelelerini pekiştirecek kurallara muhtaçtır. O zaman duygu akla karşı, kuvvet hakka karşı, arzu göreve karşı ve şahsi çıkar toplum yararına karşı taşkınlık etmez. Ve şunu da ilave edelim ki bu kurallar, ahlaki olmadıkça da görevlerini yerine getiremez.

Bunun içindir ki, nefsi ıslah etmeye, vicdanı uyarmaya ve ahlaki düzeltmeye dayanmayan herhangi bir ıslahat veya sosyal değişiklik, kum yığını üzerine bina yapmaya benzer “bir millet kendi durumlarını değiştirmedikçe Allah da onların durumlarını değiştirmez”.

İleriki sahypelerde canlı imanının, inanan toplum üzerindeki etkisini ve onu maddecilerin bakarken boyunları kırılacak yüksek ve insani bir düzeye (seviyeye) nasıl çıkaracağını göreceğiz.

İMAN ve AHLAK

Mü’minlerin imanca en mükemmel olanları ahlaken en güzel olanlarıdır.”

Hadis-i fîrif

HAYVANLAR İÇGÜDÜLERİ İLE HAREKET EDERLER

Hayvanlar alemine şöyle bir göz attığımız zaman, yalnız olsun toplu halde olsun bir hayvanın, içgüdüğü ile hayatını düzene koyduğunu, işlerini yürüttüğünü görürüz. Mesela karınca topluluğu gibi; yiyeceğini toplamak için birbirine yardım eder, düzen içinde çalışır. Kışın dışarı çıkamayacağı için de yiyeceğini yazdan hazırlar, yuvasında saklar. Bunu daha açık olarak arı ülkesinde görüyoruz. Bir devletleri ve bir de kraliçeleri vardır. Her biri topluluk içindeki görevini dikkatle, yardımlaşarak ve bir düzen içinde yürütür. Bu da düşünen insanlar için bir ibrettir. Kur'an-ı Kerim buna vahy tabirini kullanıyor: Rabbin bal arısına (şöyle) vahyetti:

“Dağlardan, ağaçlardan ve kurdukları çardaklardan evler edin! Sonra her çeşit meyvadan ye de Rabbi'nin yollarında boyun eğerek yürü!” Onun karınlarından, renkleri çeşit çeşit bir içecek çıkar ki onda insanlara şifa vardır. fiüphesiz bunda düşünen bir millet için (Allah'ın büyüklüğüne) işaret vardır”. (Nahl: 16/68-69)

İşte hayvandaki içgüdünün durumu budur.

İNSANIN GÜDÜLERİ KARMAFİKTİR:

İnsanın güdülleri ise çok ve çeşitlidir. Kolay değil zordur, basit değil bileşiktir. Ferdi onları var; İnsanı benliğe ve kendinikayırmaya götürür; toplumsal olanları var; insanı yardımlaşmağa, başkasını kendine tercih etmeğe götürür; bu güdüler içinde insanı madde bataklığına çeken var; ruh ufkuna yükselten var. Çünkü insan bileşik bir yaratıktır; varlığında yerden ve gökten parçalar vardır. O; ruh ve bedenden, şehvet ve akıldan, insan ve hayvandan, melek ve şeytandan mürekkeptir. Bunun içindir ki bazı filozoflar, onun ruh ve madde alemleri ile ilişkisini dikkate olarak insanı “her iki alemin vatandışı” diye tarif etmişlerdir.

Çağdaş İngiliz filozofu Bertrand Russell diyor ki: “İnsanın eğilim ve istekleri başka herhangi bir hayvaninkinden daha karmaşıktır. Bunu sebebi de insanın, karınca ve arı gibi tamamen sosyal; aslan ve kaplan gibi de tamamen ferdi olmayışıdır. İnsan yarı sosyal bir canlıdır. Bazı eğilim ve istekleri sosyal; bazıları da ferdidir. Sosyal taraf şuradan anlaşılıyor ki, insanı hücre hapsine mahkum etmek (kimse ile görüştürmemek) aşırı bir ceza olarak kabul edilir. Ferdi tarafı da bazı işleri tek başına yapmak isteyip yabancılara duyumamasından anlaşılmaktadır. Bir de biz insanlar, tümü ile sosyal değiliz. Biz hedefimizi gösterecek ahlaka, davranışlarımızı kontrol edecek kurallara muhtacız. Arı ise böyle şeylere hiç muhtaç görünmüyor. O, toplumun yararı neyi gerektiriyorsa ona göre hareket eder”⁶⁶.

(66) Bertrand Russell, Ahlak ve Siyaset bakımından İnsan Toplumu, S. 10.
fiimdi sizin görüşünüze göre, insan için kaçınılmaz olan bu sağlam ve doğru kuralları ne koyabilir?

Kanun mu?

Yoksa ahlak felsefesi mi?

Ya da din mi?

Bu üç sorudan herbirine teker teker ışık tutmak istiyoruz:

İNSAN'IN DAVRANIŞLARINI FRENLEMEK İÇİN TEK BAŞINA KANUN KAFİ DEĞİLDİR:

Toplumun işlerini düzenlemek, ilişkilerini sınırlamak için kanun gereklidir. Ancak kanunun, insanların davranışlarını tek başına raptu zapt altın olması mümkün değildir. Çünkü onun gücü dışa yeter; içe yetmez. Onunsınırının genel ilişkileri içne alır özellikleri almaz. Onun görevi kötülük yapanı cezalandırmaktır; iyilik yapanı mükafatlandırmak değil. Üstelik kanuna karşı hile yapmak, metinlerini arzuya uydurmak da mümkündür. Kanunun kötülüğü önlemekten, fesadı durdurmaktan aciz olunca, iyiliğe itmekten, hakkı müdafaa etmekten haydi haydi aciz olur.

İnsanların yaptığı kanunun adalete ve hakka ne kadar mutabık olduğunu farz etsek de zati gücü yoktur. O, gücünü, onu yürütecek olan hükümetten alır.

Cemaleddin Afgani, bu hükümet hakkında ve adaleti tatbik etme için yeterli müeyyideye sahip olmadığı hususunda der ki⁶⁷: “fiurası bellidir ki, hükümet ancak açık tecavüz ve haksızlığı önleyebilir. Ya ihtiras, irtikap, gibi şeyleri nasıl önleyecek? Gizli hileleri, saklı desiseleri, nereden bilecek de zararını önleyecek?

(67) Tabiatçılığa Raddiye, S. 72

Dahası var, idareciler ve yardımcıları bazan, hatta çoğu zaman keyflerine uyarlar. fiimdi bunların önüne kim çıkacak da onları her akıllarına eseni yapmaktan men edecek? Elllerine düşen zavallıları ihitraslarından kim kurtaracak?”

Hocamız Profesör Muhammed Abdullah Diraz “Din” adlı kitabında der ki:
“Fertleri arasında yardımlaşma olmadıkça toplum hayatı ayakta durmaz. Bu yardımlaşma da ancak düzenleyici, hak ve görevleri belirleyici bir kanunla gerçekleşir. Bu kanun da saygınlığını koruyacak ve çiğnenmesini önleyecek bir yöneticiye muhtaçtır.

fiunu iyice tesbit etmeliyiz ki, yeryüzünde din kuvvetine eşit bir kuvvet yoktur. Bunun sebebi şudur: İnsan, diğer canlı hayvanlara benzemez. Çünkü öyle iradi (isteyerek yaptığı) hareketleri vardır ki bunları yöneten şeyi gözle görmek, kulakla duymak, elle tutmak mümkün değildir. O ancak insanda

bulunan birmana (mefhum) dur; bunun da adı düşünce ve inançtır. Bu durumu ters çevirip de düşünce ve vicdanın maddi ve ekonomik hayata etki edemeyeceğini; terisine onlardan etkileneceğini sananlar sapık kimselerdir (Üstat, Marksistleri kasdediyor).

Evet, insan, dışından değil, içinden sevk ve idare edilir. Ne kanun, ne de hükümet yetkisi tek başlarına, hukuka saygı duyan, görevlerini eksiksiz yerine getiren faziletli bir toplum oluşturmaya elverişli değildir. Çünkü görevini dayak yahut hapis yahutta para cezası korkusu ile yapan insan, kanunun pençesinden kurtulacağını aklı keser kesmez görevini ihmal eder. İlim ve kültürü yaygınlaştırmamanın da tek başına asayişi temin edeceğini, bolluk getireceğini; dinin, terbiyenin ve ahlakın yerini tutacağını sanmak da açık hatadır. Çünkü ilim iki ağızlı bir silahtır; yapar da yıkar da. ilmi iyi kullanmak için, onu insanlığın yararına, dünyanın imarına doğru yöneltecek ahlaki bir denetleyici lazımdır; o da “itikat ve imandır”⁶⁸.

(68) Merhum Prof. Dr. Muhammed Abdullah Diraz’ın Din adlı kitabından alınmıştır.

AHLAK FELSEFESİ BİR YARAR SA/LAMAZ:

Ahlak felsefesi geniş halk kitlelerini yönetmez. O, ancak az sayıda fertleri yönetir. Tesiri sınırlı olduğu için de, ruh gibi derinlere nüfuz etmez.

Sonra halk hangi ahlak felsefesine uyacak; her filozofun bir mezhebi (öğretisi) var, her mezhebin bir ölçüsü var? William James’in faydacılık felsefesini mi, Epikür’ün zevk (keyf) felsefesini mi, Niçe (Nietzsche) nin kuvvet felsefesini mi, Kant’ın görev felsefesini mi alacağız?

Belli ahlak faziletleri sınırsız sarılan kimselerin mükafatları nedir? Gerçekten aklın yatacağı, gönlün razı olacağı bir karşılık mıdır, yoksa aslı astarı olmayan bir serap mıdır?

Hiç kimse görmeden, hiç kimse farkına varmadan, karşılığını almadan vatana hizmet için çalşın “meçhul asker” in eline geçecek olan nedir?

Milletini, ailesini korumak için çarpışarak ölen fedakarların mükafatı nedir? burada ahlakçıların dillerinden düşürmedikleri o vicdan rahatlığının adı bile yoktur, esamisi bile okunmuyor.

Öte yandan ömrü boyunca başkalarına zulüm ve haksızlık eden, kara vicdanı sızlamadan gönlünün istediği her haramı işleyen o taşkın insan ne ceza görecektir? İşte bu düğümü ancak iman çözer. O din ki şöyle der: “Kim zerre kadar hayır işlerse görür; kim zerre kadar şer işlerse görür”. “Allah yolunda ölenlerin ameli zayi olmaz. Allah onları hidayete erdirecek, gönüllerini hoş edecek ve onları tarif ettiği cennetine koyacaktır”.

“O gün insan neyin peşinde koşmuş olduğunu hatırlar. Gören kimseler için cehennem ortaya çıkarılır. Artık kim azarsa ve dünya hayatını tercih ederse,

(onun için) gidilecek yer cehennemdir. Ama kim Rabbi'nin makamından korkar ve nefsi kötü heveslerden menederse(onun için) gidilecek yer cennettir".

AHLAK FELSEFESİDE/İL, AHLAK:

Ahlak felsefesini kabul etmeyişimiz bizzat ahlakı kabul etmemek değildir. Ahlak fazilet sahibi ferdin desteği, ileri toplumun dayanağıdır. Allah durdukça cemiyet de durur; ahlak kalmayınca toplum da kalmaz. Hatta ahlaksız hayat bile olmaz:

"Bir millet ahlakını yitirirse, ona yas tut, ağla!".

Ahlakın genellikle bütün dinlerde ve özellikle Müslümanlıkta geniş bir yeri ve üstün bir değeri vardır. Kur'an-ı Kerim Hz. Muhammed'i ahlakından dolayı övdüğü kadar hiç bir şeyi övmemiştir; diyor ki"Ve sen,büyük ahlak üzerindesin"⁶⁹Peygamberimiz de görevini özetleyerek kısaca şöyle diyor:

"Ben ancak güzel ahlakı tamamlamak için gönderildim" ⁷⁰.

(69) Nun: 4

(70) Hadisi Buhari "el-Edebu'l-Mufred"de, Hakim "Müstedrek'te, Beyhaki "fiuab" de Ebu Hüreyre'den rivayet etmişlerdir. Hadise Suyuti de sahih işareti vurmuştur.

Araştırmacı islam alimlerinden İbn-i Kayyim'in şöyle dediğini görürsek şaşmamalıyız:"din ahlakın ta kendisidir.. Kimin ahlakı senden üstünse dini de senden üstündür"⁷¹.

(71) Medaiu's-Salik'in, c. 2, S. 307.es,Sünnetu'l-Muhammediye baskısı.

fiu hadis-i fierifte aynı şeyi doğruluyor "Mü'minlerin imanca en mükemmel olanları ahlakça en güzel olanlarıdır"⁷². Ve Peygamberimiz (s.a.v.) şöyle buyuruyorlar: "İyilik güzel ahlaktır"⁷³. Kıyamet gününde mizanda güzel ahlaktan daha ağır bir şey yoktur⁷⁴.

(72) Tirmizi Ebu Hüreyde'den rivayet etmiş ve Hasen Sahih'dir, demiştir.

(73) Müslim, Nuvvas b. Seman'dan rivayet etmiştir.

(74) Tirmizi Ebü'd-Derda'dan rivayet etmiştir ve Hasen Sahihtir, demiştir.

İşte ahlakın dinde ve cemiyetteki durumu budur... Ahlak dinin temeli, cemiyetin esasıdır.

DİNSİZ AHLAK OLMAZ:

Din insanları sadece güzel ahlaka teşvik etmek ve güzel ahlakı övmekle kalmaz. Din ahlakın temelini atar, sınırını çizer, ölçeğini belirtir ve örnekler verir. İnsanları doğruluğa davet eder, sapıklıktan sakındırır, iyiliğin ve kötülüğün karşılığını gözler önüne serer.

Alman Filozofu “Fichte” der ki: “Dinsiz ahlak boştur”. Hintli lider Gandhi de: “Din ile iyi ahlak ikisi bir şeydir; birbirinden ayrılmazlar. Din ahlakın ruhu, ahlak da ruhun havasıdır. Başka bir deyişle, din ahlakın gıdasıdır; su ekini büyüttüğü gibi din de ahlakı geliştirir”.

Birkaç sene önce bütün dünya, İngiliz Hakimi Dinenc’in, İngiltere’nin eski bir bakanı ile metresi Kristin Keler skandalı hakkında verdiği bir rapora şahit oldu. Hakim, bu sorun üzerinde araştırmasını yaparken tam üç üy mütevazi dairesinde kaldı. Hafta tatilinden başka dışarı çıkmadı. Tatilini de hanımın kaldığı köyde geçirdi. Hakim araştırmaları sırasında 180 erkek ve kadınla görüştü. Gazetecilerle, parlamento üyeleri v.b. ile toplantılar yaptı. 850 bin kelimelik bir rapor yazdı. Ve bu hakim sonunda, bu önemli raporu bitirirken gayet dürüst ve açık olarak şöyle dedi:

“Din olmadan ahlak olamaz, ahlak olmadan da kanun olamaz!”.

İyi ve kötü ahlakı tanıtan tek saf kaynak dindir. İnsanı hayranlıkla temaşa edilen yüksek ideale bağlayan dindir. Ferdin bencilliğini törpüleyen, taşkınlığını önleyen, büyük hedeflere götüren ve üzerinde ahlak sarayı yükselecek vicdanını terbiye eden dindir.

İMAN VE İDEAL:

Dini, imanı olmayan bir insanın düşüncesi nedir? Varlığının gayesi nedir? Hayattaki görevi nedir? Allah’ın rızasını kazanmak mı? Allah’a inanmıyor ki...

Gayesi ebedi hayatın nimetleri içinde yüzmek mi? Ona inanmıyor, hiç aklına getirmiyor ki...

O’nun kendi mihveri (ekseni) etrafında dönmekten başka bir düşüncesi yoktur. Keyfine uyar, geçici isteklerini gerçekleştirmek ister. Hangisi olursa olsun, mizacına uyan güdülerinin arkasından gider.

Eğer mizacı sakın ve barış sever ise kendinin ve çevresindekilerin farkında olmadan yaşar; ne ölü, ne diri; ne var, ne yok. Hiç kimse yaşadığının farkına varmaz. Ölümünden sonra arkasında bir boşluk bırakmaz.

“Bu gibileri yaşarsa kimseye bir faydası dokunmaz; ölürse üzerine kimse ağlamaz”.

Eğer mizacı hayvani ise şehvetinin, zevklerinin ardı sıra koşar. Elde etmek için her türlü haramı irtikap eder.

Girmediği delik kalmaz. Hayası yok ki utansın, vicdanı yok ki sızlasın, aklı yok ki düşünsün. bütün diyeceği fiir Ebu Nuvas gibi:

“Dünya içki meclisinde yeyip içmekten, yaranlarla sohbet etmekten ibarettir. Eğer bu olmazsa dünyanın canı sağ olsun!”

Eğer mizacı asabi ise bütün düşüncesi vurup kırmak olur. Hep kendini över, kibir taslar. Bu yolla insan kelesinden kale yapmaktan ve masumların kanı

ile süslemekten çekinmez. Parolası bir cahiliye şairinin şu beyitleridir:

“Dünya bizimdir; üstündekiler de... Yakaladık mı bırakmayız. Herkese biz zulmettik; daha bize zulmeden anasından doğmadı. Sütten hemen kesilen çocuklarımıza zorbalar boyun eğmek zorunda kalır”.

Eğer mizacının şeytani tarafı baskın çıkarsa hile düşünür, dostları birbirinden ayırır. Dinamitlemek için lağım kazar, öldürmek içni kuyuları zehirler, balık avlamak için suyu bulandırır. Günahı insanları gözüne hoş gösterir. Fuhşu teşvik eder. Halkın arasına kin ve nefret tohumları saçar. fiairle ağız birliği eder ve şöyle der:

“Fayda vermiyorsan zarar ver; çünkü delikanlıdan fayda beklendiği gibi zarar da beklenir”.

Sonunda şunlardan olur:

“Allah’a verdikleri sözü iyice pekişirdikten sonra bozanlar ve Allah’ın, birleştirmesini istediği şeyi kesenler ve yeryüzünde bozgunculuk yapanlar... İşte lanet onlara, (dünya) yurdunun kötü sonucu onlaradır!”. (Rad: 13/25)

Bunların hepsi kendi nefisleri etrafında döner ve keyflerine uyarlar. Keyf de insanı kör eder, sağır eder. Keyf birçok larının tanrısıdır

“Allah’dan bir yol gösterici olmadan, yalnız keyfine uyandan daha sapık kim olabilir?”. (Kasas: 28/50)

Mü’mine gelince o, büyük bir görev için yaşar ve yüce bir hedef için çalışır. O da: Allah’a yaklaşmak, Allah’ın ahlakı ile ahlaklanmak ve Allah’ın rızasını kazanmağa çalışmaktır. Mü’mîn yüksek idealinin gölgesinde hayat bulur, onun için yaşar ve onun için ölür. İdeali uğruna nefsinin dizginin çeker, serkeşlik etmesine fırsat vermez; güdü ve isteklerini baskı altına alır. Böylece Allah’dan sevap bekler, rızasını arar. Ve Rabb’inin şu ayetini göz önüne getirir:

“Kadınlardan, oğullardan, kantarlarca yığılmış altın ve gümüşten, (otlağa) salınmış atlardan, daarlardan ve etkinlerden gelen zevklere aşırı düşkünlük insanlara süslü gösterildi. Bunlar sadece dünya hayatının geçimidir. Asıl varılacak güzel yer, Allah’ın yanındadır. De ki: “Bunlardan daha iyisini size söyleyeyim mi? Allah’dan korkanlar için Rabb’leri katında altlarından ırmaklar akan, ebedi kalacakaları cennetler, tertemiz eşler ve Allah’ın rızası vardır”. Allah, kulları görür: “Rabbimiz, biz inandık, bizim günahlarımız bağışla, bizi ateş azabından koru” diyenleri, sabredenleri, doğru olanları, huzurunda gönülden boyun büküp divan duranları, Allah için (malarını) harcayanları ve seherlerde istiğfar edeneleri (Allah’dan bağışlanmalarını dileyenleri) Allah görmektedir”. (A’lilmran: 3/14-17)

İşte bunlar imanın ahlaki semereleridir. Allah’ın katındakileri hayatın cazibesine tercih eden mü’mîn-i müttakilerin sıftlarıdır. Bunlar da: Allah’dan korkmak, rıza ve yargılamasını aramak, sabretmek, sadakat göstermek, mütevazı davranmak, Allah yolunda mal harcamaktır. Ve bunları yaparken

de iddiadı bulunmaz; bilakis noksanını bilir ve her hal-u karda Allah'dan af diler.

Mü'min için en yüksek ideal Allah'a yaklaşmak, sevap ve rızasını kazanmaktır. Bu da hayat sebeplerini Allah'a bağlar. İçinde Allah'a ve ahirete karşı devamlı ümit besler. Artık en büyük düşüncesi Allah'ın ahlakı ile ahlaklanmak; hayvanlara, canavarlara ve şeytanlara benzemekten uzak durmaktır.

Bazı yazarlar dinin, Allah'ın ahlakı ile ahlaklanmalarını isterken zor; hatta yerine getirilmesi imkansız şeyler yüklendiğini iddia ediyorlar. Sanki onlar şöyle düşünüyorlar: Böyle olursa insanın Allah olması gerekir!

Bu, gerçekte uzaktan yakından ilgisi olmayan bir vehimdir (kuruntudur). Çünkü insanın, Allah'ın ahlakı ile ahlaklanması istediğinin manası şudur: Yükselmek için sürekli çaba göstermek; elinden geldiği, gücü yettiğinde kemalat-ı ilahiyeden kıvılcım almaktır.

Allah Alim ve Hakimdir; insan da elinden geldiği kadar ilim ve hikmet sahibi olmaya çalışmalıdır. Allah Rauf ve Rahimdir; insan da gücü nisbetinde merhametli olmağa gayret etmelidir. Allah Gani (zengin) ve kerem sahibidir; insan da mümkün olduğu kadar zengin ve cömert olmağa uğraşmalıdır. Allah Saburdur, Halimdir; insan da sabırlı ve ağır başlı olmağa özenmelidir. Allah Cebbar ve Mütekebbirdir, insan da azgınlara karşı şiddetli, kötü huylara ve işlere karşı mütekebbir (yüce gönüllü) olmalıdır.

Allah Azizdir, öc alandır; insan da kafirlere karşı üstün, fesatçı ve zalimlere karşı intikamcı olmalıdır. Allah fiekur ve Gafur'dur; insan da kendisine iyilik eden teşekkür etmeli, özür dileyenin suçunu bağışlamalıdır. Allah doğru yoldadır; insan da doğru yola gitmeli ki, eğri büğrü çığırlar onu sapık yollara götürmesin.

Allah Teala bütün kemal (olgunlak) sıfatları ile muttasıf; noksan sıfatlardan münezzehtir; insan da gücüne göre noksanlıklardan arınmalı, kemal sıfatları ile donanmalıdır.

Allah'ın ahlakı ile ahlaklanmak? Allah'ın kemalatından kıvılcım almak? Başka hangi şey insana bu iki kelimenin verdiği ilhamı verebilir? Allah'ın sevdiği ve razı olduğu iyi amellerle Allah'a yaklaşmak ve onunla işikisini sağlamlaştırmak gibi yüce bir ideale başka hangi ideal benzeyebilir?

DÜNYA ZEVKİ VE AHLAK ÜZERİNDEKİ TEHLİKELERİ:

Ahlak için en tehlikeli şey dünya zevkidir; kadın, çocuk, para, at⁷⁵, davar ve ekin gibi dünya ziynetidir.

(75) fiimdi de çeşit çeşit markaları ile lüks arabalar aynı şeyi temsil ediyor.

Aşırı dünya sevgisi bütün günahların başıdır. Dünya için rekabet bütün belaların temelidir. Dünya zevki için kardeş kardeşini satar, dünya zevki için oğul babasını öldürür. Dünya zevki için insanlar emanete hiyanet eder ve sözlerinden cayarlar. Onun için insanlar hakkı inkar eder ve görevlerini unuturlar. Onun için insanlar birbirine zulmeder; ormandaki canavarlar, denizdeki balıklar gibi kuvvetlisi zayıfını parçalar, büyük küçüğü yutar. Dünya zevki için tüccarlar halkı aldatır; ölçüyü ve tartıyı eksik tutarlar. Bu uğurda idareciler zulmeder ve kibir taslarlar. Hakimler haksız hüküm verir ve rüşvet alırlar. Zenginlik taşkınlık eder ve lükse kaçarlar. Zayıf iradeliler münafıklık eder ve yer kaparlar (idarecilerden mevki isterler).

Dünya için, gazeteci yalan yazar, güneş gibi açık gerçeki gizler.

Dünya için şair, akıllı uslu kimseleri hicveder (taşlar): sarhoş ve ahlaksızları medheder.

Dünya için kanlar dökülür, mukaddetasata el uzatılır, kıymetler ayak altında çiğnerir; din, vatan, namus, şeref ve her türlü değerli insani manalar satılır.

Bütün bunlar dünya için, dünya zevki ve dünya arzusu için yapılır: Mesela bir kadın, bir bardak şarap için yapılır. Bir ev, bir parça toprak için yapılır. Küçük büyük herhangi bir mevki için yapılır. Az veya çok para için yapılır. Amirin gözüne egirme veya insanlar arasında meşhur olmak için yapılır. Yahutta karın ve ut düşüncesi ile mal ve itibar sevgisi ile iktidar ve başa geçme hevese ile yapılır.

Evet, hayatı sevmek ve ümit beslemek insanın yaratılışında vardır. Eğer olmasa idi dünya imar edilmez, hayat ağacı yeşermezdi. Binaenaleyh - yukarıda geçen ayetin de işaret ettiği gibi- böyle dünya zevklerini istemek Allah'ın hikmetine aykırı değildir. Asıl aykırı ve tamamen tehlikeli olan; insanların dünya zevkine ve hayale dalmalara; uzun olsun, kısa olsun hep bu hayatı düşünmeleri, varsa da, yoksa da bu hayatı bilmeleri ve ona sonsuz umut sağlamalarıdır. Bu, Allah'a kavuşmayı ummayanların, ahirete inanmayanların ve inanıp da akıllarına getiremeyenlerin halidir. Bunun içindir ki, Peygamberimiz (s.a.v.) bize Allah'a şöyle dua etmemizi öğretmiştir: Ya Rabbi, dünyayı en büyü düşüncemiz ve en yüksek bilgi derecemiz kılma".

Gerçekten, dünya sevgisinden, dünya ümidinden daha kuvvetli başka bir sevgi ve başka bir ümit lazımdır. Bu da ahiret sevgisi ve Allah'a kavuşma umududur. Allah'ın rızasını ve sevabını arama arzusudur, Allah'ın azabından ve hesabından korka duygusudur.

Bu sevgi, umut arzu ve korku mefhumları dünya sevgisinin, dünya hırsının ve dünya meylinin tehlikelerini önleyecek koruyuculardır. Bunlar dünya zevkine dalmaktan doğacak tehlikelerin "emniyet supaplarıdır".

İşte sahibinin kalbini ahirete karşı yakın ve Allah'a karşı umutlarla dolduranlar imanın rolü budur. Bu itibarladır ki Kur'an-ı Kerimde mü'minlerin

sıfatı:

“Ahirette şüphesiz iman ederler”. (Bakara: 2/4, Neml: 27/3, Lokman: 31/4) fi'klinde sık sık geçmektedir. Buna karşılık asi ve günahkarlar da şu şekilde yad ediliyorlar:

“Çünkü onlar bir hesap (Görülebileceğini) ummuyorlardı. Ayetlerimizi de tamamen yalanlamışlardı”. (Nebe': 78/27-28)

Kıyamet sahnelerinden birinde de Müslümanların, günahkarlara, cehenneme neden girdiklerini sormalarını Kur'an-ı Kerim bize şöyle anlatmaktadır:

“Sizi şu yakıcı ateşe ne sürükledi? (Onlar da) derler ki: Biz namaz kılanlardan olmadık. Yoksula da yedirmezdik. Boş şeylere dalanlarla birlikte daldık. Ceza günün yalanlardık”. (Müddesir: 74/42-46)

Fir'avn ve avenesi için de şöyle diyor:

“O (Fir'avn) ve askerleri, yeryüzünde haksız yere büyüklük tasladılar ve kendilerinin bize döndürülmeyeceklerini sandılar”. (Kasas: 28/39)

Eğer Allah'a döndürüleceklerini ve ona raz edileceklerini sansa idiler bu hayırsız işleri, korkunç kıyımları ve şiddetli zulümleri yapmağa kalkışmazlardı.

Allah'a ve ahirete iman eden; dünya zevklerinin üstüne çıkabilen, dünyanın cazip taraflarını arkasına atabilen ve dünya metanını ayağının ucu ile itebilen, sonra da Hz. Ali gibi şöyle diyebilen kimsedir: defol, ey altın ve gümüş, benden başkasını aldat. Bana mı sataşıyorsun, yoksa bana mı göz koyuyorsun? Bir daha dönmemek kaydı ile seni boşadım!”. Mü'min daha da ileri gider ve Hz. ömer'in, Peygamberimizi kuru hasırın üzerinde otururken görmesi üzerine Peygamberimizin ona söylediği şu hadisi tekrar eder: “Dünya benim neyime? Ben dünyada bir yaz günü seyahat ederken bir ağacın altında bir müddet gölgelenip de sonra yoluna devam eden bir atlıya benzerim”⁷⁶.

(76) Hadisi İmam Ahmed, Beyhaki ve İbn-i Hibban (Sahih'inde) rivayet etmişlerdi.

Yalnız imandır mü'mine dünyadan da büyük bir hedef gösteren ve onu zevklerinden daha yüksek kıymetlere bağlayan.

Yalnız imandır sahibine dünyanın kışkırtmalarına ve fitnelerine karşı koyma gücü veren. İmanlı insan dünyaya sahip olur; fakat dünya ona sahip olamaz. Bazen dünya eline girer; ama kalbine girmez. Sebebi şu: Çünkü o, dünyada bir yolcu ruhu ile yaşar. O, sanki bir garip veya yolcudur. Her kim dünyada bu ruhla yaşarsa hazine dolusu altın ve gümüş onu korkutamaz, onun için bir tehlike arz edemez. O, hayatta ahiretteki insanların kalbi ile yaşar, yürürken yerebasar ama, kalbi göğe bağlıdır.

Yalnız mü'mindir, dünyanın, bir sineğin kanadına değmeyeceğine inanan. Dünya ebedi hayat geçiş köprüsüdür. Ve Allah rızası için kılınan iki rek'at

namaz dünyadan da, dünyadaki şeylerden de hayırlıdır. Ve Allah yolunda sabah akşam bir müdet yürümek dünyadan da, dünyadaki şeylerden de hayırlıdır. Ve cennette ayak basacak kadar bir yer dünyadan da, dünyadaki şeylerden de hayırlıdır. Dünyada Allah'ın Peygamberlerinin, evliyalarının işkence ve baskı altında yaşadıklarını ve kafirlerle Allahsızların nimet ve lüks içinde dem sürdüklerini bilmesi mü'mine yeter.

"İnsanlar (Küfürde birleşen) bir tek ümmet olacak olmasa idi Rahman'ı inkar edenlerin evlerine gümüşten tavarlar ve üzerlerine binip çıkacakları merdivenler yapardık. Ve evlerine kapılar ve üzerine yaslanacakları koltuklar, kanepeler. Ve nice süs(ler) verirdik. Bütün bunlar, sadece dünya metaindan (geçici dünya malından) ibarettir. Ahiret ise, Rabbinin katında(buyruklarına karşı gelmekten) sakınanlara mahsustur". (Zuhurf: 43/33-357)

Bunun manası; mü'minin hayatta çalışmayı terk etmesi yahut hoş şeylerden rızkını kesmesi yahutta nefsinin direksiyonunu kafirlerin, fasıkların idaresine teslim etmesi demek değildir.

Hayır, o, dünyayı imar etmekle, geliştirmekle ve ilerletmekle memurdur. Yeryüzünde drolaşıp Allah'ın verdiği rızıktan yemekle, güzel nimetlerden istifade etmekle memurdur. O, bu imkanları Allah'dan aldığı emirlerin ve itikadının hizmetinde kullanmakla ve dünyada köle değil de efendi olmakla memurdur.

Dünya zevkinin üzerine çıkmanın, dünya isteklerini yenmenin manası; hiç bir zaman, nefsini dünyanın hoş nimetlerinden mahrum etmek veya dünya için yararlı olan şeyleri işlemez hale getirmek yahutta dünyanın gidişini engellemek demek değildir. Maksat mü'minin muradı ve gayesi ahiret olmaktır. İşte o zaman mü'min dünya ekinini ve peşin hayatı isteyenlerden olmaz. Berikileri Kur'an,ı Kerim

"Azap dünya hayatını tercih edenler". (Naziyat: 79/29)

Diye niteliyor. Ve Cenab-ı Allah bu konuda Resulüne şöyle hitap ediyor:

"Bizi anmaktan yüz çeviren ve dünya hayatından başka bir şey istemeyen kimseden yüz çevir. İşte onların erişebilecekleri bilgi (sınırı) bu (dünyadır)". (Necm: 53/29-30)

Bilakis mü'min, ahireti isteyenlerden, ahireti için çalışanlardan dünyayı gaye değil de vesile edinenlerden olmalı.

Ahirete şeksiz şüphesiz inanmayanları arzularından ayırmak, zevklerinden alıkoymak zordur. Çünkü o, kendine kendine göre vukuu (olması) şüpheli va'deli bir zevke peşin ve kesin zevki vermez.

Binaenaleyh Ömer Hayyam gibi bir fiairin şöyle demesi gayet normaldir:

"Diyorlar ki: Asmanın kızını (üzüm suyunu) içmekten vaz geç; çünkü insanı cehenneme götürür! Benim onu içerken duyduğum bir saatlik zevkim cennet nimetlerine bedeldir! İçki arkadaşım nerede? sabah içkim nerede?

Hüzün yaralı kalbimi yaktı; Üç şey vardır ki bunlar en güzel temennilerdir: Kadeh, nağme ve güzel yüz!

Bu adam neden böyle ediyor? Çünkü şüphesi inancına ağır basıyor da ondan. Eğer ahirete gerçekten inansaydı kadeh, nağme ve güzel yüz bu kadar önemli olmazdı. Alah'ın sevabı ve rızası karşısında bütün dünya bir kıymet ifade etmezdi.

İman güçlüdür, ezicidir, yenicidir. Güdü ve arzulardan daha kuvvetlidir. Geleneklerin otoritesinden daha kuvvetlidir. Ve bütün müessirlerden (etkenlerden) daha kuvvetlidir.

GÜDÜ YETKİSİ VE İMAN YETKİSİ:

fiüpnesi insanı itmede güdülerin inkar edilmez bir yetkisi vardır. Fakat uğruna yaşadığı yüce ideali insanı bu güdülerin ve bu güdülerin yetkisinin üzerine çıkarır.

Cinsiyet güdüsü bunların en zorulusu ve en kuvvetlisidir. Öyleki, psikologlar içnide, mesela Freud gibi, insanın bütün davranışlarını bu güdü ile açıklayanlar bile vardır. Bu, insanın diğer güdülerini, sair ruhi kabiliyetlerini görmezlikten gelen hayvani bir açıklamadır. Ve burası münakaşa yeri değildir.

Bu güdü kendinden şiddetli şekilde gençte gösterir. Gençlik ateştir; çünkü gencin hayat gücü büyük, güdülerini kuvvetlidir; bilgisi vehayat tecrübesi azdır. Bunun yanı sıra hayal gücü de kuvvtelidir. Artık kanundan veya insanlardan korkusu olmadığı zaman ve fırsat bulduğu anda delikanlı bir genci helal olmayan bir kadınla temasta bulunmaktan ne men edilir?

İmandan başka bir şey men edemez... İşte bu hal Yusuf (a.s.) başına gelmişti: Çiçeği burnunda bir delikanlı. Mükemmel bir erkek. İtibarlı ve güzel bir kadın onu kendine çağırıyor. Ve bu kadın sıradan bir kadın da değil; bir vezir karısı. Yusuf o evde hizmetçi ve köledir. Kapılar kapılı, imkanla hazır; tam Kur'an-ı Kerim'in dediği gibi: "Yusuf'un, evinde kaldığı kadın, onun nefsinden murad almak istedi ve kapıları kilitleyip; "haydi gelsene!" dedi".

Bu sıkıştırma ve göz kamaştıran bu fitne (afet) karşısında Yusuf'un tutumu ne oldu?

Ciciği gevşedi mi, teslim oldu mu, kendisine emanet edilen namusa hiyanet etti mi? Hayır, ancak şöyle dedi "Allah korusun, efendim bana güzel baktı, zalimler iflah olmaz!".

Kadın hile ve hud'a ile, her çeşit teşvik ve tehdit ile Yusuf'u yumuşatmağa ve serkeşliğini kırmağa çabaladı ve daralmış bir vaziyette, öfke ile Mısır kadınlarına şunu ilan eti: "Andolsun ki ben kendisinden murad elmak

istedim de o, iffetinden ötürü beni reddetti. Ama kendisine emrettiğimi yapmazsa, elbette zindana atılacak ve alçalanlardan olacak!”.

Fakat genç Yusuf, Allah’a, yüz tuttu, ondan yardım ve koruma istedi. “Rabbim, dedi, bana göre zindan, bunların beni davet ettiği şeyden iyidir. Eğer onların düzenini benden savmazsan onlara meylederim vecahillerden olurum”.

Bu, mü’minin vicdanı ile günahın teşvikçileri arasında bir imtihan idi. Teşvikçiler aybetti; iman kazandı.

Güdü nefes alacak bir delik ister. Eğer uzun boylu hapsedilirse, iman seddi ile önlenmedikçe patlamasından korkulur. fiu anlattığımız kadın da uzun zaman kocasından ayrı kalmış, yalnızlık canına tak etmiş. damarlarında dişilik kanı kaynıyor, içinde cinsellik güdüsü konuşuyor. İmandan başka bir şey onu susturamıyor. Gecenin karanlığında şu şiiri okuyor:

“Gece uzadı, etekleri karardı.Oynaşacağım bir dostumun olmaması uykumu kaçırdı. Allah’a yemin ederim ki, Allah’dan korkmasa idim, yatağıma birini alırdım!”.

İnsanda eskileri “gazap kuvvesi veya yırtıcı kuvvet” dedikleri bir de üstünlük güdüsü vardır. Bu güdü insanı tahrik eder, o zaman insan bir yerine iki verir. Ve bu güdü insanı akıp yıkmağa, intikam almağa iter. Bu güdü ile insan hücumu geçmiş bir vahşi veya her şeyi altüst eden bir kasırga gibi olur. Bu güdü, öfke şeytanının, insanın içine koyduğu bir ateştir. O zaman insan köpürür, gözleri kızarır, canavara keser!

fiimdi bu güdünün ağzını kıracak ve bu ateşin üzerine sükunet ve selamet suyu dökecek şey nedir?

O, imandır; mü’min öfkesini yenmeğe, cahilik edenlere karşı ağırbaşlılık göstermeğe ve kötülük edenlere iyilik etmeğe sevk eder. İman insana, öfkesini yenerken acı içinde bir tatlılık hissettirir.

Kur’an-ı Kerim bize Hz. Adem’in iki oğlunun kıssasını anlatıyor: “İkisi de kurban kesiler. Birincisinin ki kabul olundu; diğerinin ki kabul olunmadı”. fierli kardeş ötekine “seni öldüreceğim” dedi. Uslu kardeş dedi ki “Allah ancak kendisinden korkanların kurbanını kabul eder. Eğer öldürmek için bana elini uzatırsan, ben öldürmek için sana elimi uzatmam. Çünkü ben,alemlerin Rabbi olan Allah’dan korkarım”.

Demek ki, insanın içinde güdü ateşi yansa da ve insanı düşmanlığa ites de Allah korku insanı elini eteğini kötülükten çektiriyor. Hz. Ömer’in şöyle bir sözü var: “Allah’dan korkan öfkesine aship olur. Allah’dan korkan her istediğini yapamaz. Eğer ahiret olmasa idi size başka türlü muamele ederdim”.

Bir gün adamın biri Halife Ömer b. Abdülaziz ile konuşuyordu. Terbiyesizlik eti ve halifeyi kızdırdı. Halife adama ceza vermek istedi, sonra kendini tuttu

ve adama şöyle dedi: “fleytanın sözüne uyup Sultanlık otoritemi kullanarak sana kıyamette senin bana yapacağını yapmak istedem. Kalk, Allah selamet versin. Seninle konuşmak istemiyorum.

İMAN ENANİYETİ BASTIRIYOR:

Enaniyet (bencillik) güdüsü de şiddetli, zorlu bir güdüdür. Hemen hemen hiç kimse kendini onu baskısından, itici gücünden, davranışlarına olan etkisinden kurtaramaz. Bencilliğin insanı dünya için rekabetini çekişmeye, çekişmenin de kendini olmayan şeyleri iddia etmeye, hakkı inkara, başkalarının mallarını yemeğe sevkettiğini görüyoruz. Husumet şeytanı başını nereye sokmuşsa bil ki orada enaniyet vardır; hem de ne pahasına olursa olsun ve hangi vesile ile olursa olsun.

Fakat iman unsuru savaş alanına girerse husumet ateşi söner; güllük gülistanlık olur. İman bencilliğin taşkınlığını önler; bencillik müsamahaya (hoş görülüğe) ve başkalarını kayırmağa döner. Bu unsur, mü’mini dünya zevkinden çeker yüce ideale doğru götürür.

Peygamberimizin hanımlarından Ümmü Seleme (r.a.)’dan rivayet edilen şu hadise imanın insan ruhuna ne derece etki ettiğini açıkça göstermektedir: İki adam miras konusunda münakaşa ediyorlar ve iddialarını isbat da edemiyorlar. İkisi de: Bu benim hakkımdır, diyor ve karşı tarafa hak tanımıyor.. Adamlar Peygamberimize gidiyorlar, her ikisi de bencillığe kapılmışlar ve yalnız kendilerini düşünüyorlar. Resulullah (s.a.v.) in şu canlı sözleri kalplerine ve kulaklarına çarpıyor: “Ben ancak bir insanım. Karşıma geçip mücadele ediyorsunuz. Bazen biriniz dediğini öbüründen daha açık anlatabilir. Ben de dinlediğime göre hüküm veririm. Binaenaleyh kime birinin hakkından alır da kendisine veririm almasın. Bilsin ki ben ona ateş parçası vermekteyim”.

Davacılar bu gürleyen kelimeleri duydular. Kelimeler göğüslerindeki iman teline dokundu ve içlerindeki Allah ve ahiret korkusunu uyardı. Adamlar ağladılar ve birbirlerine: Benim hakkım senin olsun, dediler! Peygamberimiz de şöyle buyudu: Mademki böyle yaptınız, öyleyse bölüşünüz, hakkı arayınız, kur’a çekiniz ve birbirinize hakkınızı helal ediniz⁷⁷.

(77) Hadiseyi Ebu Davud, Sünen’inin”Akdiye= Hükümler” bölümünde rivayet ediyor.

Kanun ve zahire bakılarak verilen hükmün kimin haklı olduğunu bilmekten aciz kaldığı bu gibi meselelerde son ve adil hüküm imanındır ve imanın uyandırdığı vicdanındır.

Peygamberimiz (s.a.v.) ashabına imanlı iki kişinin kıssasını anlatıyor. Bunları mü’minlerin ne kadar iffetli, kanaatkar ve başkalarını kayırır olmalarına misal veriyor ve diyor ki:

“Bir adam bir adamdan tarla alır. Tarlayı alan tarlasında bir küp altın bulur. Ve tarlayı aldığı adam der ki:
Al, bu altınlar senindir; çünkü ben senden tarlayı aldım; altınları değil!!
Satan: Ben sana talayı her şeyi ile sattım! der.
Peygamberimiz (s.a.v.) diyor ki: bunlar hakeme baş vurdular. Hakem onlara: Çocuklarınız var mı, dedi?
Satın alan: Bir oğlum var, dedi.
Satan: Benim de bir kızım var, dedi.
Hakem: Oğlana kızı evlendirin ve altınları da onlara verin. dedi⁷⁸.
(78) Hadiseyi Müslim, Sahih’inde rivayet etmiştir.
Burada insanlar seçkin şahsiyetler görüyorlar: İki adam. Önlerinde bir küp dolusu altın. Döğüşmüyorlar; bilakis birbirlerine itiyorlar. Biri öbürüne: Bu, senin, diyor. Halbuki insanlar hep: Benim, derler.

ALİFİKANLIK VE İMAN:

İman güdülerin karşısına çıkar, şiddetini kırar, hızını keser, eğri taraflarını doğrultur, onları iyiye ve doğruya yöneltir. Fakat insana etki eden sadece bu güdüler (sevki tabiiler) değildir. Bunlardan başka insana baş eğdiren bir şey daha vardır, o da adet (alışkanlık)tır.
Alışkanlık, insanın herhangi bir şeye meyletmesi sonra da o meyile uyarak o şeyi zaman zaman tekrarlaması ile oluşur. Öyleki alışkanlık insanın damarlarına girer; kan gibi dolaşır. Etkisi de gücüne göre değişir. Ve bu iş sonraları kolaylıkla yapılır; öyleki otomatik bir şekil alır. Az bir düşünceye bile ihtiyaç duyulmaz. Artık ondan vaz geçmek de zor olur.

ALİFİKANLI/IN YETKİSİ ve GÜCÜ:

Bir araştırmacı şöyle diyor: “İnsana yeryüzündeki adetlerin tümü, demek mümkündür”. Rausseau da: “İnsan köle doğar, köle ölür; çünkü doğduğu için kundağa, öldüğü gün de kefene sarılır” diyor. Demek isityor ki, insan beşikten mezara kadar adetlerin, geleneklerin esiridir.
Eskiler de şöyle demişler: “Adet ikinci tabiattır”. fiunu demek istiyorlar ki, adetin de “birinci tabiata” yakın gücü vardır. Birinci tabiat insanın yaratılışıdır. Her insan bu aleme, çeşitli imkanlarla donatılmış bir cihaz gibi gelir: Görececek gözü, duyacak kulağı, hazm edecek midesi, bir sürü güdüsü v.s. v.s. vardır. Doğuşta bizde bulunan ve babalarımızdan dedelerimizden miras aldığımız şey ilk tabiatımızdır (karakter). Bunun insan üzerinde büyük tesiri vardır. Eğer insan, kulağı ile görmek ve gözü ile duymak istese başaramaz; muhakkak buna boyun eğmek zorundadır.

İnsanın, ilk tabiatına güzellik, çirkinlik gibi yaptığı ilavelere de “ikinci tabiat” veya “adet=alışkanlık” denir. Bunun da insan üzerinde büyük etkisi vardır. Hayatta kendimize çizdiğimiz yolun ve o yolda y r y ş m z n, tabiatımızın yetkisine yakın, üzerimizde yetkisi vardır. Biz, hayatımızın ilk yıllarında h r z; atedin üzerimizde yetkisi yoktur. Ne zaman ki b y r z; yemek, içmek, giymek ve konuşmak gibi i lerimizin % 90’ı alışkanlık halini alır. Bunları yaparken fazla düşünmeye ihtiyaç duymayız. Ve bırakmak da zor gelir. Artık hayatımız ömrümüzün baharında kazandığımız bir sürü kuru fikir ve i  tekraralarından ibaret olur”.

Ferd olsun, toplum olsun i te alışkınlığın insan üzerindeki etkisi de bu derecedir. Eğer insan iyi şeylere alışmışsa ne mutlu ona! O artık vücuduna zarar veren şeyleri yer, aklını kaybetiren şeyleri içer, dar ve boğazını sıkan elbiseleri giyer ve be enmedi i, ikrah ettiği şeyleri irtikap eder. Bütün bunların sebebi alışkınlıktır; aklının ve iradesinin, alışkanlığın etkisi altında kalmış olmasıdır. İçki içenlerde, uyuşturucu madde kullarlarda ve kumar oynayanlarda gördüklerimiz de bu dediklerimizi isbat eder.

İMANINOTORİTESİDAHAKUVVETLİDİR:

Yerleşik bir adetten (alışkanlıktan) kurtulmak için muhakkak ona savaş ilan etmelidir, hem de sıcak ve ateşli bir savaş. Burada kuvvetli bir irade ile,  elik gibi e ilmez bir azim ile ve ne pahasına olursa olsun yenme kararı ile silahlanmadan başkası zafere götürmez.

Topl mun içine yayılmış zararlı alışkanlıkları yenmenin tek yolu budur; ağır cezai müeyyideler veya önleyici kanuni tedbirler değildir. Eski zamanlarda olsun, günümüzde olsun alışkanlıkların zoru karşısında yenik düşmüş nice kanunlar ve nice cezai müeyyideler g rm ş z d r.

Alışkanlıkları azim ve karardan başka yenecek nedir? O; azmi bileyleyen, ruhu yücelten ve ruha mukavemet gücü veren imandır. Bu gücün karşısında adet ve gelenek kaleleri teker teker d   r.

AMERİKABİRLE İKDEVLETLERİNDEVE İSLAM’DAİ KİYASA/I:

Adetleri de i tirmede ve ruhu zor da olsa iyi şeyleri yapma a, mutad olsa da kötü şeyleri bırakma a alıştırmada imanın etkisini iyice anlamak için aynı problem üzerinde eski ve yeni tarihten misaller vermek istiyoruz. Burada göreceğiz ki devlet gücünü aciz kaldığı yerde iman ne gücü yapmış?

Birine misal Amerika Birleşik Devletlerinden... Amerika'da sarhoşluk ve içki içme alışkanlıkları o kadar yayılmıştır ki, hükümet bunun ferde, aileye ve cemiyete olan zararlarına kanaat getirdi. İçki içmeyi yasaklayan bir kanun çıkardı. Hükümet bir sonra bu kanunu yürütmekten tamamen aciz olduğunu anladı. Çünkü birtakım insanlar; hala içki içmekle, içki kaçırmakla, ticaretini yapmakla ve gizli gizli içki imal etmekle ellerinden gelen kötülükleri eskisinden daha çok yapıyorlardı.

Ve şuna da işaret etmek yerinde olur ki, bu yasak; bir kiral emri veya müstebid (zalim) bir imparatorun halka rağmen ilan ettiği bir ferman değildi. Hayır bu, demokrat, anayasaya sahip ve hür bir ülkenin parlamentosunun çıkardığı bir kanundu. Herkes bilir ki parlamento millet için yararlı şeyleri kanunlaştırır; zararlı şeyleri yasak eder. Ve parlamento kamuoyu oluşturduktan sonra ilmi ve pratik yoldan içkinin sağlığa zararlı olduğuna, medeniyeti yıktığına iyice kanaat getirdikten sonra bu kanunu çıkarmıştı.

1918 senelerinde Amerikan kamuoyunda kaynaşma başladı. 1919 senesinde "On sekizinci değişiklik önergesi" adı altında anayasada tadilat yapıldı. Aynı sene bu değişiklik önergesi Volstead kanunu ile takviye edildi. Bu yasağı yürütmek için Amerika çapında devletin bütün imkanları harekete geçirildi ve şunlar yapıldı:

1- Dışarıya içki kaçırmayı önlemek için kıyı kontrol filosu kuruldu.

2- Havayı denetlemek için hava filosu kuruldu.

3- İçki ile savaşmak ve zararlarını açıklamak için devletin bütün kuruluşları ve propaganda araçları işgal edildi. Ve aynı gaye ile gazeteler, dergiler, kitaplar, sinemalar, konferanslar v.s. ne varsa hepsi kampanyaya katıldı.

İçki aleyhinde propaganda için devlet 60.000.000 (altmış milyon) dolardan daha çok harcadı. Çıkarılan kitap ve neşriyat 10.000.000.000 (on milyar) sayfayı geçti. Bu yasağı yürütmek için on dört sene zarfında devletin yaptığı masraf 250.000.000 (iki yüz elli milyon) Mısır lirasından daha az değildi. Bu müdet içinde 300 kişi idam edildi, 532.325 kişi de haps edildi. Verilen para cezası 16.000.000 (on altı milyon) Cüneyh'e (Mısır lirasına) ulaştı. 404.000.000 (dört yüz dört milyon) Mısır lirası değerinde emlak müsadere edildi. Fakat bütün bunlar Amerikalıların içkiye karşı tutunduklarını, daha da inatlaşmalarını arttırmadan başka bir işe yaramadı. Nihayet hükümet 1933 yılında bu kanunu yürürlükten kaldırmaya ve içkiyi bila kayd-u şart serbest bırakmaya mecbur oldu⁷⁹.

(79) Bu rakamları Ebu'l-Ala el-Mevdudi "Tenkiat" adlı kitabında vermiş; oradan da Ebu'l-Hasen en-Nedevi "Müslümanların Gerilemesi ile Dünya Neler kaybetti" kitabında nakletmiştir.

Raundun sonu, kıssanın hitamı budur.

İçki yasağında tam bir başarısızlık. Ve 1933 senesinde kongrenin tasdikinden geçen yirmi birinci anayasa değişikliği önergesinin feci sükutu.

İşte Amerika tarihinde “içki yasağı devri” diye bilinen yasama faciasının kısaca özeti budur.

Kanun başarısızlığa uğramış, otorite aciz kalmış ve devlet kurumları iflas etmiştir. Hayret edilecek tarafı şu ki, içkinin zararına Amerikan milleti aklen kanaat da getirmişti; ama aklın kanaati başka şey, iradenin işi başka şeydir. Batılı yazarlardan biri şöyle doğru söz söylüyor:

“Bir şeyi samimiyetle ve kuvvetle istemek biraz olsun mahrumiyete katlanmak ister, yani bilerek ve düşünerek kabul edilen yüksek bir ideale varabilmek için hayatı feda etmek ister. İrade daima kültürü yener; eğer kültür dini bir prensibe dayanmıyor ise...”

FİLOLARBOZGUNAU/RADI; İMANKAZANDI:

Misalin biri bu. Bir misal de kendi İslam tarihimizden verelim:

Hız. Muhammed, Peygamber olarak gönderildiği zaman Arap toplumunda içki çok yaygındı. Öyleki kanlarına işlemişti. İçki içmekle övünür, içkiyi yetmiş iki türlü medhederlerdi. Bir şairleri içki ile olan alakasını şöyle dile getiriyordu:

“Öldüğüm zaman beni asma ağacının altına gömün ki, kemiklerim damarlarımdan şarap içsin”.

Ünlü şair İmruulkays, babasının ölüm haberini aldığı zaman bile bardağı elinden atamamış, arkadaşlarından ayrılamamış ve şu meşhur sözü söylemiştir:

“el yevme hamrun, ve ğaden emrun = Bugün içki yarın savaş”.

Cahiliyet devrinde içki içmeyi benimseyenler parmakla sayılacak kadar az idi; mesela Zeyd b. Amr b. Nüfeyel v.b. gibi.

O zamanki Arapların içkiye ne kadar önem verdikleri gösteren bir şey de içkiye bir çok isimler vermiş, çeşitli kinayeler kullanmış ve müteaddit lakaplar takmış olmalarıdır. Mesela Müdam (mahzende yılanmış), sülaf (üzüm usaresi), rah (neşe veren), sahba (kan rengi), ibnetülunkud (salkımın kızı), ibnitülkerm (asmanın kızı), bintülhan (meyhanenin kızı), bintüddinan (testinin kızı) ve yüzü aşkın daha bir sürü isim⁸⁰.

(80) Hilyetu’l- Kumeyt lin-Nevahi, S. 6 v.d.

Netekim o zamanlarda içki ticareti de çok gelişmişti.

İçkiye vurgunluklarını ve içkinin, ruhlarına yer ettiğini gösteren olay da içki konusunda “de ki, içkide ve kumarda hem büyük hem günah, hem de insanlara yarar vardır” ve “sarhoşken namaza yaklaşmayın” ayetleri geldikten sonra da bazı ashabin içkiye devam etmiş olmalarıdır. Çünkü bu iki ayet içkinin haramlığını kesin olarak belirtmiyordu. Nass’da (Kur’an metninde) içmeye cevaz gördükçe bu işe devam ettiler.

İslam tedrice riayet ederek, insanlara kolaylık olsun diye bu metodu kullandı. Nihayet Maide suresinde kesin ayet nazil oldu:

“Ey inanlar, şarap, kumar, dikili taşlar (putlar), şans okları şeytan işi birer pisliktir. Bunlardan kaçın bir kurtuluşa eresiniz. İyeytan, şarap ve kumar (yolu) ile aranıza düşmanlık ve kin sokmak, sizi Allah’ı anmaktan ve namazdan alakoymak istiyor. Artık (bunlardan) vaz geçtiniz değil mi?”. (Maide: 5/)

İşte burada acaip şeyler görüyoruz... Görüyoruz, bir adam bardağını kırıyor, yanındaki içkileri sokağa döküyor. Hatta herkes de aynı şeyi yaptığı için Medine sokaklarından içki seli akıyor.

Ebu Said diyor ki: Resulullah (s.a.v.) in şöyle dediğini işittim: “Ey insanlar, Allah, içkiyi sevmez. belki yakında bu hususta bir emir gönderir. Her kimin yanında az buz içki varsa satsın (bu, kesin şekilde haram edilmeden önce idi). Ebu Said diyor ki: Çok geçmeden, Resulullah şöyle buyurdu: Allah içkiyi haram etti. Her kime bu ayet -yukarıda geçen maide ayeti, ulaşır da yanında bir miktar içki bulunsa içmesin de, satmasın da. Ebu Said diyor ki: Herkes içkisini getirip Medine sokaklarına döktüler”. Müslim rivayet ediyor.

Hiz. Enes de şöyle diyor: Ben, Ebu Ubeyde ile übey b. Ka’be sakilik ederdim. Biri geldi; içki haram edildi, dedi. Ebu Talha bana; Kalk Enes, içkileri dök, dedi; ben de döktüm. Buhari, Müslim.

Ebu Musa’l-Eş’ari de şöyle anlatıyor:

“Biz içki meclisinde oturmuş içki içiyorduk -da o zaman helal idi-. Kalktım Resulullah’ın yanına geldim. Selam verdim; içkiyi yasaklayan ayet nazil olmuştu. Arkadaşlarımla yanına döndüm, ayeti okudum, kimisinin içkisi elinde; bir kısmını içmiş, bir kısmı da bardakta idi. Bardağı hacamatçının yaptığı gibi üst tarafından tutup içindekini yere döktüler ve hep bir ağızdan “vaz geçtik ya Rabbi! vaz geçtik ya Rabbi! dediler. (Taberi Tefsiri, ilgili ayet). Acaba insanlık nefse karşı böyle bir zafer ve emre karşı böyle bir itaat görmüş müdür? İster ki o emir adetlerine aykırı ve arzularına ters düşsün!

VİCDAN VE AHLAKİ DE/ERİ:

İnsanın ruhunun derinliklerinde gözle fark edilmeyen, mikroskopla görülmeyen ve anatomi ve fizyoloji ilimlerinin tanımadığı gizli bir kuvvet daha vardır. İnsan bu manevi kuvveti içinde hiseder. Ve bu kuvvet; bir ışıldak (porjeksiyon) gibi insana yolunu gösterir, bir mıknaatı gibi onu iyiye doğru çeker veren bir öğretmenin sesi gibi onu kötülükten uzaklaştırır. İnsan bu gücün emrine karşı gelir veya aksini yaparsa bu güç lehinde veya aleyhinde karar verir; ya rahat ve huzur kararı verir, ya da acı ve ızdırap hükmü verir.

Yol gösteren, emir veren, yasak koyan, ikaz ve teşvik eden, verdiği hükmü yürüten bu kuvvete ahlak uleması “zamir”, bazıları da “vicdan” adını veriyorlar. İslam dini ise buna “kalp” diyor. Kendisine iyiliği ve kötülüğü sonra birisine Peygamberimiz şöyle buyurmuştur: “İyilik gönlünün hoşnut olduğu ve kalbinin huzur bulduğu şeydir. Günah (kötülük) de gönlünün hoşnut olmadığı ve kalbinin rahat etmediği şeydir; isterse müftüler sana (başka) fetva versinler”. Başka bir hadis de şöyledir: “İnsanlar fetva verseler de sen kalbine danış”.

Bu kuvvet işten önce, iş ile beraber ve işten sonrada bulunur; insanı görevini yapmaya ve günden günde çekinmeğe devet eder. İş ile beraber bulunur; insanı başladığı salih ameli tamamlamağa ve kötü işi terk etmeğe teşvik eder. İşten sonra bulunur; itaat etmişse insana neşe duygusu, isyan etmişse azap ve acı duygusu verir.

İşte bu zamir veya vicdan yahutta kalp dediğimiz şey ahlak binasının temeli ve ayaklarıdır. Vicdan -daha önce de gördüğümüz gibi- insanı hayra götürür, şerler alıkor ve ahlakı bekler.

Bir cemiyet, hangi cemiyet olursa olsun, kanun ve karar çıkarmakla -gerçi bunlarsız olmasa da, ilerlemez, düzene girmez ve mutluluğa ermez. Cemiyet ancak canlı kalplerle ve uyanık vicdanlarla ilerler, düzelir ve mutlu olur. fiöyle meşhur hikmetli bir söz vardır: “Adalet kanunun metninde değil, hakim vicdanındadır”.

Bu söz hakimlerle ve kadınlara nispetle vicdanın önemini belirtiyor. Davacı ve daavalılara göre de vicdan çok önemlidir. Biri diyor ki:

“İçimizde bizi kötülüklerden çevirecek vicdan olmadıkça kanun bizi ıslah etmez”.

VİCDANIN OLUŞUMUNDA İMANIN TESİRİ:

fiüphe yok ki iman, vicdanın en büyük yardımcısı ve akımı ile besleyen en güçlü enerji kaynağıdır. Bu kaynak vicdana ışık verir, ısı verir, kavvet ve hareket verir.

Mü'min seferde veya hazarda, halk içinde veya yalnızken, nerede olursa olsun Allah'ın kendisi ile beraber olduğuna inanır. Ne kadar gizli olursa olsun, hiç bir şey Allah'a kapalı kalmaz. O, gizliyi de, açığı da bilir. “Göklerde ve yerde olanları, Allah'ın bildiğini görmüyor musun? Üç kişi gizli konuşsa mutlaka dördüncüleri O'dur. Beş kişi gizli konuşsa mutlaka altıncıları O'dur. Bundan az, bundan çok olsalar, nerede bulunsalar mutlaka O, onlarla beraberdir. Sonra kıyamet günü, onlara yaptıklarını haber verir. Çünkü Allah, her şeyi bilendir”. “Ne işte bulunsan, Kur'an'dan ne okusan ve siz iş yapsanız mutlaka biz, içine daldığınız an üzerinizde şahidiz (her yaptığınızı görürüz). Ne yerde, ne gökte zerre ağırlığınca bir şey, Rabbi'nin bilgisinden

kaçmaz. Ne bunadan küçük, ne de büyük hiç bir şey yoktur ki, hepsi apaçık bir kitap (Allah'ın bilgisinin nakşedittiği Levh-i Mahfuz) da olmasın". Müşrikler Peygmaberimize komplo hazırladı. Allah'dan vahy gelir sırlarını faş ederdi. Bu sefer birbirlerine: Sesinizi kısın; Muhammed'in Allah'ı bizi duymasın, demeleri üzerine şu ayet indi: "Sözünüzü ister gizleyin, ister onu açığa vurun (farketmez); çünkü O, göğüslerin özünü bilir. Yaratan bilmez mi? O latiftir, haber alandır".

Mü'min şuna itikat eder ki, kıyamet günü yaptıklarının karşılığını görecektir; hayırsa hayır görecektir, şerse şer görecektir. Eski ameli, heba olup gitmez; Allah'ın "tescil kalemi" onu kaydeder. Küçük büyük her şeyi zapta geçer. "Onun sağında ve solunda oturan iki alıcı (melek, onun yaptıklarını) kaydetmektedir". "Oysa üzerinizde koruyucu melekler vardır; şerefli katipler. Her yaptığınızı bilirler". "Yoksa biz, onların sırlarını ve gizli konuşmalarını işitmez miyiz, sanıyorlar. Hayır, işitiriz ve yanlarında bulunan elçilerimiz de (her yaptıklarını) yazarlar".

Bu ilahi sicillere kaydolan ameller ihmal yüzünden zayi olmaz ve zaman aşımına uğrayarak hükümsüz kalmaz. Kıyamet gününde sahibi gelinceye kadar Allah katında saklanır. "Her insanın amel defterini boynuna taktık, kıyamet günü onun için, açılmış olarak bulacağı bir kitap çıkarırız: "Kitabını oku, bugün nefsin sana hesapçı olarak yeter!".

O zaman, basit sandığı şeylerin Allah katında çok değerli olduğunu görecektir ve unuttuğu amelleri hatırlayacak. "Kitap ortaya konulmuştur, suçluların, onun içindekilerden korkarak: "Vah bize, bu kitap da ne oluyor, ne küçük, ne de büyük bir şey bırakmıyor, her yaptığımız şeyi sayıp döküyor!" dediklerini görürsün. Yaptıklarını hazır bulmuşlardır. Rabbin kimseye zulmetmez". "Bir gün Allah onların hepsini diriltir de yaptıklarını kendilerine haber verir. Allah onların yaptıkları işleri hep saymış (zaptetmiş) tir. Onlar ise unutmuşlardır. Allah her şeye şahittir".

Orada ameller, hayır olsun, şer olsun; iyilik olsun, kötülük olsun, aslı ve nasıl olduğunu bilinmeyen Allah'ın ince terazisi ile tartılır, sonra da adil bir şekilde hesap edilir. "Kıyamet günü ortaya doğru terazi koyarız. Hiç kimseye haksızlık edilmez. Hardal danesi kadar da olsa onu getiririz ve bu hesabı görmeğe gücümüz de yeter". "O gün amellerin tartılması haktır. Kimin terazisi ağır basarsa kurtulur, kimin terazisi hafif gelirse ziyan eder".

Bu safhadan sonra da insanlar ikiye sayılır; bir fırka cennete, bir fırka da cehenneme gider. "İman edip iyi amel işleyenlere Allah ecirlerini bol bol ve fazlası ile verir. Allah'ın emrinden yüz çevirip kibir taslayanlara ise acı şekilde azap ve onları Allah'dan başka bir yardımcı ve bir dost da bulamazlar".

Bu Allah inancı ile, ahiret inancı ile mü'min sabah akşam Allah'ı gözönüne getirir, nefsinin hesaba çeker, uyanık hareket eder ve işin sonunu düşünür.

Kimseye zulüm ve hiyanet etmez. Kimsenin üzerine çıkmaz, kibir taslamaz. Hakkı inkar emez, hakkı olmayanı da iddia etmez. Yarın hesabını vermekten korkacağı şeyi bugün yapmaz. İnsanlardan utandığı şeyi yalnızken de yapmaz. Ve şu mutasavvıf şairin şiirini tekrar eder:

“Bir gün yalnız kalırsan, yalnız kaldım deme; fakat üzerimde gözcü var, de. Bir an dahi olsa Allah’ın seni unutacağını ve O’ndan bir şey gizleyeceğini sanma”.

Bir zata “Allah onlardan razı, onlar da Allah’dan razılar; bu da Rabbinden korkanlara mahsustur” ayetini sordular; bunun manası: Allah’ı göz önüne getirip kendini hesaba çekenler ve ahiret için azlık hazırlayanlar, demektir, dedi.

Muhammed b. Ali et-Tirmizi de şöyle diyor. Bir an için gözünden kaybolmadığını murakabe et, üzerinden nimeti eksilmeyene şükret, müstağni kalamayacağına itaat et ve mülkünden dışarı çıkamayacağına baş eğ.

Zünnun’a sordular: İnsan ne ile cennete girer? Beş şey ile dedi: Tam bir istikamet (doğruluk), gerçek bir çaba, gizli ve aşikare Allah’ı murakabe, ölümü bekleme ve hesaba çekilmeden önce nefsinin hesaba çekme.

Allah ve ahiret denetimi ile imanın terbiye ettiği vicdan canlı, uyanık ve gayet hassas bir vicdandır. Daha işe başlamadan önce mü’mini hebasına çeker: Ne yapıyorsun? Niçin yapıyorsun? Ve kimin için yapıyorsun? İş yaptıktan sonra da hasaba çeker: Ne yaptın? Niçin yaptın? Bu vicdan olağan üstü bir hakimdir; berat yahut ceza hükmünü çabuk verir. Vereceği ceza ruhi ve manevi değildir. Zaman zaman maddi ceza da verir.

Hasen-i Basri Hazretleri “Nefs-i levvame’ye yemin ederim” ayetini tefsir ederken şöyle diyor: Bu öyle bir nefistir ki sahibi imanlı ise kendi kendine sitem eder: Bu sözü niye dedim? Bunu niye yedim? Bunu niye içtim? gibi. Eğer fasık ise dikkate almaz, çeker gider.

Yine Hasen-i Basri Hazretleri şöyle diyor: Mü’min nefesine hakim olur. Allah için onu hesaba çeker. Nefislerini dünyada hesaba çekenler ahirette kolay hesap verirler. Kıyamette asıl hesaba çekilecek olanlar amellerin sonunu düşünmeyenlerdir. Hasen-i Bahri Hazretleri daha sonra “muhasebeyi” tefsir ediyor ve şöyle diyor: Bir şey mü’minin hoşuna gider, der ki: Yemin ederim, hoşuma gidiyorsun ve sana da ihtiyacım var. Ama heyhat (ne gezer!) aramızda engel var. İşte işten önce hesap budur. Bazen de mü’min bir kusur eder, nefsinin hesaba çeker: Niye böyle yaptın? Allah’a ne özür beyan edeceğim? İnşallah bir daha yapmam, gibi. İşte işten sonra hesap da budur.

Malik b. Dinar diyor ki: Nefsine şöyle diyenlere Allah merhamet etsin: fiunun yok mu? Bunun yok mu? Sonra da nefsinin kırar, ona bir yular vurur ve onu Allah’ın kitabına bağlar; Allah’ın kitabı onun yularından tutar çeker.

İbrahim et-Teymi de şöyle diyor: Kendimi cennette saydım; meyvelerinden yeyiyor, sularından içiyor ve huri kızları ile boyun boyuna sarılıyorum... Daha sonra da kendimi cehennemde itibar ettim: Zakkum ağacından yeyiyordum, katran sularından içiyorum ve zincirleri boynuma doluyorum. Sonunda nefsim: Ey nefsim, hangisini istiyorsun, dedim? Bana: Dünyaya dönüp iyi ameller yapmak istiyorum, dedi: Ben de dedim ki: İşte dünyadasın amelini, yap!!

Nefsini ikaz etmek, vicdanını ihya etmek isteyen bir zatın takip ettiği metod budur. Olması beklenen bir şeyi olmuş ve meydana olmayan bir şeyde göz önünde hayal ediyor, sonrada kendine: Bunların iyisini seç ve ona göre amel et, diyor!!!

Başka bir yol daha var, onu da Ahnef b. Kays takip ediyor. Bu zat cehennem ateşini ve cehennem azabını hatırlamak için elini kandilin ateşine tutar, iyice acısını hisseder ve nefesine şöyle derdi: Ey Ah'nefcik, falan gün neden bu kadar günah işledin? Neden yaptın onları?

Nefisle hesaplaşmanın bir yolu da Tevbetü's-Simme'den rivayet ediliyor. Bu zat da nefsinin hesaba çekildi. Bir gün nefsinin hesaba çekti; altmış yaşında olduğunu gördü. Günlerini hesapladi; yirmi bir bin beş yüz (21.500) gün çıktı. Eyvah, dedi, eğer günde bir günah yapsam 21.500 eder! Halbuki ben her gün on binlerce günah işledim!

Vicdanın verdiği cezanın kabul edilip süratle infaz edildiğine bir örnek de Ebu Talha el-Ensari (r.a.) dır. Bu zat bir gün bahçesinde namaz kılıyordu. Bir kuşun uçuşu ile kalbi karıştı. Kefaret için bahçeyi sadaka olarak verdi.

DİNİN TERBİYESİNDE GELİFİEN VİCDANIN HAYAT SAHNESİNDEKİ YERİ:

Mü'minin vicdanının oluşmasında ve o vicdanın gelişip kontrol altına alınmasında imanın tesiri işte budur. Bu dini vicdan, ahlakını ilk dayanağı ve faziletli sosyal hayatın sağlam temelidir. Böyle faziletli sosyal bir hayatı filozoflar ya hayallerinde tasavvur ediyorlardı veya kağıt üzerine yazıyorlardı. Ama iman onu yeryüzüne insanların arasına indirdi.

İşte çeşitli hayat sahnelerinden örnekler:

İnsanların yaptığı kanunlar, devletin gördüğü hizmetlere karşılık olarak ve milletin yükünü hafifletmek için vergiler kor. Fakat insanların çeşili vesilelerle vergiden kaçtıklarını ve kurtulmak için her çareye başvurdıklarını görürüz!!!

Ya İslamdaki zekat böyle midir? Zekat müslümana ibadet olarak yüklenmiştir. İnsan zekat vermekle Mevlasına yaklaşır. Zekatı gönül hoşluğu ile, rızası ile ve Allah'a dua ederek verir ve "Ya Rabbi, zekatı benim için bir ganimet kıl; mali ceza kılma" der. En iyi malını zekat olarak vermeye çalışır.

Zekat memurları hesap etmeden önce kendi hesabını yapar. Çoğu zaman istenenden daha çok verir; çünkü bilir ki, kendi yanındaki biten de Allah'ın yanındaki bitmez.

Übey b. Ka'b (r.a.) anlatıyor:

Resulullah (s.a.v.) beni zekat toplamaya gönderdi. Bir adama uğradım. Davarlarını topladı. İki yaşında bir devesini almam gerekti.

Ben: Bunu ver; çünkü zekatın budur, dedim.

O: Bunun ne sütü var, ne de sırtınabinilir. Fakat işte sana genç, iri ve semiz bir deve, onu al.

Ben: Alamam. Çünkü buna hakkım yok. İşte Allah'ın Resülü yakında. İstersen git; bana dediğini ona da söyle. Eğer o kabul ederse ben de kabul ederim. Yok reddederse ben de reddederim.

O: Peki, öyle olsun.

Adam benimle çıktı. O deveyi de yanına aldı. Resulullah'a gelince şöyle dedi: Ya Nebiyyah, Memurun geldi, malımın zekatını almak istedi. Allah'a yemin ederim ki, şimdiye kadar zekat için kapıma ne Resulullah, ne de memuru geldi. Malımı topladım. İki yaşında bir deve lazım geldiğini söyledi. Onun ise ne sütü var, ne de sırtına binilir. Ben ona genç, iri ve semiz bir dişi deve gösterdim; kabul etmedi. Deve de işte. Sana getirdim, ya Resulullah, al. Efendimiz: Vermem gereken o devedir. Eğer hayır için bunu verirsen Allah sana ecir ve sevap verir, biz de kabul ederiz, dedi. Adam: Devem işte, ya Resulallah, al dedi. Peygamberimiz devenin alınmasını emir buyudu ve adamın malına bereket duası etti. Hadisi Ebu Davud rivayet etmiştir.

SUÇU İTİRAF ETMEDE VE CEZAYA DAYANMADA İMANIN ROLÜ:

Suç işleyenlere kanun önleyici maddi cezalar koyar; fakat kanuna karşı gelenler kanunun pençesinden kurtulmak, yetki sahasının dışına çıkmak isterler. Kanunun ve kanun denetleyicilerinin gafil bir anında işlerinin başına dönerler. Bunu ya gizli yaparlar yahutta işlerine kanun kılığı geçirerek açıktan yaparlar. Bu iş için torpile müracaat ettikleri de olur. Hasıl-ı kelam kanunun pençesinden kurtulmak için her çareye baş vururlar.

İman kanununun mü'mine yüklediği şeye baktığımız zaman başka bir şekil ve başka bir mantık görürüz. Görürüzki mü'min ayağı kayar da bir suç işlerse -ki o da tabiatıyla beşerdir, hata da eder isabet de- derhal vicdanı harekete geçer onu iter ve adaletle teslim eder. Adaletin huzurunda suçunu itiraf eder; günahı vebalden kurtulmak ve günahına kefarete olmak üzere cezasını çekmek ister. Kırbaç yemesi veya elinin kesilmesi yahutta öldürülmesi onu itiraftan alıkoymaz.

İşte bir arap -Maiz b.Malik- Resulullah'a giliyor, ey Allah'ın Resulü, nefsimi acımadım, zina ettim, beni temizlemeni istiyorum, diyor. Allah'ın Resulü ona şöyle soruyor: belki kadın el sürdün? Belki öptün? Belki uyluğuna dokundun? adam her seferinde, hayır, diyor. Hatasını itirafta sırar ediyor. Taşla recmedilse (taşa tutularak öldürülse dahi) cezasını çekmekle temizlenmekte ısrar ediyor. Sonunda Peygamberimiz cezanın yerine getirilmesini emrediyor. O da Allah'ın af ve mağfiretini dileyerek ve sevap umarak sabırla bu işi kabul ediyor.

Ve işte Gamidiye diye bilinen bir Arap kadını. Zina ediyor ve zinadan çocuğa kalıyor. İmanlı vicdanı -fuhşu gizli yapmış olmasına rağmen- almıyor, illa açıkça temizlenmesini istiyor.

Resulullah'a geiyor, diyor ki: Zina etim, beni temizle!!! Peygamberimiz reddediyor... Sabahleyin yine geliyor, ya Resulullah, beni niçin reddediyorsun? Beni de mi Maiz gibi reddetmek isityorsun? Allah'a yemin ederim ki, yüklüyüm (hamileyim)!!! diyor.

Peygamberimiz, kadına diyor ki: İlle de istiyorsan, git, çocuğunu doğur, öyle gel.

Kadın gidiyor, doğumu bekliyor. Aradan günler aylar geçiyor, hala içindeki vicdan ateşi sönmemiş. doğurur doğurmaz çocuğunu bir beze sarıyor ve Resulullah'a: İşte doğurdum, diyor.

Peygamberimiz diyor ki Git emzir, süttten kesene dek.

Kadın evine dönüyor, çocuğunu emziriyor. Tam yirmi dört ay sürüyor. Gecelerin, gündüzlerin geçmesi kadına intikap ettiği hatayı unutturamıyor.

Bir mahkemeden celp gelmeden, bir hakimın uyarısı olmadan ve bir polisin nezaretine lüzum kalmadan kadın, isteğiyle Resulullah'a geliyor, cezasını çekmek istiyor. Çocuğu Peygambere uzatıyor ve çocuğun elinde bir ekmek parçası var, diyor ki:

İşte, ey Allah'ın Resulü, çocuğumu süttten kestim, artık yemek yiyebilir.

Peygamberimiz çare bulamadı. Nihayet göğsüne kadar bir çukur kazıldı. Halka kadını taşlamalarını emretti. Geriden Halid b. Velid geldi. Bir taş aldı, kadının başına vurdu. Halid'in üzerine kan sıçradı. Halid küfretti. Peygamberimiz de bunu duydu... fiöyle dedi:

"Sakin ol, ya Halid, yemin ederim ki, bu öyle samimi bir tövbe etti ki, yetmiş Medineliye taksim edilse yeterdi. Canını gönül rızası ile Allah'a verenden daha üstün birini gösterebilir misin?"

(Kısayı Müslim rivayet ediyor).

**KANUNLARA VE EMANETLERE RİAYETTE
İMANIN ROLÜ:**

Halife Ömer b. el-Hattab, süte su karıştırılmaması için bir kanun çıkarıyor... Fakat kanunun gözü her şeyi görebilir mi? Eli her düzen bazı yakalayabilir mi?

Doğrusu kanun bunu yapmaktan acizdir.

İmandır ancak bu sahada hareket eden.

İşte burada ana ile kızın meşhur hikayeleri anlatılıyor: Ana daha çok kar etmek için süte su katmak istiyor. Kız halifenin yasağını hatırlatıyor.

Ana diyor ki: Biz neredeyiz, Halife nerede?!Bizi görmez..

Kız susturucu cevabı yapıyor: Halife bizi görmezse, Halifenin Rabbi görür!!!

Taberi rivayet ediyor: Müslüman orduları Medain bölgesine inip de ganimetleri toplayınca, bir adam kıymetli bir şeyler getirdi ve ganimetin sorumlusuna teslim ettiler. Oradakiler:

Bu kadar kıymetli bir şey görmedik, bizde buna benzer bir şey yoktur, dediler!!!

Adama: Bundan bir şey aldın mı, dediler?

Allah'dan korkmasa idim bunu size getirmezdim, dedi.

Adamın önemli biri olduğunu anladılar ve: Sen kimsin, dediler?

Hayır, beni övmenizi istemem. Ben Allah için yaptım, dedi. Arkasına bir adam kattılar. Yerine kadar onu takip etti. Sorduğunda "Amir ibn Abdi Kays" olduğu anlaşıldı.

Hız. Ömer'e yükte hafif, pahada ağır birçok ganimet getirdiler. Ve bunları da herhangi bir karşılık ve teşekkür istemeyen ihlaslı askerler getirmişlerdi.

Hız. Ömer beğeni ve takdir ile: Bunu yapan insanlara güvenilir doğrusu, dedi!

Abdullah b. Dinar diyor ki: Hız. Ömer'le birlikte Mekke'ye gitmek üzere yol açtım. Bir yerde dağdan bir çoban indi. Hız. Ömer çobana: Bana bir koyun sat, dedi.

Çoban: Koyunlar benim değil, ben köleyim, dedi.

Hız. Ömer (denemek için): Efendine kurt yedi, dersin, dedi.

Çoban: Ya, Allah nerede, dedi?

Hız. Ömer ağladı. Sonra çobanla beraber gitti. Çobanı efendisinden satın aldı ve azat etti. Bu kelime yüzünden seni azat ettim. umarım ki Allah da seni ahirette azat eder, dedi.

SİYASET VE İDARE SAHASINDA İMANLI VİCDANIN ROLÜ:

Siyaset v idare sahası, insanı zulme, gurur ve taşkınlığa en çok sevk eden bu sahadır. Tarih bize Hulefa-i Raşidine (büyük İslam Halifelerine) ait ibretli misaller veriyor. Yakınlarını kayırmayan, düşmanlarına haksızlık etmeyen adalet örneklerini; insanlar arasında ayırım yapmayan eşitlik örneklerini;

dünyaya tapmayan, paray kul olmayan zahitlik örneklerini gözümüzün önüne seriyor. Onlara hükmeden imanlı vicdanları idi. Fazilet, adalet ve eşitlik her yerde geçerliğini sürdürüyordu. Bu vicdandı ki, Enes'in de şahitliği ile Hz. Ömer'e şöyle dedirtmişti: Ey Mü'minlerin Emiri Hattab Oğlu Ömer! Beri bak! Ya Allah'dan korkarsın, ya Allah'ın azabına uğrarsın.

Bu öyle vicdandı ki, bir kıtlık senesinde Hz. Ömer'e zeytin, ekmekten başka bir şey yedirmemiş, öyleki cildi kararmıştı. Niçin böyle yapıyorsun diyenlere: Ben ne kadar kötü bir başkan olayım ki, ben doyayım, halk acısından ölsün! demişti.

Bir gün acından devrilen küçük bir kız çocuğu gördü, kimin bu, dedi? Oğlu Abdullah: Benim kızım, dedi. Halife: Neden böyle yapıyor, diye sordu. Abdullah: Bize karşı elini sıkı tutuyorsun, işte biz de böyle oluyoruz, dedi. Halife: Bak, Abdullah, dedi, aramızdaki ölçü Allah'ın kitabıdır. Size Allah'ın takdir ettiğinden fazlasını veremem. istermisin ki hakkınız olmayan şeyi vereyim de adım haine çıksın?!

Tarihçi İbn-i Kesir⁸¹ Hz. Ömer'in başardığı önemli işleri ve büyük fetihleri anlattıktan sonra şöyle der: Hz. Ömer mütevazı idi. Dar geçinir, sade bir hayat yaşardı. Allah konusunda şiddetli idi, dinden taviz vermezdi, elbisesine deri yama vururdu. Omuzlarında testi taşırdı. Yine de çok heybetli idi. Palansız merkebe, hurma lifinden yapılmış yularla çekilen deveye binerdi. Az gülerdi. Kimse ile şakalaşmazdı. Yüzüğünün üzerinde "öğütçü olarak ölüm yeter, ey Ömer" yazılı idi.

(81) İbn-i Kesir, el-Bidaye ve'n-Nihaye.

İşte Emirülmü'minin Hz. Ali, Ca'd b. Hübeyre kendisine diyor ki: Ey Mü'minlerin Emir'i, sana iki adam geliyor. Biri seni canından, malından daha çok seviyor. Öbürü ise elinden gelse seni boğazlar. Yine de bu ikincisinin lehinde hüküm veriyorsun! Hz. Ali İbn-i Hübeyre'nin göğsüne biryumruk atarak diyor ki: Bu, şahsi işim olsa idi öyle yapardım. ama bu Allah'a ait bir şeydir.

fia'bi anlatıyor: Hz. Ali'nin zırhı kayboldu. Bir Hıristiyanın yanında buldu. Hıristiyan'ı kadı fiureyh'e götürdü. Bu zırh benimdir, ona satmış veya hibe etmiş değilim, dedi.

Kadı fiureyh Hıristiyan'a Emirülmü'minin'in dediklerine bir itarazın var mı, dedi?

Hıristiyan: zırh benimdir; Emirülmü'minin de yalancı değildir, dedi.

Kadı fiureyh Hz. Ali'ye döndü, isbatın var mı, dedi.

Hız. Ali gülümsedi ve Kadı doğru söylüyor, isbatım yok, dedi.

Kadı Hıristiyanın lehine hüküm verdi ve zırhı kendisine teslim etti. Hıristiyan zırhı aldı birkaç adım yürüdü, sonra geri döndü ve: fiahadet eterim ki, bu hüküm Peygamberlere yaraşır. Halife beni kadıya götürüyor, o da bana hak veriyor. fiehadet ederim ki, Allah'dan başka Tanrı yoktur ve Muhammed

Allah'ın kulu ve Resulüdür. Yemin ederim ki zırh halifenindir. Sıffin'e giderken düşürmüştü, dedi!

Hız. Ali: Madem ki Müslüman oldun, zırh senin olsun, dedi:

Burada halifeye de, kadıya da hükmünü geçiren şey imanlı vicdan idi. İmanlı halife, hakkını almak için kuvvete baş vurmadı, ya da lehine karar versin, diye kadıyı tesir altına almak istemedi. İmanlı kadı da -doğru olduğuna inandığı halde- halieyi memnun etmek için kanunu çiğnemedi. fariat herkes için geçerlidir; halife, sokaktaki adam, Müslüman ve Hristiyan hepsi birir, eşittir.

Hız. Ali üç dirhemlik bir gömlek giyerdi ve şöyle derdi: Hem ziynet, hemd e örtünmek için bunu bana nasip eden Allah'a hamd olsun!!!

Bu zühd ve adaletin sırrını bazıları şöyle açıklıyorlar: Hız. Ali, Halilfe iken sokakta tek başına yürür, yolunu yitirenlere rehberlik, zayıf düşenlere yardım ederdi. Manava, bakkala uğrardı. Kur'an'ı açar şu ayeti okurdu: "İşte ahiret yurdu: Onu yeryüzünde böbürlenmek ve bozgunculuk etmek isteyelere veririz. Güzel sonuç günahlardan sakınanlarındır" ve bu ayet iradeciler ve iktidar mevkiinden olup da adalet ve tevazu gösterenler hakkında nazil oldu, derdi.

Ahiret yurunu ve Allah katındaki güzel sonucu istemek, işte güzel ahakın ve büyük işlerin arkasındaki gizli sır budur.

İşte Emevi Halifesi Ömer b. Abdülaziz hakkında Malik b. Dinar şöyle yargıda bulunuyor: bana zahid, diyorlar, bende zahidlik ne gezer? Zahid Ömer b. Abdülaziz'dir. Dünya kollarını açarak geldi de tümü ile reddetti.

Evet, halifeliği sırasında bir tek gömleği vardı. Yıkadıkları zaman kuruyuncaya kadar evinde beklerdi. O ki nimet ve lüks içinde büyümüştü.

Bir gün hanımının yanına girdi, üzüm almak için bir dirhem ödünç istedi. Hanımında da bulunmadı. Hanımı dedi ki: Sen ki Mü'minlerin Emir'isin, hazineinde bir salkım üzüm alacak paran yok?!

Hanımına şöyle karşılık verdi: bu, yarın cehennem ateşinin içinde lalelerle, bukağılarla boğuşmaktan da iyidir.

O kadar kısa hilafet müddetinde çalıştı; zulmü önledi, hak sahibine hakkını geri verdi. Her gün şöyle dellal çağırtırdı: Borçlular, evlenmek isteyenler, yoksullar gelsinler, kendilerini yardım edeyim!

O kadar adil ve zahid olmasına, haksızlıkları önlemesine ve nefesine ve yakınlarına karşı şiddet göstermesine rağmen, Allah'a yalvarır şöyle derdi: Allah'ım, Ömer rahmetine lakıy biri değildir fakat rahmetin Ömer'e layıktır.

Bir gün adamın biri kendini övdü ve; ey Mü'minlerin Emiri, İslam'a yaptığın hizmetten dolayı Allah sana hayırla muamele etsin, dedi. Kendisi ise, hayır, bana olan iyilğinden dolayı Allah İslam'a hayırla muamele etsin, dedi ve adamın sözünü tashih eti⁸².

(82) Ömer b. Adülaziz ile ilgili haberler İbn-i Kesir'in "el-Bidaye ve'n, Nihaye" adlı eserinden alınmıştır, c. 9, S. 192 vd.

Her şeyi hak ölçüsüne göre yapıyordu. Ömer kimdi? O İslam medresesinin bir mezunu ve İslam fabrikasının bir mamülü idi.

Gerçi misalleri uzattık; ama imanlı insanların vermediği hüküm, imanlı vicdanın gözetmediği siyaset şuna benzer: fiir:

"Davul gibi; uzaktan duyulur ama, içinde hayır yoktur".

TİCARET VE MUAMELE SAHASINDA:

İmam Gazali muhammed b. el-Münkedir'den rivayet ediyor: Bu zatın yanında iki cins kumaş vardı; birinin metresi beş, diğerinin metresi on dirheme idi. Adamı, kendisi yokken beşlik kumaşı on dirheme satmıştı. İbn Münkedir meseleyi öğrenir öğrenmez müşteriyi aramaya başladı, ta akşam üzeri buldu. Ona: İşcim yanlış etmiş; beş dirhemliği sana on dirheme satmış, dedi. Müşteri: Ben razıyım, dedi. Kendisi: Sen razı olsan da biz senin hesabına razı olamayız. fiu üç şıktan birini seç: Ya verdiğin para ile onluktan alırsın, ya sana yarı paranı geri veririz, yahutta kumaşımızı verir paranı geri alırsın, dedi. Sonunda adama artan parasını geri verdi, müşteri de çekip gitti⁸³

(83) İhyau'l-Ulum, Rub'ul-Adat, Kitabu'l-Kesb, S. 72, 73.

Yine İmam Gazali rivayet ediyor: Yunus b. Ubeyd'in dükkanında çeşitli değerlerde elbise takımları vardı; her biri dört yüz dirheme olanı vardı, iki yüz dirheme olanı vardı. Yunus namaza gitti, dükkanı kardeşi oğluna bıraktı. Bir Arabi geldi, dört yüz dirhemlikten bir takım istedi. Çocuk Arabiye iki yüz dirhemlikleri de gösterdi; müşteri beğendi ve dört yüz dirheme aldı-yani iki yüz dirhemlik elbiseyi. Yunus namazdan dönerken Arabi ile karşılaştı ve elbiseyi tanıdı. Bunu kaçta aldın, dedi? Arabi, dört yüz dirheme, dedi?. Yunus dedi ki: Bu iki yüz dirhemden fazla etmez; dön geri ver. Arabi: Bu dedi, bizim memleketimizde beş yüz dirhem değer, ben razıyım. Yunus şöyle dedi: Benimle gel, insanlara doğruyu göstermek dünyadan ve dünyadaki her şeyden hayırlıdır. Sonra adamı dükkana götürdü, iki yüz dirhemi geri verdi. Bu hareketi yüzünden kardeşi oğlu ile kavga etti. Ona; utanmadın mı? Allah'dan kormadın mı? İkikat kar ediyor, Müslümanlara doğruyu göstermiyormusun?! dedi. Kardeşinin oğlu: Yemin ederim, kendi rızası ile aldı, dedi. Amcası: Onun yerinde sen olsa idin, razı olur muydun, dedi⁸⁴?

(84) Aynı eser, aynı kitap, aynı sahife.

Tüccarlar adet icabı kazanç sevgisine mağlup olduklarından bu, onları zaman zaman hırsla (aç gözlülüğe), zaman zaman da hiyanet ve zulme

götürür. Eğer onları iman mağlup ederse, yüce ideal ve iyi ahlak uğrunda mal önemini kaybeder.

Bu örnekler Müslümanların ilk çağlarına ve selef-i salihin (geçmişlerin) devrine mahsus sanılmasın. Miktarı ve derecesi değişmekle beraber, imanın bütün Müslüman ülkelerde hala tesiri devam etmektedir.

Üstat Ebu'l-Hasen en-Nedevi bir makalesinde ⁸⁵ şöyle diyor:

(85) Bu makale “el-Ba’su'l-İslami” dergisinde yayımlanmıştır.

Hicaz'da fierifler devrine yetişmiş güvenilir yaşlı bir zat bana şöyle anlattı. O devirlerde Mekke tüccarları meslektaşları çok düşünür, onların maslahatına riayet eder ve onları kendi nefislerinden daha çok kayırırlardı. Mesela akşama doğru dükkana bir müşteri gelirse ve eğer o gün yeteri kadarda alış veriş yapmamışsa, komşusu da o günkü nasibini alamamışsa, müşteriye yavaşca: Komşu dükkana git, istediğin şeyler orada da var. Sanırım bugün pek müşterisi yoktu. Oradan almanız daha doğru olur, derdi.

Avusturyalı profesör Muhammed Esed ⁸⁶de büyük bir İslam şehrinden (fiam'dan) bahsediyor ve oradaki izlenimleri (intibalarını) şöyle anlatıyor:

(86) Bu zatın eski adı Leopelde Welss'dir. Uzun zaman müslüman ülkelerde kaldıktan ve İslamiyeti araştırdıktan sonra Müslüman oldu. Birkaç da kitap yazdı; mesela, Yolların Ayrılış Noktasında İslam ve Mekke Yolunda gibi.

fiamlıların o ruhi istikrarlarına vakıf oldum. İçlerindeki güven ve huzuru dükkancılardan, tüccarların birbirleri ile olan muamelelerinden görmek mümkündür. Bunlar birbirlerinin müşterilerini ayartmazlar. İçlerinde zerre kadar korku ve haset yok. Öyleki işi çıktığı zaman dükkân sahibi dükkânını komşusuna emanet eder gider. Çok gördüm; sahibi olmayan dükkânın kapısına bir müşteri gelir. Sahibi gelinceye kadar beklesem mi, yoksa şu açık dükkana mı gitsem, diye tereddüt ederken komşu dükkânın sahibi atılır, müşteriye ihtiyacını sorar ve komşusunun dükkânından müşteriye istediğini verir ve parasını çekmecesine kor. Bu nerede, Avrupa'daki durum nerede? Acaba Avrupa'da bunun bir benzerini görebilir miyiz?” (Mekke Yolunda, S. 167)

YARDIM VE BAFİKALARINI NEFSİNE TERCİH ETMEDE:

Allah'a ve ahiret gününe imanının oluşturduğu ve vicdanın eseri başkalarına malla canla yardım etme konusunda da kendini açıkça gösterir.

Herkes nefsi için sevdiğini başkaları için de severdi. Ancak en kıymetli çocuğuna ve çok sevdiği ailesine yaptığı mali ve bedeni başkasına da yapardı. İman onu böyle yükseklerle çıkarardı ki din kardeşini nefsine tercih eder ve en muhtaç olduğu şeyi ona verirdi. Ve bunu bir kanun zoru ile,

hükümet baskısı ile ve denetleme cihazları ile yapmazdı; içinden gelen iman teşviki ile yapardı. Allah rızası için ve Allah katındaki bitmez tükenmez nimet hatırı için bu hayır işlerini yapardı.

İmam Malik Muvatta'ında rivayet ediyor ki: Bir fakir Hz. Aişe'den bir şeyler istiyor. O sırada Hz. Aişe de oruçludur ve evinde bir tek ekmekten başka bir şey yoktur. Hizmetçisine bu ekmeği fakire vermesini emrediyor. Hizmetçi diyor ki: Hanımefendi, iftar edecek başka bir şeyiniz yok! kendisi: "ver ona" diyor,o da veriyor. fiimdi bazıları sanır ki, ekmek Hz. Aişe'nin nazarında önemsizdir de onun için veriyor. Öyleyse hadisçi ve tarihçilerin rivayet etikleri şu kıssayı dinlesinler:

Muaviye b. Ebu Süfyan Hz. Aişe'ye seksen bin dirhem gönderdi. Hz. Aişe oruçlu idi ve üzrinde eski bir elbise ardı. Bu parayı aynı saatte fakir ve yoksullara dağıttı, hiç bir şey kalmadı. Hizmetçisi: Ey Mü'minlerin anası, bir dirhemlik et alamıyorsun, ki, iftar edesin, dedi? Kendisi: Hatırlatsaydın alırdım, karşılığını verdi⁸⁷!..

(87) Hakim Müstedrek'inde rivayet etmiştir.

Evinde iftarlık bir şey bulamayan bu oruçlu kadın, karnının açlığını, elbisesinin yırtıklığını hatırına getirmeden yüz binlerce dirhemi fakir fukaraya dağıtıyor, onları kendi nefesine tercih ediyor.

Mü'minlerin anası Zeynep Binti Cahş de böyledir. Ona "Yoksul Anası" adını vermişlerdi. Berze Binti Bati' anlatıyor: Medine'ye harb ganimetleri gelmeye başlayınca Hz. Ömer girince Zeynep anamız: Allah Ömer'in günahını affetsin! Öbür bacılarım benden daha mı varlıklı idiler de bana bu kadar göndermiş, dedi. Bunun hepsi senin, dediler. Sübhanalah, dedi ve bir örtüye sarındı, sonra; parayı yere dökün ve üzerine bir yaygı örtün, dedi.

Kıssayı anlatan diyor ki: Sonra bana şöyle emretti: Elini sok, bir avuç al, falanlara götür; bir pençe de falanlara götür, dedi... Hepsini dağıttım; yaygının altında az bir şey kaldı. Sonra kendisine dedim ki, Allah Mü'minlerin anasını affetsin, bunda başkalarının da hakkı var, Bana: Kalan da sizin olsun, dedi, baktık seksen beş dirhem kalmış⁸⁸.

(88) Tabakat-ı İbn-Sa'd, c. 3, S. 201.

H. Ömer dört yüz altın aldı, bir keseye koydu. Hizmetçisine: Bunu Ebu Ubeyde b. Cerrah'a götür, sonra onu takip, yani evinde biraz eğlen; bakalım ne yapacak? Hizmetçi altınları Ebu Ubeyde'ye götürdü ve: Halife Hazretleri, şunu bir kahve parası etsin, diyor, dedi, Ebu Ubeyde: Allah ondan razı olsun, dedi, sonra hizmetçisini çağırdı. fiu yedi altını falanlara, şu beş altını falanlara... götür, dedi. Nihayet altınlar bitti. Hz. Ömer' in hizmetçisi döndü, vaziyeti anlattı. Hz. Ömer bir o kadar da Muaz b. Cebel'e ayırmıştı. Hizmetçisine: fiunları da Muaz'a götür; onu da takip et (evde biraz oyalan), bak bakalım ne yapacak, dedi? Hizmetçi altınları Muaz b. Cebel'e götürdü,

Emirülmü'minin şunu ihtiyaçlarınıza harcamanızı buyurdu, dedi. O da: Allah Ömer'e ecirler versin, dedi ve hizmetçisini çağırdı. fiunu falanlara, bunuda falanlara götür, dedi, o da götürdü. Muaz'ın karısı geldi: And olsun ki biz de fakiriz, dedi. Kesede ancak iki altın kalmıştı, onları da hanımına attı. Hizmetçi altınları Muaz b. Cebel'e götürdü. Emirülmü'minin çok sevindi ve bunlar birbirinin kardeşidir, dedi⁸⁹.

(89) Taberani, el Kebir'de rivayet ediyor.

İbn-i Sa'd rivayet ediyor: Abdurrahman b. Avf, Hz. Osman'a 40,000 (kırk bin) altına bir tarla sattı. Parasını fakir akrabalarına, muhtaç insanlara ve Peygamberimizin Hanımlarına dağıttı⁹⁰

(90) Tabakat-ı İbn-i Sa'd, c. 3, S. 12, 13.

Rivayet olunur ki, Abdurrahman b. Avf'ın ticaret kafilesi geliyor. Medine halkı hep etrafına toplanıyor, gürültü, şamata ediyorlar. Hz. Aişe: Ne oluyor, diyor? Abdurrahman b. Avf'ın kervanı geldi, diyorlar. fiöyle diyor. Resulullah (s.a.v.) den şöyle dediğini işittim: Abdurrahman b. Avf'ın sırat köprüsü üzerinde görür gibiyim; bir düşünür, bir kalkıyor. Nihayet kurtuldu, nerede ise... Abdurrahman b. Avf bunu duyunca: Kervan da kervanın yükü de sadakadır, dedi. Ravi diyorki: Kervanın yükü kervandan kıymetli idi. Ve kervan beş yüz develikti". Medine'yi ayağa kaldıran bu kadar malı bu kadar kolay bağışladı bu adam ve "kervan da, yükü de sadakadır" dedi!

Buhari, Müslim ve diğerleri Hz. Enes'den rivayet ediyorlar; Enes diyor ki: Medine'de en çok hurma bahçesi olan Ebu Talha idi. En sevdiği bahçesi de Mescid-i Nebi'nin karşısındaki Beyraha hurmalığı idi. Resulullah zaman zaman gider, hoş suyundan içerdi. Enes diyor ki: Sevdiklerinizden Allah yolunda harcamadıkça iyiliğe kavuşmazsınız, ayeti nazil olunca Ebu Talha Resulullah'ın yanına gitti veya Resulullah, Allah Tebareke ve Teala Hazretleri "sevdiklerinizden Allah yolunda harcamadıkça iyiliğe kavuşmazsınız" diyor. Benim de en sevdiğim malım Beyraha hurmalığıdır. Onu sadaka olarak veriyorum. Umarım ki Allah bu yüzden bana ecir ve savap verir. Bahçeyi sana teslim ediyorum, istediğini yap, dedi. Peygamberimiz (s.a.v.) çok sevindi "Peh peh, kazançlı mal doğrusu, kazançlı mal doğrusu!" dedi.

İmam Gazali İhya'u-Ulum'da İbn-i Ömer'in şöyle dediğini yazıyor: Resulullah (s.a.v.) in ashabından birine bir koyunbaşı hediye etiler. Falan bizden daha muhtaçtır, diyerek birine gönderdi. O da daha fakir saydığı bir başkasına gönderdi. Böylece koyunbaşı yedi ev dolaştıktan sonra yine ilk sahabiye geldi.

Okuyucu zannetesin ki bunlar ferdi hadiselerdir, gerçek bir toplum tasvir edemez. Hayır, çünkü bu gibi olaylar cidden çoktur ve cemiyetin ruhunu, yönelimini, felsefesini vehayat görüşünü gerçek şekli ile tasvir eder.

Buhari Edebü'l-Müfred'de İbn-i Ömer'in şöyle dediğini rivayet ediyor: "Öyle bir zaman geldi ki hiç birmiz kendi malına din kardeşinden daha müstehak olduğunu sanmazdı".

Ne hacet, Ensar'ın (Medine halkının) o yüce kardeşlik ve başkalarını nefislerine tercih etme durumlarını Kur'an-ı Kerim tescil etmiştir; bu bize yeter!

"Ve onlarda önce O yuda (Medine'ye yerleşen, imana sarılanlar yani daha önce Medine'yi yurt edinen Ensar) kendilerine göç edip gelenleri severler v onlara verilen (ganimet) lerden ötürü göğüslerinde bir ihtiyaç (eğilimi) duymazlar. Kendilerinin bir ihtiyaçları olsa dahi, (göç eden yoksul kardeşlerini) öz canlarına tercih ederler. Kim nefsinin cimriliğinden korunursa. İşte onlar umduklarına erenlerdir". (Haşr: 59/9)

İTİRAZLAR VE FİÜPHELER:

Bu yazdıklarımızla, iyi ahlakın ve uyanık vicdanın oluşumunda dinin ve imanın tesirini iyice öğrenmiş olduk ve bunu içinde imanın ortaya koyduğu insancıl örnekler verdik. Bunlar elle tutulur, gözle görülür mücessem örneklerdir.

Durum misale muhtaç değildir. İnsanın doğru yolu bulmasında ve medeniyetler kurmasında dinin tesiri inkar edilemez. Bir tarihçi ne kadar doğru söylüyor: fiunda şüphe yok ki, insanın medenileşmesinde büyük kuvvet din olmuştur.

Bünyamin Kad ve şu kanaate varmıştır: Bütün medeniyetler dinin ahlaka sunduğu uhrevi ceza temeli üzerine kurulmuştur.

Bazıları dinin ahlakla olan ilgisine itiraz eder ve şöyle diyebilirler: Dine inanmayan bazılarının da ahlak ve faziletleri saygılı olduklarını görüyoruz. İşte Tard bunu reddediyor ve şuna inanıyor ki imansızların da şerefli hayatları, almış oldukları devamlı din terbiyesine dayanmaktadır. Carlyl (Karlayl) da buna, Batılı Hristiyan dinsizlerinden bahs ederken "İlave nur" adını veriyor. Renan da şu meşhur sözünde aynı şeye işaret ediyor: "Biz bir gölgenin gölgesinde yaşıyoruz -dinin gölgesini kastediyor- ya bizden sonrakiler neyin gölgesinde yaşayacaklar?" Bu nur söndüğü zaman insanlar ölüm döşeginde bile arzu ve keyflerine uyuyorlar, yalan söyleyip hırsızlık ediyorlar ve adam öldürüyorlar!

Dünyanın en büyük romancısı Dostoyevsky şöyle diyor ⁹¹: "İnsan Allah'ı bıraktığı an şeytana keser".

(91) Well Divarent, Felsefenin Prensipleri, c. 2, S. 276.

İmanın tesirini sadece mü'minler kabul ediyor değil, bunu imanlı imansız insafı olan herkes kabul ediyor.

Allahsızların içinde dini saçma bulanlar var; ancak hayatın dinsiz olamayacağına ve ahlaktan -boş bir vehim sanmalarına rağmen- vazgeçilmeyeceğine de inanıyorlar. Birisi şöyle diyor: “Eğer Allah yoksa onu biz yaratmalıyız”. Çünkü bu, Allah’a inanmanın ruh ve hayat üzerindeki tesirlerini gözü ile görmektedir. Meşhur Fransız Edebiyatçısı Voltaire de alay ederek şöyle diyor: Allah olmasa idi karım bana hiyanet eder ve hizmetçim malımı çalardı”.

Bir üçüncü münkir de şöyle diyor: “Ben cehennemin varlığına inanmıyorum. Ancak şuna inanmıyorum ki bu fikir, birçok insanı kötülükten uzaklaştırmıştır. Ve şu kanaate sahibim ki, eğer bir genç cehennemin olmadığını anlarsa artık hiç bir şey itibar etmez. Ve ahlakın görevi cüz’ün karşısın küllü, halin kaşısına müstakbeli koymaktır. Bu da dinin yapmağa çalıştığı şeyleri yerine getirmekle olur. Netekim Hovdenç şöyle diyor: “Din, değerleri korumaktır. Dinin gösterdiği cezalar olmadan ahlak kuru bir takdir halinde kalır; o zaman vazife şuru silinir. Ve her genç bütün zeka ve bilgisini tavsiyeleri atlatmağa kullanır.

ALLAH VE AHİRET KORKUSU VE BUNUN TERBİYE ÜZERİNDEKİ TESİRİ:

Bunlar; dinin ahlak ve davranış üzerindeki tesirleri konusunda bazı Allahsızların itiraflarıdır. Fakat hala bazıları Allah ve ahiret korkusu metodu ile terbiye temeni şahsiyete, hürriyete ve bağımsızlığa aykırı olduğu şayiasını yaymağa uğraşmaktadırlar!

Biz -şimdiye kadar yazdıklarımıza ilaveten- bunlara deriz ki; terbiyeyi mutlak korku ögesinden(unsurundan) soyutlamak asılsız bir iddia ve evhama dayanan bir hayaldir. Ve bu, insan gerçeğine deaykırıdır; çünkü Allah insanı korkar ve ümit eder tarzda yaratmıştır. Eğer insan ille de bir şeyden korkacaksa mülkün sahibi, mahlukatın yaratıcısı ve her şeyin sahibinden korksun, Ondandır korksun ki, başka korku kapıları kapansın. Artık küçük veya büyük bir yaratıktan korkmasın; meğer insan olarak içinde böyle bir his duyar. İşte bu korkusuzluk hak konusunda şecaatin kaynağı ve kuvvetin menbaidir. Ve bu da mü’minlerin halidir (karakteridir). “Onlar Allah’ın gönderdiği emirleri duyururlar. Allah’dan korkarlar ve O’ndan başka kimseden korkmazlar”. “fiydan sadece kendi dostlarını korkutabilir. Eğer inanmış iseniz siz onlardan korkmayın, benden korkun”.

“İnsanlardan korkmayın, benden korkun ve ayetlerimi az paraya satmayın”. Bir eserde (Kelam-ı Kibarda) da şöyle deniyor: “Her kim Allah’dan korkarsa Allah’da her şeyi ondan korkutur. Kim de Allah’dan korkmazsa, Allah onu her şeyden korkutur”.

fiu da var; mü'minin Allah'dan korkması suçuna karşılık ceza verecek diye adaletli bir hakimden korkmasına benzer; yoksa suçluyu suçsuzu ayırt etmeyen zalim bir hükümdardan korkmasına benzemez. Bu korku daha çok, doğru yoldan ayrılan çocuğun babasından korkmasına benzer. Bu korku aynı zamanda af ümidi ile, merhamet arzusu ile karışık bir korkudur. Cenab-ı Allah bu tip kullarını Kur'an'ında şu sözleri ile vasıflandırıyor: "Bunlar, içlerinden hangileri hayır yapmakla Allah'a yakın olacak kaygısı ile Rablerine vesile ararlar; rahmetini umarlar ve O'ndan korkarlar". "Yoksa o, gece saatlerinde secde ederek, ayakta durarak ibadet eden, ahiretten korkan ve Rabbi'nin rahmetini uman gibi midir?".

Kur'an-ı Kerim daima korku ile ümit arasında orta yolu gösterir. Binaenaleyh korkunun, Allah'ın rahmetinden ümit kesecek raddeye varması uygun olmadığı gibi, ümidin de Allah'ın azabından emin olma sınırına varması uygun değildir. "Ziyan edenlerden başkası Allah'ın azabından emin olmaz". "Kafirlerden başkası da Allah'ın rahmetinden ümit kesmez".

Kur'an-ı Kerimde Allah'ın sıfatları da aynı dengeyi sağlar durumdadır: "Allah günahları affeder, tövbeleri kabul eder ve azabı da şiddetlidir". "Bilin ki, Allah'ın azabı da şiddetlidir ve Allah Gafurur-Rahim'dir de". "Kullarıma haber ver ki, Ben Gafurur-Rahim'imdir ve azabım da zorludur".

Hal böyle olunca bu korku terbiye kurallarına nasıl aykırı olur ve şahsiyetin gelişmesine nasıl bir engel teşkil eder?

Dr. HENRY LONG DİN TERBİYESİNE KARFİL
ÇIKANLARI REDDEDİYOR:

Dini ve çocuk terbiyesinde dinin rolünü inkar edenleri reddetme işini Amerikalı psikolog ve "İmana Dönüş" kitabının yazarı Dr. Henry Long'a bırakıyoruz. Bu zat, yeni kurulan bazı psikoloji ekollerinin yaymağa çalıştıkları nazariyelerin hatalı olduğunu gösteriyor ve şöyle diyor:

"Çocuk tebiyesi en zor, en tehlikeli ve en nazik görevlerimizdendir. Problemleri çok karışık ve zordur. Bundan başka çözümleri de birbirine zıttır. Babalar, bu problemleri çözmeğe çalışırken, ne kadar mütevazî ve ne kadar basit de olsa bir dış yardıma muhtaçdırlar...

fiurası tabii ki, münevver (!) babalar, madem ki dine inanmıyorlar, dini arkalarına atıyorlar, öyleyse kendilerine yardımcı dokunacak yeni bir kaynak bulmak zorundadırlar. Bu kaynak da olsa olsa çocuk psikolojisidir. Fakat çocuk psikolojisi henüz bu yardımcı yapacak durumda değildir. Çünkü bu ilim, hala nazariye sınırını aşmış değildir. İlmî delil ise o zamanlarda beşikte küçücük bir bebektir.

Babaların en itimat ettikleri nazariye şudur: Çocuğa dayak atmak zararlıdır. En iyisi bir şey yaptırmak için çocuğu zorlamalı değil ikna etmelidir. Çocuğu

baskı altını almamalı, aksine benliğini ortaya koyması için ona fırsat vermelidir. Kıymetini anlaması için de çocuğa düzenli mali yardım etmelidir. Ve bazı çocuklar anadan doğma asabidirler ve çok hassastırlar. Binaenaleyh başkalarının yaptığı şeyleri bunlardan da istemek doğru değildir.

Maalesef... Bu nazariyeleri doğrulayacak herhangi ilmi veya psikolojik bir delil yoktur; aksine yanlış oldukları isbat edilmiştir”⁹².

(92) İman Dönüş, S. 112.

Doktor, ilim adına revaç bulmuş bu fikirleri çürütürken dine dönmenin ve çocuk terbiyesinde ve davranış ve ahlakını düzeltmede din yoluna gitmenin zaruri olduğu görüşünü ileri sürüyor. Diyorki, çocuk için en uygun yol ona şu telkinde bulunmaktadır: Bu, güzeldir; çünkü Allah emretmiştir. Ve Allah onu sever ve beğenir, ona cennet karşılığını verir. Bu da kötüdür; çünkü Allah onu menetmiştir. Ve Allah onu sevmez, ondan nefret eder, onu yapanları cehenneme atar.

İşte bu yüzden, bu ikna edici yolu bırakıp da doğruluğu ve faydası belli olmayan yollara sapan babaları redediyor ve şöyle diyor⁹³.

(93) İmana Dönüş, S. 110.

“Birçok babaların teredüt ettiklerini ve hayrı şerri bilecek çağa gelinceye dek çocuklarını din derslerine ve ibadet yerlerine göndermediklerini duyuyoruz. Ancak onları sıkacak ve rahatlarını bozacak şöyle bir soru var: Acaba kendilerine iyiyi kötüyü ayırma imkanı salayan o şuuru bu çocuklar nereden kazanacaklar? Acaba bizlerin çocukluğumuzdan ber inandığımız o yücü ideale onlar da inanacaklar mı?

Daha önce şöyle demiştik: fiu iş yanlıştır, şu da doğrudur. Çünkü böyle olduğunu Allah açıklamıştır yahutta kitabında yazmıştır. Bu metot fitri ve iptidai görünebilir, ancak iyi etki yapacağında şüphe yoktur. Bizler hiç değilse iyiyi, kötüyü öğrenmiştik, Ama şimdi biz çocuklarımıza ne diyoruz. Hep dediğimiz: Bu hareket yanlıştır, şu da doğrudur; çünkü toplum böyle kabul etmiştir. fiimdi bu önlemin bizim zamanımızdakiler kadar gücü var mı? Ve onun kadar tesirivar mı? Biz bunlarınTanrısal kaynaklı olduğuna inanmazsak çocuklarımız bunları kabul edebilirler mi?”

Dinin çocuk terbiyesinde ve çocuğun faziletli şahsiyetinin gelişmesinde babalara edeceği yardımın miktarını belirtmek üzere Doktor Henry Long dönüp şöyle diyor⁹⁴:

(94) İmana Dönüş, S. 119.

fiurası bellidir ki çocuklar, yaratılış veya kalıtım sebebiyle birbirlerine benzemezler. Fakat yaratılışları veya kalıtları ne kadar iyi olursa olsun bir “Nizam=düzen” olmadan çocuğa her iyi alışkanlığı öğretmeğe kalkıştığımız zaman karşı koyacağı ve kötü karşılayacağı belli olduğu için ne edip edip

bu alışkanlıkları kazandıracak çarelere baş vuracağız. flu da bir gerçektir ki, babaların çoğunluğu bu konuda başkalarının, çocuklarına öğüt vermelerine çok muhtaçtırlar:

Akli ve psikolojik iki yönden araştırdığımız zaman görürüz ki, en büyük yardım kaynağı dindir. Allah'a ve Peygamberlere iman ana babalar için emin ve güvenilir ve sığınak hazırlar ve kendileri inanmasalar da çocuklarına etki edecek büyük bir kuvveti gözleri inanmasalar da çocuklarına etki edecek büyük bir kuvveti gözlerinin önüne serer.

Önceden ahlaklarına şekil veren o dini tesirler kendilerinde yokken çocuklarının ahlaki adetlerini nasıl geliştirecek ve şekillendireceklerini soran babalar aslında çözümü olmayan bir mesele ile karşı karşıyalar. Allah'a ve ilahi kanununa inanmanın yarattığı o büyük kuvvetin yerine geçecek bir bedel de bulamazlar.

Kültürlüyüz veya kafamız çalışıyor, diyerek iman bağından sıyrılan babalar şaşkınlırlar ve hep bu şeyi sorup aramaktadırlar

Artık bu şaşkınlık, çocukları için nasıl bir sığınak olabilirler?

Dinin yerini tutacak emin bir sığınak bulamayacaklarına göre, çocuklarına doğru ile yanlışın, hayır ile şerrin sınırlarını belirtmeden önce babaların derin derin düşünmeleri gerekir.

Çocuk büyüyüp geliştikçe ve okul, komşu, arkadaş ve çevre gibi çeşitli baskıların tesirinde kaldıkça iş daha da zorlaşır ve daha da karışık bir durum arz eder. Binaenaleyh terbiye (eğitim) zor bir görevdir. Netekim bugünlerde babaların kafalarında gördüğüm karışıklık bunun en doğru şahididir.

Kaçınılmaz olan ve babaların, çocukların ve bütün toplumun rahatını bozan bu problemleri çözmek de insana yardım edecek tek kuvvet dindir. Çalkantılı ve insanların her an değiştirmek için idarecilerine karşı baş kaldırdıkları şu alemde Allah'dan başka değişmeyen ve tebeddül etmeyen birini bulamazsın.

Ta ilk çocukluk yıllarından beri Allah fikrine sahip olan çocuk esaslı bir göç kazanmış, demetkir. Bu güç onu iyi alışkanlıklara doğru kuvvete iter. Amel binasını sevdiği ve sevmediği şeylerin üzerine kuracağı yerde artık doğru ve yanlış üzerine kurmağa başlar. Bir gün olur anasına itaat etmez; ama bunun hatalı (yanlış bir iş) olduğunu iyi anlar. Bazen de bir işe almak için anasının verdiği paranın üzerini vermek istemez; ama bunun doğru bir iş olmadığını bilir. Arkadaşları ile oynarken benliğinden feda etmek istemez; fakat istemese de bu fedakarlığı yapar.

Bu metodu geliştirmek muhakak ki kolay ya da basit değildir. Fakat bunu yapanlarda bencillik ve şahsiyet güdülerini iyi alışkanlıkları veya kısaca keyfine uyma ile vazife şuurunun birbirinden ayırma yeteneği süratle gelişir.

fiüphe yoktur ki, insanın tenbelliği yenmesi ve içinde saklı güdülerini mağlup etmesi başarılı bir şahsiyete lazım olan alışkanlıkları kazanmak için en doğru yoldur. Çocuk dinin teşvik ettiği bu iyi sıfatlardan ne kadar çok kazanırsa fazileti bir kişiliğe sahip olmak için gerekli sıfatlarda o kadar çok kazanmış olur” S. 119 v.d.

Doktor Link şurasını da tenkit ediyor ki, din dersleri almak ve ibadet yerlerine gitmek çocuğun ruhunda derin izler bırakır ve güzel neticeler doğurur. Netekim bu, tecrübelerle ve çocuklar arasında apılan mukayeselerle sabit olmuştur. Bu konuda diyor ki⁹⁶:

(96) İmana Dönüş, S. 122.

“İbadet mahalleride ne kadar yaramazlık olursa olsun, dini konuşmalarda ne kadar yanlışlıklar bulunursa bulunsun⁹⁷ buralara gitmek; çocukların ruhuna doğru ve yanlış, bencillik ve diğerkamlık fidanlarını dikmek için bizlere çok yardım eder. Buralara gitmek aynı zamanda bu fidanlara kaynaklık eden Allah’a iman ve koyduğu ahlak kurallarına itikat esaslarını da geliştirir. Bunun içindir ki, çocuklarını iyi ahlaklı ve üstün şahsiyetli yetiştirmek içinbunun babalara ve cemiyete büyük faydası vardır. Ve bundan da şu neticeyi çıkarmak yadırganmamalıdır: Din dersi alan çocuk, din dersi almayan çocuktan daha üstün bir şahsiyet kazanır ve ana babası ibadet mahaline giden çocuk, ana babası ibadet mahalline gitmeyen çocuktan daha düzgün bir karakter elde eder.

(97) Amerikalı doktorun kiliselerden ve papazlardan va’zından bahsettiği unutulmamalıdır. Mütercim.

On bin şahıs üzerinde iyi bir araştırma yaptıktan sonra şu kanaate vardım ki, ibadethanelere devamlı gidenler gitmeyenlerden daha üstün kişilik sıfatlarına haiz oluyorlar” S. 122.

Ve bununla da yetinmiyor, bu derslerin çocuklara erken, çocuklar taze iken verilmesinde ısrar ediyor (ağaç yaşken eğilir), ister ki kendilerine söyleneni anlamasınlar. Anlayacakları yaşa kadar bu dersleri tehir etmenin yanlış ve tehlikeli olduğuna kanaatini belirtiyor, S. 130.

Diyor ki: “Çocuğa yüce kıymetlere boyun eğmesini öğretmen ideal vakti, kendine söylenenleri anlamadan kabul edeceği yaştır.

Çocuklarını hayrı şerri anlayacakları yaşa basıncaya kadar din derslerine göndermemede ısrar eden (direten) babalar gerçekte büyük⁹⁸ bir prensibe tabi oluyorlar, demektir. Çünkü o zaman çocuğu düzeltmek için vakit geçmiş olacaktır. Zira o anda çocuğu düzeltmek için vakit geçmiş olackatır. Zira o anda çocuk, ömürün önemli bir kısmının kaybetmiş durumdadır. S. 130

Yazar talim ve terbiye ile ilgili sözlerini de şu parlak satırlarla bitiriyor:⁹⁹

(98) Baskı hatası var sanıyorum; belki de mana “yıkıcı bir prensibe tabi oluyorlar, demektir” Mütercim.

(99) İmana Dönüş, S. 181.

“Öğretim meselesi insan tabiatında sözü edilen kıymet ve temel gerçekleri bir araya getirip tasnif etmeye muhtaçtır. Bu yapılmalıdır ki, insan ney’inin kazandığı o yüce gelenekler muhafaza edilsin ve layık olduğu yere konsun. Geçmişteki o eski kıymetleri ve bugünkü yeni idealleri dinen başka bir araya getiren bir şey bulamazsınız” S. 181.

“İMANSIZ VİCDAN” SAÇMASI:

Bazıları “vicdan” olduktan sonra dine ve imana lüzum kalmayacağını, din yerine vicdanı ahlak ölçüsü olarak almanın mümkün olacağını iddia ediyorlar.

Batılıların da kilise ve kilise adamlarının baskısından kurtulmak istedikleri zaman yapmağa çalıştıkları da bu idi. Çünkü kilise adamları sınırlarının dışına çıkmış; sahaları olmayan ve her değişen ilim ve hayat meselelerine burunlarını sokmuş, zalim ve şımarık idarecilerin yanında saf almışlardı. İшти bunun üzerine batılılar kilise ile ilgili ne varsa hepsine, hatta itikat ve ahlaka bile karşı çıktılar, ayaklandılar.

Bu laik ayaklanmanın öncüleri, dinin yerine “vicdanı” koymak ve ahlak ölçüsü olarak vicdanı kabul etmek istediler.

Fakat bu devam etmedi; aşırı hareketlerinden yavaş yavaş vaz geçtiler.

Hocamız Profesör Dr. Adülhalim Mahmud “Müslümanlık ve Akıl” kitabında diyor ki:

“Batıda kilise ile ihtilalciler arasında uzun süre devam eden şiddetli çarpışmadan sonra durum sakinleşip de hayat normale dönünce ilim adamları kendilerine gelip ihtilalin prensipler, hedefleri, gayeleri ve kuralları üzerinde sakin sakin düşünmeğe başladılar. Bu meseleler üzerinde düzeltmeler ve değişiklikler yaptılar. Ele aldıklarından biri de “vicdan” meselesi idi.

Vicdan meselesini aydınlatmak için tarihi, olayları ve izlenimlerini iyice taradıktan sonra şu kanaate vardır. Bunu da Profesör Endirye Krison şöyle dile getiriyor: “Bütün insanlar, her zaman ve her yerde vicdanlarına danıştılar; fakat aldıkları cevap bir değildir. Çünkü belli bir zamanda samimi insanlara doğru ve iyi görünen bir şey, yine samimi, fakat başka zamanlarda yaşamış insanlara doğru ve iyi görünmeyebilir”¹⁰⁰. Buna başka misaller de vermek istersek, çeşitli zamanlardaki vicdan anlayışı üzerinde karşılaştırma yapınca çok misal buluruz.

(100) Endirye Krison, Ahlaki Sorunlarımız ve Felsefe, S. 22-25. İkinci baskı.

Bu misalleri de yine Profesör Endirye Krison veriyor:

“Eski Latin Yunanistan’ında kölelik düzeni gayet meşru idi. Erkeklerin, kadın ve çocukların satılıp hayvan muamelesine tabi tutulmaları tabii karşılanırdı. Eski Roma kanunları, kadını ve çocuğu kocanın mülkü sayardı; netekim bunlar aynı zamanda eşya ve davar gibi kabul edilirdi. Bunun içindir ki, babanın diğer hakları arasında, başka kız çocuğu varsa, yeni doğan kız çocuğunu pazarda satma hakkı vardı. Uzaklara gitmeğe lüzum yok; işte bizim seleflerimiz. Bunlar kuru bir şüphe üzerine ceza vermeyi meşru görürlerdi. Basit bir suçtan dolayı dar ağacına asılan adamı en az bir üzüntü göstermeden seyredereklerdi”.

Aynı asırda ayrı bölgelerde yaşayan insanların vicdanları arasında bir mukayese yaptığımız zaman yine sayısız farklar görürüz. Hatta bu farkları aynı çevrede, bir toplum içinde ve medeni insanlar arasında bile görmek mümkündür.

Hocamız Abdülhalim Mahmud, büyük Fransız alimi Endirye Krison’un misallerini zikrettikten sonra şöyle diyor:

“Zamana ve bir çevrede farklı kültürlere göre vicdanın değiştiğini isbat eden bu misaller denizden bir damladır. Daha ne misaller var; isterseniz bunun için cahiliyet devri Arapları ile İslam devri Arapları arasında veya Mekke’deki putperestlerle ile İslam devri ilk zuhur ettiği zamandaki Müslümanlar arasında bir mukayese yapalım... Bütün bu karşılaştırmalardan şu netice çıkıyor: Vicdanı ahlaka esas veya ölçü almak ahmaklıktır, abesle iştigaldir (boşuna uğraşmadır).

İnsanları vicdana bu kadar inandıran iddialardan biri de bazılarınca vicdanını fitri ve yanılmaz bir güç olduğu şayiasıdır. Fakat yukardaki araştırmalar göstermiştir ki, vicdan fitri bir kuvvet (güç) ise de yanılmaz değildir. Çünkü vicdan terbiye edilebilir ve ilgilendiği şeyin rengine boyanabilir.

Vicdan fitri (yaradılışla ilgili) bir kuvvet ise de, ancak aldığı kültürün ve mirasın tesirinde kalır. Ferdin yaşına, çevresine, okuduğu kitaplara, aldığı ahlaka ve arkadaşlarına göre değişir.

Demek ki vicdan değişken bir şeydir, bir kararda durmaz. Hatta belli bir mesele karşısında, nadiren bir kararda dursa bile kuvvet ve za’f, denge ve dengesizlik yönlerinden yine değişir.

Demek ki ahlak için en sağlam temel dindir. Bize doğru yolu gösterecek odur; çünkü tek yanılmayan odur.

İslam dini ahlaki yönden bütün coşkun ruharın ve istikamete susamış yüreklerin her istediğini kaşılayacak durumdadır. Netekim İbn-i Sina v.s. gibi büyük İslam filozofları aynı şeyi kabul etmişlerdir.

İbn-i Sina şu görüşü açıklıyor ki İslam dini cemiyet için, aile için ve fert için gerekli olan en mükemmel ahlak düzenini getirmiştir. İbn-i Sina bunu çeşitli kitaplarında defalarca anlatmıştır.

Dinin vicdanla olan ilgisine gelince bu; koruma, yönetme yol gösterme ve idare etme şeklinde bir ilgidir. Bu, hayat boyunca devam edecek bir koruma ilgisidir. Eğer bu koruma hayatımızın herhangi bir safhasında kalkacak olursa vicdanın dengesi bozulur, sarsılır, şaşırır kalır. Çünkü vicdan yönetici bir terbiyeciyeye muhtaçtır. Bu yönetici terbiyeciyeye de dinden başkası değildir”.

FEDAKARLIK

Ahlak filozoflarından idealistlerle gerçekçiler arasındaki çekişme ne kadar şiddetli olursa olsun “Ferdiyetçilik =İndividüalizim”, daha açık bir deyişle “Enaniyet = Bencillik” insan varlığının bir parçasıdır. İnsan, içinde birçok ruhi güdüler olması hasebiyle, iyiliği her şeyden önce hep nefsi için ister, yararı hep kendine çekmek ister. Bu ise dünyanın imarı ve hayatın devam edip yükselmesi için ilahi hikmetin bir gereğidir. Sonra bu, insanın sorumlu olması ve yeryüzünde hilafet görevini sürdürmesi için de lüzumludur.

İnsanda bir de sosyal yön vardır; o da fitridir. Fakat bu ferdi meyille başa çıkamaz. Bu yüzden ki insan iyi şeyleri hep kendine çekmeye çalışır, hep kendini kayırır. Hatta yaşlanır, kocalar da hırsı ve tamahı bir türlü dinmez. Bu yüzden Cenab-ı Allah insanı şöyle vasıflandırıyor “hakikaten insan çok cimridir”. “Zaten nefisler kıskançlığa hazır duruma getirilmiştir”.

Peygamberimiz de insanın dünyaya karşı hırs ve tamahını şöyle tasvir ediyor: “Ademoğlunu iki dere dolusu altını olsa bir üçüncüsünü de ister”.

İnsan kendini bırakıp da bencilliğin idaresi altına girerse, davranışlarını ve halkla ilişkilerini bu duyguya yönetirse ortaya obur ve cimri bir insan çıkar. Artık bütün düşüncesi kendi menfaatidir. Alır vermez. Kazanmak ister, çalışmak istemez. Hep: Bana, der. Hiç bir gün: Alın bunu, demez. Kendi malı ile doymaz; başkasının malına göz diker.

İşte bela, hemde püsküllü bela bu habis ruhun cemiyete yayılıp herkesin; ben, ben, demesi; milletim, milletim, dememesidir.

Eğer insan ferdiyetçi meyli ile başbaşa bırakılırsa -çoğu zaman- köşe-i selameti tercih eder; bir fikir, görev veya amme menfaati için kendini tehlikeye ve zora atmak istemez. Bu ruh, rahatına düşkünlük ruhu yürürse terakki (ilerleme) arabası durur, medeniyet güneşi batar, hakkın işaretleri söner ve hayır kaynakları kurur. Çünkü Peygamberlerin risaletleri, ıslahatçıların fikirleri ancak mal ve can feda etmekle; vatan, millet ve aile gibi kıymetleri harcamakla gerçekleşmiştir. Bu, sadece mana ve fikir aleminde böyle değildir; bilakis üretim, imar, iktisat, sanayi ve ticaret alemindeki o büyük işler, o büyük projeler ve inkılaplar da işin başında tehlikeyi göze almanın, tehlikenin içine dalmanın ve fedakarlığın neticesidir. Hep rahatını düşünenler önemli hiçbir şey yapamazlar. Bundan çok önceleri Tuğrai (1061-1123) Kaside-i Lamiyye’sinde şöyle demiştir:

“Rahatını sevmeye insanı yüce şeylerden alıkor ve tembelliği alıştırır. Bir kere bu fikre kapıldın mı yere yat veya merdiven kur göğe çık; göze görünme”.

Ebü't-Tayyib el Mütenebbi (915-965) de şöyle diyor:

“Bırak beni, erişilmeyecek yüksekliklere çıkayım. Yukarı çıkmak zor, aşağı inmek kolaydır. Yüce mevkilere ucuz varmak istiyorsun; bal almak için arı iğnesi yemek lazımdır”.

fieref abidesi dikmek, medeniyet binası kurmak ve bir mesaj iletmek isteyen cemiyet; kat kat çabaya muhtaçtır, düşünmekten usanmayan akla muhtaçtır, yorgunluktan şikayet etmeyen bileğe muhtaçtır, gevşemeyen ve kırılmayan azma muhtaçtır; almadan önce veren, hakkını istemeden önce vazifesini yapan insana muhtaçtır. Milleti içine ilesinden ayıramaya, vatani için evinden uzak kalmağa razı olan insana muhtaçtır. Yeri geldiği zaman malını, zaruret anında canını seve seve veren, amme yararı için özel çıkarını feda eden ve yoksulluğa, mahrumiyete katlanan insana muhtaçtır. Eğer böyle yapmakla hak galip gelecek ve savaşı hayır kazanacaksa. Hatta ve hatta cemiyet bu uğurda acıya katlanacak, azaba göğüs gerecek ve inandığı hak yolunda ölüme hoş geldin diyecek mert insana muhtaçtır.

Keşke bilseydim; bu insan nerede bulunur ve hangi okuldan çıkar?

And olsunki bu tip insanları mezun eden tek okul iman medresesidir.

İman insanın arzularını ve dünyevi siteklerini kırar. O zaman insan açlığını giderecek kadar yiyecek, çıplak yerlerini örtecek kadar giyeceklerle yetinir. Az b mala, mütevazi bir meskene razı olur. Hatta mal gözünden düşer rahat harcar; ev gözünden düşer terk eder; ailesi gözünden düşer ayrılır; hatta hayatının bile kıymeti kalmaz; bir bakarsın kelle koltukta savaş alanına dalmış, gönlü razı, vicdanı rahattır. Bir gün cihad meydanında ölümle karşılaşır neşe ve sevinçle kabul eder; çünkü bilir ki bunun arkasınd acennet vardır, “daha büyüğü Allah’ın rızası vardır.

Zira insan ne verirse karşısında peşin veya veresiye ille bir şey olmak ister. Gönlü daima yaptığıının karşılığın eksiksiz görmek ister. Maddecî filozoflar insanın bu yönünü, dindensoyutlamış ahlaki karşılıklarla ve iyilikle edene, görevini yerine getirene iç huzuru kazandıran vicdan ile doyurmak istemişlerdir...

Fakat onları şaşırtan şu olmuştur: Acaba hak yolunda canını, malını feda edip de şehit düşenlere ne karşılık verilecektir? burada o maddecilere göre gönül rahatlığından bahsetmeğe imkan yoktur. Çünkü onlara göre ölüm tamamen yok olmaktır. İşte bu düğümü çözecek olan; Allah’a ve ahiret iman etmektir. Din uğruna fedakarlıkta bulunmak insan ruhunun bu yönünü tatmin eder. Çünkü mü’minin verdikleri kat kat geri eline geçer Harcadığı malın Allah ivazını verir. Canına veya başına bir musibet gelirse Allah onu kendi hazinesinde karşılar. Allah yolunda atılır da ölürveya öldürülürse gerçekte ölmemiştir. O, Allah katında diridir, Allah’ın nimetinin içinde

yüzmektedir. Bütün bunları izah için Kur'an-ı Kerim şöyle diyor: "Allah yolunda ne harcarsanız size tamamen geri ödenir ve haksızlığa uğramasınız". "Ne harcarsanız Allah ivazını verir. O rızık verenlerin en hayırlısıdır". "Eğer Allah yolunda öldürülür veya ölürseniz Allah'ın mağfiret ve rahmeti onları topladıklarından daha hayırlıdır". "Allah yolunda öldürülenlerin amelleri zayi olmayacaktır. Allah onlara doğru yolunu gösterecek ve kalplerini düzeltecektir. Ve onları tarif ettiği cennetine koyacaktır".

Maddi veya manevi, ruhi veya bedeni, mü'minin Allah yolunda sarfettiği her çaba, hacim itibarı ile ne kadar küçük de olsa Allah indindeki hayır defterine kaydolunur, zerre kadarı bile zayi olmaz; hatta attığı bir adım, harcadığı bir kuruş, hatta ve hatta duyduğu açlık, susuzluk ve yorgunluk hisi bile kaybolmaz. "Böyledir; çünkü Allah yolunda uğrayacakları bir susuzluk, bir yorgunluk, bir açlık; kafirleri öfkeliendirecek bir yeri çiğneyip zaptetmeleri ve düşmana karşı bir başarı kazanmaları yoktur ki, mutlaka bunlara kendilerine iyi bir amel yazılmış olmasın. Allah güzel davrananların ecrini zayi etmez. Küçük, büyük bir masraf yapmaları, bir vadiyi geçmeli, mutlaka onların lehine yazılır ki Allah onları, yaptıklarını en güzeliyle mükafatlandırsın".

Artık bir din olarak İslamın, kuvvetli ve parlak devirlerinde bize, harikalar yaratan fedakarlık ve cihad örnekleri vermesine şaşmamalıyız.

MÜ'MİNLERİN FEDAKARLIK ÖRNEKLERİ:

Onlardan birinin, Kur'an-ı Kerim'den Allah yolunda mal harcamaya ve cihada davet eden bir ayet okuması veya duyması yeterdi. Bir bakardın bu emri yerine getirmek için ok gibi fırlamıştır. Allah uğrunda canını ve en kıymetli malını vermekten bir an bile tereddüt etmemiş, duraklamamıştır.

Ebu Talha el-Ensari "Berae" suresini okuyor. "Gerek hafif, gerek ağır olarak, hep birlikte savaşa çıkın, canlarınızla cihad edin" ayetine gelince: "Gerek hafif, gerek ağır: Genç ve ihtiyar, ne olursa olsun Allah kimsenin özrünü kabul etmiyor, dedi. Oğulları: baba, Allah size uzun ömürler versin, Resulullah (s.a.v.) ile gaza ettin, o vefat etti; Hz. Ebu Bekir'le gaza ettin, o da vefat etti; Hz. Ömer'le gaza ettin o da vefat etti. Artık yeter, biz sen yenrie gaza ederiz, dediler. Kendisi: Duymadınız mı teçhizatımı getirin, diye haykırdı ve denizde savaşa çıktı; denizde de öldü. Defnedecek bir ada bulamadılar, ancak yedi gün sonra bir kara parçası gördüler ve oraya defnettiler. Allah kendisinden razı olsun.

Said b. el-Müseyyeb de gazaya çıkmıştı. Bir gözü yoktu. Sen sakatsın, dediler! Kendisi şöyle karşılık verdi: Allah hafif ve ağır herkesi savaşa

çağırıyor. Eğer harb edemezsem de Müslüman askerlerin sayısını artırır, eşyalarını beklerim.

fiam muharebelerinde, yaşlılıktan gözleri çukura çökmüş bir ihtiyar gördüler; amca, Allah sizi mazur sayıyor gelmeseniz de olur, dediler. Verdiği cevap: Allah bize hafif ve ağır savaşa katılmamızı emrediyor, ben de bunun içindeyim, evlatlar, olmuştur.

Bir savaşta baba ile oğul cihada katılmak için yarışıyorlardı. Kur'a çektiler; kur'a oğluna çıktı. Babası: Oğlum müsaade et; ben gideyim, dedi. Oğlu: baba, bu cennet işidir; başka bir şey olsaydı seni kendime tercih ederdim; ama bunda asla! dedi.

Amr b. el-Cemuh el-Ensari topladı, hem de aşırı derecede topladı. Dört genç oğlu vardı, Resulullah (s.a.v.) ile birlikte savaş ediyorlardı. Uhut savaşı başlayınca çocuklarından savaş teçhizatı istedi. Çocukları; baba, Allah sana müsaade temiştir. Sen evde otur; biz senin yerine savaşırız, dediler. Amr, Reseulullah'a geldi, ey Allah'ın Peygamberi, dedi, oğullarım beni Allah yolunda seninle birlikte cihad etmekten men ediyorlar. Allah'a yemin ederim ki, şehit olup şu topal ayağımla cennet halılarına basmak isityorum! Peygamberimiz şöyle buyurdu: Senin savaş sorumluluğun yoktur. Çocuklarına da şöyle dedi: Siz de onu kendi haline bırakınız; belki Allah ona şehitlik rütbesini nasip eder. Bunun üzerine Amr, Resulullahla savaşa çıktı ve Uhut'ta şehit düştü. Onun hakkında Peygeamberimiz, Ensar'a şöyle dedi: Ey Ensar, içinizde öyleleri vardır ki, Allah'dan ne isterse Allah onu geri çevirmez; Amr b. Cemuh onlardan biridir!

İşte size başka bir fedakarlık örneği; rahatını, servetini feda etme örneği; lüks hayatı feda etme örneği; Allah yolunda mahrumiyete, meşakkate ve eziyete katlanma örneği;

Mus'ab b. Umeyr gibi bir delikanlı. Süs içinde yetişmiş, müreffeh bir hayat sürmüş, nimet içinde yüzmüş. Ana babası üzerine titriyorlar. Ama nasıl seviyorlar. En güzel yiyecekleri yedirmiş, en üstün elbiseleri giydirmişler. Hep okşamışlar, sırtını sığamışlar. Nimete gark olmuş, her istediği yerine getirilmiş bir genç. Acaba neydi ona bu zevkli ve sakin hayatı bıraktırap da acı ve dağdağalı hayatı tercih ettiren? Neydi acaba , onu ailesinden ve vatanından ayıran; mevki ve serveti terk ettiren ve önce Habeşistan'a, sonra Medine'ye göçmeye razı eden ve Uhut'ta şehit düşüren? fiehit olduğu zaman cesedini örtecek bir elbise; başını örttükleri zaman ayağı açık kalıyor, ayağını örttükleri zaman başı açık kalıyor...Bu şey, imandan başkası değlidi.

İbn-i Sa'd, bu anlattığımız Mus'ab'ın bir akrabası olan fiurahbil el-Abdi'den rivayet ediyor. Bu zat Mu's'ab'ı şöyle anlatıyor: Mu'ab b. Umeyr, Mekke gençlerinin en güzeli, en yakışıklısı ve en babayiğiti idi. Ebeveyni onu çok severlerdi. Anası çok zengindi. Ona en güzel ve en ince elbiseler giydirdirdi.

Mus'ab en hoř kokular sűrűnűr, Hadram ayakkabısı giyerdi. Peygamberimiz onu Zeyd b. Erkam'ın evine davet etti. Geldi; İslamiyeti kabu etti. Ana babasından korktuęu için imanını bir műdet sakladı. Sonra yakalayıp hapsettiler. Ta Habeřistan'a ilk hicrete kadar hapisde tutuldu. Sonra Medine'ye dűndű; o naziklięi gitmiř, yıpranmıřtı.

Gerisini Habab b. Eret'ten dinleyelim:

Sırf Allah rızası için Resulullah (s.a.v.) ile hicret ettik. İyi iřler bařardık. İçimizden gidenler oldu. Bunlar kazandıkları sevabı hep ahirete yolladılar. İřte Mus'ab b. Umeyr onlardandır. Uhut savařında řehit dűřtű. Kefenleyecek bir řey bulamadı, nihayet bir aba bulundu. Bařını űrtsek ayakları açılıyor, ayęını űrtsek bařı açık kalıyor. Bunun űzerine Peygamberimiz řűyle buyurdu: Bařını kapatın, yaklarının űzerine ayırık otu koyun.

Peygamberimiz (s.a.v.) abaya sarılmıř bu űlű gencin bařucunda durdu. Gűzlerinden yařlar bořanarak řűyle dedi: seni Mekke'de gűrműřtűm. Senden daha kibarı, senden daha gűzel elbise giyenı yoktu. Ne kadar derli toplu idin. Ama řimdi boyuna gűre bir kefen bile bulamıyoruz.

Bu sefer de Mus'ab'ın kardeři űbeyd anlatıyor: Resulullah (s.a.v.) Mus'ab'ın bařucunda durdu, Mus'ab yűzű koyun yatıyordu, řu ayeti okudu: "Mű'minlerden űyle erkekler var ki, Allah'a verdikleri sűzde durdular. Onlardan kimi adaęının yerine getirdi, (řehid oluncaya kadar arpıřacaklarını adamıřlardı,) kimi de (řehidlik) beklemektedir; sűzlerini asla deęiřtirmemiřlerdir".

İřte bir fedakarlık űrneęi; bu da mali bir fedakarlık. Bunu zeyd b. Eslem (r.a.) rivayet ediyor, diyor ki:"Kim Allah'a gűzel bir űdűn verecek?" ayeti indięi zaman Ebu'-Dehdah, Peygamberimize řűyle dedi: Canım yoluna feda olsn, ya Resulullah, Allah o kadar zengin olduęu halde bizden borç mu istiyor? Efendimiz: Evet, o borçla bizi cennetine koymak istiyor, dedi. Ebu'd-Dehdah:Ben Allah'a űdűn veririm, ancak kızım Dehdaha da cennette yanımda olmak řartıyla, olur mu, dedi? Efendimiz: Olur, buyurdu. Ebu'd Dehdah; uzat elini, dedi ve Resulullah elini uzattı. Ebu'd Dehdah řűyle dedi:Benim iki bahem var; biri ařaęı tarafta, biri yukarı tarafta. Yemin ederim bunlardan bařka malım da yok. Ve ben bunları Allah'a űdűn verdim. Peygamberimiz řűyle dedi: Birini Allah'a ver; birini de kendine ve çocuklarına bırak. Ebu'd Dehdah: İyisini Allah'a veriyorum; o da altı yűz aęaçlık hurma bahçesi, dedi. Peygamberimiz: Allah bunun műkafatını cennetle verir, dedi. Ebu'd Dehdah gitti. O sırada karısı ve çocukları bahçede aęaç altnda oturuyorlardı. Ebu'd Dehdah hanıma hitaben ve irticalen řu řiiri sűyledi:

"Allah sana doęru yolu, hayır yolunu gűstersin. Bahçeden isteęinle ık. Ben onu ahirette almak űzere Allah'a űdűn verdim; zorla deęil. Umarım ki Allah

ahirette bize kat kat öder. Çık dışarı çocukları da çıkar. İyilik şüphesiz insanın ahirete gönderdiği hayırlı azıktır”.

Karısı: Allah hayırlı eylesin, mübarek olsun, dedi. Ve o da irticalen şu şiiri söyledi:

“Bana bu sevindirici haberi verdiğin gibi Allah da sana hayırlı haberler versin. Senin gibiler bu işleri başarır. fiimdiye kadar Allah bizi bu güzel hurmaları ile rızıklandırdı. Bir insan, iyilik veya kötülük ne yapmışsa mutlaka karşılığını görecektir” dedi ve çocukların ağızlarındaki hurmaları tükürttü ve eteklerindeki attırdı ve hep birlikte hurmalığı terk ettiler. Bunu gören Peygamberimiz: “Ebu’d-Dehdah’ı cennette iri salkımlı hurmalar beklemektedir,” dedi.

İslam ve Peygamberler tarihi her çağda Allah yolunda parlak fedakarlık örnekleri ile doludur. Bunları imandan başkası yapmamış ve -benzerlerini bulmak istesek- imandan başkası yapamaz da!

KUVVET

İnsanın hayatta birçok arzuları ve uzak yakın bir sürü hedefi vardır. Fakat bunlara götüren yol uzun ve dikenlidir; inişli yokuşludur; engellidir. Bu engellerin bazıları tabiattan ve Allah’ın koyduğu kanundan, bazıları da bizzat insanın kendisinden gelmektedir. demek ki bu engelleri yenmesi ve arzu ve hedeflerini gerçekleştirmesi için insanın bitmez tükenmez bir çaba içinde ve sürekli bir iş peşinde olması normaldir.

İnsan; belini dayayacak, elinden tutacak, engelleri aşirtacak, zorlukları yenecek ve yolunu aydınlatacak bir kuvvete ne kadar muhtaçtır.

İşte aranan bu kuvvet ancak itikadda ve Allah’a imanda bulunur.

Allah’a imandır o, bize kuvvet ruhu ve ruh kuvveti veren. Mü’min Allah’ın lütfundan başka bir şey istemez, Allah’ın azabından başka bir şeyden korkmaz ve Allah varken hiç bir şeye aldırış etmez. Mü’min kuvvetlidir, ister ki elinde silahı olmasın; zengindir, ister ki kasaları para ile dolup taşmasın; itibarlıdır, ister ki adamı olmasın; sabittir, ister ki hayat gemisi sarsılsın ve her taraftan dalgaların hücumuna maruz kalsın.

Mü’min, imanı sayesinde denizden de, dalgadan da, rüzgardan da kuvvetlidir. Hadis-i fierifte şöyle deniyor:

“Eğer Allah’ı hakkı ile tanısa idiniz, dua ettiğiniz zaman dağ yerinden oynardı”.

Ferdin bu şekilde kuvvetli oluşu, aynı zamanda cemiyet için de bir güç kaynağıdır. Eğer güçlü ve sabit bireyleri varsa o toplum ne mutludur. Ne mutsuzdur o cemiyet ki, fertleri zayıf ve güçsüzdür; ne bir dosta yardım edebilir, ne bir düşman korkutabilirler. Cemiyetin kalkınmasın sağlayamaz ve sancağı dikemezler.

MÜ'MİNİNKUVVET KAYNAKLARI: ALLAH'A İMAN:

Mü'min kuvvetlidir; çünkü kuvvetini büyük ve Yüce Allah'dan O'na inanır ve O'na güvenir. İtikad eder ki, nerede olursa olsun Allah onunla beraberdir. Ve Allah mü'minlerin yardımcısıdır; imansızları ise kendi hallerine bırakır. "Kim Allah'a tevekkül ederse, Allah Aziz'dir, Hakimdir". Allah Aziz'dir; kendine tevekkül edeni (güveneni) hor etmez. Allah Hakim'dir; hikmetine bel bağlayanı araya salmaz.

"Eğer Allah size yardım ederse sizi kimse yenemez. Eğer sizden yardımını keserse size başka kim yardım edebilir? Artık mü'minler Allah'a tevekkül etsinler."

Allah'a tevakkül-ki imanın meyvelerindendir-tembel tembel oturmak, kendini olayların akışına teslim etmek değildir. Tevekkül itici birgüç ve manevi bir hamuledir (yüktür); mü'mine dayanma gücü sağlar. Düşmanlarına karşı meydan okutur. Davasında ısrar ettirir. Azmini bileler (keskinler). Onur kazandırır. Kur'an-ı Kerim bize Allah düşmanları karşısında tevakkül gösteren birçok Peygamberlerden bans ediyor:

İşte Hud Peygeamber, "Ad" kavmi ile çarpışırken bu tevekkülü sağlam bir kale gibi kullanıyor ve ona sığınıyor." Dediler ki: "Ey Hud, bize bir mucize getirmedin. Biz seni sözünle tanrılarımızı terk edecek değiliz ve biz sana inanacak değiliz! Seni "tanrılarımızdan biri fena çarpmış" demekten başka bir söz bulamıyoruz. De ki: Ben Allah'ı şahit tutuyorum, siz de şahit olun ki, ben sizin (Allah'a) ortak koştuklarınızdan uzağım. O Alah'dan başka (taptıklarınızdan). Haydi hepiniz bana tuzak kurun, sonra bana hiç göz açtırmayın. Ben benim de Rabbim, sizin de Rabbiniz olan Allah'a dayandım. Hiç bir canlı yoktur ki O, onun perçeminden tutmuş olmasın. Gerçekten Rabbim, doğru bir yol üzerindedir."

İşte fiuayb Peygamber. Kavmi onunla pazarlık ediyor ve tehdit ederek diyorlar ki: "Ey fiuayb, ya mutlaka seni ve seninle beraber inananları kentimizden çıkarırız, ya da dinimize dönersiniz. De ki: İstemesek de mi? Allah bizi, sizin dininizden kurtardıktan sonra eğer tekrar ona dönersek, Allah'ın üzerine yalan atmış oluruz. Rabbimiz Allah, dilemdikten sonra ona dönmemiz, bizim için olur şey değildir. Rabbimiz, bilgice her şeyi kuşatmıştır. Biz Allah'a dayanmışız".

İşte Musa Peygeamber, kavmini Fir'avn'ın çevresinden ayırdıktan sonra onlara şöyle diyor: "Ey kavmim, eğer Allah'a iman etiyerseniz ona güveniniz. Onlar da: Allah'a güvendik, ey Rabbimiz bizi zalimlere çiğnetme ve bizi kafir milletten kurtar, dediler".

Ve işte bütün Peygmaberler, kavimlerinin inat ve eziyetleri kaşısında Allah’a tevekkül kalesine sığınıyor ve şöyle diyorlar: “Neden Allah’a tevekkül etmeyelim? O ki bize yolumuzu göstermiştir. Eziyetlerinize sabredeceğiz. Teevekkül edecekler Allah’a tevekkül etsinler”.

HAKA İMAN:

Mü’min gücünü sarıldığı haktan alır. O; gelip geçici arzuları için, şahsi menfaati için ve herhangi bir kimseye karşı taşkınlık için hareket etmez. O, yerin, göğün üzerinde durduğu hak için hareket eder. Hak daima kazanmalı batıl defolup gitmelidir. “Hakkı batılın üzerine salarız. Bir bakarsın canı çıkmıştır”. “De ki: Hak geldi, batıl zail oldu. Zaten batıl daima zail olagelmıştır”.

Kadsiye savaşında başkumandan Sa’d b. Ebi Vakkas, Rib’i b. Amir’i İranlıların başkumandanı Rüstem’e gönderiyor. O sırada Rüstem askerlerinin arasında, altına, gümüşe boğulmuş bir debdebe içinde. Rib’i bunlara aldırmadan kısa boylu atı, kalın kalkanı ve kaba elbisesi ile ilerliyor. Rüstem soruyor: Sen kimsin...? Siz kimsiniz?

Rib’inin verdiği cevap şu:

Biz öyle bir kavimiz ki, Allah bizi dilediğini kullara ibadet etmekten Allah’a ibadete, dünyanın darlığından bolluğuna ve dinlerin zulmünden İslamın adaletine çıkarmak için göndermiştir.

Mü’min Allah’a ve hakka inanmakla yere dimdik basar, eğilmez ve sarsılmaz. Çünkü o, sağlam kulptan yapılmış ve muhkem kaleye sığınmıştır. “Kim tağut (şeytan)ı inkar edip Allah’a inanırsa, muhakkak ki o, kopmayan, sağlam bir kulpa yapışmıştır”.

Mü’min zayi olmuş bir yaratık, başıboş bırakılmış bir varlık değildir. O, yeryüzünde Allah’ın halifesidir. Batıl taraftarları üzerine hücum ederlerse Allah, Cebrail ve iyi kimseler de o na yan çıkar, daha sonra da melekler yardımına koşarlar. Arkasında melekler varken artık mü’min, bir insandan nasıl korkar? Hatta yanında Halık varken mahlukun karşısında nasıl eğilir? “Onlar ki halk kendilerine: Düşmanınız olan insanlar size karşı ordu toplamışlar, anlardan korkun, deyince, bu söz, onların imanını artırdı. Ve: Allah bize yeter, O, ne güzel vekildir, dediler”. Bundan dolayı Alah’dan bir nimet ve bollukla geri döndüler”.

O imandır ki ashab-ı Kehf gibi güçsüz kuvvetsiz bir avuç genci zorba bir kiralın ve mutaassıp bir milletin karşısına çıkarmıştı.

“Biz sana onların haberlerini gerçek olarak anlatıyoruz: Onlar Rablerine inanmış gençlerdi. Biz de onların hidayetlerini artırmıştık. Kalplerini (sabır ve metanetle) bağlayıp kvvetlendirmiştik. (Kıralın önünde) kalktılar, dediler ki: Rabbimiz, göklerin ve yerin Rabbidir. Biz O’ndan başkasına Tanrı

demeyiz. Yoksa saçma söylemiş oluruz. fiunlar, şu kavmimiz, O'ndan başka tanrılar edindiler. Onların tanrı olduğuna açık bir delil getirmeleri gerekmez miydi. Allah'a karşı yalan uydurandan daha zalim kim olabilir?"

EBEDİYETE İMAN:

Mü'min gücünü inandığı o ebediyetten alır. Onun hayatı şu sınırlı bölge içinde sayılı birkaç günden ibaret değildir. Onun hayatı sonsuzdur. O ancak bir evden bir eve gider.

"Ölüm bir yolculuktan ibarettir; şöyleki bir fani yurttan baki bir yurda geçmekten ibarettir".

İşte Umeyr b. Hamam el-Ensari, Bedir savaşında Peygeamber (s.a.v.)in şöyle dediğini duyuyor: "Yemin ederim ki, kim bugün müşriklerle çarpışarak ölürse muhakkak cennete girer". Bunun üzerine Umeyr: Peh peh, diyor. Ne var, ya İbne'l-Hamam, diyorlar? Diyor ki: Cennetle benim aramda sadece şunlarla savaşıp ölmek yok mudur? Peygamberimiz: Evet, diyor. O sırada Umeyr'in elinde birkaç hurma vardı, yiyordu. Kendi kendine: fiunları yiyecek kadar yaşasam mı acep? Hayır, bu uzun sürer, dedi ve hurmaları elinden attı ve şu şiiri okudu:

"Allah yoluna azıksız olarak atılıyorum; ancak takva, ahiret için amel ve cihada kaşı sabır azığım vardır. Takvadan, iyilik v doğruluktan başka her azık tükenmeğe mahkumdur".

İşte Enes b. Nadr, Uhut cenginde kahramanlargibi savaşıyor. Karşısında Sa'd çıkıyor. Sa'd'e diyor ki: Allah'a yemin ederim ki, Uhut dağının arkasında n cennet kokuları duyuyorum!!

KADERE İMAN:

Mü'min gücünü inandığı kader'den alır. O bilir ki, başına gelen her musibet Allah'dandır. Ve bilir ki, insanlar ve cinler ona bir fayda sağlamak üzere toplansalar Allah'ın yazmadığı bir faydayı temin edemezler. Ve bir zarar vermek üzere toplansalar Allah'ın yazmadığı bir zamanda bulumazlar. "De ki: Allah'ın yazmadığı bir şey başımıza gelmez. O bizim sahibimizdir. Mü'minler o'na tevekkül etsinler".

Mü'min inanır ki rızkı belirlenmiş ve eceli tayin edilmiştir. Hiç kimse Allah'ın vereceği rızka mani olamaz ve ömrünü kısaltamaz. İşte bu inanç ona sonsuz bir güven ve yenilmez bir güç verir. Eskiden bir adam Allah yolunda cihada giderdi. Bozguncular yolunu keser onu çoluk çocuğu ile korkuturlardı. Onlara derdi ki: Bize düşen ona itaat etmek, O'na düşen de bize rızkımızı vermektir.

Ve bu bozguncular hanımına da gider çoluk çocuk ile aç kalacaklarını söylerlerdi. Hanım onlara gayet emin ve rahat derdi ki: ben kocamı rızık verici olarak değil, rızkını yiyici olarak tanımıştım. Eğer rızk yiyici gitti ise, rızk verici duruyor!!

Hız. Ali savaş alanına dalar ve şöyle derdi:

“Hangi günümde ölümden kaçayım, ölme kaderimde olmayan günde mi, ölmek kaderimde olan günde mi? Kaderimdi olmayan günde kokmam. Kaderimde olan günden de ben kurtulamam”.

Seyyid Cemaleddin Afgani diyorki: “Kadere iman -eğer içinde Cebriyecilik kokusu yoksa- insana yiğitlik ve atılganlık hasleti kazandırır. O zaman aslanların yüreğini titreten, kaplanları ödünü koparan tehlikelerin içine dalar. Bu itikaddır ki insana sebat verir zorluklara dayanma azmi veri. İnsana tehlikeni kapısın çaldırır, cömertlik ziynetini takdırır. Ve insanı en kıymetli varlığını sarf etmeğe, hatta canını vermeğe, hayatından vaz geçmeye davet eder. Bütün bunları da inandığı hak uğrunda yapar...

Ecelinin mahdut, rızkının garantili olduğuna inanan; her şeyin Allah'ın elinde olduğunu ve istediği gibi evirip çevirdiğini bilen kimse hakkı müdafaa ederken, milletin adını yüceltirken ve Allah'ın farzlarını yerine getirirken ölümden nasıl korkar?

Müslümanlar ilk zamanlarda ülkelerin üzerine atılıp fethettiler, idareyi ellerine geçirdiler; milletlere baş eğdirmek, devletleri yenmekleakıllara hayret verdiler. Pirenelerden -İspanya ile faransa'yı birbirinden ayıran dağa silsilesi- Çin Seddine kadar olan yerleri hakimiyetleri altına aldılar. Üstelik sayıları az, hazırlıkları yoktu. Değişik havalara, ayrı iklimlere alışık değillerdi. Seksen seneyi geçmeyen bir müddet içinde kıraların burnunu yere sürdüler, Kısra ve Kayserleri hor-u zelil ettiler. Bu ise bir harika ve büyük bir mucizedir.

Ülkeleri yerle bir ettiler, zelzele gibi sarstılar. Yerin üstüne ikinci bir adalet yeri ve başka bir menefaat tabakası koyular. Dağ başlarını atlarının ayakları altında çiğnediler, hakimiyetlerini tanımayanların kafalarından kuleler yaptılar. Dünyayı titrettiler. Bütün bunları yaparken de onları sevk ve idare eden kaza ve kadere imandan başka bir şey değildi.

Bu itikaddı ki yere, göğe sığmayan orduların karşısına biravuç Müslümanı dimdik durdurmuş ve bu bir avuç Müslüman onları yerlerinden sökmüş ve kovalamışlardı¹⁰¹.

(101) el-Urvetu'l,Vuska, Darularab el-Bustani neşri, S. 53.

KARDEFİLİ/E İMAN:

Mü'min kuvvetini imanlı kardeşlerinden alır. O inanır ki, nesi varsa onların, onlarınki de kendinindir. Yanlarında olursa kendine yardım ederler. Bir yere

giderse malını korurlar. Zorluk anında yardım ederler. Sıkıntı zamanında teseli verirler. Tökezirse elinden tutarlar. Takatten düşerse dayanak olurlar. Bir iş tuttuğu zaman yardımlarını hisseder. Cihad ettiği zaman onların kuvvetiyle vurur. Bin kişilik bir mü'min ordusu savaş ettiği zaman, her fert yalnız kendi kuvveti ile değil, bin kişinin kuvveti ile savaşır. Kendisi onları içinde hissettiği gibi, onlar da kendini içlerinde hissederler. Çünkü kendi onları seviyor, onlar da kendini seviyorlar. Bin bine çarpılırsa manevi toplam gerçekte milyon olur, isterse matematik dilinde bin densin¹⁰².

(102) Peygamberimiz mü'minin mü'min kardeşlerinden kuvvet almasını sağlam bir yapıdaki kerpice benzeterek şöyle demiştir: "Mü'min mü'mine karşı (tuğlaları) birbirine kenetli binaya benzer". Bir kerpiç tek başına zayıftır, kolay kırılır; ama yapının içine girdi mi diğerleri ile birlik olur ve yerinden oynamaz.

fiöyle bir olay anlatılıyorlar: Bir Müslüman ordusu ile düşman arasında bir nehir vardı. Kumandan Müsüman askerlerine suya girmelerini emretti. Baş üstüne deyip giriler. Düşman da onları uzaktan korku ve dehşet içinde seyrediyordu. Nehrin ortalarına varınca hep birden suya daldılar, az sonra birden bire su yüzüne çıktılar. Düşman da bunu seyrediyordu. Düşman: Ne oluyor, diye sordu? Bir askerin kabının suya düştüğünü; askerin; kabım, kabım, demesi üzerine aramak için hep birlikte suya daldıklarını öğrenince,düşman gaflet içinde: Birinin kabı için böyle yaparlarsa ya canı için ne yaparlar, dedi ve azmi kırıldı. Tabiatıyla zafer de Müslümanların oldu.

İMAN NE KADARSA KUVVET DE O KADAR OLUR:

Müslümanın mağlup edilmeyen Allah'a, yalnız bırakılmayan hakka, sonu gelmeyen ebediyete,değişmeyen kadere ve gevşemeyen kardeşliğe imanı; madde veya silah kuvveti ile kıyaslanamayacak manevi bir güç kaynağıdır. Bir insanın imandan nasibi ne kadarsa kuvvetten nasib de o kadardır. Bunu, Resulullah'dan sonra mü'minlerin en üstünü olan Hz. Ebu Bekr'de görmekteyiz. O öyle yerlerde kuvvet göstermişti ki, Ömer gibi zorlu birine: "Allah'a yemin ederimki, Ebu Bekr'in imanı tüm ümmetin imanı ile tartılsa ağır basardı" demeğe mecbur etmişti.

fiimdi o yerlerden bazılarını zikre delim:

Allah'ın Resulü vefat ettiği gün müslümanlar sarsılmış, şuurlarını kaybetmişlerdi. Öyleki rivayete göre Hz. Ömer: Kim Muhammed öldü, derse boynunu vururum, demişti. İşte o sırada Hz. Ebu Bekr'in gür sesi duyulu: "Muhammed'e tapanlar bilsinler ki, Muhammed ölmüştür". "Muhammed sadece bir elçidir. Ondan önce de elçiler gelip geçmiştir. fiimdi o ölür veya

öldürülürse siz ökçelerinizin üzerinde geriye mi döneceksiniz? Kim ökçesi üzerinde geriye dönerse, Allah’a hiç bir ziyan veremez”.

Peygamber Efendimiz vefat etmeden önce fiam’a gitmek üzere Üsame’nin kumandasında bir ordu hazırlamıştı. Müslümanlar Hz. Ebu Bekir’den bu orduyu göndermemesini istediler. Çünkü ileriki günlerde ne olacağı belirsiz idi. Peygamberin ölümünü duyan Arapların ne yapacağını kimse bilmiyordu. Fakat Hz. bekir onlara kesin kararını bildirdi: “Allah’a yemin ederim ki, canavarların beni parçalayacağını bilsem, Resulullah’ın emrettiği gibi, Üsame ordusunu gönderirim. Tek kalacağımı bilsem yine gönderirim”.

Resulullah’ın vefatından sonra, Müslümanlar, Hz. Aişe’nin tabiri ile, yağmur altında kalmış koyun sürüsü gibi olmuşlardı. Birtakım Arap kabileleri dünden dönmüş ve zekat vermiyeceklerini ilan etmişlerdi. Hatta Medine’yi bile ele geçirmek üzere idiler. Bunun üzerine bazı Müslümanlar, Hz. Ebu Bekir’e: Ey Resululah’ın Halifesi, bütün Araplarla savaşamazsın, evine çekil, kapını kapat, ölünceye kadar Allah’a ibadet et, dediler. Fakat Allah’dan korkan, ağlayan, hafif bir rüzgar kadar ince, ipek gibi yumuşak bir ana kadar şefkatli olan bu adam bazı onlarda öyle değişiyor ki, deniz gibi kabaran, aslan gibi kükreyen bir insan oluyor ve Ömer’in yüzüne şöyle haykırıyor: Cahiliyeten zorba, İslamiyette pısırik mı olalım, ey Hattabın oğlu? Vahy tamamlandı, kemalini buldu. Benim zamanımda geri mi eksilecek? Allah’a yemin erderim ki, Resululah’a verdikleri deveyi bana yularsız versinler onlarla savaşırım, yeter ki elim kılıç tutsun!!

BU KUVVETİN RUH VE AHLAK ÜZERİNDEKİ SEMERİ:

a) YAKIN UZAK HERKESE HAK İLE MUAMELE ETMEK:

Bu ruhi kuvvetin mü’min üzerindeki semeresinden (meyvesinden) biri her zaman doğruluğa ve adalete itibar etmektir. Mü’min ayağı kayarsa hatasını kabul eder, inkar ve inat etmez. Hatasını başka bir hata ile veya başkalarını itham etmekle örtmeğe çalışmaz. Acı da olsa doğru konuşur, aleyhine de olsa Allah için şahitlik eder. Dostuna karşı gösterdiği adaleti düşmanına gösterir; kimseyi kayırmaz, itimat etmez.

H. Ömer’in bir suçundan dolayı oğlunu kırbaçladığı, hatta kollarında öldüğü rivayet ediliyor. Peygamberimiz (s.a.v.) Efendimiz, Abdullah b. Revaha’yı Hayber’e göndermişti. Vazifesi, o seneki hurma mahsulünü tesbit etmektir. Çünkü Yahudiler orada yarıcı olarak çalışıyorlardı. Abdullah b. Revaha her bahçenin hurmasını tesbit etti. Yahudiler, kadınların süs eşyalarından bir miktar toplayıp Abduah’a: Bu, senindir, hurmaları biraz

eksik yaz, dediler. Abdullah onlara şöyle dedi: “Ey Yahudiler, Allah’ın yaratıkları arasında en sevmediğim sizlersiniz. Bununla beni caydıramazsınız. Bana vermek istediğinize rüşvet derler; biz bunu yemeyiz”. Bunun ezerine Yahudiler: Yer, gök bu doğruluk üzerine durmaktadır, demekten kendilerini alamadılar.

Halife Ömer b. Abdülaziz, oğullarından birini, kaşı bin dirhem lik bir yüzük aldığını duyuyor, derhal oğluna şu haberi gönderiyor: Kaşı bin dirhemlik bir yüzük aldığını duydum. Bu mektubumu alır almaz yüzüğü sat; parası ile bin fakire yemek ver. Ve kaşı demir bir yüzük al; üzerine de “haddini bilene Allah merhamet etsin” ibaresini yazdır...

b) MADDİ KUVVETİ HOR GÖRMEK:

Bu kuvvetin görüntülerinden biri de zor anlarda yiğitlik ve sebat göstermektir. Öyleki attığı adımını geri çekmez, tükürdüğü tükürüğünü geri yalamaz. Az olsalar da, çok olsalar da insanlardan korkmaz. Ağızlarından ateş saçsalar da düşmanlarından çekinmez. Korku nedir bilmez. Korkarsa ancak günahından ve Allah’ın gazabından korkar.

Düşmanın çoktur, dedikleri zaman şu ayeti okur: “Nice az bir topluluk var ki, Allah’ın izni ile çok topluluğa gaalip gelmiştir”.

Onların malı çok derlerse şunu okur: “İnkâr edenler. Allah yolundan (insanları) menetmek için mallarını harcarlar ve harcayacaklar da. Sonra bu, kendilerine yürek acısı olacak, nihayet yenilecekler de”.

Onların feninden sakın, dedikleri zaman Allah Teala gibi şöyle cevap verir: “Tuzak kurdular, Allah da onların tuzaklarına karşılık verdi. Çünkü Allah (istese) herkesten daha iyi tuzak kurar”.

Onların kalesi daha sağlam diyenlere: “Kalelerinin, kendilerini koruyacağını sanmışlardı. Allah onlara ummadıkları yerden geldi”.

O Allah’ın yardımını ile yürür, Allah’ın nuru ile görür, Allah’ın kılıcı ile savaşır ve Allah’ın kuvvet ile atar: “onları siz öldürmediniz, fakat Allah öldürdü ve attığın zaman sen atmadın, fakat Allah attı”.

Mü’min maddenin mantığına, rakamların diline köle olmaz. Bunun içindir ki mü’min öyle fedakarlık örnekleri gösterir ki başkaları bunu kendini körü körüne tehlikeye atma, hatta delilik sayar.

Tarihçi İbnü’l-Esir şöyle rivayet ediyor: Müslümanlar İran’ı fethederken “Medain”e geçmek için önlerine Dicle nehri gedi. Nehir med halinde idi (kabarmıştı), köpük saçıyordu. Kumandan Sa’d b. Ebi Vakkas Müslüman askerlerini topladı, Allah’a hamd-u sena ettikten sonra şöyle dedi: “Haberiniz olsun, ben bu ırmağı geçmeğe karar verdim”. Askerler hep bir ağızdan: “Allah rast getirsin, biz hazırız” dediler.

Ve rüzgar gibi ırmağa koştular. Sa'd dalmalarına izin verdi ve şu duayı okuyunuz, dedi: Allah'ım, Sen'den yardım istiyoruz. san'a güveniyoruz. Sen bize yetersin, Sen ne güzel Vekilsin. Allah, dostlarına elbette yardım edecek, dinini üstün kılacak ve düşmanlarını kahredecektir. La havle vela kuvvete illa billahil aliyyil azim = Allah bize yardım etmezse bizim elimizden hiç bir şey gelmez.

Asker Dicle'nin üzerine üşüştü, karada konuşur gibi konuşuyorlardı, öyleki kalabalıktan karşı kıyı görünmüyordu.

Kafirler ve münafıklar; Müslümanların, sayılarının azlığına bakmadan bir kaç misli düşmana karşı koymalarını ve silaha meydan okumalarını gurur sayarlar. Bu asla gurur değildir. Buna iman ve tevekkül gücü denir "münafıklar ve kalplerinde hastalık bulunanlar (sizin için):

"Bunları dinleri altadmış, (baksana başka çıkamayacakları bir kuvvetle savaşmağa kalkışıyorlar) diyorlardı. Oysa, kim Allah'a dayanırsa, şüphesiz, Allah, daima gaalip ve hikmet sahibidir". (Enfal: 8/49)

c) SÖZDE VE İFİDE İHLAS (SAMİMİYET):

Bu kuvvetin görüntülerinden biri de sözde, işde ve niyette Allah'ın rızasını gözetmektedir. Bakarsın o hayır işler, şerle savaşır; ister ki maddi çıkarı, şahsi bir isteği olmasın. Ne şehvet, ne övgü ve ne de beğeni onu ilgilendirmez. O, şöhret yerine gizlenmeyi, açığa çıkma yerine saklanmayı tercih eder. Çünkü riyadan kaçınır, gizli şirk bataklığından uzak durur. Adı sanı anılmayan Allah dostlarından olmak ister. Yerin altından ağaca su ve gıda temin eden damar ve binayı üzerinde taşıyan temel gibi olmağa çalışır. İhlas anındaki bu ruh gücü bir eserde (haber ve hadis) ince bir tasvir ediliyor ki, hak terazisinde yerden, dağlardan, demirden, ateşten ve sudan daha ağır gösteriliyor. Eserde şöyle deniliyor:

"Allah Teala yeri yarattığı zaman sarsıldı ve sağa sola doğru hareket etti. Dağları üzerine koyunca durdu. Melekler dağların şiddetinden taaccüp ettiler ve: Dağdan daha kuvvetli bir şey yarattın mı, ya rabbi, dediler:

Allah Teala: Evet, demir...

Melekler:Demirden daha kuvvetli bir şey yarattın mı?

Allah Teala: Evet, ateş...

Melekler: Ateşten daha kuvvetli bir şey yarattın mı?

Allah Teala: Evet, su...

Melekler: Sudan daha kuvvetli bir şey yarattın mı?

Allah Teala: Evet, rüzgar...

Melekler: Rüzgardan daha kuvvetli bir şey yarattın mı?

Allah Teala: Evet, insanoğlunun sol eli duymadan sağa eli ile verdiği sadaka rüzgardan daha kuvvetlidir".

İnsanın, Rabbine karşı gösterdiği ihlas; yeri kazık gibi tutan dağlardan, dağları yontan demiren, demiri eriten ateşten, ateşi söndürensudan ve suları sürükleyen rüzgardan daha kuvvetlidir.

Bu kuvvet kendinibir de şurada gösterir; bu güce sahap olan mü'min planı açık, yolu doğrudur. Va'de aldanmaz, tehdit karşısında geri dönmez. Tamah onu caydırmaz, hava onu saptırmaz, şehvet onu azdıramaz. O daima hayra davet eder, şerrin üzerine kaldırır, iyiyi tavsiye, kötüyü men eder. Hakkın ve adaletin yolunu gösterir. Batılın ve zulmün karşısına durur. Gördüğü bir kötülüğü eliyle bozar, gücü yetmezse diliyle, ona da gücü yetmezse kalbi ile men eder; bu da imanın en zayıf derecesidir.

d) KORKU VE HIRSI BIRAKMA:

Bu kuvvetin bir semeri de korku ve hırsı bırakmadır.

Görüyoruz ki insanın iradesini en çok zayıflatın aşağılık hayat tahammül etmek ve ölümden kaçmaktır. İnsana en çok kuvvet veren de hayata önem vermemek ve hak yolunda ölüme atılmaktır. Allah'a ve ebediyete inanmak kadar da insana ölümü sevdiren şey yoktur.

İnsan dünyaya önem vermez ve ölüme aldırılmazsa... yeryüzündeki zorbalara, kırıllara da önem vermez. Altına taş gibi, kılıca sopa gibi bakar. Hırs ve korku; iradeyi zayıflatan, başları eğdiren, boyunları büken iki duygu. Eğer hırs olmazsa hiç bir zaman korku da olmaz.

Firavun'un sihirbazları Allah'a ve ahirete iman eder etmez dünyaya metelik vermediler, ölümden çekinmediler. Dağ gibi sarsılmaz bir azimle Fir'avn'ın karşısına dikilip "Yapacağını yap, sen ancak bu dünyada istediğini yapabilirsin" dediler. Artık ondan hiç bir şey istemiyor ve ondan korkmuyorlar da. Niçin korksunlar, niçin gevşesinler? Hayır olamaz... Çünkü iman eder etmez onun adamı olmaktan çıktılar, bir din davetçisi oldular: "Biz Rabbimize inandık ki (O) bizim günahlarımızı ve senin bizi zorlayıp yaptırdığın büyüüyü bağışlasın. Allah daha hayırlı ve (O'nun mükafatı ve cezası) daha sürekli".

e) ZORBALARI VE AZGINLARI KÜÇÜMSEME:

Bu kuvvet bir de kendini mü'minlerin içeride azgınlara, dışarıda saldırganlara karşı koymalarında gösteriyor. Bunu eskiden ve şimdi pek açık olarak (ayna beyan) görmüşüzdür...

Meşhur Emevi Halifesi Hişam b. Abdülmelik bir gün Tavus el-Yemani'yi meclisine çağırıyor. Tavus içeri girince halifeye yaraşır bir şekilde selam veriyor, sadece "es-Selamü aleyke Ya Hişam" diyor, karşısına geçip oturuyor ve: Nasılsın ya Hişam, diyor. Halife çok kızıyor, nerede ise öldürmek istiyor

ve: Neden böyle yaptın, ey Tavus, diyor? Tavus: Ne yaptımki, diyor?Hişam'ın öfkesi daha da artıyor. Ve diyor ki: Halıma basmadın; ayakkabını çıkarmadın, elimi öpmedin, bana hilafet selamı vermedin ve künyemi söylemedin, karşımda izinsiz oturdun ve: Nasılsın, ya Hişam, dedin? Tavus el-Yamani şu karşılığı verdi: Halının kenarında ayakkabını çıkarmama gelince, ben onları Allah'ın huzurunda günde beş defa çıkarırım. elini öpmediğime gelince, Hz. Ali'den şöyle dediğini işitmiştim: Bir adamınbaşka birinin elini öpmesi helal değildir; ancak şehvetinden dolayı karısının veya şefkatinden dolayı çocuğunun elini öpmesi hariç. Halife selamı vermediğim ise; çünkü herkes senin halifeliğine razı değil ki... O yüzden yalan susta da Hz. Ali şöyle demişti: Cehennemlik birine bakmak isterseniz kendi otururken etrafındakiler ayakta duran adama bakın. Bunun üzerine Hişam: Bana biraz öğüt ver, dedi. Tavus: Hz. Ali'nin şöyle dediğini işittim: Cehennemde büyük testiler gibi yılanlar, katırlar gibi akrepler vardır; bunlar adalet icra etmeyen emirleri sokarlar, dedi ve çekip gitti.

Yakın tarihimizde de birçok ülkelerde çeşitli kahramanlık örnekleri gördük...Bu kahramanlar korku ve tamah duygularından yakalarını sıyırdılar, Allah'ın yanındaki sonsuz nimetlerin karşısında dünyayı hor gördüler.

Libyalı İslam kahramanı Ömer Muhtar, İtalyan sömürsüne ve modern silahlarla teçhiz edilmiş ordularına, nerede ise silahsız denecek bir avuç askeriyle karşı koydu. Uçağı at ile, makinalı tüfeğı kılıçla savmağa çalıştı. Düşmanlarına acı darbeler indirdi. Maddi kuvveti tükenmiş olmasına rağmen bir an dahi teslim olmaya rıza göstermedi. İtalyanlara hep şöyle derdi: Makinalı tüfek kılıcımı kırsa da batıl hakkımı hiç bir zaman kırmayacaktır.

Sıtma hastalığına yakalanmıştı, her tarafı titriyordu, buna rağmen askerine şöyle dedi: Beni atımın sırtına bağlayın; sizinle birlikte savaşmaktan geri kalmayayım.

Sömürgeci askerler onu yakalayıp da idam kararı verince bunu gayet rahat karşıladı. Hüküm infaz edilmeden biraz önce bazıları: Affını talep et; seni serbest bırakalım, dediler. Olanca gurur ve onuruyla: Eğer beni serbest bırakırsanız sizinle yeniden savaşırım, karşılığını verdi.

Hindistan'da Mevlana Ebü'l-Kelam Azad gibi büyük bir alim görüyoruz. Hind halkını İngilizlere karşı ayaklandırmak istiyor, diye mahkeme karşısına çıkarılıyor. Orada 36 (otuz altı) sayfalık (103) bir müdafaa okuyor ki iman şerefının bir abidesi sayılır. Bu büyük hitabesinde şöyle diyordu:

(103) Sekafetu'l-Hind Dergisi, Mart 1958 sayısı, S. 88-124.

“Evet ben, bugünkü hükümet zalim, dedim. Ya böyle demeye idim de ne diye idim? And olsun şaşıyorum, benden nasıl bir şeye ters ad vermem

isteniyor, nasıl siyaha beyaz, diyeyim?

Ben Müslümanım, Müslüman olduğum için de istibdadı takbih etmek ve kötülüklerini açığa çıkarmak zorundayım.

Müslümanlık, Fransız ihtilalinden on bir asır önce “İnsan Hakları”nı ilan etmişti; hem de kuru bir ilan değildi, gerçek manada cumhuriyetin temelini atmıştı...

And olsun, bir Müslümandan hakka karşı sükut etmesini, zulme, zulümdür, dememesini istemek dininden vaz geçmesini istemek gibi bir şeydir. Bir insanın dininden dönmesini nasıl doğru bulmuyorsanız, bir Müslümanın da zulme, zulümdür, demesini men etmeye hakkınız yoktur. Çünkü bu iki kelimenin manası birdir.

Hakkı tastik ve ilan etmek İslam hayatı için zaruri bir unsurdur. Eğer bundan uzak kalırsa en büyük özelliğini yitirmiş olur. Çünkü İslam’ın binası bunun üzerine kurulmuştur. Ve Müslümanlar bütün dünya milletleri üzerine hak şahididirler. Nasıl ki, şahitlikte kusur doğru değilse, Müslümanın da hakkı yüceltmede kusur etmesi, bir musibet veya bir bela geldiği zaman görevini kötüye kullanması da caiz değildir. Bilakis Müslüman nerede olursa olsun, Allah’ın emrini yerine getirir, ister ki, kızgın fırınlara atılsın. Bunun içindir ki “İyiliği tavsiye, kötülüğü men” İslam’da en büyük farzlardandır.

Tevhid İslamın esası ve mihveridir. Bunun zıddı da şirktir ki az da olsa bazı Müslümanların kalplerine sızmıştır...

Tevhid Müslümanlara öğretirki, Müslüman ancak Allah’dan korkar; başkasından korkmaz. Allah’dan gayrinden korkan müşriktir. başkasını Allah’a eş koşturmuştur. Bu ise tevhidle hiç bir zaman bağdaşmaz.

İslam başından sonuna kadar yiğitliğe, kahramanlığa ve fedakarlığa, hak yolunda ölümü göze almağa genel çağrıdır.

Kur’an defalarca tekrar etmiştir: “Allah’dan başkasından korkmazlar. Allah hesap görücü olarak yeter”. “Namazı kılar, zekatı verirler ve Allah’dan başka kimseden korkmazlar”. “Kınayanların kınamasından çekinmezler”. “Allah kuluna yetmez mi? Seni O’ndan başkaları ile korkutuyorlar. Allah’ın azdırdığı doğru yolu bulamaz”.

Resulullah (s.a.v.) de şöyle diyor: “fiehidlerin piri Hz. Hamza’dır; bir de zalim bir hükümdarın karşısına geçip de ona iyiliği tavsiye, kötülüğü men ettiği için öldürülen kimsedir”. Hadisi Hakim, Buhari ve Müslim’in şartlarına uygun olarak rivayet etmiştir. “En üstün cihad, zalim bir hükümdarın karşısında doğruyu söylemektir”. Hadisi Ebu Davud Tirmizi ve İbn-i Mace rivayet etmişlerdir. Resulullah (s.a.v.), nerede olurlarsa olsunlar ahabından hakkı söyleyeceklerine dair söz alırlardı. Müttefekunaleyh.

Dünyanın gözüne ak düştü; Müslümanların hak kelimesini yüceltme hususundaki bu kadar büyük ve çok fedakarlık örneklerini göremedi. İslam

uleması ve şeyhlerinin hayat hikayeleri hep bu fedakarlık örnekleri ile doludur.

İngliz hükümeti bilmelidir ki, Rabbi'nin, ölüme "hoşgeldin" demesini ve tehlikenin içine elini kolunu sallaya sallaya girmesin buyurduğu Müslüman Hint Ceza Kanununun 124. maddesi ¹⁰⁴ korkutmaz, dininden ve dininin emirlerini yerine getirmekten alıkoyamaz"...

(104) Çünkü bu maddeye göre yargılanıyordu.

Ebu'l-Kelam deniz gib gürlemeğe devam ediyor ve delillerini, ateş koru gibi yakıcı kelimelerini serdediyor. Çünkü kuvvetini Allah'a ve hakka, kadere ve ebediyete imandan alıyordu. Sonra hakime döndü ve şöyle dedi:

"Ey hakim, sana ne diyebilirim, sana ancak benden önce aynı durumda kalmış mü'minlerin sözünü tekrar edebilirim "yapacağını yap. Sen ancak bu dünyada hükmünü verebilirsin".

TARİHİN fİAHİDLİ/İ:

İşte kökleri derin ve nefse kendini kabul ettirmiş bir imanın durumu. Bu iman; gevşemeyen bir yakın sarsılmayan bir azim, kırılmayan bir ümit ve durmadan itici bir güç ile sahibinin imdadına yetişir. Bu imana sahip olan kendi dünyayı eline geçirir; dünyayı eline düşmez, mal toplar; fakat mala kul olmaz, nimet içinde yüzer; lakin şımarmaz, başına bela gelir; fakat ezilmez. Zorluklar azmini artırmaktan başka bir şey yapamaz; mesela halis altın gibi ateşte kaldıkça temizlenir, saflaşır.

Kim inanırdı ki, Arabistan yarımadasından bir avuç insan, hazırlıkları yok; Yunan'ın felsefesini, Roma'nın medeniyetini, Hind'in hikmetini ve Çin'in sanatını bilmiyorlar; çeyrek asırdan daha az bir zaman zarfında dünyanın idaresini ellerine geçirsinler, Kisraların mülküne mirasçı olsunlar, kayserleri çiğnesinler, etrafa yeni bir din ve yeni bir medeniyet neşretsinler?

Bunun sırrı iman değil mi? O iman ki Bilal-i Habeşi'ye "efendisi" Ümeyye b. Halef'e karşı meydan okutturmuş ve Ebu Cehile savaştırmıştı. O imandır ki, azgınlığa çoğunluğu ve ümmilere medenileri mağlup ettirmiş; Bedevi Arapları kalplerinde iman, bir ellerinde Kur'an, bir ellerinde kılıç ülkelerin üzerine saldırmıştır. Meskenleri atlarının sırtı idi. İran fiahlarına, Roma Kırallarına; Allah bizi, sizi kula kulluk etmekten kendisine ibadet etmeğe döndürmemiz için gönderdi, demişlerdi.

BUGÜNKÜ GERİLEMENİN SIRRI:

Müslümanlar zamanla bozularak açılmışken büzüldüler, güçlerini yitirdilerse bunun sebebi imanın nefisleri üzerindeki gücünü yetirmesi, ahlak ve davranışlarını yönetememesidir. Artık imanları Müslüman

toprağında doğmaları dolayısıyla “coğrafya” imanı ya da babalarının ev ve akarsularına mirascı olmaları sebebiyle “miras” imanı olmuştu. İman hiç tesiri olmayan, canlılığı kalmayan uyuşuk bir iman halini almıştı. Bu iman nasıl kuvvet doğurabilir, ruha nasıl azim ve karar verebilir?

Peygamserimiz (s.a.v.) ileride olacak bu gevşeme ve geriliğin sebebini açıklamıştı. Ve zaman da O’nu tasdik etti. fiöyle demişti: “Yakında, oburlar yemek kabının üzerine üşüşükleri gibi başka milletler de sizin üzerinize üşüşürler. Ashab: O gün biz mi az olacağız, ya Resulullah, dediler? Hayır, bilakis o gün çok olacaksınız; ancak selin üzerindeki çörçöp gibi olacaksınız ve Allah düşmanlarınızın kalbinden korkunuzu kaldıracak ve sizin kalbinize de “vehn” salacak, dedi. Ashab: Vehn nedir-yani sebebi ve sırrı nedir; çünkü vehn’in manası bellidir; zayıflık, demektir-dediler. Efendimiz: Vehn dünyayı sevmek ve ölümden hoşlanmamaktır.”

İşte vehn’in gerilemesinin sebebi; insanın, dünyasına sarılmasıdır. O zaman insan dünyasının uysal bir kulu, zincire bağlı bir esiri olur. fiehvet onu parmaktaki yüzük gibi evirip çevirir. Maddi istekler onu dolap beygiri gibi döndürür; hedefini yitirmiş vaziyette gözleri bağlı dar bir alan içinde döner durur.

Dünya sevgisi öyle bir şeydir ki, elinde kırallak asası taşıyan maliki aşık olduğu bir kadın, kavuşmak istediği bir arzu, sırrını açığa vuracağından korktuğu bir nedim ve hırsızlıklarına yardım eden bir adamı karşısında aciz bir köle durumuna sokar...

Ölümden hoşlanmamak öyle bir şeydir ki, fertleri ve toplumları şerefli bir ölüme karşı aşağılık bir hayatı tercih ettirir. Bir defa ölecekleri ve arkasından sonsuz hayata kavuşacakları bir ölüm yerine her gün defalarca ölmeyi yeğ tutturur.

“Kim kılıçla şan ve şerefi ile ölmezse zillet içinde yaşar, ve zelil olur”.

ÖLÜ GİBİ HARAKET ETMEK İMANA

AYKIRIDIR:

İnsan bazen din kisvesine bürünen, dindar oldukları, hatta ve hatta dinin özüne sahip olduklarına iddia eden birtakım insanlar görür ki, bunlar ölü gibi cansız cansız hareket ederler, huşu ve hudu gösterirler yalnız ve mazur olarak bunları gerçek mü’min sanar.

Aslında imanın bu kalpazanlara, bu yalancılara uzaktan yakından hiç bir alakası yoktur. İman içte ve dışta, ahlak ve davranışta güçlü olmak, demektir.

Hız. Ömer; namazını cansız cansız kılan, boynunu bükmüş, tezellül ve huşu göstermeğe çalışan bir adam gördü. Hiç teredüt etmeden kırbacını çekti

ve: dinimizi öldürme, Allah canını alsın. Kaldır başını; çünkü huşu kalpte olur, boyunda olmaz, dedi.

Kendisinden nakledilen bir sözü de şudur: Allahım huşu münafıklığından sana snığırım. Huşu münafıklığı nedir, diyenlere, şu karşılığı vermişti: kalpte huşu olmadığı halde bedenin huşu göstermesidir.

fiifa Binti Abdullah, cansız cansız hareket eden birtakım gençler gördü. fiaşkınlık içinde: Bunlar da kim, dedi?

Abidler-ibadet edenler-dediler. Kendiside şöyle dedi:

Hız. Ömer yürüdüğü zaman süratli yürür, konuştuğu zaman işittirir ve vurduğu zaman da acıttırdı; asıl abid o idi.

Resulullah (s.a.v.) de o kadar vakarlı ve heybetli olduğu hald, sanki yokuştan iniyormuş gibi süratli yürürdü.

Ebu Hüreyre şöyle diyor: “Resullullah (s.a.v.) de o kadar güzelini görmedim.Sanki yüzünde güneş parladı. Ve ondan daha süratli yürüyenini görmedim; sanki yer ayaklarının altında dörülürdü. O’na yetişmek için kendimizi zorlardık, o ise hiç telaş etmezdi”.

RAHMET

Kalb olmazsa insan kör bir alet ve katı bir taş gibi olur. Çünkü insanın aslı bu et, kan ve kemikten ibaret kılıf değildir. İnsanın aslı o Rabbani latife ve ruhi cevherdir. İnsan onunla hisseder ve duyar, onunla müteessir olur, onunla acı duyar ve şefkat eder; işte o da canlı kalptir.

Mü’mîn’in en belirgin özelliğı canlı, hassas, yumuşak ve merhametli bir kalbe sahip olmasıdır. Olaylara ve şahıslara onunla karşılık verir; zayıfa merhamet eder, üzgüne acır, miskine şefkat gösterir, ve darda kalanlara yardım elini uzatır. Ve bu canlı ve merhametli kalbe eziyetten nefret eder, suçdan kaçır ve etrafındakiler için hayır ve iyilik kaynağı olur.

MÜ’MİN’İN MERHAMETİ ALLAH’IN RAHMETİNDEN GELİR:

Mü’mîn merhametli bir kalbe sahip insandır. Çünkü onu yüksek ideali Allah’ın ahlakı ile ahlaklanmak ve O’nun Güzel İsimlerinden nasibini almaktır.

Allah Teala’nın en açık ahlakından biri de “Rahmet” tir. Bu rahmet her şeyi kaplamış; mü’mîn’i ve kafiri, iyiyi ve kötüyü, dünya ve ahireti içine almıştır. Peygamberimiz (s.a.v.) fırsatları değerlendirme metodu ile bu manayı ashabının zihnine nakşetmişti. fiöyleki, esirler içinde bir kadın sağa sola koşuyor, memelerine süt dolmuş. Bir çocuk buluyor, bağırına basıyor ve emzirmeğe başlıyor. Bunu gören Peygamberimiz şöyle diyor: “Hiç bu kadın

çocuğunu ateşe atar mı? Ashap: Hayır, atmaz, dediler. Efendimiz: işte Allah, kullarına bu kadının çocuğuna olan şefkatinden daha merhametlidir, dedi". Hadisi Buhari rivayet etmiştir.

Allah'ın en belirgin iki ismi de "Rahman ve Rahim"dir. Bunlar "Allah" lafza-i celalinden sonra en meşhur isimleridir. Mü'min her Kur'an okudukça veya yüz on üç suresinden birine başladıkça "Bismillahirrahmanirrahim" diye başlar.

Her gün farz namazlarını kıldıkça bu iki ismi en az otuz dört defa tekrar etmesi bize yeter. O her rek'ati kılarken Fatihayı okur: "El-hamdü lillahi Rabbil alemin. Er-Rahmanirrahim". Bir günde on yedi rek'at farz namaz vardır. Hele sünnetleri de kılsa sayı daha da artar. Bir de nafile kılsa gelrisini Allah bilir.

İbadet ederken diğer isimlerden duyduğu hazdan fazla olarak, bu iki ismin mü'min'in ruhuna ayrı bir ilhamı vardır.

İmam Gazali "el-Maksadü'l-Esna fı fierhi Esmailahi'l-Hüsna" adında bir kitap yazmış, bu kitabında Allah'ın ismilerini şerh etmiş, daha sonra da isimlerden alınabilecek hisseyi belirtmiştir. Rahman ve Rahim isimlerinin manasını açıkladıktan sonra şöyle diyor: "Bir kimsenin "Rahman" isminden alacağı hisse şudur: Allah'ın gafil kullarına merhamet ederek onlara va'z ile, nasihat ile Allah'ın yoluna çeker, günahkarlara hakaret gözü ile değilde merhamet gözü ile bakar. Dünyada işlenen her günahı kendi öz nefsinin günahı gibi görür; onu önlemek için elinden gelen gayreti gösterir; çünkü o günahkarın Allah'ın gazabına uğramasına ve Allah'dan uzak kalmasına razı olmaz.

İnsan "Rahim" isminden alacağı hisse de şudur: Ne kadar muhtaç varsa, gücü yettiği kadar ihtiyaçlarını görmeğe çalışır; etrafında veya memleketinde ne kadar fakir varsa onları gözetir; ister mevki ile, ister delalet ile olsun. Eğer hiç birini yapamazsa, onlara acıdığı ve şefkat ettiği için, sanki sıkıntılarını paylaşıyormuş gibi onlara, dua ederek ve kederini belirterek yardım eder.

**MERHAMET ETMEYENE MERHAMET
EDİLMEZ:**

Mü'min Allah'ın rahmetine daima muhtaç olduğuna inanır. Bu ilahi rahmet sayesinde dünyada yaşar, ahirette kurtulaşa erer; fakat şunu da yakinen bilir ki, insanlara merhamet etmeden Tanrının rahmetine erişilmez "Allah ancak merhametli kullarına rahmet eder". "Merhamet etmeyene merhamet edilmez". "Yeryüzündekilere merhamet edin ki, göktekiler de size merhamet etsinler".

Mü'min, sadece imanlı kardeşlerine merhamet etmez -gerçi ortak iman nedeniyle ilk önce onları düşünür. İman bir kaynaktırki, oradan merhamet fışkırır ve bundan herkes istifade eder. Peygamberimiz (s.a.v.) ashabına şöyle buyuruyorlar: "Merhamet edmedikçe mü'min olamazsınız. Ashab: Hepimiz merhametliyiz, ya Resulallah, dediler. Efendimiz: Bir arkadaşınıza karşı gösterdiğiniz özel merhametten bahsetmiyorum; Ben genel merhameti kastediyorum, buyurdu". Hadisi Taberani rivayet etmiştir. Kur'an-ı Kerim de mü'minleri şöyle vasfediyor "Birbirlerine sabrı tasviye ederler, birbirlerine merhameti tavsiye ederler".

Hatta bu merhamet insan sınırını da aşar dilsiz hayvanlara kadar varır. Mü'min sınırını da aşar dilsiz hayvanlara kadar varır. Mü'min hayvana da merhamet eder ve onun hakkında Allah'dan korkar. Bilir ki, Rabbinin karşısında bu dilsiz mahluklardan da sorguya çekilecektir. Peygamberimiz, ashabında şunu ilan etmişti: Bir köpeğe su verdiği için cennet kapıları bir kötü kadına açılmış ve Allah onu affetmiştir. Kedisini ölünceye kadar hapseden, yemek vermeyen ve böcek falan yemesine de müsaade etmeyen bir kadına da cehennem kapıları açılmış ve Allah ona azab etmiştir. Günahsız bir kediye hapseden böyle cezaya çarptırılırsa, ya sadece: Rabbimiz Allah'dır, diyen on binlerce insanı hapsedenlerin cezası ne olur acaba?!

Bir adam, Peygamberimize: Ben bir koyunu bile kesemem, ya Resulallah, dedi. Efendimiz de: Sen ona merhamet edersen Allah da sana merhamet eder, buyurdu. Hadisi Hakim rivayet etmiştir. Hz. Ömer, bir adamın, kemek için bir koyunu sürükleyerek götürdüğünü gördü: "Bire adam onu ölüme nazikçe götür" dedi.

Tarihçiler rivayet ediyorlar: Amr b. As, Mısır'ı fethederken, "Fustat"ının (çadırının) üzerine bir güvercin kondu; tepesine yuva yaptı. Amr b. As oradan ayrılacağı zaman kuşu gördü; çadırı yıkarak onu rahatsız etmek istemedi ve olduğu yerde bıraktı. Zamanla çadırın etrafında evler yapıldı ve "Fustat" (eski Mısır) meydana geldi.

Ömer b. Abdülaziz'in hayatını yazan İbnü'l-Hakem anlatıyor: Ömer b. Abdülaziz, lüzumsuz yere atları mahmuzlamayı yasak etti. Posta genel müdürüne şu emri verdi: Hiç bar ata ağır gem vurulmasın. Ucunda demir bulunan kırbaçla dövülmesin. Mısır valisine de şöyle yazmıştı. Duyduğuma göre orada bazı nakliye develerine bin rıtlılık yük vuruyorlarmış. Bu yazımı aldıktan sonra bir deveye altı yüz rıtlı'dan fazla yük vurulduğunu duymayayım.

Bu içten fışkıran ve yaygın merhamet, Allah'a ve ahirete imanın bir eseridir. O imandır ki, ılık rüzgarı ile kalır kalpleri inceltir ve katı kalpleri yumuşatır.

Hz. Ömer'i görmüyor musunuz -cahiliyette iken ne kadar sert ve katı idi- iman ona na yaptı? Kalbinden şefkat ve merhamet pınarları akıttı.

Rivayete göre cihiliyyette iken bir kız çocuğunu diri diri gömmüştü. İslam'da hilafet yükünü sırtlanınca, ülkenin öbür ucunda tökezleyen bir katırdan kendini Allah katında mes'ul sayardı.

Bu inanç ve bu ahlak ilk Müslümanların bütün işlerinde görülürdü. Hatta düşmanları ile muharebe ederlerken bile bunu açıkça görmek mümkündür. Peygamberimiz, bir gazvede öldürülmüş bir kadın gördü; kadınlar savaşmaz; kadınları, ihtiyar ve çocukları, savaşa katılmayanları öldürmeyiniz, buyurdu.

Ashabı da aynı şefkat ve merhamet duygusu ile O'nun izini takip ettiler. İşte Hz. Ebu Bekir, Üsâme ordusunu uğurlarken şöyle tavsiyede bulunuyor: "Kadınları, ihtiyarları, çocukları öldürmeyiniz. Hurma ağaçları ve diğer meyveli ağaçları kesmeyiniz. Önünüzde Savmaa'lara (ibadethanelere) çekilmiş birtakım insanlar göreceksiniz; onları dinleri ile başbaşa bırakınız". Hz. Ömer de şöyle diyor: Savaşa katılmayan çiftçilere dokunmayın.

Hz. Ebu Bekir'e büyük düşmanlarından birini kesik başını getiriyorlar. Bu hareketi beğenmiyor, hoşnutsuzluğunu ilan ediyor ve başı getirene şöyle diyor: Bir daha bana baş getirilmesin. Onlar da bize aynı şeyi yapıyorlar, diyenlere: Demek İranlılarla Rumların kötü adetlerini mi takip edelim?! Mektup ve haber yeter!

İşte İslam savaşları böyle merhametli, şefkatli savaşlar idi. Zaruret olmadıkça kan dökülmezdi. Fransız Filozofu Gustave Lebon da aynı şeyi mülâhaza etmiş ve şöyle demiştir: Tarih Araplardan daha adil ve daha merhametli fatihler görmemiştir!

İSLAM TOPLUMUNDA MERHAMET ÖRNEKLERİ:

Bu büyük ahlakın eseri dahili sosyal münasebetlerde de görülmektedir. Bakıyoruz İslam toplumuna öyle birtakım kıymetli duygular, şerefli hisler etki etmektedir ki, baştanbaşa şefkat ve merhametten, hayır ve iyilikten ibarettir. Ve bu duygu ve hisler kendilerini daha çok "Vakıf" dediğimiz müesseselerde göstermektedir.

Hayırsever Müslümanlar -kalplerindeki iman sevki ile içlerindeki sevap umudu ve öldükten sora amelerinin kesilmemesi isteğiyle-mallarının tümünü veya bir kısmını vakfetmişlerdir. Bunu yaparken de çeşitli gayeler gütmüşlerdir; mesela açları doyurmak, susuzlara su içirmek, çıplakları giydirmek, yabancıları barındırmak, hastaları tedavi etmek, cahilleri okutmak, ölüleri gömmek, yetimlere bakmak, yoksullara yardım etmek ve buna benzer daha birçok insancıl amaçlar gibi. Hatta daha da ileri giderek bu konuda hayvanlara da aynı himmeti göstermişlerdir.

Vakfiyelerine şöyle bir göz attığımız zaman ne kadar yüce gayeler güddüklerini görmekle kendimizi hayretten alamayız. fiimdi size enteresan olduğu kadar yüce de olan bu vakıf çeşitlerinden bazılarını takdim edeceğim:

ZEBADİ VAKFI:

Bu vakıf porselen mutfak takımı temin eder. fiöyleki: Herhangi bir hizmetçi, efendisinin kabını kırar da kızacağından korkarsa, kırık kabı vakıf idaresine getirir, yerine sağlam bir kab alır. Böylece efendisinin hışmına uğramaktan kurtulur.

YİTİK KÖPEKLER VAKFI:

Çeşitli yönleri olan bir vakıftır. Gelirinden sahipsiz köpeklere yiyecek verilir. Ölene veya sahiplerini bulana dek orada bakılır.

DÜ/ÜN VAKFI:

Düğün ve neşeli anlarda ziynet eşyası vermek için kurulmuş bir vakıftır. Fakirler gelir, lüzumlu olan şeyleri buradan alırlar. Sonra da işleri bittiği zaman geri verirler. Böylece gelin ve güvenği düğünde uygun bir giyecek imkanı bulmuş olur ve etrafa karşı hacil düşmezler.

KOCALARINA KÜSEN KADINLAR VAKFI:

Bu vakfın geliri ile ev yapılır. İçine yiyecek ve içecek konur. Ve daha başka ne lazımsa temin edilir. Kocası ile aralarında anlaşmazlık çıkan kadınlar buraya gider. Ta aralarındaki nefret sevgiye dönünceye kadar burada kalır. Sonra da yine kocasının evine döner.

HASTA VE YABANCILARI TESELLİ VAKFI:

Bu vakfın geliri ile güzel sesli müezzinler tutulur. Bunlar gece boyunca dini kasideler okurlar, hastaları dinlendirmeğe, yabancıları oyalamağa çalışırlar.

HASTALARI OYALAMA VAKFI:

Bu da hastaların tedavisi ile ilgili bir vakıftır. İki hastabakıcı tutulur. Bunlar hastanın göremeyeceği; fakat seslerini duyacağı bir yerde durur karşılıklı

konuşurlar: Doktor bu hasta için ne dedi? Öbürü şöyle cevap verir: zararsız, önemli bir hastalığı yok; bir iki güne kadar çıkar, dedi.

Böylece Vakıf kuranlar, bütün hayır yollarını araştırmış; hayatını el atmadık bir yanını bırakmamışlardır.

Bunu da derin insancıl duygularla yapıyor; her yerde ve her zaman insanların karşılaşacakları ihtiyaçları göz önüne alıyorlardı.

fiüphe yok ki, bu ince duyguları yaratan ve bu yüce düşünceleri tahrik eden itikattır, imandır. Onlar iyiliklerinin bu kısa hayata bağlı kalmasına rıza göstermediler; hayat ve insanlık devam ettikçe sevaplarının yazılmasını, ecirlerinin devam etmesini istediler.

BÜYÜK SUÇLAR KÜFRÜN VE KATI KALPLİLİĞİN NETİCESİDİR:

İçinde iman bulunan kalpler merhametten hali kalmaz. Allah’a ve ahirete inanmayan kalpler de gittikçe katılaşıp, tüyler ürperten korkunç suçlar işlerler.

Tarih yapraklarını şöyle bir karıştırdığımız zaman görürüz ki, en korku- suçları işleyenler Allah’ı saymayanlar, hâireti hesaba almayanlardır. Oğlan çocuklarını boğazlayan, kadınları esir alan ve zalim, mütekebbir ve zorba Firavun Allah’a ve ahirete inanmazdı:

“O ve askerleri yeryüzünde haksız olarak kibir tasladılar ve bize dönmeyeceklerini sandılar”. (Kasas: 28/39)

“Musa şöyle dedi: Hesap gününe iman etmeyen her mütekebbirden benim de sizin de Rabbimiz olan Allah’a sığınırım”.

“Neron” Roma’yı yakmış, Lenin de Maksim Gorki’ye yazdığı bir mektubunda şöyle demiştir: Dünyanın bir çeyreği komünist olsun diye, üç çeyreğini öldürmekten çekinmem.

Maddecî komünistlerin Musul’da, Kerkük’te, Irak’ta insanları diri diri toprağa gömmeleri, ölümlerin cesetlerini sokaklarda sürümeleri ne kadar katı kalpli olduklarının açık delilidir.

Ünlü bir gazeteci;¹⁰⁵Rus yazarı Mişel Badiyef’in “Komünistlerin Başına Gelenler” adlı istatistik kitabından naklen şu bilgileri veriyor:

(105) Satılık Fikirler, S. 141, Zalimlerin Yardımcıları bölümü.

Stalin; Lenin’in ölümünden sonra toplanan ve kendisini seçmeğe karar veren partinin ilk meclis üyelerinin hepsini idam etti.

Bakanların tümünü ipe çekti ve onları hainlikle suçladı.

Kendisini tebrike gelen işçi konfederasyon üyelerinin yüzde seksenini (% 80) idam etti.

1936 anayasasını hazırlayan 27 kişilik komisyonun 15 üyesini idam etti.

Komünist Partisi Organisasyon işleri ile görevli 53 sekreterden 43 ünü idam etti.

Sovyet Kurucu Meclisinin 80 üyesinden 70 ini idam etti.

Kızılordu'daki 5 (beş) Mareşalden 3 (üç) ünü idam etti.

1936 yılında 11 kişilik Bakanlar Kurulundan 9 (dokuz) unu idam etti.

Kızılordu kumandanlarından % 60 ını ve hükümet memurlarından 30000'ini (otuz binini) idam etti.

İşte böylece hürriyet olmadığı zaman baştaki idareci, kendine muhalif olanların aleyhine hüküm verebiliyor, hem de kendisi mahkemeye gitmeden ve: "Dur, gel adalete birlikte baş vuralım" diyen herhangi bir sese müsaade etmeden.

Ve yazar şöyle diyor: bu utanç verici suçların ve korkunç insan kesimevlerinin sırrı yalnız hürriyetsizlik değildir. Birçok müstebitler de milletleri idare ettiler; fakat düşmanlarına, bunların, yandaşları ve partililerine yaptıklarını yapmadılar. Çünkü bunların kalpleri imandan yoksun olduğu için merhametten ve kardeşlik duygusundan da yoksundur.

İSLAM TARİHİNDEN İKİ MERHAMET ÖRNE/İ:

Bu taş gibi katı, kaya gibi sert kalpler nerede, o Allah'dan korkan, ahirete umut bağlayan yumuşak ve yufka kalpler nerede? Berikiler inanır ki, dünyadaki hesaptan kurtulsa ahiretteki hesaptan kurtulamaz. Buradaki intikamın elinden kurtulsa oradaki adaletin pençesinden kurtulamaz. Ve O, adalet ve kısas ölçüsü ile de yetinmez; hakkından fedakarlık eder, af cihetine gider. "Eğer (bir topluluğa) azap edecekseniz, size ylaşılan azabın misliyle azabedin. Ama sabrederseniz, andolsun ki o, sabredenler için daha iyidir" "kötülüğün cezası, yine onun gibi bir kötülüktür. Kim affeder, başarırsa onun mükafatı Allah'a aittir. Doğrusu O, zalimleri sevmez".

Eğer bu parlak itikadın ruhlar üzerinde ne gibi tesir bıraktığına dair misaller vereceksek bunu İslam Halifelerinin tarihinden alalım:

BİRİNCİ MİSAL:

Bu, Hz. Osmanla ilgilidir. Yahudi propagandacısı Abdullah b. Sebe'in kışkırtması sonucu ayaklanan ihtilalciler evini muhasara ettiler, kuşattılar. Fakat o yaşlı Halife kanının akıtılması bahasına da olsa, kuvvete kuvvetle, silaha silahla karşılık vermek istemedi. Anlatıkların göre Hz. Ömer'in oğlu Abdullah zırhını giymiş, kılıcını kuşanmış olarak Hz. Osman'a gelmiş ve yardım etmek istediğini söylemiştir. Hz. Osman yalvarmış, silahını geri çıkarttırmıştır.

Zeyd b. Sabit de muhasara altındaki Halilfe'nin yanına gelmiş ve: Ensar kapıdadır, isterse kendisine yardım edelim, diyorlar, demiş. Ancak Halife: Buna ihtiyacım yok, gitsinler, demekle yetinmiştir.

Amir b. Rebia anlatıyor: Muhasarada Osman'ın evinde idim. Bana şöyle dedi: Sana vebal atıyorum; beni halife tanıyan kimi görürsen silahını bırakmasını söyle. Ben de bu talimeatı onlara ilettim; herkes silahını bıraktı (ihtilalcilerin dışındakiler).

Ensar'dan bazıları anlatıyor: Osman bizi ihtilalcilere karşı koymaktan men etti. Eğer izin verse idi onları vurur, bölgemizden çıkarırdık.

İşte böylece Halife, kendine yardım ve müdafaa için de olsa kan dökmek istemedi; onları tatlı dille, güzel öğütle ve en uygun mücadele yöntemi ile savmak istedi.

Bir gün balkona çıktı, ayaklananlara şöyle seslendi: Biliyorsunuz ki, Müslüman bir kimsenin kanı ancak şu üç şeyden biri ile helal olur: dininden dönmüşse, yahut zina etmişse veyahut haksız yere cana kıymışsa. Bende bunların biri var mıdır? Verecek cevap bulamadılar.

Bir seferinde de onlara şöyle dedi:

Ey insanlar, eğer ayağıma zincir vurmaya haklı buluyorsanız, vurun. Yine verecek cevap bulamadılar. Sonra kendisi şöyle dedi: Ben zulüm ettimse Allah'dan affımı dilerim; eğer bana zulmedildiyse affettim!!

Halife sabrı tercih etti, kendini desteklemek için de olsa kılıç çekmeye razı olmadı; çünkü kimsenin kanına girmek istemiyordu. Nihayet ihtilalciler kanını yere döktüler.

Mabed el-Huzai Hz. Ali'ye soruyor: Bana söyle, o gün Hz. Osman'a niçin yardım etmedin? Hz. Ali: Osman devlet reisi idi. Bizi savaştan men etmiş ve: Kılıcını çeken benden değildir, demişti. Eğer savaşsa idik Ona isyan etmiş olurduk.

Mabed: Ya Osman niçin teslim oldu da öldürüldü? Hz. Ali: O da Hz. Adem'in oğlu Haabil gibi yapmak istedi: "Andolsun, eğer sen beni öldürmek için elini uzatırsan, ben seni öldürmek için sana elimi uzatmam. Çünkü ben alemlerin rabbinden korkarım".

İKİNCİ MİSAL:

Bu da Emirilü'minin Ali b. Ebi Talip ile ilgilidir. Haricilerden fiebib el-Eşcai ile Abdurrahman İbn-i Mülcem O'na pusu kurmuşlardı. Hz. Ali namaza kaldırmak için şafaktan önce kalkmıştı. Bu iki gerilla onu mescidin kapısında beklediler. İçeri girer girmez fiebib bir darbe indirdi; isabet ettiremedi. İbn-i Mülcem yetişti, tepesine bir kılıç indirdi. Hz. Ali:"Yemin ederim kurtuldum" Yani şehitlik rütbesine erdim, dedi. Halk bu iki adamın başına toplandı. fiebib halkın elinden kurtulmayı başardı. İbn-i Mülcem ise

o Őeni suçu ile yetinmedi, kılıcı ile halkın üzerine hücüm etti, halkı vardı. Muğire b. Nevfel karşısına çıktı, üzerine bir kadife parçası attı ve yere yıktı, bu Muğire Haşimilerin yakın akrabası idi. Ve çok kuvvetli idi. Döşünün üzerine oturdu. Sonra halk Hz. Ali'ye döndüler, bu adama ne yapacaklarını sordular. Emir verme yetkisi olan her dediğı yerine getirilen o Halife bu menfur katil için ne dedi? fiöyle dedi: "Eğer yaşarsam onu bana bırakın. Yok eğer ölürsem siz bilirsiniz. Eğer isterseniz. Bir darbe ile kısas yaparsınız. Eğer affederseniz o, takva derecesine daha yakındır".

İşte iman mantığı: Bir darbeye karşılık bir darbe. Eğer affederseniz. takvaya daha yakındır. Rabbim, bu ne yücelik, ne büyüklük!!

Eğer bu hal, Allah'dan korkmayan, insanlara acımayan maddecilerin başına gelse idi, bu kaatilin ailesinden kaç kişi kurban giderdi sanarsınız?!!

İMAN VE ÜRETİM

Üretim derken özellikle ekonomik, genellikle maddi ve manevi üretimi kastediyoruz. Zira bazıları sanıyorlar ki, iman ve itikat üretimi durdurur, hareketine engel olur. Çünkü insan ruhundaki hayat sevgisini, maddi çalışma isteğini öldürür. Çünkü insan kaderinin elinde oyuncaktır, hürriyeti yoktur. Zaten hayat da çalışmaya, ilgilenmeye değmez. Böyle bir imanlı toplum zarara uğrar ve hayat geriler.

İşte bu, dini ve imanı tanımayan cahillerin yaydıkları evhamlardır. Gerçek şudur ki, iman, üretimin en büyük teşvikçisidir. Eğer insanlar biraz düşünseler ve insaf etseler bunun böyle olduğunu görürler. İnsanlar gayret göstermez ve çalışmazlarsa, işler sağlam ve muhkem yapılmazsa üretim artmaz. Bütün bunlar da ancak güven ve ihlas ortamında gerçekleşir. Bu da güçlü bir etken, yenilmez bir muharrik ister. Acaba imandan daha kuvvetli bir etken var mıdır?

İMAN ve AMEL (İfi):

İman, amel olmaksızın mücerred zihni birbilgiden veya kalp ile tasdikten ibaret değildir. Hayır, iman; hem itikat, hem amel, hem ihlastır.

Teoloji (Kelam) ve hilafiyat uleması iman ve amel ilişkisi üzerine, amel imandan bir cüz müdür, şartı veya bir semeresi midir, diye ne kadar münakaşa ederlerse etsinler, hepsi şunda müttefiktirler ki, amel iman-i kamilden ayrılmaz.

fiu hadis-i şerif imanı gerçek şekilde tasvir etmektedir: "iman boş amel ve kuru süsten ibaret değildir; iman kalpte yer eden ve amal ile tasdik edilen bir şeydir"¹⁰⁶.

(106) Hadisi Ebü'n-Neccar Firdevs'te Enes'ten rivayet etmiş; Suyuti de zayıf olduğunu söylemiştir.

Kur'an-ı Kerim yetmişden fazla yerde imanı amelle birlikte zikretmiş, sırf amelle de yetinmemiş, amel-i salih olmasını istemiştir. Bu, Kur'an'ın veciz kelimelerinden biridir. Dine ve dünyaya yararlı, ferdi ve toplumu ıslah eden, maddi ve manevi hayatı düzenleyen her çeşit iş demektir.

ÇALIFIMAK MÜ'MİN'İN İÇİNDEN DOĞAR:

Umumiyetle bir dine inanan insan, özellikle İslam itikadına inanan bir mü'min işe (çalışmaya) davar gibi sürülmez. Netekim sosyalist rejimlerde böyledir. (İşte hükümet zoru, dış baskı veya açlık, mahrumiyet ve işkence tehdidi ile gitmez.

Mü'min işe içinden gelen bir istekle gider. Kırbaç korkusu ile çalışmaz. Bu istek, Allah'a ve dine imanından, dünyayı imara memur ve kainatın efendisi olmasından gelir.

Mü'min şuna yakinen inanır ki, ahiretteki mutluluğu ve buradaki başarısı çalışmaya bağlıdır. Ahirette cennet tembellerin, boş gezenlerin değil, çalışanların, iyi iş yapanların yeridir. "Bu cennete çalışmalarınızla kavuştunuz". "Hiç kimse orada kendine göz aydınlığı olarak ne hazırlandığı bilemez. Bu da yaptıklarının bir mükafatıdır".

AHİRETTEKURTULUFIÇALIFIMAILEDİR, BOFİ EMELLERLEDEĞİLDİR:

İslam itikadı o doymaz hırsı ve boş emellere yıkmıştır. O emeller ki onlara kapılanlar, cenneti depolarındaki mal veya babalarından kalan miras sanırlar; belli bir dine intisap etmekle veya belli bir zümreye tabi olmakla onu hak edeceklerini umarlar.

İşte İslam dini, bu gibi tutarsız iddiaları reddetmiş ve işi sadık imana ve güzel amele bağlamıştır. "Yahudi ve Hristiyan olanlardan başkası cennete girmeyecek, dediler. Bu, onların kuruntusudur. De ki: Doğru iseniz, delilinizi getirin. Hayır, kim işini güzel yaparak özünü Allah'a teslim ederse, onun mükafatı, Rabbinin yanındadır. Onlara korku yoktur ve onlar üzülmeyeceklerdir". Böylece İslam cennete giden yolu çizmiştir: Kendini Allah'a teslim etmek ve güzel iş yapmak.

Bu kuruntu sadece Yahudi ve Hristiyanlara mahsus değildir. Bizzat Müslümanlardan da aynı şeyi iddia eden ahmaklar vardır. Bunlar keyflerine uyarlar, Allah'a karşı boş emeller beslerler. Zannederler ki, İslam kelimesini söylemek veya Müslüman adını almak cennetin kapısını açmağa yeter; onlar da güven ve selamete cennete giderler. Fakat Kur'an onlara açıkca

beyan ediliyor ki, Allah'ın kanunu herkes için geçerlidir, kimseye iltimas etmez, zümreler arasında ayırım gözetmez.

Kur'an Tefsircileri şöyle bir kıssa anlatıyor: Bir gün Yahudilerden, Hristiyanlardan ve Müslümanlardan oluşan bir meclis kuruldu ve her grub kendini cennete gidecek en şanslı aday olarak ileri sürdü. Yahudiler: Biz, Allah'ın seçip beğendiği ve bizzat konuştuğu Musa'nın ümmetiyiz, dediler. Hristiyanlar da: Biz, İsa ümmetiyiz, o İsa ki, Allah'ın kelimesi ve ruhudur, dediler. Müslümanlar da kendilerini şöyle takdim ettiler: Biz de son Peygamber Hz. Muhammed'in ümmetiyiz ve en hayırlı ümmetiz. Kur'an-ı Kerim bu dava ve nizamın uzamasını istemedi. Müslümanlara hitaben şu ayırıcı hükmünü indirdi: "İş ne sizin kuruntunuza, ne kitab ehlinin kuruntusuna göre olmaz. Kütülük yapan cezası çeker ve kenisine Allah'dan başka ne dost, ne de yardım bulamaz. Erkek veya kadından herkim inanarak iyi işlerden bir iş yaparsa, işte öyle kimseler Cennete egirerler ve zerre kadar haksızlığa uğratılmazlar".

DÜNYADA BAFIARI ÇALIFIMA İLEDİR:

Hiç kimse zannetmesin veya evhama kapılmasın ki, amelin mutluluk ve kurtuluş ile olan münasebeti sırf ahirete yöneliktir. Çünkü amellerin karşılığı kanunu birdir; dünyanın da ahiretinde Rabbi birdir. Bu konuda Allah Teala şöyle buyuruyor: "Biz güzel iş yapanların ecrini zayi etmeyiz". "Çalışanların mükaatı ne güzeldir!". "Kim zerre kadar hayır işlerse görür, kim zerre kadar şer işlerse görür".

Allah'ın, Kur'an-ı Kerim'de değişmeyeceğini ve yürürlükten kaldırılmayacağını haber verdiği kanunu; boş battal gezenlerin veya tembel tembel oturanların isteklerini elde etmelerinde ya da arzularını gerçekleştirmelerine göz yummaz. Bu kanun dünyada mü'minle kafir arasında ayırım yapmaz... Çalışan kazanır; çalışmayan mahrum olur; dini veya inancı ne olursa olsun.

İşte bu nedenle mü'min daima çalışmaya gayret eder ki, Allah'ın kainattaki bu kanunun ile çarpışmasın; aksi takdirde çiğnenir, mahvolur.

MÜ'MİN ALLAH'DAN KORKAR VE İFİNİ SA/LAM YAPAR:

Mü'min içinden gelen çalışma isteğiyle yetinmez; işinu iyi, sağlam ve güzel yapmağa gayret eder. Çünkü derinden duyar ve kesinlikle inanır ki, Allah onu işinde denetlemektedir; fabrikasında, çiftliğinde veya nerede olursa olsun görmektedir. Allah "İhsan'ı her şeye farz etmiştir"¹⁰⁷. İslam

peyegamberi ibaddetteki “ih̡san”ı açıklamış ve şöyle demiştir: “İh̡san, Allah’ı görürcesine ibadet etmendir; sen onu grömesen de O seni görür¹⁰⁸.

(107) Müslim rivayet emiştir, sahihtir.

(108) Meşhur Cibril hadisinin bir bölümü.

İşte mü’min -yalnız ibadette değil- bütün işlerde aynı şuuru taşır; Allah’ı görür gibi hareket eder. Eğer bu dereceye varamazsa, en azından Allah’ın onu gördüğünü hisseder. Bütün işlerinde mü’min’in parolası şudur: Allah’ı razı edeceğim.

Allah ise, işini mükemmel ve sağlam yapmadıkça razı olmaz. İşte Peyamberimiz, mü’minlere öğrettiği budur: “Allah işlerinizi sağlam yapmanızı sever”¹⁰⁹. Ama ne iş olursa olsun, ister dünya ile ister ahiret ile ilgili olsun.

(109) Beyhaki fiuabü’l-ıman’da rivayet etmiştir.

İki esaslı haslet (huy) daha vardır ki, işin iyi ve üretimin bol olması bunlara bağlıdır. Bunlar da: Emanet (güven) ile ih̡lastır. Bu ikisi de mü’minde en mükemmmel ve en parlak şekliyle mevcuttur.

Mesela sanatkar bir mü’min, sanatı ile hep maddi kazanç düşümez, bir fabrikada çalışıyorsa hep sahibini memnun etmeye uğraşmaz; fakat o, işinde emindir, emeğini ih̡las ile harcar, Allah’ı unutmaz, mü’min kardeşlerini hukukuna riayet eder. Onları hem dost, hem denetleyici olarak görür. Bütün bunlardan sonra da Ahirette Allah’dan sevap umar.

“De ki: Yapın (yapacağınızı); yaptığınız işleri Allah da görecektir, Resulü de, mü’minler de. Sonra görölmeyeni ve göröleni bilen (Allah)a döndürüleceksiniz. O size yaptıklarınızı birbir haber verecek” (Tevbe: 9/105)

Çoğu zaman gazetelerde okuyor, sağdan soldan duyuyor ve gözlerimizle de görüyoruz; amme hizmeti gören kurulşlarda nice yeni yeni cihazlar durmakta, sağlam makinalar harap olmakta, halkın ihtiyaç duyduğu maslahatlar muattal halmakta ve işler günlerce bırakılmaktadır. Bütün bunların sonunda da yararlı tesisler başarısızlığa uğramakta, emekler boşa gitmekte ve birçok mal zayi olmaktadır. Sonunda da genel üretim gerilemekte, hem de nasıl gerilemektedir. Bu ise Allah’ı saymayanların, ahireti hesaba katmayanların güvensizliklerinin, samiyetsizliklerinin ve vicdansızlıklarının bir sonucudur.

KALP HUZURUNUN ÜRETİM ÜZERİNDEKİ ETKİSİ:

Daha önce de öğrendiğimiz gibi, mü’min’in kalbi huzurlu, gönlü rahat, içi umut dolu, kendinden razı, güven içinde ve etrafı ile uyum halindedir. Hiç

şüphe yok ki, bu halet-i Ruhiye üretime etki eder. Çünkü fikri dağınık, istikrarsız, üzüntülü, umutsuz, hayatı ve insanları sevmeyen biri, sanmam ki kendisine verilen işi tam manası ile başarsın veya göz ve gönül duyuracak bir üretimde bulunsun.

Bu, azıcık düşünmekle anlaşılabacak bir durumdur; öyle dünya istatistiklerine veya filozofların isbatlarına lüzum yoktur.

DO/RULU/UN ÜRETİM ÜZERİNDEKİ ETKİSİ:

Sadık bir mü'min Allah'ın hududunu çiğnemez, yasaklarından kaçır; tehlikeli şeyleri irtikab etmekten, haram çirkefine dalmaktan ve şehvetin içine girmekten uzak durur. Çünkü imanı, gücünü boş şeylere ve haram eğlencelere harcamasına razı olmaz; içki bardağının, kumar masasının ve dans salonunun arkasında koşmasını kabul etmez.

Böylece canlılığını; beden, asap,akıl ve ruh gücünü korumuş olur. Bunları ancak iyi işlere veya buna yardımcı dokunacak temiz eğlenceler harcar.

Bu da ferdin nefsi için, ailesi ve evladı için, içinde yaşadığı toplum için ve bütün insanlık için büyük bir kazançtır.

Eğer haram şehvetler ve günah eğlenceler uğruna istihlak edilen maddi ve bedeni güçlerin şöyle bir sayımı yapılsa idi, savaşın, salgınların ve afetlerin yalayıp yuttuğu korkunç miktarın üzerine çıkardı. Fakat insanlar bunlara alıştığı için, her gün, hatta her saat karşılaştıkları bu zararların farkında değillerdir. Bir gazetenin neşriyatına göre, Amerika'da 72 milyon içki içen insan varmış. Bunlardan 20 milyonu, iş kaybı sebebiyle hersene devlete iki milyon dolarlık külfet yüklüyorlarmış. Yalnız içkinin verdiği zarar bu olursa ya diğer kötü alışkanlıkların üretim üzerindeki zararı ve kötü tesiri nereye varır?!

MÜ'MİN VAKTİNİN KIYMETİNİ BİLİR:

Mü'min vaktin kıymetini çok iyi bilir; çünkü Allah ona kıyamet gününde ömürünü nerede tükettiğini ve gençliğini nerede geçirdiğini soracaktır. Bunun içindir ki, vaktini boş yere harcamaktan ve yele vermekten çekinir. Çünkü vakit nakittir. Onu nasıl zayi eder de eli boş kalır? Vakıt bir nimettir; ondan yararlanmakla şükrünü eda etmeli; hakkında kusur ederek nankörlük etmemelidir. Ömer b. Abdülaziz şöyle demiştir. "Gece ile gündüz sana etki ederler, sen de çalış onlara etki (amel) et".

Mü'min her doğan güneşin, her söken şafağın kendine şöyle seslendiğini hisseder: Ey insanoğlu, ben yeni yaratığım ve yaptığın işe şahidim. Benden azlığını tut, iyi ameller yaparak beni ganimet bil. Çünkü gittim mi bir daha geri dönmem.

O, bir tek günü dahi elinden işsiz ve üretimsiz kaçırmaktan korkar. Bugünün işini yarına bırakmaz. Çünkü yarının kendine göre işi vardır; geçen günlerin işini içine almaz.

O, aynı zamanda bugününün dünden ve yarının da bugünden iyi olması için hırs gösterir. Ölümünden sonra da iyi amellerle hayatının sürmesini ister. O, geriye faydalı bir ilim, iyi bir esir, verimli bir kurum, cari bir sadaka ve iyi bir evlat bırakmak ister. Eseri durdukça ve halkı ondan yararlanmadıkça Allah katında sevabı devam eder. Bu ruhtur ki, Peygamberimizin arkadaşı Ebü'd-Derda gibi bir zata hayatının son demlerinde ceviz ağacı diktirmiştir. Halk kendisine: Sen yaşlı bir adamsın, bu ağacı dikiyorsun; bu, ancak şunca sene sonra meyva verir, diyorlar? Onlara şöyle cevap veriyor: Ne ziyan var; sevabı benim, meyvesi başkalarının olsun? Birisi de aynı duygu ile zeytin ağacı dikmiş ve şöyle demiştir: Eller dikti biz yedik, biz de dikelim eller yesin.

İBADET VE ÜRETİM:

Bazıları derler ki: Dinlerin insanlara yüklediği çeşitli ibadetler, taat ve merasimler, miktarı dinlere ve ibadetlerin özelliğine göre değişmekle beraber insanların vaktini alır. Mesela, Müslümanlıktaki beş vakit namazı ele alalım; bu; makina ve sürat devrinde işi durdurma, işi engelleme değil midir?

Gerçek şudur ki, eğer insanlar dine hurafe karıştırarak dini zorlaştırmamışlarsa umumiyetle dinlerdeki ibadetler insanın çok vaktini almaz.

Sonra ibadete sarf edilen bu vakit, hayat ve üretim ini zayi olmuş da sayılmaz. Hayır, bu; güce enerji sağlar, azmi bileler ve ruhu cilalar, ta ki ruh, hayatla mücadele sahasına daha kuvvetli ve daha etkili olarak dönsün.

Ve bir şeyi maddi ve görünürdeki eseri ile değerlendirip de ruh ve madde üzerindeki aktif, gizli ve yön verici eserini görmezlikten gelmek gerçeğe zulmetmektedir.

“İnsan Denen Meçhul” kitabının yazarı ve Nobel Ödülü kazanan Dr. Alexis Carrel ne kadar doğru söylüyor:

“Sanırım ki namaz (dua) günümüze kadar bilinen en büyük neşe kaynağıdır. Ben -bir doktor olarak- birçok hastalara ilacın kar etmediğini ve tıp elini çeker çekmez namazın müdahale edip hastayı iyileştirdiğini çok gördüm”.

“Namaz “Radyum” madeni gibi ışık ve hareket kaynağıdır. İnsanlar namaz sayesinde Yüce Kuvvete hitap etmekle sınırlı neşe ve hareketlerini artırmağa çalışmış olurlar”

“Biz -namaz kılarken- kendimizi kainatın koruyan Büyük Kuvvete bağlamak ve kalbimize ışık tutmasını yalvararak istemekle hayatın zorluklarına karşı bize yardım etmesini istemiş oluyoruz... Hayır, tek başına yalvarmak bile

kuvvet ve hareketimizi artırmağa yeterlidir. Hiç kimse yoktur ki bir defa Allah'a yalvarsın da iyi neticelerini görmesin".

Bütün namazlar böyle etkili ise de özellikle İslam namazı daha da etkilidir. Çünkü o, sırf bir ibadet veya hayat manası taşımayan bir yakarış değildir. O - yakarma ve ibadet olmakla beraber- temizliktir, kültüredür, spordur ve ahlak terbiyesidir. O, cemaatle kılınmasının sünnet olması münasebetiyle de ideal toplum prensiplerini öğreten bir medrese ve uygulamalı sevgi, kardeşlik ve eşitlik terbiyesi veren bir enstitüdür.

Bilmek isterdim doğrusu, güneş doğmadan kalkıp abdest alan ve temizlenen, Allah için namaz kılan ve gündüzü erkenden temiz bir ruh, dinç bir beden, geniş bir kalb ve kuvvetli bir inançla karşılayan insandan memleket üretimi zarar mı, fayda mı görür?

Allah için olsun, bir araştırmacı, cemaatle namaz kılmanın, Müslümanın hayatı üzerindeki etkileri konusunda ne kadar doğru söylüyor:

"Bir insanın çatışma ve kargaşanın hüküm sürdüğü bir ortamda eşitlikten yararlanması, kin ve husumetlerle dolu bir savaş alanında sevgi havasını teneffüs etmesi doğrusu büyük bir nimettir.

O, gerçekten büyük bir nimettir; çünkü hayatın ibret verici bir sahnesidir. Zira insan kavga mücadele ve eşitsizlik; kin buğz ve nefret ortalarında yaşasın da günde beş defa yakasını bunlardan sıyrısın ve gerçek mutluluğun kaynakları olan kardeşlik ve sevgi pınarlarından içsin, işte bu olamaz (ama namaz sunu gerçekleştiriyor).

Bu yüzden dir ki, namaz haracanan vakit, insanlığa fayda ve hayır bakımından heder olmuş değildir; aksine hayatı yaşanmağa değer kılacak o büyük dersleri öğrenmeğe imkan sağladığı için de çok iyi değerlendirilmiş, demektir.

Bu kardeşlik, eşitlik ve sevgi dersleri; her gün uygulamaya konmakla insanları birleştirecek esaslar ve insanlığın sonsuz medeniyetini ölümsüzleştirecek temeller oluşturur".

MÜ'MİN ÇALIFIAK DÜNYASINI MAMUR EDER:

Bazıları hayale dalar ve mü'minleri şöyle tasavvur ederler: Mü'minler, ibadet etmek için hayattan kopmuş, tekke ve manastırlara sığınmış derviş ve rahiplerdir.

Fakat bu suret -bazı dinler darafından bazı çevrelerde tanınmışsa da- İslam tarafından reddedilmiştir. Zira İslam mü'min'i çalışan, çabalayan, hayattaki rolünü yapan, hayattan alan ve yine ona veren, Allah'ın onu yeryüzüne halife yapmak muradına boyun eğen bir insan olarak tanır. "Siz iyerden inşa eden ve orada yaşatan O'dur".

İslam dini, mesela Yahudilikte olduğu gibi-ibadete çekilmek ve işi gücü - bırakmak için haftada belki bir günü tatil tanımamıştır. Fakat onun nazarında bütün günler mesai günleridir. Ve İslam'da dünyevi birliği, eğer temiz niyetle yapılırsa ibadet sayılır.

İşte Müslümanların haftalık bayram günü Cuma'dı. Bu konuda Cenab-ı Hak şöyle buyuruyor: "Ey inananlar, Cuma günü namaz için çağırıldığı(nız) zaman, Allah'ı anmağa koşun, alışverişi (iş gücü) bırakın. Eğer bilerseniz bu, sizin için daha hayırlıdır. Namaz kılındıktan sonra yeryüzüne dağılın ve Allah'ın lütfundan (nasibinizi) alın. Allah'ı çok anın ki kurtuluşa eresiniz".

İşte Müslümanın Cuma günü hayat tarzı buur; Namazdan önce çalışır alış - verişini ve ticaretini yapar. dahasonra hutbe dinlemeğe ve namaza koşar. Namaz bittikten sonra da yeryüzüne dağılır ve Allah'ın fuzl-u Kereminden rızkını arar.

fiöyle bir olay anlatıyorlar: Hz. Ömer, Cuma namazını kıldıktan sonra mescidin bir köşesinde boyunlarını içeri çekmiş birkaç kişinin oturduğunu görmüş ; onlara: Kimsiniz siz, demiştir? Onlar da: Biz Allah'a tevakkül edenleriz, demişler. Hz. Ömer kırbacını çekmiş ve azarlayarak şöyle demiştir: Hiç biriniz rızkını aramaktan geri durup da "Allah'ım, bana rızık ver, demesin. bilin ki gökten ne altın yağar, ne gümüş. Baksanıza Cenabı Allah ne diyor: "Namaz bitince yeryüzüne dağılın ve Allah'ın fazl-u kereminden rızkınızı arayın".

AHİRETE İMAN DÜNYAYI MUATTAL BIRAKMAZ:

Bazı insanlar zan veya iddia ederler ki, ahirete iman etmek ve ahirete yönelmek dünya için çalışmayı ve hayat standardını yükseltmeyi engeller. Çünkü dünya ile ahiret terazinin iki kefesi gibidir; biri ağır basarsa öbürü havaya kalkar. Yine dünya ile ahiret doğu ile batıya benzerler. Birisine yaklaştıkça diğlerinden uzaklaşmış olursun. Bunlar iki kumaya da benzerler; birin razı edersen ötekisi kızar!!! Binaenaleyh, ne zaman yüzünü ahirete çevirsen arkan dünyaya gelir.

Bu söz doğrudur; ancak kalbe, niyete ve gayeye göre değişir. Her kim yalnız ve yalnız dünyayı düşünürse ahiretten uzaklaşır. Bunun aksi de böyledir. Hülasa mü'minden istenen şudur: Niyeti, gayesi ve ameli ahiret olmak kaydı ile dünyada çalışacak, çabalıyacak, yapacak ve çatacaktır.

Mü'min dünyayı ahiretin çiftliği olarak kabul eder. Çiftlik çalışma ister; ancak bir kısmı yetişse de hasılat ahirette alınacaktır. "De ki: Bu nimetler, kıyamet günü kendilerine mahsus olmak üzere, burada da mü'minlerindir". Çünkü mü'min, kendi dünyayı avucuna alır; dünyanın avucuna girmez. Mü'min, dünyayı Rab edinmez; yoksa dünya onu köle edinir.

Bütün bunların sonra da o, millet bünyesinde çalışan bir ruzumdur, damarlarında akan kandır. Millete güç sağlar, hareket verir ve büyümesini temin eder. O ekerse güzel eker, iş yaparsa sağlam yapar, ticaret ederse hakından gelir. O hayatın her dalında maharetli ve saygılıdır.

Peygamber Efendimizin ashâbı tam manası ile ziraatçı idiler. Ahirete inanmış olmaları onları dünya için çalışmaktan geri koymadı. Nasıl koyabilirdi ki Allah'ın Resulü şöyle demişti¹¹⁰. "Kıyamet kopsa da elinizde bir fidan olsa debelirseniz dikmeden kalkmayın". Kıyamet koparken niçin diyecek; halbuki hiç bir kimsenin ondan yararlanma ümidi yok? Çünkü işi kendisi kıymetlidir, ister ki ondan kimse fayda görmesin.

(110) Hadisi İmam Ahmed ve Buhari (el-Edebü'l-Müfred'de) Hz. Enes'den rivayet etmişlerdir. Bezzar ile Tayalisi de aynı hadisi tahrir etmişlerdir. Heytemi'nin de dediği gibi ravileri sağlamdır.

TEVEKKÜL BAFİKALARINA GÜVENMEK DE/İLDİR:

"Gökten ne altın yağar, ne gümüş".

Hız. Ömer'in verdiği bu cevapla birçoklarının kalbindeki şüpheler gitmiş oluyor. Çünkü mü'min'in bir sıfatı da her işinde Allah'a tevekkül etmek (dayanmak) ve O'na teslim olmaktır. Bu konuda Kur'an-ı Kerim şöyle diyor: "Allah'a dayan (teekkül et). Vekil olarak Allah yeter". Eğer inanıyorsanız Allah'a tevekkül edin". "Her kim Allah'a tevekkül ederse Allah ona yeter".

İyi ama, tevekkül ne demektir, teveküllün manası nedir?

Tevekkülün manası; Allah'ın koyduğu sebepleri bir tarafa atmak, O'na güvenip harikalar yaratmasını beklemek, tepesinin üzerinden altın ve gümüş yağdırmasını istemek, ayağının altından ekmek, katık, yağ ve bal çıkarmasını gözlemek, demek değildir; hem de çalışmadan, çabalamadan ve düşünmeden.

Tevekkül, mukaddimleri sıralıp sonucu Allah'a bırakmak, demektir. Tohumu saçıp ürünü Allah'dan beklemektir. İnsan olarak elinden geleni yapıp gerisini Rabbine terk etmektir. Sebepleri hazırlayıp yoldaki engelleri kaldırmak, demektir. Hele insanın bilemediği ne kadar sebepler ve Allah'dan başkasının gideremeyeceği ne kadar engeller vardır!

Resulullah (s.a.v.) e bir Arabi geliyor. Devesini Mescid'in kapısına, bağlamadan, başıboş bırakıyor. Böyle yapmakla da Allah'a tevekkül ettiğini, Allah'ın onu bekleyeceğini iddia ediyor. Peygamberimiz ona şu, Müslümanlar arasında darbimesel haline gelmiş meşhur hadisini söylüyor: "Bağla da öyle tevekkül et".

Boşboğazların, dillerine doladığı bir hadis var: "Eğer Allah'a hakkı ile tevekkül etse idiniz, sizi kuşlar gibi beslerdi; hani kuşlar sabahleyin aç çıkar,

akşam üstü tok dönerler". bu hadis aslında onların lehlerine değil, aleyhlerine bir delildir. Çünkü tok dönmeyi sabah erkenden rızık aramaya bağlamıştır; yuvada pineklemeye değil.

İMAN VE ISLAHAT

"Bir millet kendini değiştirmedikçe Allah'da durum larını değiştirmez."
(Kur'an-ı Kerim)

Toplumlari ve milletleri ıslah etmek kendi kendine ve kolayca olacak bir iş değildir.

Milletler köklü ve gerçek bir eğitimden geçmedikçe kalkınamaz, zayıflıktan kurtulamaz ve çukurdan çıkamaz. Bunu şöyle ifade etmek de mümkündür: Milletler, esaslı bir şekilde ruhlarını değiştirmedikçe kalkınamazlar. Bu öyle bir değişme olacak ki, sönmüş ateşi yeniden yakacak, gafilleri ikaz edecek, uyuyanları uyuracak, azmi kırılanlara kuvvet verecek, kısırları doğurtacak ve ölüleri diriltecektir. Ruhtaki bu değişme, madde alemindeki "ihtilale veya inkılabı benzer". Yönü ve ahlakı değiştirir, eğilim ve alışkalıkları değiştirir. Öyle bir değişme ki, siyasi veya içtimai her harekete, her kalkınmaya ve her devrime katılmalıdır. Onsuz bir kalkınma veya devrim kagıt üzerinde kalmaya veya havada yok olup gitmeye mahkumdur.

Bu, Allah'ın kainat üzerinde geçerli bir kanunudur. Kur'an-ı Kerim bunu özlü bir şekilde ifade etmiştir: "Bir millet kendini değiştirmedikçe Allah da durumlarını değiştirmez".

Fakat bu değişiklik kolay bir iş değildir. Omuzları çökerten ağır bir yükür. Çünkü insan bileşik ve karmaşık bir yaratıktır. Hele nefsinı veya kalbini yahuta fikrini değiştirmek büsbütün zordur.

Büyük bir nehrin sularını kontrol altına almak, yatağını değiştirmek; toprağı kazmak; kayalı hayavaya savurmak ve madde aleminde herhangi bir değişiklik yapmak insanın ruhunu değiştirmekten, kalbini ve fikrini çekmekten daha kolaydır.

Fabrika, okul, baraj ve inşaat yapmak kolaydır, gücümüz yeter. Ancak gerçekten zor olan insan yapmaktır... Nefsine gücü yeten, şehvetine hüküm yürüten, hayattan olmasını bildiğı gibi vermesini de bilen, hakkını istediğı gibi görevini de yapan; hakkı tanıyan, hakka inanan, hakkı müdafaa eden; iyilik bilen ve nefsi için iyilik istediğı gibi, başkaları için de isteyen, bir bozukluğu düzeltmek için sorumluluğı sırtlanan insan yapmak zordur. Hayra davet, iyiliğe delalet eden, kötülüğü men eden; hak yolunda canını, malını feda etmekten çekinmeyen insan yapmak zordur.

İşte, bu insanı yapmak zordur; kolay değildir.

Tek imandır o, mucizeler yaratan imandır o, ruhlara hayırlı prensipleri kabul ettiren; o prensipler ne kadar zor olursa olsun, ne kadar vecibe gerektirse gerektirsin ve ne kadar fedakarlık isterse istesin. İmandır o, ruhları tam manası ile değiştiren, başka bir varlık ortaya çıkaran. O imandır ki, ruhları yeni bir kalıba döker; hedef ve yollarını, yön ve davranışlarını, zevk ve ölçülerini değiştirir. Eğer iki devirde, yani küfür ve iman devirlerinde yaşamış bir insan görsek, ikincisinin birincinin tam zıddı olduğunu görürüz. Aralarında isimden başka veyahut nesep ve şekilden başka hiç bir ilişki kalmadığını görürüz.

İşte böylece iman; psikoloji ve pedagoji ulemasının ortaya attığı, terbiye ile ilgili gayretlerin başarısı için şart koştukları, merhale ve yaş sınırını tanımaz. Onların tesbitine göre, alışkanlıkların oluşması, iyi sıfatların kazanılması ve kötü huyların düzeltilmesi için belli bir yaş sınırı vardır; o da çocukluk yaşıdır. Eğer bir erkek veya kız çocuk büyür de belli bir özellik kazanırsa o, yer yerinden oynasa bir daha değişmez. Bir insan nasıl yetişirse öyle kocar, nasıl kocarsa öyle ölür.

“Terbiye ancak gence fayda verir; yaşlıya vermez.

Ağaç yaşken eğilir. Odunlaşırsa bir daha eğilmez”.

İşte burada terbiyecilerin ve ruh bilimcilerin kurallarını çürüten bir şey vardır; o da dindir, imandır. İman bir kalbe girer de derinliklerine inerse yönelimini değiştirir, kainata ve hayata bakış açısını çevirir. Artık işe ve eşyaya başka hükümler verir; Allah’la ve insanlarla olan münasebetlerini yenider ayarlar. Bu yoldan onu ne gençlik, ne orta yaşlılık ve ne de ihtiyarlık döndürebilir.

Baksanıza, Fir’avn’ın sihirbazları iman eder etmez nasıl değiştiler. fiimdi gelin bu tarihi kıssayı Kur’an,ı Kerimin fiuara suresinden okuyalım:

“Musa اساسını attı, bir de (baktılar ki) o, apaçık bir ejderha! Elini koltuğunun altından çıkardı; o da bakanlara parıl parıl parlayan bir şey oluverdi. Fir’avn, çevresindeki ileri gelenlere: Bu, dedi, bilgin bir büyücüdür. Ne buyurursunuz? Dediler ki: Onu ve kardeşini egle, şehirlere toplayıcılar gönder. Bütün bilgin büyücüleri sana getirsinler. Derken büyücüler belli bir günün tayin edilen vaktinde bir araya getirildi. Halka da: siz de toplandınız mı, denildi? Umarız ki büyücüler üstün gelirse bizde onlara uyarız. Büyücüler gelince Fir’avn’e: Eğer, dedi, hem o takdirde siz (bana) yakınlardan olacaksınız. Musa onlara: Atacağınızı atın! dedi. İplerini ve değneklerini attılar ve: Fir’avn’ın şerefine biz, elbette gaalip geleceğiz, dediler. Musa’da اساسını attı. Birden o, onların uydurduklarını yutmağa başladı. Derhal büyücüler secdeye kapandılar. Dediler: Alemlerin Rabbine inandık. Musa’nın ve Harun’un Rabbine. Fir’avn dedi: Ben size izin vermeden mi ona inandınız? O, size büyü öğreten büyüğünüzdür. Yakında bileceksiniz: Ellerinizi ve ayaklarınızı çapraz olarak keseceğim ve hepinizi

asacağım! Zararı yok dediler, biz Rabbimize döneceğiz. Biz ilk inananlar olduğumuz için Rabbimizin, hatalarımızı bağışlayacağını umarız”. (fiuara:267

Taha suresinde de Fir’avn’ın, sihirbazlara savurduğu tehditleri Cenab-ı Hak bizlere şöyle anlatıyor: “Ben de sizin illerinizi ve ayaklarınızı çapraz keseceğim ve sizi hurma dallarına asacağım, hanginizin azabı daha çetin ve sürekli imiş bileceksiniz, dedi. Dediler ki: Biz, seni, bize gelen açık delillere ve bizi yaratana tercih edemeyiz. Yapacağını yap, sen ancak bu dünya hayatında istediğini yapabilirsin. Biz Rabbimize inandık ki bizim günahlarımızı ve senin bizi zorlayıp yaptırdığın büyüü bağışlasın. Allah daha hayırlı ve O’nun mükafatı ve cezası daha sürekli”.

Gördünüz mü büyücülerin şahsiyet ve ölçüleri nasıl değişti?

Eskiden bütün düşünceleri maldı “Bize ücret vermek misin” demişlerdi. Ve güvendikleri Firavn idi. “Fir’avn’ın şerefine, muhakkak üstün geleceğiz”.

İman etmeden önce mantıkları böyle idi... İmanın tadını alır almaz, tehditlere, korkutmalara açık ve sade olarak verdikleri cevap şu olmuştu: “Seni bu delillere tercih etmeyiz...”

Eskiden bütün düşünceleri dünya iken şimdi ahiret oldu: “Allah hatalarımızı affetsin diye”. Öceleri Fir’avn’ın adına yemin ederlerken şimdi “bizi yaratan Allah’a yemin ederiz ki” diyorlar.

Yönleri değişti... Mantıkları değişti... Davranışları değişti... Kelimeleri değişti... Bambaşka insanlar oldular. Bunu da yalnız iman yaptı.

Müslim’in, Sahih’inde rivayet ettiği şu kıssa da imanın ne derece tesirli olduğunu açıkça göstermektedir. Hadise şu: Bir adam, Peygamber (s.a.v.)e misafir oldu. Peygamberimiz, bir koyun sağılıp sütünün getirilmesini emretti. Adam sütü içti. Sonra ikinci bir koyun daha sağılmasını buyurdu; adam onun da sütünü içti... Derken üç, dört... nihayet yedi koyunun sütünü içti ve gece orada kaldı. Kalbine İslamın sevgisi düştü; sabahleyin Müslüman oldu; Allah’a ve Resulüne iman ettiğini herkese duyurdu. Peygamberimiz bir koyun sağılıp sütünün getirilmesini buyurdu. Getirdiler; adam bitiremedi. İşte o zaman Peygamberimiz şu hadis-i şerifini buyurdu: “Mü’min’in bir karnı, kafirin yedi karnı vardır”.

Adam bir gün içinde değişiverdi: Obur, doymaz ve hep midesini düşünürken kanaatkar, normal bir insan oldu çıktı. Neydi onda değişen?... Kalbi idi değişen... Akşam kafir idi, sabahleyin mü’min oldu. fiimdi söyleyin bakalım, imandan daha çabuk tesir eden bir şey var mıdır?

Yeni iman adama bir gaye, bir görev duygusu verdi. Bu da ruhunun derinliklerine nüfuz etti ve midesini kendisine unutturdu. Yemeden içmeden soğudu. Bu, ferdi veya anormal bir hadise de değildir. İmanın Araplara ne yaptığını inkar edebilir veya unutabilir miyiz?

Bu milleti koyun çobanlığından milletlerin çobanlığına, Bedevi hayatından medeniyete geçiren ve Kisraları, Kayserleri yenmelerine imkan sağlayan, on asırda değil, on yıl gibi bir zaman züresinde Eskidünya'nın büyük bir kısmını fethettiren bu sırrı anlamak için Batılı tarihçilerle onlara özenenler şaşakalmışlardır.

Fakat bilenler şaşmaz ve hayrete kapılmazlar. Sır bellidir, sebep açıktır. O da Hz. Muhammed'in, ashabının ruhları üzerine döktüğü iman "ikşiri" dir. Bu iksir onları bir halden bir hale, putperestlikten tevhide ve Cahiliyetten İslam'a dönüştürmüştür.

Bu önemli değişikliğe misal olarak, Cahiliyette ve İslamda durumları iyi bilinen bir erkek ve bir kadın göstereceğiz.

Dediğimiz erkek Ömer b. el-Hattab'dır. Rivayete göre Cahiliyet devrinde o kadar dalgın imiş ki, helvadan put yapar sonra da yermiş. Duygusu da o kadar körelmiş. Bir kız çocuğunu diri diri toprağa gömmüştü; henüz çukur kazarken çocuğun, sakalına bulaşan toprakları silmeğe uğraşması bile şefkatini tahrik edememişti.

İşte bu Ömer, Cahiliyetten İslama geçiyor; o kadar düşünce hürriyetine sahip oluyor ki, Peygamberimizin, hudeybiye'de altında ashabı ile biad ettiği ağacı kestiriyor. Çünkü ilerde halkın ona kutsallaştıracağından korkmuştu. Ve Hacer-i Esved'in karşısına geçiyor, şöyle diyor: Ey taş seni öpüyorum. Ancak biliyorum ki sen bir taşsın, fayda ve zarar vermezsin. Eğer Peygamberin seni öptüğünü görmese idim seni öpmezdim.

İşte bu Ömer'in zamanla duyguları o kadar yüceliyor, kalbi o kadar inceliyor ve Allah korkusu o kadar artıyor ki, tarih sayfaları onu Müslümanlara ve gayrı müslimlere, hatta hayvanlara karşı gösterdiği merhamet örnekleri ile doluyor. fiöyle bir sözü vardır: Eğer Fırat kıyısında bir katırın ayağı tökezse, neden yolunu tasviye etmedin, diye kendimi Allah karşısında sorumlu sayarım.

İşte bahsettiğimiz erkek budur.

Kadın ise Hansa'dır... Bu kadın Cahiliyet devrinde Sahr adında babadan kardeşini kaybetmiştir. Dünyaları feryad-u figaniyle dolduruyor, Mersiye (ağıt) türünden şaheser birdivan bırakıyor. Bir yerinde şöyle diyor:

"Güneşin doğuşu bana Sahr'ı hatırlatıyor, ben de Onu her güneş batarken hatırlıyorum. Eğer etrafımda kardeşlerine ağlayanlar çok olmasa idi kendimi öldürürdüm".

Fakat Müslüman olduktan sonra bu kadını tekrar görüyoruz... Bu sefer onu, ciğerparelerini savaş meydanlarına iterken, hem de isteği ve rızası ile, hatta teşvik ederek iterken görüyoruz.

Tarihçilerin rivayetine göre Hansa, başkumandan Sa'd b.Ebi Vakkas'ın sancağı altında Kadskiye savaşlarına katılıyor, yanında da dört oğlu var. Uğursuz bir gecede çocukların başına topluyor, onalara öğüt veriyor, onları

savaşı ve düşman karışısında sebat göstermeğe teşvik edeyor. Çocuklarına ezcümle şöyle diyor: “Oğullarım, sizler gönlünüzle Müslüman oldunuz, isteğinizle hicret ettiniz. Benzeri ve şeriki olmayan Allah’a yemin ederm ki, sizler bir ananın oğulları olduğunuz gibi bir babanın da oğullarısınız (soyunuzda şüphe yok). Babanıza hıyanet etmedim, dayınızı utandırmadım, soyunuzu kirletmedim, sopunuzu bozmadım.

Kafirlerle savaşınca Allah’ın Müslümanlara ne kadar bol sevap vereceğini bilirsiniz. Biliniz ki, baki yurt fani yurttan hayırlıdır. Ve Allah Teala şöyle buyuruyor: “Ey inananlar, sabredin, direnip (düşmanlarınıza) üstün gelin. Nöbet bekleyin ki, başarıya eresiniz”. Allah’ın izni ile yarın sabah erken düşmanla çarpışmaya başlayın. Allah’dan yardım isteyin. Harb ateşinin tuttuğunu gördüğünüz zaman ta ortasına atılın, düşmanın komutanını hedef alın. O zaman ebediyet alemindeki ganimeti elde edersiniz...”

Sabah olunca kalb ateşi ve vatan gayreti ile savaşı tutuştular. Biri gevşerse kardeşleri ona ihtiyar annelerinin geceki vasiyetini hatırlatıyor; o da aslan gibi kükrüyor, ok gibi atılıyor, yıldırım gibi inliyor ve Allah düşmanının başına bela yağmuru yağdırıyordu. Bu hal üzere devam ettiler, nihayet teker teker şehit düştüler.

Bir günde annelerine dört kahramanın kara haberi geldi. yüzün yolmadı, yakasını yırtmadı. Fakat haberi sabırlı insanların imanı ve mü’minlerin sabrı ile karşıladı ve şöyle dedi: “Beni dört şehide annelikle şerflendiren Allah’a hamd olsun. Rabbimden ümidim bizi rahmet deryasında bir araya getirsin”.

Neydi eski Ömer’i değiştiren ve yeni Ömer’i yapan?

Neydi ağıtçı e feryatçı Hansa’yı fedakar Hansa’ya çeviren?

O, mucizeler yaratandır... O, imandır!!!

HAYATIN KİLİTLERİNİ AÇACAK TEK ANAHTAR:

Allah’a ve ahirete iman; insanı ölümle tehdit eden günümüz sorunlarından kurtarmak için biricik ümit kaynağıdır. O sorunlar ki, insanı insan yapan, kainata efendi ve yeryüzüne halife eden öz hususiyetleri ve manevi unsurları yok etmekle tehdit ediyor.

Gerçek iman -İslam’ın getirdiği iman- çağdaş hayat düğümlerini çözecek tek çaredir. O düğümler ki, ilmi ve felsefeyi yormuş; düşünürleri, kanun koyucularını ve ıslahatçıları şaşkına çevirmiştir.

Burada Büyük İslam Mücahidi Ebü’l-Hasen en-Nedevi’ye ait parlak birkaç söz nakletmek benim için iyi olacaktır. Üstat o sözlerinde alemin üzerine Hz. Muhammed’in risalet güneşinin nasıl doğup kainata yeni nur saçtığını ve yeni hayat verdiğini açıklıyor. Ve Muhammed o görülmemiş iman anahtarı ile hayatın sayısız kilitleri nasıl açmıştır, bunu dile getiriyor. Üstat

Mekke-i Mükerrerme'de Hira Mağarası yanında kendi ile nefsi arasındaki o şairane konuşmasında şöyle diyor:

"Hayatın kendisi ve bütün kapıları kilitlenmişti: akıl kilitlenmiş; onu açmak hikmet sahiplerini ve filozofları yormuştu. Vicdan kitlemiş; onu açmak hadiseleri ve mucizeleri yormuştu. Kabiliyetler kilitlenmiş; onları açmak talim ve terbiyeyi, toplum ve çevreyi yormuştu. Okul kilitlenmiş; onu açmak mazlumlara ve davacıları yormuştu. Aile kilitlenmiş; onu açmak ıslahatçıları ve düşünürleri yormuştu. Hükümet konağı kilitlenmiş; onu açmak mazlum milleti, yorgun çiftçileri ve bitkin işçileri yormuştu. Zenginlerin ve Beylerin hazineleri kilitlenmişti; onları açmak aç fakirleri, çıplak kadınları ve ağlayan bebekleri yormuştu.

Büyük ıslahatçılar ve güçlü kanun koyucuları bu kilitleri açmağa çabaladılar; ancak bozguna uğradılar ve apışıp kaldılar. Çünkü bu kilit başkasının anahtarı ile açmayı denemişlerdi. Bir de baktılar ki bu anahtarlar o kilitlere uymuyor, hiç bir işe yaramıyor. Bazıları da bu kilitleri kırmayı denediler; ellerini yaraladılar, aletlerini kırdılar.

Bu mütevazı yerde, medeni alemden uzak, ağaçsız ve çok yüksek olmayan bir dağın üzerinde dünyanın büyük başkentlerinde, önemli medreselerine ve zengin kütüphanelerinde yapılmayan çok şeyler tamamlandı. Burada Hz. Muhammed'in Allah tarafından Peygamberlikte görevlendirilmesi ile bu yitik anahtar insanlığa geri verildi. bu anahtar da "Allah'a, Resulullah'a ve ahirete imandır". Hz. Muhammed bununla o kilitleri; o kapıları teker teker açtı. Ve bu anahtar dolambaçlı aklın üzerine koydu; akıl açıldı, harekete geçti. Akıl bu anahtarla kendi içindeki ve kainattaki Allah'ın ibretli yaratıklarından fayda sağlamayı, aleme bakarak Yaratıcıya ulaşmayı, yokluktan birliğe geçmeyi, şirkin ve putperestliğin, hurafe ve evhamların çirkinliğini bilmeyi başardı. Akıl bundan önce, haklı olsun, haksız olsun her davayı savunan ücretle tutulmuş bir avukat idi. Hz. Muhammed bu anahtarı inanın uyuyan vicdanının üzerine koydu; vicdanı uyandı; ölü şuurunun üzerine koydu; kımıldadı, anlandı. Nefs-i emmare nefs-i mutmainne'ye döndü. Artık batıla razı olmuyor ve günaha tahammül edemiyordu. Öyleki suçlu geliyor, Resulullah'ın önünde suçunu itiraf ediyor ve cezasının verilmesini ısrarla istiyordu. Günahkar kadın, üzerinde gözcü olmadığı halde çöle dönüyor, sanki Medine'ye geliyor ve ölümünden daha zorlu olan cezasını çekmek için kendini teslim ediyor¹¹¹. Asker, Kisra'nın tacını getiriyor, riya (göseriş) olmasın, diye elbisesinin altında saklıyor ve kumandana teslim ediyor. Çünkü o, Allah'ın malıdır ve ona hiyanet edilmez. (111) Günahkar kadın olayını daha iyi anlamak için kitabın "suçu itiraf Etmede ve Cezaya Dayanmada İmanın Rolü" bahsine bakınız. Mütercim. Hz. Muhammed bu anahtarla boğulan, yitirilen ve heder olan kabiliyetlerin üzerine koydu; alev gibi yandı, sel gibi çoştı ve doğru yönü buldu. Deve

çobanı, milletleri idare etmeye başladı, cihan hakimi oldu. Kabile atlıları güçlü ve şerefli milletlere boyun eğdiler.

Bu anahtarı, muallimlerin terk ettiği, öğrencilerin azaldığı, ilme kıymet verilmeyen ve öğretmene hor bakılan medresenin (okulun) üzerine koydu; ilmin şerefinden; alimin, öğrencinin, terbiyecinin ve öğretmenin faziletinden bahsetti; dini ilme yaklaştırdı, öyleki din bir devlete ve bir yapıya sahip oldu; her Müslüman, bilmediğini öğrenmeğe ve bildiğini öğretmeğe başladı ve ilmin en büyük mudafii din oldu.

Bu anahtarı kilitli duran mahkemenin üzerine koydu; her alim adaletli bir kadı ve her idareci doğru bir hakem oldu. Müslümanlar adaleti ayakta tutmak için gayrete geldi. Allah'a ve ahirete iman sayesinde adalet yaygınlaştı, çekişme azaldı. Yalancı şahitleri gözden silindi, haksız karar duyulmaz oldu.

Bu anahtarı kilitli duran aile müessesesinin üzerine koydu; o aile ki baba ile çocukları, ağabey ile kardeşleri ve koca ile karısı arasında saygısızlık almış yürümüş, oradan da topluma sıçramış ve efendi ile hizmetçisi, reisle adamları ve büyükle küçük arasında görünmeye başlamıştı. Herkes tam almak, eksik vermek istiyordu. İşte anahtarın sahibi aile ocağına iman ağacını dikti, onları Allah'ın azabından sakınmağa davet etti. Onlara Allah'ın şu ayetini okudu: "Ey inananlar, sizi bir tek kişiden yaratan ve ondan eşini yaratıp ikisinden birçok erkekler ve kadınlar üreten Rabbinizden korkun; adına birbirinizden dilekte bulunduğunuz Allah'dan ve akrabalık bağlarını koparmaktan sakının. fiüphesiz Allah, sizin üzerinizde gözetleyicidir". Aileyi de, cemiyeti de sorumlu tuttu ve şöyle dedi: "Hepiniz çobansınız ve çoban kendi sürüsünden mes'uldür". Böylece mutedil, fertleri birbirini seven, doğru bir aile ve adaletli bir toplum ortaya koydu. Aile ve toplum fertleri, içlerinde derin bir emanet duygusu ve şiddetli bir ahiret korkusu duydular; öyleki Beyler ve idareciler bile gûnahtan ellerini ve eteklerini çektiler, sade yaşamağa başladılar. Baştan milletin hizmetçisi, vali de yetimlerin vasisi oldu: Bulduğu zaman tok gönüllülük gösterdi, bulamadığı zaman akıl ve mantık dairesinde yedi. Anartarın sahibi yüzünü bir de zenginlere döndürdü; onları dünyadan çok ahirete teşvik etti ve asıl mal sahibinin Allah olduğunu söyledi ve onlara şu ayetleri okudu: "Üzerinde emanetçi olduğunuz mallardan harcayın". "Allah'ın size verdiği malından siz de onlara verin". Zenginleri mal biriktirmekten, Allah yolunda harcamamaktan sakındırdı. Ve şu ayeti okudu: "Altını, gümüşü biriktirip de Allah yolunda harcamayanlara acı bir azap müjdesi var. O gün malları cehennem ateşinde kızdırılır; onunla alınları, yanları vesırtları dağlanır. İşte nefsiniz için biriktirdiğiniz malınız budur; tadına bakın, denir".

Resulullah (s.a.v.), Peygeamberliği ile ortaya öyle salih bir insan tipi çıkardı ki bu fert Allah'a iman eder ve azabından korkar. Emindir, ahireti dünyaya

tercih eder. Maddeye önem vermez. İman gücü ve ruh kuvveti ile maddeyi yener. Dünyanın kendisi için ve kendinin de ahiret için yaratıldığına inanır. Eğer bu fert; tüccar ise doğru ve emindir; eğer fakir ise; şerefli ve çalışkandır; eğer işçi ise gayretli bir dürüştür; eğer zenginse cömert ve yardımseverdir; eğer hakim (yargıç) ise adaletli ve anlayışlıdır; eğer vali ise samimi ve emniyetlidir; eğer başkan ise mütevazı ve merhametlidir. Eğer hizmetçi veya işçi ise kuvvetli bir emindir. Eğer devlet malını korumakla görevli ise titiz ve bilgili bir bekçidir. İşte başlangıçtaki İslam toplumu ve İslam devleti bu kerpiçlerle yapıldı. Toplum ve devlet, fertlerin büyütülmüş resminden başka bir şey midir? O günkü toplum dürüst, emniyetli, ahireti dünyaya tercih eden ve maddeye hakim bir toplum idi. Tüccarın doğruluğu ve emniyeti, fakirin şerefi ve çalışkanlığı, işçinin gayret ve dürüstlüğü, zengin cömertlik ve yardımseverliği, kadının adaleti ve hikmeti, valinin ihlas ve güvenilirliği başkanın tevazu ve merhameti, hizmetçinin kuvveti, muhafızın uyanıklığı kendini cemiyette de gösterdi. Devlet de doğru ve prensiplerine sadık bir devlet oldu. Hep mal toplamayı düşünmedi. Bu toplumun ve bu devletin tesiri ile ortaya öyle sosyal bir hayat örneği çıktı ki, baştan başa iman, amel-i salih, sadakat ve ihlas, gayret ve çaba kesilmişti. Herkes aldığını, verdiğini biliyor, başkalarına karşı insafli davranıyordu.

Ben Hira Mağarasında böyle nefsimle konuşurken kendimden geçtim, eski İslam toplumları tümü ile gözümün önüne geldi, o günkü havayı teneffüs ettim, günümüz dünyası ile aramdaki bağ iyice koptu.

Bir ara döndüm içinde yaşadığım asra baktım, kendi kendime şöyle dedim: Hayat kapılarına vurulmuş yeni kilitler görüyorum. Gerçi hayat epey yol almış, geniş adımlar atmıştı; fakat zorlaşmış, karışmış, meseleler çoğalmış, etrafa dal budak atmıştı da. Kendi kendime sordum: Acaba bu yeni kilitleri o eski anahtarlarla açmak mümkün müdür? Bir karar veremedim. bu kilitleri yakından görebilirmiyim, onlara şöyle bir el atabilir miyim? Kilitleri parmağamla yakaladım; baktım ki yeni şekle girmiş eski kilitler. Problemler de eski çağların aynı problemleri.

Düşündüm; krizin kaynağı; toplumun yapı taşı ve devletin temeli olan fert (birey) idi. Gördüm ki artık fert madde ve kuvvetten başka bir şeye inanmıyor, zevk ve şehvetinden başka bir şeyle ilgilenmiyor. Dünya hayatına değerinden fazla kıymet veriyor, kendine tapıyor ve keyfinin ardına düşüyor. Allah, Peygamberle ve ahiretle bir ilişkisi kalmamış. Bu fert bu medeniyetin uğursuzluk kaynağı olmuş. Tüccarsa karaborsacıdır; doymaz, eşyayı ucuzken saklar, pahalalanınca çıkarır, açlığa ve kıtlığa sebep olur. Fakirse ayrıntı kabarık fakirdir, çalışmadan çabalamadan başkalarının malına el koymak ister. İşçi ise insafsızdır; hep almak ister, hiç vermek istemez. Zenginse cimridir, taş yüreklidir; ne acır, ne şefkat eder. Vali ise haindir, yağmacıdır. Efendi ise müstebiddir; hep kendini kayırır, başkalarının fayda

ve rahatını düşünmez. Hizmetçi ise güçsüzdür, haindir. Devletin hazinesinin başında ise hırsızdır, mürtektir. Başkan ise veya başbakan ise yahutta cumhurbaşkanı ise maddecidir, tarafdır, hep kendine ve partisine hizmet eder, başkalarını tanımaz. Lider yahut önderse bölgeci veya ırkçıdır. Hep kendi bölgesini takdis eder, kendi ırkına tapar. Başka ülkelerin ve başka milletlerin şerefini çiğner. Kanun koyucu ise acımasız kanunlar yapar, ağır vergiler önerir. Mucit ise tahripkar alet ve makinalar icat eder. Kaşifse milletleri yok eden memleketleri harabeye çeviren gazlar ve yaş ve kuru her şeyi yerle bir eden atom bombası keşfeder. Eğer kulanma gücü bulursa bombasını milletlerin tepesine atmaktan çekinmez.

İşte bu fertlerden toplum ve devlet oluştu. Maddeciler birtoplam meydana geldi. Tüccarın karaborsası, fakirin ayaklanması işçinin haksızlığı, zenginim cimriliği, valinin çapulculuğu, efendinin zulmü, hizmetçinin hiyaneti, yedieminin hırsızlığı, bakanın faydacılığı, liderin bölgeciliği (*), kanunkoyucunun ölçüsüzlüğü, mucid ve kaşifin aşırılığı, uygulayıcının insafsızlığı hep bir araya geldi. Bu bencil ve maddecilerin yüzünden insanların yaka silktiği görülmemiş krizler ve karmaşık problemler doğdu; karaborsa gibi rüşvet gibi, aşırı pahalılık gibi, darlık gibi ve enflasyon gibi. Mütefekkirlere ve kanun koyucuları bu sorunlara bir çözüm bulamadılar, bir krizden çıkınca diğeri ile karşılaştılar. Hatta yakın vadeli çözümleri ve muvakkat müdahaleleri yeni yeni krizlerin doğmasına sebep oldu. Monarşik Hükümetten Demokrasiye, daha sonra Diktatörlüğe, teker Demokrasiye döndüler. Önce kapitalist düzen kurdular, sonra sosyalizme, daha sonra da Komünizm'e kaydılar. Durum yine değişmedi; çünkü toplumun temeli olan fert değişmedi ki... Bilmiyorlar veya bilmezlikten geliyorlar ki, fert bozulmuş ve eğrilmiştir. Ferdin esas olduğunu ve bozulup eğildiğini bir bilselerdi ve düzeltmeğe ve doğrultmağa kalkışmazlardı. Çünkü eğitim ve öğretim müesseselerinin çokluğuna, neşriyatın bolluğuna rağmen hala ferdi ıslah edecek, eğriliğini giderecek, onu şerden hayra, yıkıcılıktan yapıcılığa yöneltecek, imkana sahip değiller. Çünkü ruhen iflas etmişler, imandan soyulmuşlardır ve kalbi besleyen iman ağacını diken, kulla Allah arasında, dünya ile ahiret arasında, madde ile ruh arasında ve ilimle ahlak arasında irtibat sağlayan her şeyi gururları onları ellerindeki tahrip gücü sonuz silahları kullanmağa sevk etti. Nihayet -eğer savaşılan milletler bu silahları karşılıklı kullanabilirlerse- medeniyet ve insan hayatı acıklı sonla karşı karşıya kaldı”.

(*) Yazar bölgecilik tabiri ile, elindeki devlet gücünü hep kendi bölgesine harcamayı ve başka tarafları ihmal etmeyi kastediyor.

Biz de iyi toplumun önemini, hatta iyi fert yetiştirmek için zaruri olduğunu inkar etmiyoruz. Ancak toplum -gerçekte- fertlerden meydana gelen bir

yapıdan başka bir şey değildir. Eğer kerpiç sağlam olmazsa ondan meydana gelecek toplum binasının yapısı da sağlam olmaz. Toplumun yapı taşları Ben, Sen, O'yuz. Biz düzelirsek toplum da düzelir. Bu nefis ve ruh ıslahatının anahtarı da bir tek şeydir; o da imandır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

İLİM Mİ, İMAN MI?

MADDİ İLMİN YETERLİLİ/İ İDDİASI:

Bir zamanlar insanlar hayal ederlerdi -hala da aynı hayali görenler vardır -ki, insan dinsiz yaşayabilir, imanın sorumluluklarından kurtulabilir, hele bu çağda, ilim çağında! Bugün insan tabiatı yenebilmiş, ona karşı zafer kazanmış ve onu kendi yararına kullanabilmiştir. İnsan kayaları deliyor, nehrin yatağını değiştiriyor, denizin derinliklerine dalıyor, fezanın boşluğunda yürüyor; öyleki yıldızlarla yarışıyor, ay'ı öte geçiyor! Bunu gören birisi: "İnsan yarın kendini de yaracaktır" demiştir.

İLMİN, SA/LAYACA/I İDDİA EDİLEN KAZANÇLAR:

Diyorlar ki: İnsan Allah'a ve Peygambere inanmadan, ilim vasıtasıyla hayatına yön verebilir ve işlerini düzenleyebilir. Böylelikle de birçok şey kazanır, mesela:

1- Akıl ve ruh sağlığı. Çünkü dine inanmak, gaybe iman etmek günümüzün kültürlü insanını zihnen allak bullak eder. Zira bu inandığı şeyler ilmi delillerle ve hissi tecrübelerle sabit olmuş değildir.

2- Kişisel hürriyet: Allah'a ve peygambere iman insanı birtakım kayıtlar altına sokar ve hürriyetini kısıtlar, onu muhkem demir kafese tıkar. Çünkü her dinde bir "helal ve haram" nazariyesi vardır. Eğer insan bundan kurtulursa herhangi bir kısıtlılık altına girmeden ve din adamlarının baskısında kalmadan hayatın zevklerinden istifade eder.

3-Dünya hayatını yüceltmek için çalışmak; çünkü din önerdiği zühd ile ve ahirete yönelik hareketleri ile dünyaya sırt çevirir, dünyayı horsunur ve dünya için çalışanları Allah'dan ve baki hayatan yüz döndürmekle itham eder. Dünya ile ahiret dinin nazarında iki kumadır; birini razı edersen öbürünü kiskandırır.

BU İDDİALARIN ÇÜRÜKLÜ/Ü:

Bir zamanlar Batıda çok revaçta olan; sonra da bizdeki -amatör ve profesyonel- temsilcileri aracılığı ile bize aktarılan bu iddia çürüktür; mantıki ve ilmi bir temeli yoktur, tecrübeye de dayanmış değildir. İlerideki sahafelerde mantıka, ilme ve vakıaya dayanarak bu davayı bozmağa ve bu iddiayı çürütmeye çalışacağız.

İLMİN SAHASI BAFİKA, İMANIN SAHASI BAFİKADIR:

Önce: İlmin daha ileri gidemeyeceği bir ihtisası ve tecavüz edemiyeceği bir hareket sahası vardır. O saha da düşünce ve tecrübenin müdahale edeceği madde ve duyu sahasıdır. İlim yalnız bu sahada hükmünü yürütür, deneylerini yapar. Bunun dışında duyu ve made ötesinde ilim işlemez, görev yapamaz. Orada ancak felsefe veya vahy vazife yapar. Eğer bir ilim adamının: Ben Allah'ın varlığına bir delil bulamadım, dediğini görürsek, biz ona şöyle deriz: Sen haddini aştın, ilme hiyanet ettin; çünkü onu vazifesi olmayan şeye burnunu sokturdun. Elinde Allah'ın yok olduğuna dair delilin var mı?

Maddeyi tanımak için ilim doğru bir metottur; ancak madde ötesini tanımak için doğru bir metot değildir. İlim maddeyi nasıl yürüteceğimizi bildirir; ancak onu yürüten ve ne için yürüttüğünü bilmez.

Ahmed Emin'in de dediği gibi, ilim adamları; araştırmak ve deney yapmak üzere kainat "araba"sına ilmi ve doğru bir metotla yaklaştılar; ancak "motor"una varamadılar. Çünkü buna ilimlerinin gücü yetmez. İlimleri his ve tecrübeye dayanır; halbuki o, görünmez, duyu ile anlaşılmaz ve laboratuvar'a, atölyeye girmez.

İlim ilerledi; kendini beğendi ve içi gurur ve kibir doldu. Buna rağmen yüzeyden ve zahirden başkasını açıklayamadı; varlığın ilk sebebi nedir? Kainatta ilk hücreye can veren kimdir? Tabiatıta olsun, kenrdi nefsimizde olsun milyonlarca gerçek nasıl izah edilecektir?

İlmin en çok yapabileceği, gerçeklerin yarısını bilmektir; o da "nasıl" olduğunu izah etmektir. Gerçeklerin özü olan öbür yarıya gelince, ilim buna cevap vermekten tamamen acizdir, bir kelime dahi söyleyemez; o da "nedir" sorusudur.

Yalnız ilme ve ilim kurallarına inanıp da ötesini inkar edenin sözüne itibar edilmez; ola ki şöyle diye: "Ben, kainatı A'dan Z'ye izah edebilirim". Ama karoseri izah edip de motoru edememek, hayatın gelişimini açıklayıp da ilk defa nasıl meydana geldiğini açıklayamamak bir nevi hafifliktir veya en azından çocuğun bir şey için: Bilmiyorum, çünkü öğrenmek isityorum, demesine benzer.

Kainatın ilk sebebini inkar etmek ve onu idare eden akıllı kabul etmemek üzerine kaldıramayacağı bir yük yükler.

“İlim adamları gerçekte şaşkınlığımızı artırmaktan başka bir şey yapmıyorlar. Mesela, şu kozmoğrafya alimi; ilmi ile, titizliği ile, hesabı ile, gözlemi ile dürbünü ile ne yapmıştır? Fezada milyonlarca yıldızın merkezi kuvvet ile yerlerinde durduğunu ve devirlerini tamamladıklarını açıklamış, bir de çekim kanunu ile dengede durup çarpışmadıklarını izah etmiştir. Daha sonrakiler de güneşi ve yıldızları tartışmışlar, hacimlerini, hızlarını, dünyadan uzaklıklarını tesbit etmişler, şaşkınlığımızı büsbütün artırmışlardır. Fakat çekim nedir? Ve nasıl olmuştur? Merkezi kuvvet nedir? Ve nasıl meydana gelmiştir? Bu ince ve acaip düzen nasıl kurulmuştur? Felekiyatçı bu sorulara cevap bulamamaktadır; çünkü acizdir. Jeolog ne yapıyor? O da kayaların yaşını tesbit ediyor. Üzerinden kaç sene geçmiş de nihayet soğumuş? Buzul çağını yaşamış, sonra sularla kaplanmış, sonra da yerkabuğu oluşmuş? Depremlerin, zelzelelerin sebeplerini belirlemek de yime jeologun vazifesidir. Hayvanların yaşamlarını anlatırken biyologların, insan davranışlarını izaha çalışırken psikologların yaptıkları da aynı şeydir. Fakat bunlar da dışı tefsir etmekten ve şaşkınlığımızı artırmaktan başka bir şey yapabilmişlerler midir? Artık onlara kalın daima cevap istediği şu soruyu sorunuz: fiu bir kısmını izah edip de bir kısmını izah edemediğiniz acaip şeylerle dolu kitabın yazarı kimdir? Yoksa bu kitabın bir yazarı yok mudur? Bu düzenin bir kurucusu yok mudur? Bu harikanın bir yaratıcısı yok mudur? Bu kainata hayat veren kimdir? Onu idare eden akıl sahibi kimdir?

“Tekamül (evrim) kanun Yaratıcıyı izaha elverişli değildir. Olsa olsa kainatın ve kaynağının birliğini izah edebilir. Kainatın sırrı açığa çıktıkça; tekamülündeki, düzen ve idaresineki birlik keşfedildikçe insanın hayreti daha da artıyor ve daha çok sormağa başlıyor. İlmin, kainatın sırrını keşfedip de izahını yapamaması insanı ikna edemiyor. Yine insanı ruhunun derinliklerinden “O, alemlerin Rabbi olan Allah’dır” sesi geliyor¹¹²”.

(112) Ahmed Emin, Feyzu’l-Hatır, c. 160, 161.

İLMİN VERİLERİ TAKRİBİDİR; KESİN DE/İLDİR:

İkinci olarak: İlmin elde ettiği sonuçlar -öyle bazılarının zannettiği gibi- kesin ve kat’i değildir, sürekli ve yüzde yüz (% 100) değildir. Çünkü ilmin verilerinde şüphe ve ihtimal olasılığı daima mevcuttur. Zira ilmin temeli de hisdir (duyudur). Duyularsa çoğu zaman aldanır. Bunu gerçek ilim adamları da itiraf ediyorlar.

Amerikalı çağdaş alim Profesör Mariette Stanley birmakalesinde diyor ki: “İlim deneylerle elde edilmiş gerçeklerdir. Fakat bununla beraber bu

gerçekler, insan hayalinin, insan evham ve dalgınlığının etkisi altındadır... İlmin vardığı sonuçlara bu sınırlar dahilinde makbuldür. Bununla beraber keyfiyet değli de, kemiyet sahasında kalmağa mecburdur. İlim ihtimalle başlar, ihtimalle biter; binaenaleyh ilimde kesinlikle yoktur. İlmin verileri takribidir (yaklaşiktır); çünkü ölçü ve mikyaslarında yanılığlara maruzdur... Bu sonuçlar çalışma ile elde edilmiştir; değişmesi artıp eksilmesi mümkündür. Binaenaleyh sonuçlar kesin değildir" (*)

(*) "İlim Asrında Allah Tecelli Ediyor" kitabından, (Gül Fidanının Verdiği Ders) başlığı.

İlimler tarihi bize gösteriyor ki, bir zamanlar, şek ve şüphe kabul etmez ilmi gerçekler olarak kabul edilen birçok fikirler, devrini tamamlamış ve sonraki zamanlarda hiçbir delile dayanmayan yanlış ve batıl şeyler olduğu anlaşılmıştır.

Dahası var; bazı ilimler temelinden sarsılmış ve iyice değişmiştir; nitekim bunu zamanımızda, yirminci asırda görmekteyiz.

Türk Yazarı Üstat Peyami Safa "İnsanın Yeni Manası"¹¹³adlı bir araştırmadan şöyle diyor:

(113) "el-Müslimun" Dergisi, S. 820, c. 8, Sayı: 8, Zilhicce 1383 Mayıs 1964. Üstat Orhan Mehmet Ali Tercemesi. Makalenin orijinali için bkz. 1000 Temel Eser, Sayı 42. S. 19. Mütercim.

"Yirminci asrın insanı, ortaçağların sonlarından beri insanlığın, üzerine aldığı şu mananın hatasını anladığı andan itibaren bunalım içinde yaşamaktadır. Bu hata da insanın, kendini ilahlaştırmasıdır. Çağımızdaki bu reform hareketi o manaya yönelik nefretin başlangıcından başka bir şey değildir.

Böylece insan dinin ve manevi değer ölçülerinin yerine koymak istediği ilmin yetersiz olduğunu anlamıştır artık. İlim de temellerinden ikisinin çöktüğünü görmüştür. O temellerki geçen asrın sonlarına kadar bedihi (apaçık) kabul ediliyorlardı. Nitekim Profesör Ortegay Gasset, Cenova toplantısında: Batı medeniyetinin iki temeli sayılan fizik ile mantığın, kendi kendilerini yok ettiklerini söylemiştir: "Dramın fecaati her göze görünmeyebilir; çünkü mütehassısı olmayan bir insanın gözü mikroskop altındaki bir damla kanda öldürücü hastalık emarelerini göremez. Fakat bilgili olan herkes takdir eder ki, bugün mantık ile fiziğin içine düştüğü bunalım, medeniyetimizin, acılarını çektiği siyaset ve savaş facialarının hepsinden daha şiddetlidir. Çünkü bu iki ilim, Batılıların, geleceklerini garanti etmek için içinde altın faizlerini sakladıkları sandık gibi idi (emniyet sandığı)".

Ünlü bilgin; Russel, Whitehead ve Hibert'in araştırmaları sonucunda elli yıl içerisinde fizik ile mantığın nasıl değiştiğini açıkladıktan sonra konuşmasına şöyle devam ediyor: Fakat herhangi bir medeniyetin sırf bir

şüphe yüzünden yıkılması mümkün değildir. Aksine, benim kanaatime göre medeniyetler, ancak inançların katılaşmasından ve taşlaşmasından yıkılır. Bütün bunlar gösteriyor ki, medeniyetimiz yahut daha doğru bir deyişle Batının tebcil ettiği medeniyet artık kurumuş ve tükenmiştir”.

İNSAN İLİMDE DERİNLEFİTİKÇE ALLAH'A DAHA ÇOK YAKLAFİR:

Üçüncü olarak da: İlim imana düşman veya zıt değildir; bilakis ilim imana götüren bir rehberdir. İlimde derinleşmiş insaflı birçok alim görüyoruz ki, ilimleri onları kainatın ötesinde kainatı idare eden, ona düzen veren ve onu ince hesap ve kitapla denetleyen yüce kuvvete götürmüştür. Çünkü alim, kainatın cüzleri arasındaki irtibat ve tenasübü diğerlerinden daha iyi görür. Bu irtibat ve tenasüb de her şeyden görünmektedir, mesela, canlıların her hücrelerinde, cansızların her zerresinde (atomunda), yerin ve göğün yaratılmasında, gece ile gündüzün birbiri ardından gelişinde, denizde yüzen gemide, ölümlere can veren yağmur suyunda, yeryüzündeki hayvanlarda, rüzgarın esişinde ve bulutların akışında olduğu gibi.

Artık tabiat, kozmoğrafya, matematik,biyoloji v.b. gibi ilimlerde ihtisas yapmış birçok adamının Allah'ın varlığına, dinin doğruluğuna dair itiraflarını okursak şaşmamalıyız. Hem de öyle itiraflar ki, ilmi dine karşı silah gibi kullanmağa yeltenenlerin dillerini kesecek nitelikte...

Kendilerini alim sanan bazıları, bundan bir iki asır önceki akılla yaşıyorlar; çağımızda ilim ve fikir sahasında ne gibi gelişmeler olduğunu izleyemiyorlar. İşte asıl bunlara “gerici” denir; çünkü modası geçmiş, rengini atmış ve bir köşede unutulmuş bir asrın nazariyeleri içinde hapsolup kalmışlardır; şimdi bunlar günümüz alimlerinin dediklerini dinlesinler:

PROFESÖR HOFİEL DİYORKİ:

“İlmin çemberi genişledikçe Ezeli, Ebedi kudretinin sınırı ve sonu olmayan Yaratıcının varlığını gösteren mukni deliller artmaktadır. Jeologlar, matematikçiler, kozmologlar ve fizikçiler ilim binasını kurmada birbirlerine yardım ediyorlar; aslında kurmağa çalıştıkları bina eşi ve benzeri olmayan Yüce Allah'ın azamet binasıdır”.

Herbet Sepencer de “Terbiye” hakkında yazdığı bir risalesinde aynı manada şöyle diyor:

“İlim hurafeye ters düşer; dine değil. Tabii ilimlerin birçoğunda imansızlık ruhu yaygın ise de, sathi (yüzeysel) malumatı aşp gerçeğin derinliklerine nüfuz eden doğru ilim bu ruhtan uzaktır. Tabiat ilimleri dinle çatışmaz. Bu

ilimlerle uğraşmak sessiz ibadettir; zahmetini çektiğimiz ve araştırdığımız şeyleri enfesliğini, sonra da Yaratan'ın kudretini sessiz itiraftır. Bu uğraşı dudakla ifade edilen bir tesbih değil; tatbiki bir tesbihtir. Yapmacık bir saygı değil; vakit, fikir ve emek fedakarlığının doğurduğu bir saygıdır. Bu ilim insanının, ilk sebebi "Allah'ı" anlamasının imkanız olduğunu anlatmak için baskı yoluna gitmez; lakin daha açık bir yol izler; bizi tutar geçilmesi mümkün olmayan bütün bınırlara iletir; sonra da yavaşça o sonuç noktasında durdurur. En sonunda da bize -anlayamayacağımız bir tarzda- bu aşkın varlık karşısında insan aklının küçüklüğünü gösterir..."

SPENCER BU FİKRİNİ BİR MİSAL İLE
AÇIKLAYARAK fiÖYLE DİYOR:

"Su damlasını gören bir alim onu belli oranda oksijen ile hidrojenden meydana geldiğini anlar. Eğer o oran değişse, su değil başka bir şey olur. İşte bunu gören alim, Allah'ın azametine, kudretine ve geniş ilmine, onu sadece bir su damlası olarak gören alim olmayan bir insandan daha kuvvetli inanır. Keza kar taneciklerindeki geometrik güzelliği ve ince planı sezen bir alim şüphe yoktur ki, Yaratanın güzelliğini ve derin hikmetini onu sadece soğuktan donmuş bir su damlası sanan insandan daha çok hisseder".

İşte anatomi ve tabii ilim araştırmaları ile uğraşan Tabip Dr. Dinoy da şöyle diyor:

"Birçok zeki ve iyi niyetli kimseler, Allah'a iman etmeyi başaramayacaklarını sanırlar; çünkü onu idrak edemeyeceklerini ileri sürerler. Hayır, iş o kadar zor değil; çünkü kendine güvenen ve ilme karşı şevki olan bir insan, Allah'ı bir tabiat aleminin "elektiriği" tasavvur ettiği gibi tasavvur ederse yeter. Çünkü her iki tasavvur da eksik ve yanlıştır. Elektrik maddi varlığı ile tasavvur edilemez. Bunulla beraber o tesir bakımından bir odun parçasından daha etkilidir"¹¹⁴.

(114) Abbas Mahmud Akkad, Yirminci Asır Düşünürlerinin İnancları.

İşte bu tabiat alimi de İskoçyalı ünlü yazar Sir Arthur Thomson'dur; o da diyor ki:

"Biz öyle bir zamanda yaşıyoruz ki, katı yer şeffaflaşmış ve esir * maddi varlığını kaybetmiştir. İslah edilme imkanı en az olan bu zamandır; çünkü bu zamanda madde aşırı derecede teville uğramıştır"¹¹⁵.

(115) a. g. e.

"İLİM VE DİN" MECMUASINDA DA fiÖYLE
DİYOR:

“Bugün dindar insanın üzülmeye hakkı yoktur. Çünkü tabiat alimi tabiatın yaratıcısını bulamaz; çünkü o yolda değildir. Bazen netice mukaddimeden daha büyük olur; eğer ilim adamları tabiattan tabiat üstü neticesini çıkarabilirse. Ancak biz yine de sevinebiliriz; çünkü tabiat alimleri dinin, ilim sahasında teneffüs etmesini koylaştırdılar; halbuki bu, babalırımızın ve dedelerimizin gününde mümkün değildi. Tabiat alimi Alah’dan bahsetmezse -netekim Mr. Lancdon Daviz “İnsan ve Dünyası adlı eşsiz kitabında yanlış olarak böyle ediyor- biz şunu tesbit edebiliriz ki, ilmin en büyük hizmeti insanı Yüce Allah fikrine yöneltmesidir. fiu sözümüzü hakiki manada kullanıyoruz (mecazi anlamda değil): Gerçekten ilim insana yeni bir gök ve yeni bir yer inşa etmiş ve oradan da tutup onu akli hedefine götürmüştür. Bir de bakmıştır ki insan çoğu zaman orada selamet yüzü göremiyor; meğer ki Allah’a inan, meğerki Allah’a güvene”¹¹⁶.

(116) a. g. e.

Dünya kütüphaneleri -çeşitli yaşayan dilerle yazılmış- kıymetli eserlerle dolup taşmaktadır. Bunları da ilimde deryalaşmış ve derinleşmiş alimler yazmıştır. Bütün bu kitaplar insanlara Allah’ın yolunu göstermekte ve onları Allah’a imana davet etmektedir.

İngilizce yazılıp da Arapça’ya çevrilen ve dünya çapında şöhret kazanan iki tanesini burada tanıtmamız kafidir.

Birincisi: Newyork İlimler Akademisi Başkanı, Amerika Birleşik Devletleri Milli Araştırma Merkezi İnfaz Meclisi Üyesi ve asrımızın Tabiat İlimleri otoritesi A. Cressy Morisson’un eseri. Kitabının orijinal adı “İnsan Tek başına Yaşayamaz” idi. Ve bunu Julian Huxley’in “İnsan Tekbaşına Yaşar” yani, Allah’sız yaşar, kitabına reddiye olarak yazmıştı.

Profesör Mahmud Salih Feleki, Morison’un kitabını Arapça’ya çevirdi; hem de öyle bir ad koydu ki, çağımız ilminin yönelimini çok iyi dile getirir:

“İLİM İMAN ETMEYİ GEREKTİRİR”¹¹⁷

(117) Bu kitap D. I. B. adına Nureddin boyacılar taafından aynı adla yayınlandı. Mütercim.

İkincisi: Amerika’nın mutahassıs en meşhur otuz aliminin müştereken (ortaklaşa) ayzıdıkları bir kitap. Burada her alim bir makale yazdı. İlmi ve ihtisası sayesinde Allah’ı nasıl bulunduğunu ve O’na nasıl iman ettiğini anlattı. Kitabın adı “İlim Çağında Allah Tecelli Ediyor” dur. Bu kitabı Dr. Timurtaş Serhan Arapça’ya tercüme etti¹¹⁸.

(118) Arap dili ile yazılan araştırma, makale ve kitaplara gelince şunları zikredebiliriz: Dr. Muhammad Ahmed Gamravi’nin “Tabiat kanunları”, Dr.

Ahmed Zeki'nin "Gökte Allah'la Beraber"i, fieyh Nedim Cisir'in "İmanın Serüven'i". Aynı konuda günümüz yazarlarından da şu isimleri sayabiliriz: Dr. Muhammed Cemal, Profesör Abdürezak Nevfel (Merhum Müfessir fieyh Tantavi'nin "el-Cevahir"inden yararlanarak), Abdülaziz Paşa v.d.

ALLAHSIZLIK İNSANA GERÇEK KAZANÇ SA/LAR MI?

İlimle yetinmek ve imandan sıyrılmakla bazıları insanın biriçok kazançlar sağladığını -veya en azından sağlıyabileceğini- iddia ediyorlar. Aslında bu kazançlar ya bir vehim veya boş bir iddia yahutta kazanç şeklinde zarardır.

fiimdi bu kazançları teker teker münakaşa edelim:

Dinsizliğin insana ruh ve akıl sağlığı kazandıracağı iddiası gerçeğe aykırıdır ve aynı şeyi bugün deneysel ilim ve teknik sayesinde doruk noktasına ulaşan maddeci Batı medeniyeti de isbatlamaktadır.

İşte "İlimci" yeni Batı dünyası öyle ruh ve akıl hastalıkları çekmektedir ki, geceleri gözüne uyku girmemekte ve gündüzleri kara geçmektedir.

Aynı şeyleri mütefekkir filozofları idrak etmekte, tecrübeli alimleri görmekte, edebiyatçı ve sanatçıları içlerinde hissedip dile getirmekte, yazar ve gazetecileri farkına varıp eserlerine getirmektedirler.

Filozof ve düşünürlerden çağdaş İngiliz Tarihçisi Toynbee şu itirafta bulunuyor¹¹⁹.

(119) Köln Wilson'un "Mediniyetin Çöküşü" kitabından naklen.

"Fen, kurbanlarını kıştırtı; onlar da iplerini ona teslim ettiler; "eski kandiller"ini vererek "yeni kandiller" satın aldılar. Fen onları kandırdı; ruhları verdiler, yerine "sinema" ve "radyo" yu aldılar. Bu yeni alışverişin sebep olduğu o medeniyet çöküşünün sonucu da ruh fakirliği oldu. Eflatun buna "Domuzlar cemiyeti", Aldous Huxley de "Yalancı Yeni Medeniyet" adın vermişlerdi.

Toynbee sonunda şöyle düşünüyor: Batı ancak ekonomiden dine geçerse kurtulur. Fakat yazar bunun nasıl gerçekleşeceğini söylemiyor. Fakat sözünü şöyle tekit ediyor: "Batılı, din sayesinde, maddi teknik gücün sağlayacağı güveni garanti edecek ruh tasarrufu yapabilir'.

Toynbee bu sözü ile sanki İvan Stravud'un: İnsan ruhu bu maddi mediniyeti nasıl yenebilir? sorusuna cevap vermiş oluyor.

İslam fiairi Filozof Dr. Muhammad İkbâl de şöyle diyor:

"Günümüz insanı, o kadar para felsefesine ve ilmi ihtisasına rağmen kendini tehlikede görmektedir. Tabatçılığı sayesinde tabiatı, görülmemiş şekilde yenmiş; ancak buna karşılık sonunda imanı yitirmiştir".

"Yalnız akli çalışan günümüz insanı, olgun ruhani hayata, yani ruhunun derinliklerinde hareket eden hayata sırt çevirmiştir. Fikir meydanında nefsi

ile açık çatışma halindedir. iktisadi ve siyasi hayat alanında başkaları ile açık mücadele içindedir. Serkeş benliğini, taşkın mal sevgisini dizginliyememekte; içinde yüce duygudan ne varsa hepsini yavaş yavaş öldürmekte ve eline yorgunluktan başka birşey de geçmemektedir. Kendini zahire kaptırmış, iç alemiyle olan bütün bağlarını koparmıştır. O derinliklerde ne var, onu da bilmemektedir. Maddecî felsefesini sebep olduğu en hafif zarar, hareketini kısıtlayan o felçtir; bunu Huxley da anlamış ve beğenmediğini herkese ilan etmiştir.”¹²⁰.

(120) Dr. Muhammed İkbâl, Tecdidü'l-Fikri'd-Dini fi'l-İslâm, S. 214.

Hayatının önemli bir kısmını laboratuvarlarda, deneylerde geçiren ilim adamlarından Dr. Alexis Carrel de “İnsan Denen Meçhul” kitabında şöyle diyor¹²¹:

(121) a. g. e. Arapça Tercemesi, S. 187, 188.

“Ne tuhaftır ki, akıl hastalıklarının sayısı diğer bütün hastalıklardan daha çoktur. Bunun içindir ki, akıl hastahaneleri müracaatçılarla dolup taşmakta ve müşahade altına alınması gerekenlerin hepsine cevap verememektedir”.C.W. Beers diyor ki: “Newyork’ta oturanlardan her yirmi iki kişiden birinin hayatının herhangi bir anında tımarhaneye girmesi gerekmektedir!!!

“Amerika Birleşik Devletlerinde tımarhaneler, veremlilerin sekiz katı kadarı zayıf akıllılarla dışarıdan alakadar olmaktadır. Bu hastahaneler ve benzerlerine her sene seksen altı bin civarında yeni vak’a intikal etmektedir. Eğer bu sayı devam eder ve bu tempo ile giderse, ortaderceli ve yüksek okullara devam eden bir milyon kadar çocuk ve genç er veya geç hastahanelere girecektir!”

“1932 senesinde devlet hastahanelerine yatırılan deli sayısı 340,000 idi. Özel kliniklerde de 81,580 aptal saralı ve kısıtlı vardı. fieref sözü ile (kefaletle) bırakılanların sayısı da 10,930 idi. Ve bu istatistik, özel hastahanelerde tedavi gören akıl hastalarını içine almamaktadır. Bütün memlekette delilerden başka 500,000 zayıf akıllı var. Akıl Hijyeni Milli Komitesi tarafından yapılan teftiş göstermiştir ki, devlet okullarında okuyan çocuklardan en az 400,000 i, dersleri faydalı bir şekilde takip edemeyecek kadar geri zekalıdırlar. Gerçekte akıl bozukluğu gösteren kimselerin sayısı bu sayıyı çok aşıyor. Hastaneye yatırılmamış yüz binlerce insanın da psikonöroza yakalandıkları tatmin ediliyor¹²². Bu rakamlar, medeni insanları şurundaki zaafın ne kadar büyük ve gittikçe büyüyen bu nazik durumun modern toplum için ne önemli bir mesele olduğunu gösteriyor. Akıl hastalıkları tehdit edici bir hal almıştır. Bunlar veremden, kanserden, kalb ve böbrek hastalıklarından, hatta tifüs, veba ve koleradan da daha tehlikelidirler. Bunların tehlikesi yalnız canî sayısını arttırmalarından ileri

gelmiyor, bilhassa, beyaz ırkları gittikçe bozmalarından ileri geliyor. Caniler arasındaki zayıf akıllılar milletin geri kalan kısmındaki zayıf akıllılardan daha fazla değildir. Gerçi hapisanelerde çok sayıda normal insan görülmektedir, fakat daha yukarıda da söylediğimiz gibi, canilerin ancak pek az bir kısmı hapsedilmiştir. Akıl hastalıklarının çok oluşu, çağımız medineyetinin büyük bir kusurunu gösteriyor. Hiç şüphe yok ki, yaşayış tarzımız akıl bozukluklarına sebep oluyor”¹²³.

(122) Bu istatistiklerin üzerinden çok seneler geçmiş ve bu zaman içerisinde olaylar kat kat artmıştır.

(123) Bu kısmı çevirirken kitabın Türkçe Tercemesi “İnsan Denen Meçhul” den de yararlandım. Mütercim.

Allah’a ve ahirete imansızlık ve sırf maddi zevklere dalma neticesi her gün, Batı hayatını etkilemekte olan hoşnutsuzluk, üzüntü ve gerginlik örnekleri okumaktayız.

Burada Kahire’de yayınlanan “el-Ahbar” gazetesinin neşrettiği örnek bir haberi vermekle yetiniyorum:

Gazete 12. 2. 1960 tarihli nüshasında “Edebiyat Haberleri” köşesinde “Afyon ve Salgın” başlığı altında şu haberi neşretmiştir:

“Amerika’da polis “Kızgın Edebiyatçılar Derneği” üyelerinden birkaçını göz altına ladi. Sebep de sanat eserlerine karşı yapılan itiraz değil; sosyal davranış bozuklukları göstermeleri, afyon kullanmaları ve bu uyuşturucuyu tecavüzkar bir şekilde savunmalarıdır. Göz altına alınmaları üzerine üyelerden William Rock şu açıklamada bulunmuştur: “Hayat acıdır. İnsanlar devamlı bir yorgunluk içindedir. Kendini tatlı rüyalara ve zevkli tembelliği teslim etmeden “salgın”dan kurtulmağa imkan yoktur!”.

KİFİSEL HÜRRİYET VE TESİRLERİ:

Allahsız maddecilerin; dinen, gaybe imandan ve insanlara yüklediği zoraki ahlak kurallarında kurtulmakla kazandıklarını iddia ettikleri şahsi hürriyete gelince; bu konuda da şunu demek isteriz: Eğer hürriyet, sonunu saymadan şehvete dalmak, utanmadan hissi zevklerin ardından koşmak ve insanlığın tarihin derinliklerinden miras aldığı faziletlerden, ahlak ve yüce değerlerden kkpamak ise bu, arkasından koşulacak bir kazanç ve göz konacak bir ganimet değil, aksine insanlık için büyük bir zarar, insanı insan yapan mfhumları inkar eden bir hizmettir.

Din, insanların üzernie koyduğu kayıtlarla insana işkence çektirmek ve onu birçok şeylerden mahrum etmek istemiyor. Dinin bütün istediği, insanı düşük hayvaniyet çukurundan yüce insanlıksemasına çıkarmaktır. Böylelikle insanın semavi parçası yersel parçasına karşı zafer kazanır,

şeffaf ruhu kesif cesedini mağlub eder ve iradesi hayvansal arzularını yener.

Nefse karşı kanılan bu zafer -ahlaki ve zati değerinden başka- insana, gelip geçici hissi zevklerin vereceği hazlardan daha derin ve daha sürekli bir neşe verir.

Üstelik, dinin insana yüklediği bu kayıtların bir manası daha var ki, o olmadan sosyal hayat düzelmez. O da hayatın, diğer insanlarla olan münasebetlerimizden doğan birtakım kayıtlardan soyutlanamayacağı gerçeğidir. Bir insanın, bütün kayıtlardan azade olarak tek başına yaşaması mümkün değildir. Olaki “Hayy b. Yakzan” romanının hayali kahramanı gibi geniş bir kıtada tek başına yaşaya.

Mesela bakıyoruz arabalar bile yolun sağından gitmeğe, kırmızı ışık yandığı zaman durmağa ve trafik talimatına uygun olarak belli güzergahdan geçmeğe mecburdur. Bu, arabalardan ve arabaların birbirleri ile ve arabaların yayalarla çarpışmasını önlemek ihtiyacı gerektirmiştir. Eğer hiç kimsenin bulunmadığı bir yol olsa idi şoför arabasını istediği yerden ve istediği gibi sürerdi.

Dinin burada ferdin hürriyetine müdahale etmesi ve bazı duraklarda önüne kırmızı ışık koyması hayat trafiğini düzenlemek içindir. İnsanların birbirleri ile çarpışmalarını önlemek içindir. Başboşluğun doğuracağı tehlikeyi bertaraf etmek içindir. Bu kayıtları tanımayan veya önemsemeyen her toplum kendini tehlikeye atmış olur, uçuruma yuvarlanmış olur. Bunu şimdi bilmezse zamanla bilir ve tecrübe ettikten, eserlerini ve tehlikelerini ayan beyan gördükten sonra bilir.

Gazatelerden şu haberi okumak kafidir:

a) İngiliz Cinsel Sapıklığı Önleme Cemiyeti bugün yayınladığı raporunda şöyle diyor: İngiltere’de bir milyon -belki daha çok- cinsi sapık varır.

(7.5. 1965 tarihli el-Ehram Gazetesi).

b) Amerika’da 72 milyon içki içen insan vardır. Bunlardan 20 milyonu, iş kaybı dolayısıyla devlete her sene iki milyar dolar külfet yüklemektedir.

c) İsveç’te kadınlar cinsel hürriyet isteği ile ülke çapında bir gösteri yaptılar; ortalama 100,000 (yüz bin) kadın bu yürüyüşe katılmıştır.

(Ahbaru’l-Yevm el-Kahiriyye, 24. 4. 1965)

d) Amerika’da suç işlemek yüz karası olarak kabul edilir. Buna rağmen polis sicilleri, yan kesicilik ve kapkaççılık vak’aları ile doludur. Mahkeme salonları gasıpların, katillerin ve canilerin çamuru ile kirlenmiştir.

Hülasa: Hangi ölçekle ölçseniz ve hangi açıdan baksanız istatistikler korku rakamlar vermekte ve eseri de Amerikan toplumunun her seviyesinde açıkça görülmektedir. Mesela, her altı çocuktan biri, adi suçtan ayrı olarak, yani henüz onsekizini doldurmadan, büyük suç işlediği için çocuk mahkemelerine yollanmaktadır.

İnsanların oturduğu birçok mamur yerlerde sakinlerinin yarısından çoğu, veya veya arabaları ile dolaşırken herhangi bir tecavüze uğrama korkusu ile güneş battıktan sonra evlerine kapanmaktadırlar.

Üçte birinin de mahallede aşına olmadığı bir çehre gördüğü zaman yüreği kopmaktadır!!

Beşte birinin de içleri korku ve endişe ile doludur; onlar da memleketi terk etmek istiyorlar!; ancak emniyeti nerede bulacaklarını bilmiyorlar.

Evlerinde ve arabalarında silah bulundurmak ve yanlarında tabanca taşımak için vesika almak isteyenlerin sayısı her sene ve anormal bir şekilde artmaktadır. Evlerde iri ve yırtıcı kurt köpeklerinin varlığı kedi ve finoların ki akdar tabii karşılanmaktadır!!

Daha beteri de ülke çapında, devletin, vatandaşların emniyetini sağlayamadığı veya sağlamak istemediği kanaati gittikçe yaygınlaşmaktadır. Durumun imkansızlığı gözler önünde apaçık görülmekte, fakat gerçek tamamiyle korkunçtur!!

İşte Başkan Chonson tarafından kurulan suçlarla savaş komisyonu, onsekiz ay sürekli araştırmadan ve mukayeselerden; mahkemeler, hapisaneler ve polis merkezleri sayısız şekilde ziyaret edildikten sonra bu kanaate vardı. Ve Amerika'da suç'un, tarifi mümkün olmayacak tarzda doruk noktasına açıktan işlenen suçları aksettirmektedir. Çünkü büyük suçlar gizli yapılmakta, esrar perdesinin arkasına geçirilememekte ve rumuzu çözülememektedir!!

Suç oranı sene besene başını alıp gitmektedir. 1966 yılında 3 milyondan çok, büyük hırsızlık vak'ası olmuştur. Bu demekler ki, Amerikan vatandaşından yetmişte biri profesyonel hırsızdır!!!

Sokaktaki adam tek çözüm için şunları önermektedir:

1- Büyük şehirlerin hepsini tahrip etmek; çünkü böylece Amerika Birleşik devletlerindeki canilerin altıda biri, hırsız veolandırıcıların da üçte biri öldürülmüş olur.

2- Delikanlılık çağına gelmiş oğlanlarla kızların birbirlerinden ayrılması; çünkü ahlak ve disiplin tanımayan ve aylak sürü bunlardır.

3- Bütün arabaların imhası; çünkü hersene çalınan arabaların bilançosu yarım milyonu geçmektedir.

4- Ticari ve mali büyük iş yerlerini kapatmak; çünkü müesseselerin bilgisi dahilinde veya haricinde mali hokkabazlıklar teşvik edilmekte; muhteris ve hırsızlara daha çok sömürü imkanı sağlanmaktadır!!!

(Eş-fiihabu'l-Lübnaniyye ¹²⁴, 24 Nisan 1967 tarihli "Time" dergisinden itibasen).

(124) 15. 9. 1967, Yıl: 1, sayı: 16.

İŞ VE ÜRETİM:

İş ve üretim, maddi hayat standardını yükseltme, insanın yeryüzünde daha iyi bir hayat gerçekleştirilmesi ve imanın bunu engelleyeceği veya gerileteceği iddiaların reddetmeyi, kitabımızın daha önce geçen “İman ve Üretim” basine havale ediyorum.

PSİKOLOJİ İMANIN YERİNİ TUTMAZ:

Burada bazılarını kalbine gelip giden bir şüpheyi arz etmek istiyorum:

Bazıları sanıyolar ki, yeni psikoloji ilmi; keşifleriyle, imkanlarıyla, ruh tedavileriyle ve “psikanaliz metodu” aracılığıyla ruhun derinliklerinde saklı bulunan şeyleri açığa çıkarmasıyla birçok ruh hastalarını iyileştirebilir ve kör düğümleri çözebilir; güvenilir ilmi metotlarla ve göğün vahyi ile değil de yeryüzünün gerçekleri ile dinin geçmişte yaptığı şeyleri yerine getirebilir ve dinin rolünü oynayabilir! Bu iddiaları kendim redetmiyeceğim ve din alimlerinin, din müdafilerinin birine de havale etmiyeceğim; olabilir ki, din onların sermayesidir, hiç kimse ayranım ekşi, demez, derler.

Fakat bu reddetme işini ne “feyh” ne haham ve ne de papaz olmayan; gerçeğe dayanan, deney mantığı ile karar veren kimselere bırakacağım. Artık bu gerçekçilere de itiraz edemezler, bu deneycilere de karşı gelemmezler ya!

Önce Mısırlı ünlü gazeteci Muhammed Zeki Abdülkadir’i dinleyelim. Bu konuyu Kahire’de yayınlayan “el,Ahbar” gazetesine yazdığı fıkralarından birinde münakaşa ediyor; diyor ki:

“Geçenlerde şöyle bir mektup aldım: İskenderiye Üniversitesi Ziraat Fakültesinde “Üniversiteli Gençliğin Sorunları” adlı bir konferansınızı dinledim. Diyorsunuz ki, bu ana kadar insan ruhu ve sırları hakkında derli toplu bir şey bilmiyoruz. Psikoloji ilmi, psikoloji okulları ve psikolojik tedavi merkezleri Amerika’da anormal şekilde arttığı halde ümit verici hiç bir netice elde edilmemiş; hatta içeri girenler, daha fazla hasta olarak dışarı çıkmışlardır.

Öyle sanıyorum ki siz, bu konferansınızla hayati ve bir derceye kadar da başarılı bir ilmi çiğnemiş oldunuz. Psikoloji ilmi,Psiknaliz metodu, Freud ve iptonizma sayesinde bilginler insanın içine varabilme, hastalıklarını tanıyabilme, düğümlerini çözebilme imkanı buldular ve çokları da iyi oldular.

İşte İskendiriye Üniversitesi Edebiyat Fakültesi talebelerinden birinin yazdığı mektup bu.

Üstat buna cevap veriyor ve şöyle diyor:

“Evet ben, Yüce ve Hakim bir kuvvetin varlığına dayanan imandan bahs ederken bu konuya temas ettim ve şöyle dedim: Allah’a iman, yalnız dinleri

değil, ilmin de davet ettiği bir zarurettir. Ve o zaman şöyle de demiştim: İlim, insanın bu dünyada sıkıntılarını çektiği problemleri, halledememiş ve halledemiyecektir de. Öyle facialar, öyle acılar oluyor ki, sebeplerini bir türlü anlayamıyoruz ancak onları kadere, Allah'ın idaresine isnad ediyoruz... Eğer hiç imanımız olmasa bunlara karşı bir teselli bulamayız ve kaldıramayız... Çocuklarını kaybeden anne... Bir alileyi tümüyle götüren veya babayı anayı alıp çocukları yetim bırakan ya da çocukları kalıp ana babayı mateme boğan uçak kazaları... Sel, heyelan, kasırga, deprem ve yanardağ faciaları... Tabii afetleri... fiifası olmayan hastalıklar... insanların çare bulamadıkları ruh, akıl ve vücut yorgunlukları... Hastahanelerde ve evlerde yüzlerece rahatsız... Orada burada binlerce sakat... Çevremizde gördüğümüz bu acılara ilim çare bulmaktan acizdir. İnsan da -o kadar maharetine, o kadar güç ve kudretine rağmen- bunlardan yakısını kurtaramamakta. Bu yorgunluklara, bu acılara hastalar nasıl tahammül ederler? Eğer Allah'a inanmaz ve sıkıntılarını defetmesi için insanların aciz kaldığı şeylerden O'na yüz tutmazlarsa hastaların çevresindekiler buna nasıl dayanırlar? Hikmetine aklımızın ermediği bir kuvvete inanmazlarsa nasıl güç yetirirler? Dünyada öyle şeyler ve öyle hadiseler oluyor ki, onları kendi ilim ve ölçülerimizle imkanı yok anlayamayız. İşte bunların karşısında o kuvvetin varlığını k abul etmekten ve aynı zamanda nasıl olduğunu anlamaktan aciz olduğumuzu itiraf etmekten başka çaremiz yoktur...

Bu, ilmi inkar ettiğimiz manasına gelmez; aksine bir ilme engeniş anlamıyla iman ederiz; ona tam hürriyet tanırız. istediği yere gider, istediği araştırmayı yapar. Eğer başarırsa vardığı sonuçları kabul ederiz. Eğer başaramazsa, bizi şaşkına çeviren bulmacalı problemleri halletme imkanı elde edinceye kadar Yüce Kuvvete iman ederiz.

İlim bugüne kadar, parlak tarihine, büyük ve şerefli zaferlerine rağmen insan uzuvlarının hepsinin nasıl çalıştığını, naslı hareket ettiğini, nasıl hastalanıp ve nasıl öldüğünü bilememiştir. Birçok hastalıkların tedavisinde başarı göstermiştir; birçoklarında da gösterememiştir. Uzuvların bazı görevlerini tanımada muvaffak olmuş, bazılarında da muvaffak olamamıştır. Bazı hastalıkların teşhisinde başarı göstermiş, fakat bazı bulmacalara yanaşmaktan da çekinmiştir; mesela, insanın nasıl yaratıldığını, niçin yaratıldığını, nasıl öleceğini, niçin öleceğini,ölümden sonra ne olacağını ve hayattan önce ne olduğunu bilmiş midir?!..

Sarf edilen bu kadar çabalara rağmen; bir sürü doğru, yalan ve yanlış iddialara rağmen bu meydanlar hala boştur... Ve Allah'ın dilediği ana kadar da imana ait olmaya devam edecektir, ilim de o mıntıkaya giremeyecektir...

Misal olarak insan ruhunu ele alalım; gün olur insanı mutlu eder, gün olur mutsuz eder; hasta eder şifa verir; insanı neşelendirir, sanki bütün dünya onun olur, ansızın sıkılır iğne deliği gibi daralır... Bu ruhun sapıttığı da olur,

doğruyu bulduğu da... Temiz de olur, kirli de... bazan dahileşir; gösten vahy almış gibi olur. Bazan da cehennem ateş i gibi şer kesilir... fiimdi biz bu ruhu tanıdık mı? Sınırlarını belirledik mi. Hastalıkları teşhis ettik, ilacını bulduk mu? Psikoloji (ruh ilmi) o kadar yorucu gayretlerine rağmen hala kıyıda beklemektedir. Bütün nazariyeleri ihtilaf ve şüphe konusudur. Yavaş yavaş ilerlemekte, teti teti yürümektedir...

Freud bu ekolün kurucusu idi. Birçokları ona uyup izini takip ettiler. Kendisine itiraz edenler de çıktı, metodunu beğenmeyenler de oldu. Bu durumda psikoloji için, ruhu tanımağa muvaaffak olmuştur, diyebilir misin? Ruhun bazıları için de öyle sebepler göstermiştir ki, doğru da olabilir, yanlış da olabilir; fakat ruh hala tanıyamamıştır.

Birçokları hayat ilmidir, diye psikolojinin eteğine sarılıyor. Ondan bir neşe duyuyorlar, ona doğru koşuyorlar. Sanıyorlar ki kendilerini bütün sapıklıklardan, asabi ve ruhi hastalıklardan kurtaracak. Fakat umduklarını buldular mı? Yahut hiç olmazsa yarısını buldular mı? Cevap -konferansda da dediğim gibi- psişik ziyaretlerin (vizitelerin) Amerika'da anormal şekilde artmasıdır!! Bu vizitelerde birçok facialar oluyor, hastalar psikanalistlere şifa, diye koşuyorlar. Acaba başardılar mı? Ruhun sıkıntı içinde kıvrandıklarında hayattan ümit kesenler şifa buldular mı? İstatistikler, evet cevabı veremiyor. Hatta Psikanaliz metodu aracılığı ile şifa bulunduğu durumlarda belli!!!

Bizzat Amerika'da ruh ve akıl hastalıkları görülmemiş şekide artmıştır¹²⁵. Amerika'da sayısız psişik ziyaretler yapılıyor. Psikanalistlerin, genç ziyaretçilere hep dedikleri veya çoğunlukla dedikleri şudur: Gidiniz, istediğiniz gibi hareket ediniz!!! Bu ruh hastalığınızın sebebi baskıdır; gelenek, hastalık ve utanç korkusudur! Sonuç ne oldu?... Sayısız sapıklık vak'aları oldu. Bu psikanaliz metodu aile hayatını yıktı -veya yıkmak üzere- yerine de aranılan saadeti vermedi!

(125) Daha önce Alexis Carrel'den naklettiğimiz istatistiklere bakınız.

İşte benim dediğim bu idi... Bu, psikolojiyi inkar eteme manasına gelmez. Ancak, psikolojinin bugüne kadar o korkunç, büyük ve küçük bölgeyi, ruh bölgesini keşfedemediğini gösterir. Bütün yaptığı, ruhun görüntülerini, fonksiyonlarını tahlil etmesidir; o da doğru da olabilir, yanlış da olabilir.

İlmin keşifleri ve mütefekkirlerin düşünceleri sayesinde hayat ve sırları hakkında bildiklerimiz, bilmediklerimize ve bilemeyeceklerimize nisbetle cidden azdır.

Bilmediğimiz geniş bölge iman bölgesidir. Bildiğimiz dar bölge de ilim bölgesidir. Bu ikisi arasındaki çatışma yoktur; bilakis birbirine yakındırlar ve birbirlerini tamamlarlar.

Allah bize çalışmamızı, öğrenmemizi ve araştırmamızı emretmiş; istediğimiz yere gitmemiz için önümüze geniş ufuklar açmıştır. Ve bize

kendi Yüce zatından bir de kıvılcım vermiştir ki, o da akıldır. Bu akıl bilinmeyen yerleri ziyaret etmeli, bulmacaları çözmeğe uğraşmalı, hayatı kolaylaştıрмаğa, ona yön vermeğe ve onu mümkün hale getirmeğe çabalamalıdır.

Akla inanmak Allah'ın Yüce Zatına inanmaktır; ancak akıl eksiktir. Verileri ne olursa olsun şümül sınırına varamaz. fiümül Allah'ın Yüce Zatına mahsustur.

İlme inanmak ilahi bir kıvılcım olan akla inamaktır ki, onu kayıtsız şartsız serbest bırakmak lazımdır. Allah'a inmaka da kaynağa, vahye, külle, şümule, ezele ve ebede inamaktır... Bundan başka kim ne derse desin, kuru iddiadır, dediklerinin delili ve isbatı yoktur.

Psikolojiye de diğer ilimler gibi hürmet ederiz; fakat bilimeyen her şeyi keşfedecek diye ona bel bağlamak saflık olur. Zaten ondan böyle bir şey de beklemiyoruz." Son.

RUH DOKTORLARI İMAN KAFİLESİNDE:

Üstelik, birçok ruh doktorları, müteaddit tecrübeleri ile isbat etmişlerdir ki, Allah'a ve ahirete iman, ruh hastalıklarının en tesirli ilaçlarından. Ve birçokları hastalarını tedavi ederken dinden yararlanmış ve büyük başarılar elde etmişlerdir. Yaptıkları araştırmalar, yazdıkları kitap ve makaleler bunların örnekleri ile doludur.

fiimdi aklıma gelen en açık misal, Amerikalı Ünlü Ruh Doktoru Henry Link'tir. Bu bir zamanlar nüfus kağıdından gelen dini kabul etmemiş, ayakkabısını çıkarır gibi eski inançlarını soyup atmıştı. Senelerce Allah'a ve ahirete inanmadan yaşadı. Bunu da ilim adına yaptı. Çünkü o günkü gördüğü ilim dinle çatışma halinde idi yahut en azından bot edemediği gibi varlığını da isbat edemez. Böyle olunca akıllı insana yaraşan "bilmiyorum" yani, şüphe ediyorum, inanmıyorum, demektir. İşte ilmin dinden uzaklaştırmadığı bu adam, ilim yolu ile tekrar dine döndü ve bunu da Amerika'da 47 defa basılan "İmana Dönüş" kitabı ile dünyaya duyurdu.

fiimdi bizzat kendisini dinliyelim; imana niçin döndüğünü, hangi şartlar altında döndüğünü ve nasıl döndüğünü bize anlatsın;

"Ben şimdi imana döşümü tescil edeceğim. Bu, bir zamanlar dünyayı çiğneyip geçen mal darlığının (krizinin) bir sonucu değildi. Bununla beraber, şunu itiraf edeyim ki bu boşluk, benim için yararlı olan bazı gerçeklerin olgun anlaşmasına yardım etti. Yaşımın ilerlemesi veya ihtiyarlığa yaklaşmış olmam dönüşüme etki etmedi -bu ikisi çoğu zaman insanın düşüncesine tesir ederler. Çünkü ben hala kırk beşimdeyim ki bu yaş bir bakıma az sayılır. Allah'a şükür, sıhhatim yerinde, bünyem kuvvetlidir; üstüste on defa eyilip doğrulabilirim. Bir mil yüzebilir ve sonucundan

korkmadan ve gönlümün çektiği her şeyi yiyebilirim. Demek ki imana dönüşüm sağlığımdaki bir gerilemeğe raci değildir. Ve aklımı etkileyecek şiddetli bir rahatsızlığa da irca edilemez. Böyle bir şey olsa idi, dünya sıkıntısından kurtulmak ve ahirete bağlanmak için kendini ümit girdabının içine atabilirdim. Fakat böyle bir şey de yok; hayatım hep rahat ve huzur içinde geçti. fiunu da itiraf edebilirim ki, imana dönüşüm büyük bir musibet veya bir kazadan sonra da olmuş değildir; tam terdisne on altı sene sakın bir evlilik hayatı geçirdikten sonra olmuştur. Ben şanslı bir adamım; üç çocuğum var; bunlar benim mutluluk ve neşe kaynağımdır. Ve genel olarak umduğumdan daha çok başarı elde ettim. Gelirim ise benim ve ailemin ihtiyaçlarını bolbol karşılayacak durumdadır...

Gördüğünüz gibi hidayete erişimde herhangi bir romantik dalgalanmanın veya iç bunalımın rolü olmamıştır. Acı bir tecrübe de geçirmedi. fiok tesiri yapan bir hadise de olmazdı. Ve şimdi tescil ettiğim bu değişikliğe sebep olacak yeni bir keşif de gözümü açmış değildir.

Hidayet bana sakın sakın geldi; öyleki ilk zamanlarda farkına bile varmadım. Bu değişikliğin sebebi, bir ruh doktoru olarak çalıştığım zamanlarda sıklıkla karşılaştığım deneyleden başkası değildi¹²⁶.

(126) İmana dönüş, S. 14, 15.

Bu bilgin ve doktor zat kendine güvenerek ve gayet açık olarak ilan ediyor ki, mü'minleri arasına dönüşü muvakat bir etki ve gelip geçici bir reaksiyon neticesi olamamıştır. Benimsediği psişik nazariyelerin, intisap ettiği felsefi fikirlerin de buna etkisi olmamıştır; çünkü nazariye ve fikirler; kabul de edilebilir, red de edilebilir, doğru da olabilir, yanlış da olabilir. Bu zat, kendi kaptığı deneylere ve defalarca gözü ile gördüğü müşahedelere dayanarak imana dönmüştür. Bu tecrübe ve gözlemler deneysel psikolojinin esaslarıdır. O deneysel psikoloji ki, deneye, sayım ve rakama dayanarak ruhsal olayları araştırır. Bu yüzdendir ki bu psişik araştırmalar "felsefe" değil de "ilim" olmuştur.

Ve kendileri bu manayı izah ve tekid ederek şöyle diyor:

"İşte matematik ve rakam esasına dayanan ve kağıt üzerinde kalmayarak insana tatbik edilen (uygulanan) bu yeni psikoloji; uzun zamandır bende başlayan gelişmeyi fark etmeden, fikirlerimi ve prensiplerimi altüst etti.

Bu ilimle psikanaliz'i birbirine karıştırmamalıdır. O psikanaliz ki, tamamen doğruluklarını söylemek mümkün olmayan nazariyeler ortaya atmıştır; mesela, kişi baskı, rüya, şuuraltı, libido¹²⁷, eksiklik düğümü ve ilerici terbiye gibi. Bir asra yakın zamandır kimya ve fizik derecesine ulaşan bu ilmi psikoloji hakkında insanlar pek az şey biliyorlar. Zeka testi veya zeka ölçüsü hakkında da aynı durumdadır. Psikologların 10,000 den fazla ruhi deneme yaptıklarını ve bunların büyük bir kısmının halen hayatta tatbik edildiğini

bilen insanların sayısı çok azdır. fiimdi büyük okullarda kullanılan yardımlaşma denemelerini keşfetmek için bir grup psiloloğa Pockfeller vakfının yarım milyon dolar bağışta bulunduğunu yine pek az insan bilir. Minisota Üniversitesinde pskikoloji uleması beş sene devamlı araştırma yaptıktan sonra nihayet İnsanın Mekanik Yeterliliği ile mekanik cihazları kullanmak için tabii kabiliyeti arasında mukayese yapmağa yarayan üç keşifte bulundular. Buna tam yüz bin dolar harcandı. Masrafı da Milli Araştırmalar Kurulu v.s. gibi müesseseler gördü.

(127) Libido: İnsanda hayati bir güçtür. Freud bu terimle cinsel mahrumiyeti ve cinsel güdünün akıl tarafını kasdeder. Fakat Bonc, kelimenin manasını daha genişletmiş ve onu genel hayati güdüler karşılığında kullanmıştır. Mütercim (İmana Dönüş'ün Mütercimi).

Sanırım müzik araştırmalarına milyonlarca dolar harcayan halk, "İnsanda fitri müzik kabiliyeti"ni keşfetmek için Sişor'un ince denemelerinden haberi yok gibidir. Sişor, psikoloji asistanlarının da yardımı ile bu işe tam yirmi beş senesini verdi ve sonunda başardı.

Yine Rudors, Kriston, Albert, Wels, Ros, Burunroyter v.b. Ruh bilimcilerin sırf "fiahsiyet" konusunda ne gibi zor çalışmalar yaptıklarını bilenlerin sayısı azdır.

Yukarda adı geçen deneylerin hastaların tedavisinde kullanılması ile "fiahsiyeti anlaşılması ve geliştirilmesi" konularında da elle tutulur, gözle görülür önemli başarılar sağlanmıştır. 1935 senesinde Amerika Birleşik Devletlerinde hasta kabul merkezlerinde ve okullarda "fiahsiyetin Ölçülmesi" konusunda yarım milyona yakın insan üzerinde deneme yapılmıştır.

İşte benim dini inançlarımı değiştiren şey, genel psikolojinin bir dalı olan bu ilmin buluşlarıdır. Bu ilim -daha önce de açıkladığım gibi- şu halk arasında dolaşan yaldızlı nazariyelere benzemez. Netekim benim de bu ilmi psikolojiye çok katkılarım oldu ve hüsn-ü kabul gördü. Kendi kuruluşlarımı ise ileride anlatacağım. Eğer başka psikologların da ilmi denemeleri olmasa idi benimkilerin gerçekleşmesi mümkün değildi. Bu araştırmalardan elde edilen sonuçların bazı temel dini inançları desteklemesi, hatta onlarla tıpatıp uyuşması meselesini de halk zamanla kabul etmeğe mecbur kalacaktır.

Psikolojinin buluşlarını insanlığın birçok problemlerine uyguladım. Newyork şehri işsizleri oyalama derneği, on altı aylık bir zaman zarfında 15321 erkek ve kadın üzerinde psişik denemeler yaptı. Bu denemelerin sonunda herkese münasip bir iş bulmak veya bulunana münasip işe hazırlamak mümkün olur.

Çoğu zaman şahsiyetlerinde keşfedilen ve onları işsiz bırakan problemlerin çözümünde öğüde öncelik tanınıyordu. Ve bu iş iki yüz bin dolardan daha

çok bir külfet açtı, bunun çoğunu da Carnegie Vakfı ile Newyork işsizlere Yardım Derneği karşıladı. Bu iş yapılırken ben özel müsteşardım ve 7326 kişi üzerinde yapılan denemelerden çıkan sonuçları denetleme görevi de bana verilmişti. Her fert için geniş bir rapor hazırladım. İşte tam ve o zaman dinin insan hayatında ne kadar önemli olduğunu anlamağa başladım. Ve kendi hastalarım üzerinde yaptığım denemelerin, bu geniş araştırmanın açık sonuçları ile benzerlik arz ettiğini gördüm. Bütün denemelerden şöyle önemli bir netice çıkardık -gerçi bu, son raporda yayınlamadı: “Din inananlar veya ibadet etmeyenlerden daha kıymetli ve daha faziletli bir şahsiyete sahip oluyorlar”.

Benim dine dönüşüm, sapıtıp da sonradan doğru bir dine dönen insanınki gibi olmamıştır, yani dönüşüme şuur değil maalesef akıl sebep olmuştur. Ve bütün dindarların bunu da kabul edeceklerini sanmıyorum; hatta ben bile, bu yolun ideal olduğuna inanmıyorum. Zira düşüncelerimin içinde öyle inançlar vardır ki, birtakım mezhepler onları kabul etmez. Yine öyle inançları da reddederim ki, önemli bazı mezhepler onları benimsemiştir. Öyleyse...Din nedir?

Din; hayat kaynağı olan bir kuvvete inamaktır. Bu kuvvet de, kainatı idare eden ve yeri, göğü yaratan Allah'ın Kuvvetidir. Din, Allah'ın, çeşitli zamanlarda indirdiği kitaplarında belirttiği fıtri ve ilahi kanunu benimsemektir. Din; bütün ilimlerden daha yüce bir gaye taşıyan semavi (göksel) talimatı, içinde tonlarca gerçek saklıyan en kıymetli bir hazine kabul etmektir¹²⁸.

(128) a. g. e. S. 23-26.

Gerçek şudur ki bu zat -daha birçokları gibi- küfre giderken ve dini reddederken Allah'ın gerçek dinini reddetmiş değildir. O, dine ilave edilen hurafelere ve bid'atleri reddetmişti. İman ederek dine döndüğü zaman da önceden kabul etmediği dine dönmüştü; ister ki bazı kilise mezhepleri bundan hoşlanmasın. Zaten kendisi de önemli bazı mezheplerin görüşlerine katılmıyor. Eğer bu adama İslam'ı tanıma fırsatı verilse idi ihtida edip bulduğu ve ona dönüşünü herkese ilan ettiği dinin gerçekte, akıl ve fırsat dini, hayat ve kuvvet dini olan İslam dini olduğunu görürdü. Bu din kuvvetlilerin silahıdır; zayıfların sağınağı değildir. Doktor aynı şeyi bir paragrafta şöyle dile getiriyor:

“Fertler üzerinde yaptığım derin araştırmalar, beni o parlak hidayet nuruna götürdü. Uygun bir vazife bulmada etkisi olan ister insanın ümidi olsun, ister ekonomik güven, sosyal huzur ve aile saadeti olsun, insanlar bu kumar oynayan hayat tarzına ve içinde yaşadığımız topluma amansız bir savaş açmadıkça ve fiili yüksek ideallere bağlanmadıkça bolluk yaygınlaşamaz¹²⁹.

Binaenaleyh, üzerinde konuştuğumuz din, acizlerinsığınağı değil, yiğitlerin silahıdır. O, insanı çevresinin kurbanı ve kölesi değil de efendisi olması için elinden tutup kaldıran kahramanca bir hayat vesilesidir¹³⁰.

(129) Bu parağrafın dğru terceme deldiğinine emin değilim. Mütercim.

(1307 a. g. e. S. 28, 29.

Tecrübe ve ilim yolu ile imana dönen sadece Dr. Henry Long değildir. Ondan başka daha çok kimse vardır.

“Üzüntüyü Bırak Yaşamağa Bak” kitabının müellifi Amerikalı Ünlü Yazar Dale Carnegie bize şunları anlatıyor:fiüphe ve üzüntü dalgaları bir zamanlar benim imanımı da bürüdü; neredeyse dinsiz olup çıkacaktım. Hayatın gayesi ve hedefi olmadığını; insanların, iki milyon sene yeryüzünde dolaşan dinazorlar gibi ülküsüz gezdiklerini ve insan dev’inin de onlar gibi soyunun tükeneciğini düşündüm.

Sonra bu adamın üzerine öyle bir iman rüzgarı esiyor ki, ona iman vahası olmayan hayatın, uçsuz bucaksız bir çöl, kup kuru ve tehlikeli bir sahra olduğu hissini veriyor. Ezcümle şöyle diyor:

“Elektrik, gıda ve su ne ise din de benim için aynı önemi taşır. Bunlar bize iy bir hayat sürmemizi temin eder. Din ise daha çok şey verir; ruh zevki verir, yahut William James’in dediği gibi, bizi hayata; bol, geniş, mutlu ve beğenilir hayata bağlar. O bize iman verir, umut ve cesaret verir. bizden korkuyu, üzüntü ve kederi uzaklaştırır. Hayattaki hedef ve gayemizi belirler. Önümüze mutluluk ufukları açar ve hayat çölünün ortasında verimli bir vaha yaratmamıza yardım eder”.

Filozof Francis Bacon’un şu sözü ne kadar doğrudur:

Yüzeysel felsefe insanı inkara derin felsefe ise dine götürür”.

Derin olmayanlar, yarım filozoflar ve ilmin ve felsefenin kabuğu ile uğraşanlar heyecana kapılır büyük hata işlerler: Dine saldırırlar, Allah’a isyan ederler, hatta varlığını bile kabul etmek istemezler. Kimisi bunu hürriyet adına ve şöhret için yapar; kimisi de içine daldığı şehvetin, arkasında koştığı zevk-u safanın temizliğini göstermek için yapar. Dini temelinden yıkmak isterki, herhangi bir zorluk görmeden, insanlardan utanmadan ve vicdan azabı çekmeden nefsinin bütün arzularını yerine getirsin.

İlimde kökleşmiş olanlara ve derin düşünenlere gelince, bunlar; o sönmeyen nurdan ve tükenmeyen azıktan, iman ruhundan, yakın azığından kendilerini mahrum etmeyecek kadar akıllıdırlar.

İster filozof, ister doktor olsunlar, ruhsal hayat ile uğraşan büyüklerin dinin kulpuna sarılmaları ve olanca sesleri ile halkı ona davet etmeleri yadırganmamalıdır artık.

Pragmatizm Ekolünün kurcusu ünlü bilgin William James şöyle der:

“Allah’la bizim aramızda kopmayan bir bağ vardır. Eğer biz kedimizi onun kontrolüne teslim edersek bütün ümit ve aruzularımız gerçekleşir”.

“İnsanın hayata karşı başarı kazanması için iman kuvvetini hazırlaması lazımdır. Onu kaybetmek hayatın karşısında çekilmek demektir”.

James, Harvard Üniversitesinde profesör iken de şöyle demişti:

“Üzüntünün en büyük ilacı -hiç şüphesiz- imandır”.

Carneġie de buna şu ilavede bulunuyor: Bunu öğrenmek için Harvard’da okumaġa lüzum yok. Annemle babam mütevazı köy evlerinde iken bunu biliyorlardı. Ne sel, ne borç, ne de afetler; güçlü, neşeli ve üstün ruhlarına etki edememişti. Annemin, ev işlerini yaparken şu şarkıyı mırıldandığını şimdi kulaklarımla duyar gibiyim:

“Aman, aman, şu korkunun elinden:

Rahman ve Rahim’in kalbimize koyduġu korkudan.

Allah’ım, bana aman vermeni istiyorum,

Gönlüme dolup taşan bir aman...”

Yina Dale Carnegie şöyle diyor:

“O günleri hatırlarım da insanlar, ilimle din arasındaki çekişmeden başka bir şeyden bahsetmezlerdi. Fakat o çekişme, bir daha geri gelmemek üzere gitmiştir. Çünkü en genç ilim, tıb psikolojisi dinin prensiplerini müjdelemektedir. Neden?

“Çünkü ruh doktorları iyice anlamışlardır ki, iman, din ve namaz (dua); bütün üzüntü ve korkuları, asap gerginliklerini yenecek ve şikayet ettiġimiz birçok hastalıklara şifa verecek güçtedir... Evet, ruh doktorları bunu biliyorlar. Sözcüleri A. A. Bril: “Gerçek dindar bir kişi, asla ruh hastalığına yakalanmaz” diyor.

“Bana göre, ruh doktorları yeni tarz vaizlerdir. Onlar bizi ahiretteki cehennem azabından korunmak için dine teşvik etmiyor; bu dünyadaki cehennem azabından; ülserden, sinir bozukluġundan ve delilikten korunmak için dine teşvik ediyorlar...

Bugünkü Amerikan neslinin en büyük ruh doktoru Carl Young “Modern İnsan Ruh Arıyor” adlı kitabında diyor ki:

“Geçen otuz sene içerisinde medeni milletlerden bana çok insan baş vurdu. Yüzlerce hasta tedavi ettim. Otuz beş yaş civarında hangi hastayı gördümse ya dinsiz, ya amelsizdi. fiunu kesinlikle diyebilirim ki, bunlar dinin vereceġi ruh huzurundan mahrum oldukları için bu hastalıklara yakalanmışlardı. Ve tekrar imana gelmeden, dine dönmeden hiç bir şifa bulamadı”.

“Allah’a inanmak ve O’na dayanmak nasıl oluyor da insana emniyet, selamet ve huzur veriyor? Bu sorunun cevabını William James’e bırakıyorum:

“Nasıl okyanusun yüzündeki dalgalar dibini bulandırmazsa, gelip geçici sıkıntılar da mü'min'in kalbini bulandırmaz. Gerçekten dindar bir insan üzülmez, dengesini korur ve zamanla başına gelebilecek hadiselerle karşı hazırlıklı olur¹³¹”.

(131) Dale Carnegie, üzüntüyü Bırak Yaşamağa Bak.

29.11.1962 tarihli el-Cumhuriyye gazetesi “İlim Adamları Akıl Hastalarını Tedavi Etmek İçin Dine Sarılıyorlar” başlıklı bir makale yayınladı:

“Dinlerine sarılanlara, medeniyetin karanlık ve parlak zamanlarında imanların sarsmayanlara müjde!

Ruh doktorları; hastalarını tedavi etmek için bugün dinden, Allah'a, inanmaktan, gökten merhamet beklemekten, Allah'ın inayetine sarılmaktan ve bütün kuvvetlerin aczi anlaşıldığı zaman Yaratan'ın sonsuz kudretine sığınmaktan daha tesirli ve uzun menzilli silah bulamıyorlar!!!

Halbuki bir zamanlar, başta Darwin'in “Tekamül (evrim)” nazariyesi taraftarları olmak üzere insanlar avurtlarını şişire şişire dinin bid'at (asılsız) olduğunu ve Julian Huxley'in iddia ettiği gibi, insanın kainata tek başına (dinsiz) yaşayabileceğini, söylüyorlardı.

Newyork vilayetinde suçlu akli hastalarının kaldığı bir hastahane de denemeler başladı. Bu denemelerde, elektriğin, sinir yatıştırıcı ilaçların yanı sıra din de yeni bir çare olarak ele alındı.

Sonuç çok parlak... O, şifa bulmaları zor olanlar, hatta bu ümidi külliyyen kaybedenler, deliler aleminden akıllılar alemine geçtiler.... İrade yitimine uğradıkları için en ağır suçları işleyenler, iradelerine, düşüncelerine ve davranışlarına hakim olmağa başladılar. Artık gözlerinden pişmanlık yaşı döküyor ve hep birden Allah'ın rahmet ve mağfiretini ümid ediyorlar.

Ulema teslim oldular; ellerini göğse kaldırıp acizliklerini itiraf ettiler ve dünyaya şunu duyurdular: İlim imana götürür; asla imansızlığa götürmez”.

St. John's Üniversitesi Anatomi Doçenti ve Amerikalı Operatörler Derneği Üyesi Dr. Paul Ernst Adolf diyor ki: fiuna kesinlikle inandım ki, gerçek tedavi aynı zamanda hem de bedene hitap etmelidir. Ve şunu da anladım ki, tıbbi ve cerrahi bilgilerimin yanı sıra Allah'a imanımı da kullanmalıyım. Bunu da esaslı bir şekilde tatbik ettim. Sırf bu metot yardımı ile hastalarım istedikleri mükemmel tedaviyi sunabildim. Derin derin düşündükten sonra anladım ki, tıbbi bilgilerimle Allah'a olan inancım, yeni tıp felsefesinin üzerine dayanacağı iki temel olmalıdır¹³².

(132) “İlim çağında Allah Tecelli Ediyor” kitabından, S. 138, 139.

Tıp ile uğraşırken şunu gördüm ki, tıbbi maddenin yanı sıra, ruh silahını da kullanmak bana bütün hastalıkları gerçekten mübarek denebilecek şekilde tedavi etme imkanı verdi. Ama insan Allah'ı o çevreden uzaklaştırırsa, tedavideki taşı nisbeti yarıya, hatta daha da aşağı düşer.

Öyleyse sinir hastalıkları dediğimiz şeylerin baş sebepleri nelerdir?

Bu hastalıkların baş sebepleri şunlardır: Günah, korku, din, üzüntü, baskı, tereddüt, şüphe, kıskançlık, bencillik ve bıkkınlık şuuru. fiunu da esefle belirtelim ki, ruh tedavisi ile uğraşanların çoğu ruhi bunalımların sebeplerini bulmada başarı gösteriyorlar da tedavisine gelince bozguna uğruyorlar. Çünkü tedavi ederken hastaların ruhlarına iman vermek istemiyorlar”.

Memleketimizde bazı kültürlü kimseler Batıdan gelmeyen sese kulak vermediklerinden bu samimi haykırışları iyi dinlemelidirler. Bu sesin sahipleri öyle yalancı alim değiller. Duygularına kapılan sathi kimseler olmadıkları gibi, rüyada yaşayan hayalperestler de değillerdir. Bunlar derinleşmiş; yalnız çağın düşünce, tecrübe ve araştırma esaslarına dayanan ilim mantığı ile hüküm veren “bilginler”.

İşin şaşılacak tarafı bu seslerin; ilmin, maddi zenginliğin ve geçim bolluğunun zirvesine çıkmış; vatandaşlarını ay’a götürme imkanı bulmuş bir ülkeden gelmiş olmasıdır. O ülke ki pragmatizme (Farabi’nin) faziletli şehirlerine ve Eflatın’un ideallerine inanmaz. Fakat büyükleri -gördüğünüz gibi- karuyucu ve tedavi olarak, arkadaş ve rehber olarak imana sarılmanın zarureti dünyaya ilan ediyorlar.

Öyleyse bütün ayrıcalıkları çirkin yüzleri ve kör kalpleri olan sözüm ona o insanların ikide birde: İlim imanla uyuşmaz veya ilim imanın yerini tutar,d iye -heyhat- ortaya attıkları o kuyruklu yalanları ayağımızın ucu ile var gücümüzle vurup ebediyete kadar yanımızdan uzaklaştırmalıyız.

SONUÇ

Sanıyorum ki bu kitapta arz ettiklerimizle yol aydınlanmış, istikamet belirlenmiş ve işaretler görülmüştür.

Yol birdir; milletimizin ona gitmesi zaruridir; seçim şansı yoktur; o da iman yoludur. Hedeflerimizi ve umutlarımızı gerçekleştirecek tek yol odur.

Eğer ahireti isityorsak... yolu imandır.

Eğer dünyayı istiyorsak... yolu imandır.

Eğer her ikisini de istiyorsak yolu imandır.

Burası ahiretten bahs edecek yer değildir.

Dünyaya gelince: bu araştırmamızla belirlenmiştir ki, dünyadaki umutlarımızın, gaye ve saadetimizin yolu başka değil, imandır.

Eğer kişisel mutluluk istiyorsak, kalp huzuru olmadan mutluluk, iman olmadan da kahp huzuru olmaz.

Eğer temiz birhayat sürmek istiyorsak, istikamet olmadan temizlik, iman olmadan da istikamet olmaz. Eğer sosyal dayanışma istiyorsak, kardeşlik olmadan dayanışma, iman olmadan da kerdeşlik olmaz.

Eğer göğsümüzün üstüne çöken düşmanımıza karşı askeri zafer elde etmek istiyorsak, kahramanlar olmadan zafer kazanılmaz, fedakarlık

göstermeden kahramanlık, imansız da fedakarlık olmaz.

Eğer iktisadi bolluk istiyorsak, üretimsiz bolluk olmaz; ahlaksız üretim; imansız da ahlak olmaz.

Eğer teknolojik ilerleme istiyorsak, ihlassız ilerleme olmaz; hedef olmadan ihlas ve imansız da hayatta hedef olmaz.

Eğer hayatımızı kökünden ıslah etmek istiyorsak ruhumuzu değiştirmedikçe ıslahat olmaz, karar vermeden değişiklik ve imansız da karar olmaz.

Eğer adaletli bir hüküm istiyorsak, kanunsuz adalet olmaz, vicdan olmadan da kanun fayda vermez; imansız da vicdanın düzelmesi ümitsizdir.

İman; ahlak kuvveti ve kuvvet ahlakıdır, hayatın ruhu ve ruhun hayatıdır, alemin sırrı ve sır alemidir, yolun nuru ve nur yoludur.

İman, yolcunun kervansarayı, denizcinin yıldızı, şaşkın delili, gazinin silahı, yabancıнын arkadaşı, yalnızın dostu, kuvvetlinin dizgini ve zayıfın kuvetidir.

İman; kahramanlar yetiştirir, mucizeler yaratır, kapalı kapıları açar ve yola ışık tutar.

İman -tek kelime ile- insan hayatı için bir zarurettir; ferd için zarurettir; huzur bulsun, mutlu olsun, yükselsin, diye; cemiyet için zarurettir; istikrara kavuşsun, dayanışsın ve yaşasın, diye.

Benim kasedtiğim iman; bütün kapsamı, dengesi, derinliği ve aktifliği ile İslam'ın imanıdır; bilgi, niyet, itikad ve amel olarak Kur'an ve sünnetin, ashap ve tabiin'in imanıdır. Yoksa kelimacıların sırf akli imanı, tasarrufçuların sırf ruhi imanı, fıkıhçıların şekilci ve kuru imanı değildir.

Bu iman; soyut bir sembol veya boş bir iddia değildir. O, ferd için de, toplum için de üstün bir hayat düsturudur. O, ferdin düşüncesine, duygu ve iradesine nüfuz eden kuvvetli bir ışıdır. Damarlarına hayat usaresi şırınga eder, onu yeni baştan yaratır ve basit bir mahluk olmaktan çıkarır, risaleti (mesajı) ve hedefi olan bir insana; hayvan veya canavar olmaktan kurtarır, meleğe benzeyen bir varlığa dönüştürür. O'nun parlak ışınları cemiyete de uzanır; bir de bakarsın ki damarlarında hayat kanı dolaşmağa başlamış, uzuvlarını aşağılık nişaneleri sirayet etmiştir; hasta iken şifa, ölü iken hayat bulmuştur. Neden olmasın ki, imanda bir şeye "ol" dediği zaman olduran ilahi sırdan bir nefes yok mudur?

İman hayatın her safhasına damgasını basar, onu fikir ve anlam, şuur ve duygu, ahlak ve adet, kanun ve nizam yönünden Allah'ın boyası ile boyar. "Allah'ın boyası... Kiminboyası Allah'ınkinden güzeldir?"

İmanla yaşamak isteyen bir millet; hayatını, programını, düşünce ve davranışını iman mantığına göre ayarlamalı, yakasını imanı engelleyen veya ışığını söndüren şeylerden kurtarmalıdır. Yoksa imanı kağıt üzerinde kalmağa mahkum olur, kuru bir iddia olmaktan ileri gidemez.

Allah'ım, milletimize iman yolunu göster; "Nimet verdiklerinin yolu; gazabına uğrayanların, şaşırmışların yolunu değil" Amin.